

WIJKEN!
IN UITVOERING
2010 >>>

04	Voorwoord	101	Maastricht
		103	Noordoost
06	Alkmaar	106	Nijmegen
08	Overdie	108	Hatert
11	Amersfoort	111	Rotterdam
13	Kruiskamp	114	Bergpolder
16	Amsterdam	116	Noord
18	Nieuw-West	119	Oud Zuid
21	Noord	122	Overschie
24	Oost	124	Vreewijk
27	West	126	West
30	Zuidoost	129	Zuidelijke Tuinsteden
33	Arnhem	132	Schiedam
35	Arnhemse Broek	134	Nieuwland
38	Klarendal	137	Utrecht
41	Malburgen	140	Kanaleneiland
45	Presikhaaf	143	Ondiep
48	Den Haag	146	Overvecht
52	Schilderwijk	149	Zuilen Oost
54	Stationsbuurt / Rivierenbuurt	152	Zaanstad
56	Transvaal	154	Nieuw Poelenburg
58	Zuidwest	157	Veertig plus wijken
60	Deventer	158	Almelo Ossenkoppelerhoek
62	Rivierenwijk	160	Amersfoort Liendert
65	Dordrecht	162	Breda Haagse Beemdem
67	Wielwijk en Crabbehof	164	Den Bosch Boschveld
70	Eindhoven	166	Emmen Emmermeer
72	De Bennekel	168	Haarlem Zomerzone
75	Doornakkers	170	Heerlen Passart
78	Woensel-West	172	Helmond Helmond-West
81	Enschede	174	Hengelo Berflo-Es
83	Velve-Lindenhof	176	Leiden Slaaghwijk
86	Groningen	178	Lelystad Boswijk Zuid
88	Korrewegwijk / De Hoogte	180	Sittard-Geleen Thienbunder, Achterbunder en Sanderbout (TAS)
91	Heerlen	182	Tilburg Kruidenbuurt
93	Meezenbroek, Schaesbergerveld en Palemig (MSP)	184	Venlo Oost
96	Leeuwarden	186	Zwolle Diezerpoort
95	Heechterp-Schieringen	188	Samenvatting wijken en toegekende aanvragen B40+ 2e tranche
		192	Colofon

Nog meer wijken in uitvoering!

In 2007 zijn het kabinet en de gemeenten gestart met het aanpakken van 40 wijken die zich op dat moment in de gevarenzone bevonden. Wijken waar de werkloosheid en de schooluitval gemiddeld hoger is, de gezondheid slechter en een grotere onveiligheid heerst. De afgelopen drie jaar hebben rijk, gemeenten, corporaties en bewoners deze problematiek als partners opgepakt. Door het aangaan van 10 jaar durende charters en de inzet van maatschappelijke partijen worden inspanningen gedaan voor het verbeteren van de leefbaarheid. Leveren al die inspanningen resultaten op? Jazeker! In dit magazine leest u welke dat zijn.

Dat het beter gaat in de wijken, blijkt wel uit dit magazine. Maar volgens de gemeenten en de corporaties is er tien jaar voor nodig om de leefbaarheid in de aandachtswijken weer op het stedelijk gemiddelde te krijgen. En daar gaan zij voor! Ondanks forse bezuinigingsopgaven gaan de nieuwe colleges in de betrokken gemeenten stuk voor stuk door op de ingeslagen weg in de aandachtswijken. Niet alleen omdat de geloofwaardigheid van de overheid anders in het geding komt, maar vooral omdat men gelooft in de wijkenaanpak.

De bewoners staan binnen die aanpak centraal. Steeds vaker nemen zij verantwoordelijkheid. Door zélf initiatieven in te dienen én te financieren. Ze worden zelfredzaam en doen mee in hun buurt.

Het gaat bij de wijkenaanpak ook niet alleen om geld. Het gaat vooral om een andere manier van werken, een andere manier van kijken en een andere manier van problemen oplossen. Een mooi voorbeeld hiervan is de Achter de Voordeur aanpak. Daarbij wordt uitgegaan van één hulpverlener per gezin in plaats van twintig hulpverleners van verschillende instanties die elkaar op de trap tegen

het lijf lopen. Tot nu toe heeft de aanpak redelijk succes. Het woonaanbod wordt diverser in de aandachtswijken, de werkloosheid stijgt minder, de leefbaarheid neemt meer dan gemiddeld toe, de inkomenspositie stijgt weer iets, de investeringen in beheer en de leefomgeving zijn geïntensiveerd, organisaties komen weer achter de voordeur om een helpende hand te bieden en burgerparticipatie krijgt een nieuwe impuls.

Het gaat bij de wijkenaanpak ook om efficiëntie en om effectiviteit. De vraag waar het de komende tijd om draait is: hoe bereik je méér met minder middelen? Het verduurzamen van de aanpak en het verankeren van goede projecten is een eerste stap. Arnhem en ook Amsterdam zijn daarmee al op de goede weg. Het is nuttig om hierbij bij elkaar de kunst af te kijken. Want hoe meer je van elkaar leert, hoe meer je bereikt. Veel gemeenten doen dat al. Zo heeft Alkmaar het Nieuw Alkmaars Peil - een standaard voor een integrale aanpak van een aantal wijken - van Amsterdam afgekeken. En de Frontlijnteams in Leeuwarden, die bij mensen thuis aanbellen en hun problemen én talenten in beeld brengen, verspreiden zich over zes

andere wijken. Deze verbreding van de wijkenaanpak is heel belangrijk. In dit magazine zijn dan ook 37 nieuwe wijken opgenomen, de zogenaamde '40+' wijken. Zij horen niet tot de 40 aandachtswijken, maar kennen wel soortgelijke problemen.

Het kabinet ondersteunt de gemeenten bij hun aanpak. Maar de grootste opgave ligt op lokaal niveau. Daar worden tal van initiatieven genomen op het gebied van veiligheid, werk en participatie, burgerschap en verantwoordelijkheid van bewoners. Lastige thema's waar jarenlang op moet worden ingezet. Op al deze onderwerpen zetten de gemeenten stappen vooruit. De rijksoverheid heeft daarbij een aanjaagfunctie en stimuleert de samenhang in de projecten. De resultaten in dit magazine zijn een optelsom van alles wat er in de wijken gebeurt. Over zes tot zeven jaar moeten deze resultaten leiden tot een betere positie van bewoners in de aandachtswijken. Dit magazine geeft u nu al een indruk van de voortgang per wijk. Ik wens u veel leesplezier!

Eimert van Middelkoop
Minister voor Wonen, Wijken en Integratie

Alkmaar

>>> 'Voor een succesvolle wijkenaanpak heb je een lange adem nodig en moet je beginnen vóór de problemen er zijn. Alkmaar wil binnen tien jaar alle wijken op niveau hebben.'

Wijkenwethouder Gert-Jan Leerink

Plezierig wonen begint met een leefbare wijk waar mensen zich veilig voelen, een baan hebben of naar school gaan en waar voldoende openbare voorzieningen zijn. Met het 'Nieuw Alkmaars Peil: alle wijken op niveau', introduceert het nieuwe college van Alkmaar een standaard voor de integrale aanpak van een aantal Alkmaarse buurten. De ervaringen die de afgelopen jaren zijn opgedaan met de wijkenaanpak in Overdie worden benut om de kwaliteit van andere Alkmaarse wijken te verbeteren.

Managementconferentie

Tijdens de jaarlijkse managementconferentie is de aanpak in Overdie kritisch bekeken. Daarbij stonden samenwerking en de specifieke wensen van de bewoners centraal. De deelnemers, zoals woningbouwcorporaties, onderwijsinstellingen en politie, deelden hun ervaringen en kwamen met voorstellen voor maatregelen en ingrepen. Naar aanleiding van de conferentie wordt nu gekeken hoe de samenwerking van het Wijkservicebedrijf met het Centrum voor Jeugd en Gezin en eventuele andere zorg- en welzijnsinstellingen kan worden verstevigd.

Bergenconferentie

Voor de vijfde maal is de Bergenconferentie gehouden. Dit is een bijeenkomst voor de samenwerkende partners op bestuurlijk en managementniveau (zoals wijkraden, huurdersorganisaties, woonconsulenten en dergelijke). De conclusie van de conferentie was dat het fysieke programma voor Overdie op koers ligt en dat de herstructurering zijn vruchten begint af te werpen. Dit geldt nog niet voor het sociale programma. Deelnemers pleitten voor een meer transparante werkwijze. Ook hebben de bewoners om een heldere terugkoppeling over de tijdens het programma te nemen maatregelen gevraagd. Verder werd benadrukt dat overlastgevende situaties en onveiligheid in de publieke ruimte om resultaatgerichte acties vragen. Naar aanleiding van deze conferentie zijn onder meer de communicatie over de sociale aanpak en het instellen van een sociaal actieteam met stip op de agenda gezet.

Samenhang in de wijk

Adelheid Roosen gaat zich inzetten om op een experimentele wijze professionals en bewoners dicht bij elkaar te brengen. Het ministerie voor WWI heeft een extern expert

beschikbaar gesteld om de aanpak te ondersteunen. In Overdie heeft Adelheid Roosen inmiddels kennis gemaakt met verschillende betrokkenen en met de wijk. Met het oog op de Bergenconferentie zal haar inzet zich richten op de teambuilding van het sociaal actieteam dat met veiligheidsproblematiek en overlast in de openbare ruimte aan de slag gaat.

Ambassadeurs op werkbezoek

Het experiment 'Samenhang in de wijk' krijgt ondersteuning van twee ambassadeurs. Arjen van Gils (gemeentesecretaris Rotterdam) en José Hilgersom (directeur-generaal SZW) trachten extra expertise aan te bieden bij de rijksoverheid en in de wijken. Van Gils en Hilgersom bezochten Alkmaar om meer te leren over de ervaringen met de samenwerking tussen de corporaties en andere partners. Deze kennis gebruiken de twee ambassadeurs om een frontlijngestuurde overkoepelende aanpak voor Overdie te ondersteunen. Lokale partners willen zorg, onderwijs en werk koppelen. In de wijk opereren inmiddels een wijkservicebedrijf (werk/reïntegratie), een brede school (onderwijs) en een centrum voor Jeugd en Gezin (zorg).

Toekomst

De integrale en programmatische aanpak van Overdie staat model voor de wijkgerichte benadering binnen Alkmaar. Op basis van de opgedane ervaringen zal een methodiek worden ontwikkeld die als 'Nieuw Alkmaars Peil: alle wijken op niveau', voortaan de Alkmaarse standaard vormt. Het college wil voorkomen dat meerdere wijken in Alkmaar als aandachtswijk te boek komen te staan. De aanpak is gericht op zeven thema's. Deze worden met de bewoners tijdens de uitvoering verder uitgewerkt, volgens het principe van voortschrijdend inzicht.

De thema's:

1. iedereen doet mee en draagt bij;
2. Alkmaarse wijken zijn levendige wijken, geen slaapwijken;
3. in de Alkmaarse wijken staan goede woningen;
4. de openbare ruimte is op orde;
5. de Alkmaarse wijken zijn gezond en veilig;
6. Alkmaarse wijken beschikken over op de toekomst gerichte voorzieningen;
7. samenwerking op wijkniveau.

Wethouders Gert-Jan Leerink en Wim van Veen (witte jassen) kijken met bewoners en medewerkers van woningbouwcorporatie Woonwaard naar het slaan van de eerste paal van bouwproject Geert Grote Plein in Overdie.

Overdie

De Stichting Inova werkt sinds 2009 aan de uitvoering van de Wijkgerichte Inburgering (WGI). Daarbij staan drie zaken centraal: de verbindingen in de wijken, het samenwerken met de doelgroep en de inburgering beter laten aansluiten bij de behoefte van de migranten.

Ook de vrijwillige inburgering krijgt vorm. Zesenzestig vrouwen deden mee, waarvan 45 zijn doorgestroomd naar reguliere inburgeringprogramma's. Dankzij bezoekvrouwen werden 39 personen naar Inova doorverwezen. Zelforganisaties, het wijkservicebedrijf, een groep van zes vrijwillige inburgeraars, ze droegen allen een steentje bij. De afgelopen periode is er een belangrijke stap gezet in de samenwerking met corporaties. Voorlichting aan huismeesters, woonconsulenten en complexmedewerkers over de werkwijze en inburgering draagt bij aan het stimuleren van vrijwillige inburgering. De corporaties hebben profielen opgesteld voor Inova om mensen die stage willen lopen bij een corporatie een plek te geven.

Cultuur in de wijk

Kunst en cultuur leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van leven in Alkmaar. Artiance, centrum voor de kunsten, heeft een cultuuraanjager ingesteld. Zij gebruikt haar netwerk om het motto 'samenleven begint met samen cultuur beleven' vorm te geven met kunstenaars en bewoners. Ze verbindt doelgroepen met elkaar door middel van kunstprojecten.

Ook kent Overdie een culturele broedplaats: Projekt 072. In deze voormalige keukenshowroom werken twintig kunstenaars en ambachtslieden. In de loop van 2010 zijn er ideeën ontstaan, ingegeven door de grote mogelijkheden die het pand haar gebruikers biedt.

WIJKEN IN UITVOERING

INBURGERING EN INTEGRATIE

- > 76 participanten deden mee aan de vrijwillige inburgering, waarvan 45 zijn doorgestroomd naar een regulier inburgeringprogramma.
- > Via het Wijkservicebedrijf zijn ruim 20 vrijwillige inburgeraars verwezen naar een duaal traject.

CULTUUR IN DE WIJK

- > Er is een cultuuraanjager aangesteld voor het centrum voor de kunsten Artiance.
- > Voor het Projekt 072 zijn 20 kunstenaars en ambachtslieden aan het werk.

VEILIGHEID

- > De tweede wijkagent in Overdie is per 1 juli werkzaam.

WONEN

- > Woningcorporatie Van Alckmaer heeft een simulatiewoning aan de Jan Van Galenstraat 12 beschikbaar gesteld voor leerlingen van Praktijkschool De Polsstok uit Alkmaar.

BEWONERSPARTICIPATIE

- > Het vouchersysteem heeft zijn intrede gemaakt in Alkmaar en in iedere wijk is een Regiegroep ingesteld.

‘Heb geduld en een lange adem. De wijkenaanpak is niet gebaat met te veel ambitie ineens, maar vooral ook met de gewone dingen goed doen en je afspraken nakomen.’

(Sociaal programmamanager Marjon Hulsegge)

Wijkpark Oosterhout

Park Oosterhout in Overdie wordt gevarieerder. Na de aanleg van een kinderboerderij, vliedertuin en eendenvoerplaats annex amfitheater, krijgt het park een avonturenhuvel, een nieuwe entree en paden. Het hoogste punt van het park is tevens het hoogtepunt van Oosterhout. In nauw overleg met de buurtbewoners van Overdie en vertegenwoordigers van natuurorganisaties is de gemeente twee jaar bezig met het opknappen van het park.

Wijkservicebedrijf

Het Wijkservicebedrijf is sinds de zomer van 2009 operationeel. Het werkt nauw samen met het UWV Werkbedrijf, Inova, SVB, WNK, de Budgetwinkel, Sociale Zaken van de

gemeente Alkmaar, de voetbalclub AZ, de Formulierenbrigade en diverse werkgevers. Voor individuele bewoners wordt een plan gemaakt zodat hun vraag zo efficiënt mogelijk wordt behandeld. Het is van belang dat bewoners zo goed en snel mogelijk naar een nieuwe baan of een onderwijsinstelling worden geleid. Managers gaan sinds kort de wijk in om mensen op te zoeken. Zo zijn er via het Wijkservicebedrijf bijvoorbeeld ruim twintig vrijwillige inburgeraars doorverwezen naar een duaal inburgeringstraject. De bekendheid van het wijkbureau laat nog te wensen over. Dat geldt ook voor de rol van het servicebureau in de netwerksamenwerking met andere organisaties die in de wijk actief zijn. De samenwerking tussen het wijkservicebureau en CJG is tot stand gebracht, maar moet ook nog verder worden uitgebouwd.

Supporters voor supporters

In oktober 2009 startte de pilot van het project ‘Supporters voor Supporters’. Mogelijk zal na de zomervakantie 2010 weer een groep starten. Het project ‘Supporters voor Supporters’ is een gezamenlijk project van het Wijkservicebedrijf Overdie en AZ. Het wil jongens en meisjes van 18 tot 27 jaar uit

Overdie aanmoedigen een vak te leren om zo een goede plek op de arbeidsmarkt te veroveren. De jongeren volgen vier maanden een opleiding in een AZ trainingsklas, waarna ze een leerwerktraject gaan volgen bij een bedrijf dat aansluit bij hun vaardigheden en interesses. De deelnemers doorlopen vier maanden lang in een groep met vaste docenten een programma waarin ze een plan maken voor de toekomst. Na vier maanden kunnen de deelnemers doorstromen naar een leerwerkplek met een passende opleiding of een vervolgopleiding.

Sterker in de buurt

De gemeente Alkmaar verenigt zich met instanties als MEE, GGD, HONK, Humanitas, De Wering en Geriant rondom het landelijke project ‘Zichtbare Schakels’. Extra inzet van wijkverpleegkundigen beoogt enerzijds de kwaliteit van leven van de bewoners te vergroten en (verergering van) gezondheid- en welzijnsproblemen te voorkomen en anderzijds de zorgverlening in de wijk beter af te stemmen op de vraag van wijkbewoners. Kenmerken van de aanpak zijn laagdrempeligheid, aandacht, signaleren, doorverwijzen en ondersteuning van zelfredzaamheid.

Een extra wijkagent!

De aanstelling van een tweede wijkagent in Overdie had te leiden onder communicatiestoornissen en stroperigheid in het proces. Dat heeft helaas tot flinke vertraging geleid. De toezegging aan de wijk dat per maart 2010 een extra wijkagent operationeel zou zijn, kon daarom door de politie niet worden nagekomen. Per 1 juli is de tweede wijkagent alsnog met zijn werkzaamheden begonnen. **Opening van simulatiewoning**
Woningcorporatie Van Alckmaer heeft de woning Jan Van Galenstraat 12 beschikbaar gesteld voor leerlingen van Praktijkschool De Polsstok uit Alkmaar. Al vanaf september zijn er jongeren actief in deze woning. Zij knappen de woning op, leren hoe ze boodschappen moeten doen en hoe ze het huis moeten onderhouden en schoonmaken. Ook kunnen zij zich dienstbaar maken voor de omgeving en de burens.

Inburgering op basisscholen

Uitvoeringsorganisatie ‘wijkgerichte inburgering’, Inova, is bij alle basisscholen op bezoek geweest en heeft met hen afspraken gemaakt. Scholen verwijzen steeds actiever door; Inova biedt daarbij ook ondersteuning aan scholen bij hun problemen met de doelgroep. Inova is samen met de basisschool

de Wegwijzer bezig om een project ouderparticipatie op te zetten. Dit zal als een duaal traject worden ingezet naast de reguliere inburgeringstrajecten. Inova participeert in de Ouderkamers.

Een gezamenlijke startbijeenkomst, bijgewoond door de verantwoordelijke wethouders, zorgde voor een onderlinge kennismaking en het delen van informatie. Onder de bewoners bestaat veel enthousiasme voor de vouchers.

‘In het AZ Stadion is de cursus ‘Supporters voor Supporters’ gegeven. Voor veel deelnemers was het nieuw dat ze aan het begin moesten aangeven wat ze wilden bereiken.’

(Frank Jonker van AZ)

Vouchers

Bij aanvang van het vouchersysteem in Alkmaar is in iedere wijk een Regiegroep ingesteld. De benodigde Regiegroep kwam via de netwerken van de wijkcoördinator, wijkmeester, medewerkers van Kern 8 en reguliere bewoners tot stand. De voorzitter is bij alle regiegroepen een bewoner, de secretaris is soms een bewoner, soms de wijkmeester. De wijkcoördinator maakt geen deel uit van de Regiegroep, maar is als adviseur bij de vergaderingen aanwezig.

Amersfoort

>>> 'De afgelopen jaren zijn er veel projecten en initiatieven opgezet in Kruiskamp, met goed resultaat! Door deze projecten en initiatieven bij elkaar te brengen, kan de wijkenaanpak gericht, effectiever en efficiënter worden.'

Wijkenwethouder Gert Boeve

De Amersfoortse wijk Kruiskamp is één van de wijken binnen het programma 'Amersfoort Vernieuwt' waar de veranderingen al goed zichtbaar zijn. Binnen dit programma doet iedereen mee. Woningcorporaties de Alliantie en Portaal en de gemeente verbeteren de wijk in nauw overleg met bewoners, ondernemers en andere partijen uit de wijk.

De fysieke aanpak ligt op koers, zo'n driekwart van de projecten is al gerealiseerd. De afgelopen jaren zijn er veel koopwoningen opgeleverd. De verhouding huur/koop is nu meer in evenwicht. Ook de extra inzet op veiligheid en leefbaarheid heeft succes. Bijzonder zijn de AV-teams (Aanspreken en Vooruithelpen). De medewerkers van deze teams belden de afgelopen twee jaar bij honderden huishoudens aan. Een grote groep inwoners kan nu gebruik maken van het reguliere hulpaanbod. Het afgelopen jaar is bovendien begonnen met de economische aanpak: het stimuleren van het ondernemerschap.

Nieuwe coalitie

De gemeente Amersfoort en corporaties De Alliantie Eemvallei en Portaal Eemland werken sinds 2008 samen om van 'Amersfoort Vernieuwt' een succes te maken. Het gaat om de gebieden Liendert-Rustenburg, Randenbroek-Schuilenburg, Kruiskamp en het gebied rond de Hogeweg, de Hogewegzone. De wijkontwikkelingsplannen, die in samenwerking met bewoners tot stand kwamen, zijn in 2008 door de gemeenteraad vastgesteld. Er wordt inmiddels hard gewerkt aan de uitvoering.

De nieuwe coalitie van BPA (Burger Partij Amersfoort), VVD, D66 en CDA wil 'Amersfoort Vernieuwt' doorzetten. Herijking is daarbij wel noodzakelijk. Fysieke, economische en sociale componenten moeten beter aan elkaar worden gekoppeld. Wethouder Gert Boeve zal 'Amersfoort Vernieuwt' doorzetten en verbeteren. Hij heeft ook Economie & Wonen en Zorg & Welzijn in zijn portefeuille. Het college kiest voor een aanpak gericht op de ontwikkeling van de zelfstandigheid van bewoners.

Samenwerking met het Rijk

De gemeente Amersfoort werkt nauw samen met de accountmanager van het ministerie van VROM/WWI. Zij wisselen onderling kennis uit. Zo organiseerde de gemeente in mei dit jaar een kennisbijeenkomst voor alle 40+ gemeenten over haar ervaringen met het AV-project 'Aanspreken en Vooruithelpen'. De gemeente werkt ook samen met partners van de Landelijke Alliantie. Met de Nationale Jeugdraad is afgelopen jaar het jongerenproject Pimp My Block uitgevoerd: een initiatief waarbij jongeren hun wijk kunnen verbeteren. Tijdens een groot feest maakte de jury het beste idee bekend: de fietsreparatietent. In deze tent voeren jongeren uit de wijk onder begeleiding van het jongerenwerk kleine fietsreparaties uit. Tenslotte doet Amersfoort met andere gemeenten mee aan het experiment bewonersparticipatie van het ministerie.

Corporatiedirecteuren Koos Koolstra van de Alliantie en Vincent van Oordt van Portaal bij de opening van de Krajicek Playground in het najaar van 2009.

Kruiskamp

>>> 'In Kruiskamp geloven de bewoners weer in een goede toekomst; ze zijn positief over wat er al bereikt is in de wijk. Dat gevoel moeten we koesteren.'

Directeur Portaal Vincent van Oordt

De wijk Kruiskamp ligt vlak bij het centrum van Amersfoort en telt ongeveer vijfduizend inwoners. Driekwart van de woningen is sociale woningbouw, iets meer dan de helft hoogbouw. De activiteiten in de wijk hebben Kruiskamp veiliger gemaakt, het ondernemerschap gestimuleerd en buurtbewoners zelfstandiger gemaakt. Dit wordt ondersteund door het rapportcijfer dat de inwoners gaven: 6,7.

Veiligheid en AV-teams

Veiligheid blijft belangrijk in Kruiskamp. De twee extra surveillanten en het Buurt Toezicht Team zijn nog altijd actief. De inzet van de surveillanten wordt mede bepaald door de wijktafel over veiligheid, waar bewoners met professionals bespreken hoe ze de veiligheid van Kruiskamp kunnen verbeteren. Het afgelopen jaar zijn er vier wijktafels gehouden. Ook een cursus Streetwise, over hoe je jongeren aanspreekt, was een succes.

Een belangrijk onderdeel van de wijknaam is het AV-project. AV staat voor 'Aanspreken en Vooruithelpen'. De teams bezoeken buurten waar relatief veel huishoudens zijn, die met meerdere problemen tegelijk te maken hebben. Veel van deze mensen hebben moeite om zelf hulp te zoeken of haken voortijdig af. De AV-teams zoeken ze thuis op, motiveren ze om wel hulp te zoeken en helpen ze om die te vinden. Er wordt gewerkt met één contactpersoon per huishouden. De teams stimuleren de bewoners om deel te nemen aan activiteiten in de buurt of daarbuiten. Uiteindelijk worden ze daar sterker door en krijgen ze meer kansen en zelfvertrouwen.

Dit project begon in 2008. In 2009 belden de teams bij 202 huishoudens aan. Daarvan interviewden ze 60 procent. Van die 60 procent nam ongeveer 39 procent deel aan één of meerdere trajecten. De meeste trajecten hebben te maken met inkomen (zoals schuldhulpverlening), wonen en woonomgeving en bijvoorbeeld verslavingsproblemen. Dertien kinderen die geen lidmaatschap van een sportclub kunnen

betalen, maken nu gebruik van het jeugd-sportfonds. Verder bezochten de teams 31 gezinnen die al in 2008 waren bezocht. De inzet van een Buurt Toezicht Team is een vast onderdeel van de AV-aanpak. De AV-teams zetten deze Buurt Toezicht Teams op toen ze met de huisbezoeken begonnen. Ze houden extra toezicht en spreken mensen aan als ze overlast veroorzaken in de openbare ruimte en in de gemeenschappelijke ruimtes van de corporaties, zoals portieken, galerijen en trappenhuizen.

De rapportcijfers van de bewoners voor de buurt zijn hoger dan in 2007. Van een 6,2 in 2007 naar een 6,7 in 2009. Daarmee zit Kruiskamp al boven de doelstelling voor 2012 (6,5). Ook op de vraag of de buurt de komende tijd vooruit zal gaan, antwoordt 46 procent positief. In 2007 zag nog maar 30 procent van de bewoners de toekomst zonnig in. Daarnaast vindt bijna 44 procent van de inwoners dat de buurt er het afgelopen jaar beter op is geworden. In heel Amersfoort bedraagt dit percentage gemiddeld 14 procent. In 2007 voelde 23 procent van de bewoners zich thuis in de buurt. In 2009 is dit al 43 procent. Ook is er meer onderling contact. In 2007 had een derde prettig contact met de bureaus, in 2009 was dat al 50 procent. De sociale samenhang is daarmee gestegen van 5,0 naar 5,4.

Wijkeconomie en onderwijs

Het afgelopen jaar begon het programma wijkeconomie. De gemeente en de corporaties willen economische kansen en potentieel in de wijk benutten door ondernemerschap te stimuleren, netwerken en ontmoetingsplekken voor ondernemers op te bouwen en economische initiatieven te ontplooiën. De gemeente heeft de regelgeving vereenvou-

digd, waardoor bewoners van Kruiskamp makkelijker een bedrijf aan huis kunnen beginnen. Ook is er nu een microkredietregeling van kracht, waardoor het gemakkelijker is om geld te krijgen. Verder is er een AV-werkpunt geopend in de aangrenzende wijk Liendert. Van daaruit vinden ook veel activiteiten plaats in Kruiskamp. In dit werkpunt worden de krachten van de betrokken organisaties gebundeld.

Het Wijkserviceteam is actief en heeft 35 enthousiaste vrijwilligers. Zij stimuleren mensen om klussen te doen bij ouderen en bij mensen die zorg nodig hebben. Voor de één betekent vrijwilligerswerk zingeving, voor de ander is het een opstapje naar meedoen of werk.

Leerlingen leren door een maatschappelijke stage om verantwoordelijkheid te nemen. Met het project Doorgeven maken scholieren kennis met vrijwilligerswerk. Maar de jeugd zet zich ook op andere manieren voor de wijk in. Zo is er vorig jaar winter een kerstboomactie op poten gezet en deden vmo-scholieren huis-aan-huis klusjes. HBO studenten krijgen korting op hun huur als zij zich drie uur per week inzetten bij een maatschappelijke organisatie. Het AV-werkpunt bemiddelt hierbij. Tenslotte begeleiden gastdocenten dertig scholieren twee dagen per week bij de uitvoering van hun stage.

Werkzame buurtbewoners van verschillende culturele en etnische achtergronden kunnen als buurtvoorlichter een starterskwalificatie halen. Zij kennen de cultuur, de omgangsvormen en de taal van de wijk. Daardoor hebben ze toegang tot netwerken die anders moeilijk te bereiken zijn. Ze slaan een brug tussen de verschillende organisaties en de bewoners en weten de bewoners te mobiliseren. Ze informeren de bewoners niet

WIJKEN IN UITVOERING

- > Stagiaires van de praktijkscholen draaien mee met het Wijkserviceteam.
- > Voorlichtingsbijeenkomst bij Zorg&Aandacht van Carefors, waarna de buurtvoorlichters de drie AV-wijken informeerden over dit multicultureel reïntegratiebureau voor de thuiszorg. Zorg&Aandacht beweegt zich op het snijvlak van arbeidsintegratie, zorg en maatschappelijke ondersteuning en leidt vrouwen op voor de thuiszorg.
- > Oprichting Marokkaanse ondernemersvereniging. Vanuit het AV-Werkpunt wordt samen met ZZP BV aan statuten gewerkt en gekeken naar mogelijkheden voor leerwerktrajecten. Later zal ook een Turkse variant en een vereniging voor allochtone vrouwelijke ondernemers worden opgericht.
- > BeterPeter.nl is begonnen in samenwerking met de woningcorporaties en de gemeente. Buurtvoorlichters wijzen bewoners op energiebesparende maatregelen en helpen hen daarbij.
- > Leerlingen van het Farelcollege maken in het kader van hun maatschappelijke stage een aanvullende campagne gericht op de jeugd.
- > Aansluiting NVA en Deadia voor ondernemerschap voor allochtone vrouwen.

alleen over onderwerpen die met de wijk te maken hebben, maar ook over algemene onderwerpen als brandveiligheid en energiebesparing. Ook verwijzen ze mensen naar de schuldhelpverlening of naar organisaties die mantelzorg ondersteunen.

Het project ondernemerswijs stimuleert het ondernemerschap onder leerlingen van het beroepsonderwijs en zorgt voor kennisdeling tussen ondernemers en het beroepsonderwijs.

De gemeente Amersfoort wil dat jongeren een goede start maken op de arbeidsmarkt. Speciaal voor Kruiskamp is de methode Nieuwe Perspectieven Preventief (NPP) begonnen. Deze methode richt zich op kinderen van acht tot twaalf die vaak 's avonds laat op straat zijn. Zij cirkelen rond groepen overlastgevende jongeren, vertonen soms onaangepast gedrag en maken zich schuldig aan vernieling en kruidmeldiefstal. Omdat deze kinderen in het voortgezet onderwijs het risico op schooluitval lopen, is het van belang om in een vroeg stadium in te grijpen. Niet alleen bij henzelf, maar ook bij hun ouders. Zij worstelen veelal met de opvoeding. En vaak is er meer aan de hand: geldproblemen, verslaving en taalbarrières. NNP werkt intensief, persoonlijk en met een minimum aan bureaucratie. De methode richt zich op de

pedagogische vaardigheden van de ouders en bouwt en activeert een netwerk rond het gezin.

Bewonersparticipatie

Via het buurtbudget kunnen bewoners zelf voorstellen indienen om de leefbaarheid in hun wijk te vergroten. In 2009 zijn er in Kruiskamp-Koppel 73 initiatieven aangevraagd, waarvan er 37 zijn gehonoreerd. Dit zijn culturele activiteiten, zoals straatfeesten en een fototentoonstelling en film over 50 bewoners, maar ook fysieke verbeteringen als het opknappen van tuinen, hekken en pleinen, de aanleg van het kunstgrasveld Groeneveld en het natuurproject Melange. Het project 'Meedoen in Kruiskamp' streeft er naar een samenhangend bewonersnetwerk te creëren. In diverse buurten zijn er spanningen tussen bewoners met verschillende culturele achtergronden en leeftijden en tussen groepen allochtonen onderling. Doel van het project is bewoners meer in contact te brengen met elkaar, zodat de sfeer verbetert. In drie buurten binnen de wijk Kruiskamp is een buurtbelevingsonderzoek uitgevoerd. In twee buurten hebben bewoners een actie georganiseerd waarin 'ontmoeting' en 'meedoen' centraal stonden. Respectievelijk 90 en 60 procent van de bewoners nam

hieraan deel. In deze twee buurten is een bewonersnetwerk ontstaan, dat zich voor langere tijd zal inzetten voor de leefbaarheid in de buurt. In de derde buurt wordt dit ook opgezet. De bewonersnetwerken worden komend jaar betrokken bij de te organiseren wijktafels.

Amsterdam

>>> 'Diverse, van elkaar verschillende karakteristieke buurten waar mensen graag wonen, werken en komen; waar de plek waar je woont van positieve invloed is op de kansen in het leven. Dát willen we voor iedereen en voor alle buurten in de stad.'

In de Amsterdamse wijkenaanpak gaat de aandacht uit naar die thema's die het grootste verschil kunnen of moeten maken. Deze thema's zijn: Leren & Opgroeien, Werk & Economie en Leefbaarheid. Dit betekent niet dat er niets meer gebeurt op de andere thema's, maar wel dat andere inspanningen óók een bijdrage moeten leveren aan de drie genoemde thema's. Buurtcoalities zijn in 2010-2011 steeds nadrukkelijker aanspreekbaar op de kwaliteit van de buurtanalyse en de uitvoering van het programma. De kwaliteit van die analyse wordt de komende jaren steeds belangrijker.

Krachten bundelen

In het nieuwe college-akkoord van de gemeente Amsterdam staat 15 miljoen gereserveerd voor de wijkenaanpak. Amsterdam blijft investeren in de wijkenaanpak, zodat de doelen van de Amsterdamse wijkenaanpak in 2018 worden behaald. Eén van de succesfactoren van de wijkenaanpak zijn de coalities die op verschillende niveaus tussen verschillende partijen worden gesloten. De Huurdersvereniging Amsterdam en het Amsterdams Steunpunt Wonen zijn onmisbare coalitiepartners. Ook de Hogeschool van Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam zijn nadrukkelijk aanwezig in de buurten, evenals de politie, welzijnsinstellingen en het bedrijfsleven. Voorbeelden van succescoalities zijn die in de Transvaalbuurt en de Van der Pekbuurt. Albert Heijn heeft zich, met 18 winkels in verschillende wijken, verbonden aan de gezamenlijke aanpak in die wijken. Ook het Hoofd Bedrijfschap Detailhandel en het Platform Criminaliteitsbestrijding Amsterdam doen mee. Daarnaast investeren de Kamer van Koophandel en het MKB Amsterdam in een aantal buurten in het versterken van ondernemerschap en ondernemersorganisaties.

Coalities zijn zowel voor de buurt als voor de stad als geheel belangrijk. Daarom wil Amsterdam deze versterken en nieuwe sluiten, meer en zichtbaarder coalities en successen uitbouwen en van elkaar leren hoe je dat doet. Coalities die het beste blijken te werken, zijn die waar welbegrepen eigenbelang gecombineerd wordt met het belang van de buurt en de wijkenaanpak. In het kader van de Amsterdamse wijkenaanpak is een speciale leergang opgezet en ontworpen om de (wijk)managers en adviseurs van stadsdelen, corporaties en welzijnsinstellingen handvat-

ten te bieden bij de Krachtige Uitvoering van de Amsterdamse wijkenaanpak.

Organisatie wijkenaanpak

In Amsterdam werken verschillende partijen aan de uitvoering van de wijkenaanpak. De basis van het programma wordt gevormd door de buurtuitvoeringsprogramma's, die in samenwerking met bewoners en andere partners in de buurt zijn opgesteld. In Amsterdam vallen 25 buurten in vijf stadsdelen onder de wijkenaanpak. Verantwoordelijk voor de opzet en uitvoering van de buurtuitvoeringsprogramma's zijn de buurtprogrammamanagers van de deelnemende stadsdelen. In het overkoepelende stedelijk programmabureau zitten een aantal adviseurs en 'verbinders' van stedelijke diensten. Deze verbinders zorgen ervoor dat de stedelijke diensten hun programma's afstemmen op de doelen van de wijkenaanpak.

De Amsterdamse wijkenaanpak kenmerkt zich door een bepaalde manier van werken.

De methode Amsterdamse wijkenaanpak:

1. is gebiedsgericht;
2. is een voorrangregeling;
3. kent een hoge mate van bewonersbetrokkenheid;
4. heeft een norm;
5. verbindt partijen in vitale coalities;
6. is als aanpak duurzaam;
7. bewaakt de eigen kwaliteit en brengt focus aan;
8. is een lerende aanpak;
9. is cultuurveranderaar en experimenteerfabriek;
10. boekt resultaten.

De methodieken en werkwijzen die in het kader van de wijkenaanpak zijn ontwikkeld

voor controle, uitvoeringsprogramma's, buurtagenda's, coalitievorming, bewonersparticipatie en dergelijke, zijn ook goed toe te passen bij bijvoorbeeld het buurtgericht werken.

Vanwege de noodzakelijke bezuinigingen zoekt de gemeente naar aanvullende geldbronnen, bijvoorbeeld in de vorm van investeringen door derden, of naar het vliegwieleffect dat meerdere (sociale) investeringsprogramma's op een buurt kunnen hebben. Dit kan ook gelden voor rijksprogramma's en -investeringen. Dat is voor Amsterdam voor de volgende periode een belangrijke opgave. Het versterken van samenwerkingsallianties/coalities met andere partijen (onderwijsveld, ondernemers, landelijke partners) maakt onderdeel uit van deze opgave.

Uitreiking Bewonersinitiatief 2009 op de Dag van de Wijkenaanpak in Amsterdam. Links wethouder Freek Ossel, rechts bewoner Hicham Aoulad Said.

Nieuw-West

Op 1 mei 2010 zijn de stadsdelen Osdorp, Slotervaart en Geuzenveld-Slotermeer samengevoegd tot Nieuw-West. Met ruim 133.000 inwoners is dit het grootste stadsdeel in Amsterdam.

Hoewel Nieuw-West zeer gunstig ligt ten opzichte van het centrum, de luchthaven Schiphol en de haven profiteren de bewoners hier onvoldoende van. Het stadsdeel kampt op vrijwel alle terreinen met achterstanden. Daarom werkt Nieuw-West vol enthousiasme met woningcorporaties, bewoners en maatschappelijke organisaties aan de grootste uitdagingen in de wijk - en niet zonder resultaat.

Er zijn 173 activiteiten gericht op wonen en leven, economie, leren en opgroeien, integreren, participeren en veiligheid. Daarnaast zijn er ruim tweehonderdvijftig bewonersinitiatieven ingediend. Dertig hiervan zijn afgewezen en ruim honderdvijftig toegekend, de overige aanvragen zijn nog in behandeling. Het gaat bij de bewonersinitia-

tieven om zaken als huiswerkbegeleiding, een voorleesproject en bezoeken van scholieren aan mbo- en hbo-scholen.

Wonen en leven

In een portiek- of galerijcomplex leef je vaak langs elkaar heen. Dit is slecht voor de waardering van de buurt door bewoners. Daarom organiseert woningcorporatie Ymere met bewoners portiekgesprekken. Tijdens deze gesprekken maken bewoners met elkaar afspraken over hoe zij het portiek netjes kunnen houden en geven zij aan welke zaken zij graag opgeknapt willen hebben. Belangrijk in het verbeteren van de leefbaarheid is ook de Achter de Voordeuraanpak. In Geuzenveld-Slotermeer bezoeken adviseurs van het stadsdeel gezinnen thuis. De gezinssituatie wordt in kaart gebracht en er wordt doorverwezen naar de juiste instanties die ondersteuning kunnen bieden. Uitgangspunt is het zelfredzame vermogen te versterken en sociale stijging te stimuleren.

Economie

Om het ondernemerschap te stimuleren wees de gemeente Amsterdam een aantal gebieden aan als zogeheten kanszones. In kanszones wordt een mix van maatregelen genomen

ter versterking van de buurt economie. Bijvoorbeeld door een investeringsregeling voor ondernemers in kanszones en door het oprichten van ondernemersverenigingen of het creëren van nieuwe bedrijfsruimten. Ondernemers kunnen ook individueel begeleid worden.

Bewoners en ondernemers hebben samen een plek gevonden in de Garage Notweg. Deze creatieve plek is mogelijk gemaakt door woningcorporatie Ymere, met subsidie van Amsterdam Topstad en de wijkenaanpak. In de garage vonden verschillende bedrijfsjes onderdak. Woningcorporatie Stadgenoot heeft in Garage Notweg een openbare huiskamer ingericht. Buurtbewoners kunnen hier activiteiten organiseren. Garage Notweg verbindt partijen in vitale coalities. Zo deelt corporatie Stadgenoot de ruimte met het Amsterdams Steunpunt Wonen. Beide partijen werken samen op het gebied van bewonersparticipatie en leefbaarheid.

Leren en opgroeien

Bij 'ketenregie voor kind en gezin' zijn de verschillende gemeenteloketten die doorgaans bij probleemgezinnen betrokken zijn, beter op elkaar afgestemd. Zo worden de problemen efficiënter aangepakt.

WIJKEN IN UITVOERING

- > Er zijn 20 portiekgesprekken gevoerd. Alle portieken waar gesprekken zijn gevoerd, zijn opgeknapt.
- > In Geuzenveld-Slotermeer zijn in 2009 241 gezinnen bereikt met de Achter de Voordeur-aanpak.
- > De projectleider Zwerfafval heeft les gegeven op alle basisscholen in het wijkenaanpakgebied van Osdorp.
- > Bedrijven gevestigd in kanszones hebben in de periode t/m november 2009 aanvragen ingediend voor een investeringssubsidie; in Geuzenveld: 19, in Slotervaart: 32, en Osdorp: 19.
- > Op woensdag 16 december 2009 kreeg het winkelgebied Slotermeer het 1e Ster Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO).
- > Er zijn 12 ondernemers gevestigd in Garage Notweg.
- > In Osdorp zijn in 2009 98 gezinnen door het samenwerkingsverband 'ketenregie voor kind en gezin' behandeld.
- > Het project 'samen spelen' heeft in de zomer van 2009 op 17 plekken gedraaid.
- > Via het participatiecentrum volgden 486 mensen een traject naar de arbeidsmarkt. Er vonden twee netwerkbijeenkomsten plaats. De

- opkomst bij de netwerkbijeenkomsten is goed, veel organisaties zijn aangehaakt. Er zijn drie banen-/kansenmarkten georganiseerd: de budget- en participatiemarkt van 6 maart 2010 met 800 bezoekers, de minibanenmarkt van 22 april 2010 met 150 bezoekers en de participatiemarkt van 26 mei 2010 met 400 bezoekers. MoMoney had sinds de start op 8 oktober 2009 meer dan 140 aanmeldingen, 49 staan nu nog ingeschreven, 23 jongeren zijn aan het werk, 2 volgen een training on the job, 3 volgen een training voor VCA-certificaat (Veiligheid, Gezondheid en Milieu Checklist Aannemers), 45 jongeren doen mee aan training solliciteren en presenteren en 15 tieners doen mee aan de training budgettering.
- > In 2009 zijn 4 teams door Stichting Aanpak Overlast Amsterdam in Slotervaart ingezet. Mede dankzij hun inzet is de veiligheidssituatie in Slotervaart verbeterd. Er zijn nog twee jeugdgroepen, één overlastgevend, één crimineel; het aantal leden van beide groepen is verminderd. De straatcoaches hebben in 2009 in Slotervaart 109 huisbezoeken afgelegd.
- > De acht tot acht-aanpak bereikte 176 jongeren.

‘Kinderen moeten zonder achterstand kunnen opgroeien en hun ouders moeten steun krijgen als dat nodig is. Daarom willen we graag dat dat de beste mensen in de buurten met de wijkenaanpak werken.’

(Martine Koehein, programmamanager wijkenaanpak Osdorp)

De bedoeling van deze aanpak is dat ouders meer betrokken worden bij de opvoeding van hun kinderen. Uiteindelijk is het doel de criminaliteit onder jongeren te verminderen, de schooluitval tegen te gaan en de overlast op straat te bestrijden.

In het project ‘samen spelen’ wordt kinderen bijgebracht hoe ze met elkaar om moeten gaan op speelplekken. Ook de taalachterstand van kinderen en hun ouders wordt weggewerkt.

Integreren en participeren

In Nieuw-West zijn er gemiddeld meer werklozen dan elders in de stad. Het participatiecentrum in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer ondersteunt alle stadsdeelnemers van 23 jaar en ouder bij maatschappelijke

deelname, zij het via (vrijwilligers)werk of een cursus. De participatiecoaches informeren, adviseren en begeleiden klanten in scholing, inburgering, training en (vrijwilligers)werk. Geld uit het potje van de wijkenaanpak maakt dit centrum mogelijk. Dit participatiecentrum is het eerste van Amsterdam en werd in mei en in september 2009 publiekelijk geopend. Het centrum is een pilot-samenwerkingsproject tussen het stadsdeel en de dienst Werk en Inkomen op het gebied van werk- en wijkgerichte trajecten en voorzieningen te komen, en om doelgroepen zoals nuggers (niet-uitkeringsgerechtigden) beter te bereiken.

MoMoney is een joint venture tussen uitzendbureau Tempo Team en stadsdeel Slotervaart. Een groeiend aantal bedrijven neemt deel in het project door het beschikbaar stellen van werk of stageplaatsen. MoMoney fungeert als netwerkpartner, organiseert bijeenkomsten en helpt jongeren in contact te komen met bedrijven. MoMoney brengt de problemen waar jongeren mee kampen in kaart en zorgt ervoor dat ze de weg naar de juiste instanties kunnen vinden. Waar nodig kan er snel contact opgenomen worden met DWI, schuldhulpverlening, woningcorporaties, vrijetijdsorganisaties en andere partners in het maatschappelijk

middenveld. Leveranciers van de gemeente voldoen aan hun ‘social return verplichting’ wanneer ze via MoMoney personeel inhuren.

Veiligheid

Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA) treedt op tegen jeugdgroepen die regelmatig voor overlast zorgen. SAOA vult het gat tussen het preventief optreden van het jeugd- en jongerenwerk en het (strafrechtelijk) optreden van politie en justitie. De aandacht voor jeugdoverlast kan voor deze organisaties niet meer dan een deeltaak zijn, terwijl een specifieke en continue aandacht steeds vaker vereist is. SAOA vult de leemte met: straatcoaches, die permanent op straat aanwezig zijn en jongeren direct aanspreken en gezinsbezoekers, die ouders medeverantwoordelijk maken voor het gedrag van hun kinderen.

SAOA werkt uitsluitend met professionals en werkt nauw samen met de politie en de jeugdhulpverlening. In november 2006 maakte SAOA een succesvolle start in stadsdeel Slotervaart. Inmiddels heeft men bewust gekozen om via de Amsterdamse wijkenaanpak deze werkwijze ook toe te passen in het Centrum, West, Osdorp, De Baarsjes, Noord en Zeeburg.

Noord

>>> 'Met veel verschillende partijen samenwerken en zien hoe we samen de buurt mooier kunnen maken vind ik het allerleukste van deze baan.'

(Frits de Wolff, buurtmeester in de Van der Pekbuurt)

Door de ontwikkelingen langs de Noordelijke IJ-oever en de komst van de Noord/Zuidlijn wordt 'Noord' steeds meer onderdeel van Amsterdam. Door de herstructurering van het centrumgebied en ontwikkeling van (bedrijven)terreinen als NDSM, Overhoeks, Buiksloterham, het Storkgebied en Hamerstraatgebied zal de economie en werkgelegenheid in de buurt groeien. Een aantal wijken van Noord heeft deze emancipatie heel hard nodig. Dit zijn met name de wijken die zijn aangewezen voor de Amsterdamse wijkenaanpak: Nieuwendam-Noord, Oud-Noord (Vogelbuurt/Van der Pekbuurt) en De Banne.

In het kader van de wijkenaanpak zijn er in Noord 62 projecten waarin het stadsdeel, de woningcorporaties Ymere, Eigen Haard, Stadgenoot, De Key en Rochdale samenwerken. Daarnaast zijn er vele bewonersinitiatieven. In Noord zijn de speerpunten in de wijkenaanpak: bewonersinitiatieven, wonen, woonomgeving en veiligheid, leren en opgroeien, werken en economie en integratie en sociale samenhang.

Bewonersinitiatieven

In Noord zijn in 2009 213 initiatieven van bewoners gehonoreerd. Welke voorstellen worden gehonoreerd, beslissen bewoners zelf. Vaak werken ook andere partijen uit de wijk mee. Dit gebeurt in de vorm van het ter beschikking stellen van menskracht, ruimte of een financiële bijdrage. Het verbinden van mensen met elkaar in de wijk krijgt zo op verschillende manieren handen en voeten. Om bewoners te ondersteunen bij hun initiatieven, heeft het stadsdeel bewonersmakelaars ingezet.

Eén van de bewonersinitiatieven is de eerste bewegingstuin voor ouderen in Nederland, die op 29 april werd geopend op het Purmerplein. De bewegingstuin is een openlucht-fitnessruimte met een aantal trainingsapparaten die volledig 'hufteerproof' zijn, aldus de initiatiefneemster. Zij heeft haar plan gerealiseerd met behulp van woningcorporatie Ymere (Betere Buurt Prijs) en het stadsdeel. Buurtbewoners zijn erg blij met de bewegingstuin, die al voor de opening druk werd bezocht, zowel door jongeren als door senioren.

Wonen, woonomgeving en veiligheid

In drie buurten in Amsterdam-Noord zijn buurtmeesters aangesteld. Zij zijn het aanspreekpunt voor bewoners als het om de

openbare ruimte en de bewonersinitiatieven gaat. 'Schoon en heel' is hun motto. Ze letten bijvoorbeeld op uit de kluiten gewassen boomwortels en daarmee gepaard gaande verzakking en opstuwing van de trottoirs. Ook zijn er buurtveiligheidsteams. Het doel van deze teams is het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de buurt door enkele door de buurt gekozen problemen gezamenlijk aan te pakken. Het project bestaat eigenlijk uit twee delen: enerzijds de samenwerking binnen buurtveiligheidsteams en anderzijds het actief betrekken van buurtbewoners via het project 'Mijn Buurt Beter'. Een buurtveiligheidsteam wordt geformeerd rondom de buurtregisseur, een extra politieagent en twee stadsdeeltoezichthouders. Door het organiseren van inspraak, actief luisteren, gericht handelen en terug-

koppelen worden de buurtbewoners bij de aanpak betrokken.

Straatcoaches spreken leden van problematische jeugdgroepen - en hun ouders - aan op overlastgevend gedrag en op het nakomen van afspraken. De inzet van de straatcoaches leidt tot een aantoonbare afname van overlast op straat.

Leren en opgroeien

De gemiddelde Citoscore in Amsterdam-Noord van 534,8 ligt ruim onder het stedelijk gemiddelde van 535,8. Daarnaast ligt in alle aandachtsgebieden in Amsterdam-Noord het aandeel voortijdig schoolverlaters ruim boven het stedelijk gemiddelde van 14 procent. Kinderen uit groep 7 en 8 van drie basisscholen krijgen via het Weekendstudentproject op zondagen tussen 10.00 - 15.00 uur een

WIJKEN IN UITVOERING

- > In 2009 zijn er 213 bewonersinitiatieven gehonoreerd.
- > Circa 90 kinderen nemen deel aan het weekendstudentproject.
- > Er zijn circa 440 kinderen bereikt met de naschoolse opvang.
- > Jaarlijkse instroom van 20 nieuwe gezinnen in het traject 'Vroegtijdige Interventie Gezinnen'.
- > De doelstelling voor 1 januari 2010 was om een schoonheidsgraad te behalen van 7,5 en om 80 procent van de meldingen binnen 48 uur af te handelen. De beoogde schoonheidsgraad van 7,5 is in alle wijken ruimschoots gehaald. Het gemiddelde ligt op een 8,5! Het afhandelen van de meldingen ligt gemiddeld op 73 procent.
- > In het kader van het project Individueel Bewonersadvies Amsterdam-Noord (IBAN) zijn in totaal 1873 huishoudens benaderd. Met 62 procent van deze huishoudens is gesproken. Bij 192 huishoudens (ruim 10 procent) heeft dit geleid tot een huisbezoek. Bij 92 huishoudens (5 procent) is kort advies aan de deur gegeven. Problemen die tijdens de adviesgesprekken aan de orde komen, spelen vooral op vier gebieden: inkomen (46 procent), wonen (15 procent), gezondheid en welzijn (15 procent) en veiligheid (9 procent). De huis-aan-huisbenadering levert minder afspraken op dan in de afgelopen jaren. Daarentegen benaderen de mensen zelf het IBAN steeds vaker, al of niet na een mailing in de buurt. Opvallend is ook dat ongeveer de helft van de gesproken huishoudens aangeeft zelfredzaam te zijn.
- > Het netwerk rond de Noorderparkkamer bestaat uit circa 1000 creatieven en geïnteresseerden.

programma aangeboden dat gericht is op taalvorming en algemene ontwikkeling. Sinds september 2009 kunnen kinderen op een aantal scholen in Noord ook hun talenten ontwikkelen via naschoolse cursussen. Kinderen kunnen kiezen uit kunst & cultuur, sport, natuur, techniek, taal en sociale vaardigheden. Het enthousiasme is groot: er zijn meer inschrijvingen dan plaatsen. Het traject 'Vroegtijdige Interventie Gezinnen' richt zich op gezinnen met een zo ernstige combinatie van problemen dat de reguliere zorg- en hulpverlening niet toereikend is. Jaarlijks doen 20 nieuwe gezinnen uit heel Amsterdam-Noord mee aan dit traject. De bedoeling van 'Vroegtijdige Interventie Gezinnen' is om een positieve verandering te bewerkstelligen op gebieden als overlast, wonen, basisverzorging van de kinderen, criminaliteit, schulden, schoolgang en afstand tot de arbeidsmarkt. De werkwijze is uniek voor Amsterdam, niet alleen door de intensiteit, maar ook omdat deelname op straffe van verlies van de bijstandsuitkering kan worden afgedwongen. Dankzij dit traject neemt de overlast die de gezinnen veroorzaakt voor de omgeving af. De Kingma-school is een zeer innovatieve school voor voortgezet onderwijs in Noord. De school geeft onderwijs aan 300 zeer moeilijk lerende kinderen van 12 tot en met

20 jaar. De school past een succesvolle aanpak toe om het gat tussen onderwijs en arbeidsmarkt te overbruggen. Dit gebeurt door het bieden van professionele begeleiding bij het werken en leren in een bedrijf en door langdurige begeleiding op de werkplek van jongeren die doorstromen naar betaald werk. De ervaringen die de Kingma-school heeft opgedaan, worden gebruikt door de commissie Werkscholen die de minister voor WWI en de staatssecretaris van OCW in mei 2010 hebben ingesteld.

'Krachtige ondernemers zijn van onschatbare waarde voor een vitale wijk.'

(Mieke van den Berg, bestuurder Eigen Haard)

Werken en economie

Het aandeel werkzoekenden is in de aandachtsgebieden in Noord erg hoog. IJplein/Vogelbuurt heeft het hoogste aandeel werkzoekenden met 12,1 procent (april 2009), terwijl voor heel Amsterdam-Noord dit percentage lag op 8,9 en voor de stad Amsterdam op 7,5. Volop in ontwikkeling is het werkbedrijf Van der Pek. Dit initiatief kent drie onderdelen: een werkploeg voor de

openbare ruimte, een team Technisch Beheer en een team Administratie. In de startfase gaan elf mensen aan de slag onder deskundige begeleiding van leermeesters.

Integratie en sociale samenhang

De aanpak van het Individueel Bewonersadvies Amsterdam-Noord (IBAN) kenmerkt zich door het huis-aan-huis bezoeken van bewoners en een doelgroepenbenadering. IBAN benadert voedselbankcliënten, ouderen met een onvolledige AOW, jongeren zonder school en werk, taalcliënten en ouders van kinderen op de lagere school. Deze werkwijze maakt de weg voor bewoners naar advies of hulp zeer laagdrempelig. Het doel van de stichting Noorderparkkamer is om professionele kunstenaars in contact te brengen met de buurtbewoners, de stichting Noorderparkkamer, met scholen en andere (culturele) instellingen. Dit versterkt de sociale cohesie binnen de wijk. In december 2009 won de Noorderparkkamer de juryprijs van VPRO Droomstad als beste project ter bevordering van de leefbaarheid van de stad.

Oost

De Indische Buurt en Transvaal zijn de twee buurten in Amsterdam-Oost die onder de wijkenaanpak vallen. De vorming van het nieuwe stadsdeel Oost heeft een positief effect op de samenwerking tussen bewoners, corporaties en het stadsdeel.

Door op de ingeslagen weg

De Indische Buurt is één van de oudere delen van het stadsdeel Amsterdam-Oost. Er wonen meer dan 21.000 inwoners. De vernieuwing van de Indische Buurt verloopt voorspoedig en de inzet van bewoners, stadsdeel en de corporaties Alliantie, Eigen Haard en Ymere werpt zichtbaar haar vruchten af. Straten en pleinen zijn vernieuwd en de buurt bruist van de activiteiten. De wijkenaanpak geeft een extra dimensie aan de vernieuwing, met een focus op het versterken van het pedagogisch klimaat en de buurteconomie. Bewonersgroepen benutten het extra geld voor initiatieven met verve.

Transvaal steeds beter

Het stadsdeel en de corporaties werken onder de slogan 'Transvaal steeds beter'. Transvaal is een dichtbevolkte, jonge buurt met gevarieerde woningbouw en grote pleinen. De oorspronkelijke bebouwing is zo'n honderd jaar oud en deels ontworpen door Berlage. De focus ligt hier op het versterken van de positie en kansen van kinderen en jongeren, meer mensen aan het werk en het verbeteren van de leefbaarheid in deze dichtbevolkte buurt. De pleinen in Transvaal, zoals het Krugerplein, worden grondig aangepakt.

Leren en Opgroeien

Veel mensen in de Indische Buurt hebben een onderwijsachterstand. Veel kinderen groeien op in grote gezinnen waarvan de ouders een laag opleidingsniveau hebben. Zogeheten bredeschoolcoördinatoren moeten zorgen voor effectievere en efficiëntere naschoolse activiteiten door deze beter te laten aansluiten bij de wensen van de bewoners en de scholen. De coördinatoren zijn ook verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de brede school. Dit gebeurt in 2011 en 2012.

In Transvaal doen 260 kinderen mee aan de talententent. Hier kunnen zij vijf dagen per week gratis deelnemen aan naschoolse activiteiten als timmeren, basketbal, koken en videoanimatie.

Woningbouwcorporatie Ymere heeft de bewoners, waaronder veel jongeren, geholpen bij de totstandkoming van de film Samira. Ymere hielp met een workshop catering, visagie, belichting en acteren. De plannen voor de brede scholen in de Indische Buurt en Transvaal worden in 2011 ontwikkeld.

Buurteconomie en werk

Om de buurteconomie te versterken, hebben de corporaties samen met het stadsdeel een 'pandenbank' opgericht. Dit bestand biedt een actueel overzicht van alle bedrijfspanden en maatschappelijk onroerend goed in de wijk. Zodra het gerucht gaat dat een pand leeg komt, kan snel worden geschakeld met de pandeigenaren om te bepalen welke kandidaat het beste op welke locatie kan worden geplaatst.

In juni 2010 is De Werkkamer geopend in de Pretoriusstraat. ZZP-ers uit de buurt kunnen hier beschikken over een professionele werkomgeving. Via de wijkwerkwinkel Pitstop zijn inmiddels ruim 200 bewoners geïnformeerd over kansen voor werk of vrijwilligerswerk. Ruim veertig van hen zijn aan het werk of zitten in een banentraject.

In de Javastraat (Indische Buurt) zijn nieuwe ondernemers geworven en de leegstand in de straat is grotendeels verdwenen. Startende ondernemers maken graag gebruik van het

WIJKEN IN UITVOERING

- > Bewoners in de Indische Buurt waarderen de aanpak en geven de buurt een steeds hoger cijfer: een 7 in 2009 ten opzichte van een 5,3 in 2003 (onderzoek Wonen in Amsterdam).
- > Kinderen ontwikkelen hun talenten via het uitgebreide aanbod van naschoolse activiteiten als de Scienceclub, de Schaakschool, het theaterproject Studio52nd en via betere toegang tot sportclubs en evenementen.
- > De Hogeschool van Amsterdam en corporatie Eigen Haard hebben in februari 2010 een Buurtwinkel voor Onderwijs, Onderzoek en Talentontwikkeling (BOOT) geopend. Studenten zetten zich in voor de buurt en doen zelf ervaring op.
- > Corporaties hebben samen met het stadsdeel een Pandenbank opgericht waarmee de buurteconomie wordt versterkt.
- > Het Krugerplein wordt ingrijpend verbeterd: de inrichting van het plein, de bebouwing rondom het plein, bedrijfsruimtes voor zzp-ers en het ontwikkelen van een Food Court als trekker van het plein.
- > Een taskforce horeca voert intensieve controles (indien nodig dagelijks) uit van horecazaken en beoordeelt nieuwe exploitatievergunningen. De overlast in de buurt neemt af. Drie overlastgevend horecapanden zijn gesloten.
- > Jonge architecten hebben via een Masterclass van Atelier Rijksbouwmeester 3 aansprekende opgaven uitgewerkt voor het verbeteren van Transvaal; Trans-form, gericht op het opwaarderen van de as Steve Bikoplein – Krugerplein – Beukenplein; Trans-actie gericht op een betere programmering van buurthuis en leegkomende scholen, en Trans-fer, gericht op de spoorwegonderdoorgang die Transvaal verbindt met de stad.
- > In de Indische Buurt heeft zich een krachtige Civil Society ontwikkeld waarin bewoners van diverse pluimage zich inzetten voor de buurt en het stadsdeel en corporaties een aansprekend bod doen om de buurt te verbeteren.

'Mensen zijn blij met optimistisch nieuws uit hun wijk. En het is leuk elkaar zo te leren kennen.'

(Hicham, Transvaaljournaal)

geld dat beschikbaar is gekomen doordat de Javastraat is aangewezen als kanszone. Winkeliers verbeteren het aanzien en de inrichting van hun winkel. De Kamer van Koophandel is aangeschoven als partner en doet onderzoek om de "branding" van de straat beter vorm te geven.

Partnerschap Albert Heijn

Supermarktketen Albert Heijn heeft achttien winkels in zeven Amsterdamse wijken die vallen onder de wijkenaanpak. De gemeente Amsterdam en Albert Heijn tekenden op 21 september 2009 een samenwerkingsovereenkomst. De aanpak schoon, heel en veilig is gestart in drie winkels in Amsterdam Nieuw-West. Vervolgens is de aanpak doorgevoerd bij de Albert Heijn op het Krugerplein. Zo hangt in deze winkel een flatscreen waarop filmpjes worden vertoont van het succesvolle bewonersinitiatief, Transvaal journaal. De Albert Heijn heeft ook een afvalcontainer 'geadopteerd' en is trekker van de ondernemersvereniging. Een

bewoner van de wijk heeft in de vitrine van de winkel een tentoonstelling gemaakt over de historie van de wijk. Mogelijk worden in de toekomst ook leerwerktrajecten gestart in de Albert Heijn aan het Krugerplein. Daarvoor wordt eerst gekeken naar de evaluatie van de leerwerktrajecten die de Albert Heijn aan het August Allebeplein heeft lopen.

Actieve bewoners

Dat jongeren meedoen, is belangrijk voor elke wijk, zo ook Transvaal. Een mooi voorbeeld is het Transvaaljournaal: een prijswinnend bewonersinitiatief dat door jongeren uit de buurt is ontwikkeld en wordt uitgevoerd. Er zijn wekelijks lessen voor jongeren van 16-20 in monteren, interviewen, filmen en beeld bewerken en het Transvaaljournaal laat aansprekende gebeurtenissen en activiteiten uit de buurt zien, zoals de opening van Multicultureel centrum de Verbinding, een damtoernooi, Dodenherdenking en een buurtfeest. Op You Tube staan de films onder 'buurtjournaal'. Meerdere jongens volgen inmiddels een opleiding in de filmbranche. Architectenbureau Herens heeft in het kader van de masterclass van Atelier Rijksbouwmeester de Social Cash Machine ontwikkeld, een laagdrempelig digitaal netwerk dat vraag en aanbod verbindt van bewoners en andere

partijen die zich voor de wijk inzetten. De Sociale Cash Machine is in het voorjaar benut om initiatieven van jongeren te stimuleren.

Het geheim van de Indische Buurt

De Indische Buurt kent inmiddels vier krachtige netwerken van bewoners, kunstenaars en ondernemers die belangrijke voorzieningen in de wijk organiseren, variërend van een theaterschool tot groen- en milieuprojecten. De netwerken bestaan uit bewoners met verschillende sociaal-culturele achtergronden en ze dragen bij aan een bruisend gemeenschapsleven. De netwerken hebben de bestuurders van het nieuwe stadsdeel een bod gedaan, waarin ze aangeven wat zij kunnen betekenen voor de buurt en hoe stadsdeel en corporaties de bewoners kunnen inzetten en welke verantwoordelijkheid bewoners voor hun eigen leefomgeving willen nemen.

'We moeten bewoners kansen bieden om grip te krijgen op hun leven, zodat zij zelf hun toekomst kunnen bepalen.'

(Pieter de Jong, bestuurder Ymere)

West

>>> ‘Stap voor stap bereiken we iets. Vrouwen moeten erachter komen dat het helemaal niet zo moeilijk is in Nederland, ze hebben alleen een gids nodig.’

(Kadzija Lazaar, actieve buurtbewoonster uit de Robert Scottbuurt in Bos en Lommer)

Stadsdeel West is per 1 mei 2010 ontstaan door het samengaan van de stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes, Oud-West en Westerpark. De wijkenaanpak in Amsterdam-West richt zich op de volgende gebieden: Erasmuspark, Landlust, Kolenkit, Gulden Winckel, Gibraltar, Robert Scott, De Chassébuurt, Does- Tromp- en Geuzenbuurt en Mercatorbuurt. Het stadsdeel werkt samen met bewoners en woningcorporaties Ymere, Stadgenoot, Far West, De Key, Eigen Haard en Rochdale. Er worden 92 activiteiten ondernomen.

Verbeteren van onderwijsprestaties

Een belangrijke uitgangspunt van de wijkenaanpak is dat armoede niet van generatie op generatie mag worden doorgegeven. Kinderen die opgroeien in een gezin met een inkomen op en rond de armoedegrens hebben minder kansen. Goed onderwijs biedt hen de kans de cirkel te doorbreken.

In Bos en Lommer wordt onder meer ingezet op de bindende kracht van de school in de buurt. Het activiteiten aanbod vanuit de zes (brede) scholen van Bos en Lommer is stevig uitgebreid. Een talentmakelaar fungeert als intermediair tussen scholen en aanbieders van naschoolse activiteiten. Sportbuurtwerk organiseert allerlei gratis en betaalde sportieve en creatieve activiteiten voor scholen in stadsdeel West. Studenten van de Pabo worden door Ymere gehuisvest in de buurt en zetten zich in voor de ontwikkeling van de brede school. Zij geven huiswerkbegeleiding en ondersteunen bij de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs.

In De Baarsjes is het activiteiten aanbod in De Brede School fors uitgebreid. Dit heeft er, in combinatie met de aanpak van het stadsdeel om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, toe geleid dat de citoscore gemiddeld met een procent omhoog is gegaan. Het aantal plekken voor voor- en voerschoolse educatie (VVE) in De Baarsjes is uitgebreid. Er zijn nu 425 plekken op peuterspeelzalen gekoppeld aan 10 basisscholen. Moeders van de voerschool krijgen inburgeringstrajecten en taalcursussen aangeboden.

Het blijkt dat de onderwijswinkel de BOOT (Buurtwinkel voor Onderwijs, Onderzoek en Talentontwikkeling) voorziet in een grote behoefte. Studenten van de Hoge School Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam doen diverse onderzoeken ten behoeve van de buurt. Daarnaast verzorgen ze juridische spreekuren en geven ze huiswerkbegeleiding aan de kinderen uit de buurt.

Participatie, activering en integratie

In delen van Bos en Lommer en De Baarsjes is het percentage werkzoekenden substantieel hoger dan het Amsterdamse gemiddelde. De Kolenkit heeft het hoogste aandeel niet werkende werkzoekenden van de stad (14 procent in juli 2009). Lage arbeidsparticipatie maakt ook dat er veel minimahuishoudens zijn. In 2007 leefde 47 procent van de jongeren in de Kolenkitbuurt in een minimahuishouden. In Bos en Lommer is de buurtacademie Doenja opgericht. Bij Doenja helpen vrouwen andere vrouwen naar onderwijs en werk. Het armoedebeleid is erop gericht bewoners die op of onder de armoedegrens leven in contact te brengen met voorzieningen die de gevolgen van armoede kunnen verlichten. Het maatjesproject voedselbank bijvoorbeeld. De doelstelling van het maatjesproject is dat klanten van de voedselbank zelfstandiger worden, hierbij geholpen door de vrijwilligers. Om gezinnen gericht te ondersteunen worden in De Baarsjes en in Bos en Lommer bewonersadviseurs ingezet. Ze bezoeken gezinnen, voeren adviesgesprekken en verwijzen waar nodig door naar andere instanties. Er wordt daarnaast flink geïnvesteerd om een aantal multiprobleemgezinnen te helpen. Overlastgevende jongens worden nauwlettend gevolgd en soms achter de tralies gezet. Voorkomen moet worden dat hun broertjes dezelfde ontwikkeling doormaken. De moeders in deze gezinnen spelen daarbij een belangrijke rol. Zij volgen een speciaal traject dat hen meer overzicht moet geven over hun kinderen.

Versterken van de buurteconomie

Om de uitstraling van de wijk te versterken wordt door corporaties, ondernemers, bewoners en kunstenaars gewerkt aan een aansprekende invulling voor beeldbepalende gebouwen in Bos en Lommer, zoals het oude GAK-gebouw, het Elseviergebouw en de MTS Hendrick de Keyser. In 2010 wordt voor twintig leegstaande bedrijfspanden een passende invulling gezocht. Ymere heeft een bedrijfspand geopend waar ondernemers van gezamenlijke faciliteiten gebruik van kunnen maken. Ymere looft daarnaast een ondernemersprijs uit en start een pilot voor het stimuleren van carrière's. In De Baarsjes wordt gewerkt aan de verbetering van het winkelgebied Mercatorplein/Jan Everstenstraat. Het Mercatorplein wordt opnieuw ingericht en er is hoogwaardige horeca aantrokken met een nieuw paviljoen. De leegstaande winkels in de Jan Evertsenstraat worden bezet door nieuwe huurders en de nieuwe winkelstraatmanager zorgt in samenwerking met de speciale Task Force voor een

WIJKEN IN UITVOERING

- > De talentmakelaar heeft in Bos en Lommer 23 activiteiten van tien weken en 30 activiteiten van zes weken georganiseerd. Per activiteit nemen ongeveer twaalf kinderen deel.
- > Het sportbuurtwerk wordt uitgevoerd op vier scholen, acht groepen 5 en 6, 120 kinderen, gemiddeld 50 procent meiden. Op een school was 15 procent van de ouders betrokken; op de andere scholen minder.
- > Met behulp van de wijkenaanpakmiddelen, te weten 600.000 euro worden 6 scholen in De Baarsjes verbouwd zodat er bredeschoolenactiviteiten plaats kunnen vinden.
- > 40 moeders krijgen in De Baarsjes via de voerschool inburgeringstrajecten en taalcursussen aangeboden.
- > Studenten betrokken bij de Buurtwinkel voor Onderwijs, Onderzoek en Talentontwikkeling hebben ten behoeve van de Chassébuurt 5 onderzoeken uitgevoerd.
- > 75 vrouwen helpen elkaar naar onderwijs en werk via buurtacademie Doenja
- > In De Baarsjes zijn door bewonersadviseurs 2296 huisadressen bezocht waarvan 294 een adviesgesprek kregen.
- > In de Chassébuurt krijgen 16 multiprobleemgezinnen een speciale aanpak.
- > In Baarsjes hebben 30 Verenigingen van Eigenaren (VVE) een cursus gevolgd.
- > Er zijn 225 bewonersinitiatieven ontplooid in Bos en Lommer en De Baarsjes tussen oktober 2008 tot en met mei 2010.

meer gevarieerd aanbod. Ook wordt er extra hard gewerkt om de luifels en puien op te knappen. Eigenaren en huurders worden persoonlijk benaderd. De samenwerking tussen de winkeliersvereniging, het stadsdeel, politie en brandweer is aanzienlijk verbeterd. De aanpak voor de Jan Evertsenstraat wordt ook toegepast voor de Jan van Galenstraat en de Postjesweg.

Verbeteren van de openbare ruimte

Om de veiligheid in de openbare ruimte te verbeteren is op 1 november 2008 het Buurtveiligheidsteam BVT in de Kolenkit van start gegaan. Aan het Buurtveiligheidsteam Kolenkit zijn acht jongeren van Stichting Connect (opgericht door Saïd Bensallem, Amsterdammer van het Jaar 2006) toegevoegd. Uit cijfers blijkt dat in gebieden met een BVT de overlast afneemt. In alle buurten van Bos en Lommer is daarnaast in samenspraak met de bewoners een activiteitenpakket voor de verbetering van de openbare ruimte samengesteld. Het gaat dan bijvoorbeeld om de verbetering van groenvoorzieningen en de aanleg van geveltuintjes of boomkranstuintjes. In De Baarsjes is een aantal projecten in de openbare ruimte versneld aangepakt. Speelreintjes zijn opgeknapt en op initiatief van de bewoners zijn er op tien pleinen tafeltennistafels geplaatst. Binnenkort worden er door Sportbuurtwerk op al die pleinen

tafeltenniswedstrijden georganiseerd voor de kinderen in de buurt.

‘Veel kinderen in grote steden hebben geen gediagnosticeerde beperking, maar kunnen toch niet meekomen op het niveau van hun leeftijdsgenoten, bijvoorbeeld door hun taalachterstand of omdat ze thuis weinig aandacht krijgen.’

(Ruth Zinkstok, docent Ergotherapie aan de Hogeschool van Amsterdam)

Verbeteren van de (particuliere) woningvoorraad

In de Kolenkitbuurt is in 2009 een nieuwbouwcomplex verzeen waarin koopwoningen, vrije sector en sociale huurwoningen gevestigd zijn. Ook zijn in dit complex (Scala) zorgwoningen, een wijkpunt en bedrijfsruimte gehuisvest. Na de oplevering is een pilot frontlijnsturing welzijn en zorg gestart. Alle betrokkenen (bewoners en professionals) brengen gezamenlijk de vraag in kaart en zorgen vervolgens in onderlinge samenwerking voor een aanbod op maat. Het ministerie voor WWI ondersteunt de activiteiten rond Scala via het experiment Samenhang in de Wijk.

In De Baarsjes hebben 30 Verenigingen van Eigenaren (VvE) een cursus gevolgd. Ze hebben geleerd hoe ze hun eigen administratie beter kunnen inrichten en hoe ze een onderhoudsplan moeten opstellen. Elf VvE's zijn vervolgens intensief begeleid. Vanwege grote belangstelling wordt deze gratis cursus opnieuw aangeboden.

Bewonersinitiatieven

In 2009 zijn veel projecten door bewoners ingediend en uitgevoerd.

Zo werd in de zomer van 2009 op het Columbusplein in stadsdeel De Baarsjes een budgetmarkt gehouden voor mensen die van weinig geld moeten rondkomen. Er was gratis advies over wonen, inkomensondersteuning, schuldhulpverlening, zorg en ziektekosten, belasting, kleding en verzorging. Bezoekers konden ook zelf meedoen aan verschillende workshops en voor de kinderen was er een speciaal programma. De moeders van het Columbusplein organiseerden kinderactiviteiten, een doorslaand succes. Zij zijn zo enthousiast dat zij in het gebouw van de speeltuinvereniging ontmoetingsochtenden gaan organiseren. Veel vrouwen willen met elkaar praten over hun eigen situatie. Het stadsdeel ondersteunt dit initiatief maar stelt wel de eis dat de vrouwen op termijn een traject gaan volgen op weg naar een betaalde baan of een plek als vrijwilliger.

Zuidoost

Wie door de EGK-buurt (Een Gouden Kans) loopt, ziet de prachtige resultaten van de stedelijke vernieuwing die stamt uit de jaren '90. De verschillende typen bebouwing (hoogbouw en laagbouw) met een mix van koop, huur en sociale woningbouw, zorgt voor een aantrekkelijke woonomgeving. Maar ook de sociale omgeving is de afgelopen jaren sterk verbeterd.

De wijkenaanpak is daarbij de katalysator om van een vaak incidentele, fragmentarische aanpak door te groeien naar een samenhangende, structurele aanpak. De corporaties Rochdale, De Key, Ymere en Eigen Haard werken daarin nauw samen met het stadsdeel en met andere partijen, zoals de ondernemers in de winkelcentra. In de EGK-buurt is inmiddels een traditie opgebouwd van intensieve en vruchtbare samenwerking met de vele bewoners die zich inzetten voor de buurt.

De ambities van de wijkenaanpak in de EGK-buurt zijn gericht op de thema's Iedereen een plek (wonen), Prettig woon- en leefklimaat (veiligheid), Elkaar kennen (integreren), Investeren in leren (leren) en Meedoen door werk (werken). Rode draad is 'Niemand aan de kant': het helpen van mensen die kampen met een zwakke maatschappelijke positie en een veelvoud aan problemen.

Aandacht jongeren en gezinnen

Het nieuwe Buurtuitvoeringsprogramma 2010-2011 bouwt voort op succesvolle initiatieven als 'Kansrijk', waarbij huishoudens actief worden benaderd. Stadsdeel, corporaties en zorgverzekeraar Agis werken hierin samen. De hulpvragen van gezinnen worden geïnventariseerd en gekoppeld aan een passend aanbod.

De nadruk ligt in deze periode nog meer bij gezinnen en jongeren. Voorbeeld hiervan is een project als Young Parents, waarin tienermoeders en -vaders elkaar kunnen ontmoeten, voorlichting en advies krijgen en begeleiding krijgen bij participatietrajecten. Artsen van het gezondheidscentrum Gooioord houden een spreekuur over seksuele gezondheid, speciaal bedoeld voor jongeren die in de EGK-buurt buiten bereik vallen van scholen en

instellingen voor maatschappelijk werk. Het laagdrempelige spreekuur wordt goed bezocht, met name door jongere vrouwen (4-5 per week). Daarnaast zijn er workshops en themabijeenkomsten en besteden lokale radioprogramma's er elke maand aandacht aan. Het spreekuur is er gekomen met ondersteuning vanuit de wijkenaanpak, de uitvoering is gewaarborgd via de reguliere afspraken met de zorgverzekeraar.

Intensivering Jeugdketen

Naar aanleiding van een aantal tragische schietincidenten heeft het stadsdeel gesprekken gehouden met jongeren. De conclusie is dat het met veel jongeren in de EGK-buurt niet goed gaat en dat bestaande programma's en faciliteiten onvoldoende aansluiten bij de vraag en behoefte van jongeren. Het stadsdeel en de centrale stad werken een actieplan Intensivering Jeugd uit, dat in 2010 met

'We brengen moeders uit de EGK-buurt met elkaar in contact, om ervaringen uit te wisselen en een netwerk op te bouwen. Zo proberen we deelname aan de maatschappij te bevorderen'.

(Elizabeth Prah, Oprichtster LIMS, Project 'Actieve Moeders')

ondersteuning vanuit de wijkenaanpak wordt uitgevoerd. Bijvoorbeeld het project 'Man zijn en man worden'. Dit project is gericht op het vergroten van de ontwikkelingsmogelijkheden van jonge vaders en op het voorkomen van criminaliteit. Een ander project is You-turn, dat de overlast en doelloos rondhangen van jongeren moet verminderen. Jongeren krijgen begeleiding om via excursies

WIJKEN IN UITVOERING

- > Het project Young Parents begeleidt jaarlijks 50-60 tienermoeders naar scholing, werk en passende dienstverlening.
- > 'Kansrijk' heeft in 2009 1700 huishoudens bezocht en hun vragen op het gebied van schulden, taal, schooluitval, gezondheid enzovoort laten beantwoorden. In 2010 worden nog eens 1000 huishoudens bezocht.
- > In januari 2010 is de BOOT in de EGK-buurt geopend, de inmiddels bekende Buurtwinkel voor Onderwijs, Onderzoek en Talentontwikkeling, waarmee de Hogeschool van Amsterdam actief is in de wijkenaanpak.
- > Via een mentorenproject begeleiden acht mentoren 34 leerlingen bij de overgang van het basis- naar het voortgezet onderwijs.
- > De flats Kleiburg en Gravestein worden wekelijks extra schoongemaakt.
- > Via fitnesscentrum Kraaiennest nemen meer dan 500 bewoners deel aan sportactiviteiten.
- > In de K-flats zijn acht flatcoaches actief om samen met de wijkbeheerder en jongeren de leefbaarheid in de flats te verbeteren.
- > In samenwerking met ondernemers uit de buurten volgen 120 inburgeraars een traject voor werkbegeleiding op weg naar een concrete arbeidsplaats.
- > Etalages en rolluiken van winkels worden opgeknapt om de uitstraling en het veiligheidsgevoel van de winkelcentra te verbeteren.

'In samenwerking met woningcorporaties Rochdale en Ymere is de Buurtschool Plus opgezet: drie keer per week kunnen kinderen van 7 tot 14 jaar in hun eigen flat terecht om te leren voor school. Het is op dit moment nog een proef, maar de kinderen staan te springen om de extra lessen te volgen.'

(Eddy Adusei, Projectleider Kansrijk Zuidoost)

en sporttoernooien door te stromen naar sport- en muziekverenigingen, het voortgezet onderwijs en werkgelegenheidstrajecten.

Actieve betrokkenheid bewoners

Zuidoost kent een lange traditie van actieve bewoners. Zij drukken zowel via de bewonersinitiatieven als via actieve deelname aan projecten binnen het Buuruitvoeringsprogramma een stempel op de wijkenaanpak. In maart 2010 heeft Zuidoost een publicatie uitgebracht 'Voorbij de Experimentfase: Tops en Tips'.

Tops en Tips Bewonersinitiatieven Zuidoost

- Verbeter regelmatig de criteria voor bewonersinitiatieven.
- Versterk controle en evaluatie van de initiatieven.
- Benut de ervaringen van goede initiatieven, zodat bedenkers van nieuwe initiatieven niet steeds het wiel hoeven uit te vinden
- Benader moeilijk bereikbare groepen actief en biedt initiatiefnemers ondersteuning op maat.
- Zet charismatische sleutelfiguren in om 'etnische eilandvorming' te voorkomen en ga voorbij aan de vastgeroeste 'gestaalde kaders'.
- Verduurzaam de bewonersparticipatie via de vijf O's: Oprechte interesse, Operationaliseren van rollen, Oog hebben voor verschillen, Onorthodox en Overbruggende sleutelfiguren.

Initiatieven

Bewoners van wie hun initiatief succesvol was, stellen hun kennis en ervaring beschikbaar aan nieuwe bewonersinitiatieven. In de periode oktober 2009 – mei 2010 zijn er circa 40 initiatieven ingediend, waarvan er ruim 25 zijn gehonoreerd. In juni zijn er drie

bewonersbijeenkomsten gehouden, waarin de combinatie is gelegd met wedstrijden op het WK-voetbal, zoals van Ghana en van het Nederlands elftal. Onder het motto 'De bal ligt bij u (maar dat is logisch)', is met bewoners gesproken over hun ideeën om de buurt te versterken. Dit heeft 45 nieuwe initiatieven opgeleverd, onder meer van bewoners die via de reguliere kanalen moeilijk te bereiken zijn.

Arnhem

>>> ‘De resultaten uit de wijkmonitor laten zien dat het beleid voor de aandachtswijken wérkt. We zullen ons hard moeten maken om die winst in een financieel en economisch moeilijke tijd vast te houden.’

Wethouder Henk Kok
(Aandachtswijken en Wijkgericht werken)

Al geruime tijd scoort Arnhem, zoals dat heet, hoog op de verkeerde lijstjes. In 2009 is daar een kentering in gekomen. Met name in de aandachtswijken loopt de werkloosheid terug en neemt de bedrijvigheid toe. De waardering voor de woon- en leefomgeving stijgt en de sfeer in de wijken lijkt te verbeteren.

De vier Arnhemse aandachtswijken ontwikkelen zich positief. Het Arnhemse beleid is gericht op participatie en werk: wijkbewoners gaan weer meedoen aan activiteiten in de wijk en gaan aan de slag, zo mogelijk in betaald werk. Herstructurering en nieuwbouw van woningen en accommodaties, zoals brede scholen, multifunctionele centra en andere wijkvoorzieningen, leiden tot een betere woon- en leefomgeving. Inwoners van de aandachtswijken geven aan dat hun buurt vooruit is gegaan en bijna de helft denkt dat de verbetering zich de komende jaren zal voortzetten.

Arnhem wil door!

Het nieuwe college van Arnhem bestaat uit D66, GroenLinks, SP en VVD. In het Arnhems Lenteakkoord heeft de nieuwe coalitie expliciet opgenomen dat alle buurten, schoon, heel en veilig moeten worden. Arnhem blijft de wijkenaanpak dus volhouden. Het Rijk, de gemeente en de corporaties moeten betrouwbare partners zijn voor de mensen in de wijken en uitvoeren wat ze beloofd hebben. De wijken hebben dat nodig, niet alleen de activiteiten zelf, maar ook de overtuiging dat zij ertoe doen, dat ze leven, wonen en werken in een

wijk die door de samenleving wordt gerespecteerd in al zijn eigenheid. Gemeente en corporaties treden op als partners, leveren teamwork en staan ervoor dat het geheel meer blijft dan de som der delen. Bewoners worden betrokken als derde, volwaardige partner.

Het geheim van Arnhem

De programma's voor 2010 zijn voor het overgrote deel voortzettingen en versterkingen van wat in 2009 op gang is gebracht. In 2009 zijn met de bewoners en organisaties veel nieuwe activiteiten ingezet. In 2010 wordt het programma in uitvoering bestendigd, kwalitatief verbeterd en verduurzaamd. Het leeuwendeel van de activiteiten speelt zich af in relatieve stilte in de wijken, de scholen en achter voordeur, waar gezinnen wonen die steun van buiten broodnodig hebben. Corporaties onderhouden het onroerend goed planmatig en de ontwikkelingsplannen in Presikhaaf en Malburgen vinden doorgang. De bewoners daar zijn in de loop van de tijd steeds meer gewicht in de schaal gaan leggen. Tegenwoordig worden ze prominent betrokken bij de voorbereiding en de uitvoering van de plannen. Er is bereidheid tot volledig gelijkwaardige samenwerking en de betrokkenheid van bewoners, corporaties, gemeente en andere organisaties is groot. Inzet en betrokkenheid van mensen, dat is wat in Arnhem als geheim van het succes geldt!

Een geslaagd experiment

In Arnhem zijn in augustus 2008 dertien zogenoemde participatiecoaches aan de slag gegaan in de vier aandachtswijken en in de wijk Geitenkamp. Zij bieden wijkbewoners de helpende hand bij het verkennen en vergroten van hun mogelijkheden om (weer) actief te worden onder het motto 'Meedoen, dat doe je zelf'. De participatiecoaches hebben inmiddels

472 wijkbewoners bereikt. Veelal kampen deze mensen met meerdere problemen als werkloosheid, schulden, een taalachterstand of een slechte gezondheid. Daarom worden ze intensief begeleid. Uit een meting van TNO onder deze groep blijkt dat één op de vier al binnen een half jaar een flinke stap vooruit heeft gezet: 15 procent heeft inmiddels een betaalde baan van 16 uur of meer en 10 procent is een opleiding gaan volgen. In maart 2010 is het rapport 'Participatie door empowerment' gepresenteerd, waarin het succes van het experiment wordt beschreven. Inmiddels zijn de participatiecoaches geen experiment meer, maar is het werken met participatiecoaches in Arnhem opgenomen in de reguliere werkwijze.

Scoren in de wijk

In 2009 tekenden de minister voor Wonen, Wijken en Integratie, de Stichting Meer dan Voetbal, vijf Betaald Voetbal Organisaties, gemeenten en woningcorporaties de intentieverklaring 'Scoren in de Wijk, voetbal als vliegwiel voor de wijkenaanpak'. Deze partijen hebben afgesproken om zich actief in te zetten voor de doelen die de wijkenaanpak nastreeft. In Arnhem ondertekenden de gemeente, voetbalclub Vitesse en de woningcorporatie Volkshuisvesting de intentieverklaring. De projecten en activiteiten die ze gezamenlijk ondernemen, richten zich op de thema's wonen, werken, leren en opvoeden, integratie en veiligheid, sport en bewegingsstimulering. Inmiddels zijn er tal van succesvolle activiteiten in gang gezet, zoals Scoren voor Gezondheid, waarbij eredivisievoetballers basisschoolkinderen aansporen tot een gezondere levensstijl, en Scoren door scholing, waarbij voortijdig schoolverlaters worden gecoacht richting opleiding, betaald werk, of een combinatie daarvan.

Wethouders Henk Kok en Gerrie Elfrink zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de wijkenaanpak

Arnhemse Broek

>>> 'Vroeger wilden mensen geen aan-gifte doen, want dat werd gezien als verraad. Nu komen ze wel naar ons toe, er is een verdubbeling in de aan-loop naar ons meldpunt.'

Wijkagent Frans Nijholt

De wijkenaanpak heeft het Arnhemse Broek nieuwe energie gegeven. De wijk ziet er beter uit: er zijn nieuwe hekjes en bloembakken, er is een plein opgeknapt en de Van Verschuerwijk is gerenoveerd. Er is ook veel aandacht voor de sociale kant. De totaalaanpak, waarin zowel wonen, werken en onderwijs als veiligheid, overlast en de Achter de Voordeuraanpak aan bod komen, levert successen op.

Wonen

Bij het programma wonen is het uitgangspunt het vergroten van de leefbaarheid van de wijk, een goed beheer van de woningvoorraad en openbare ruimte en het realiseren van voldoende en passende speelgelegenheid. Dit vanuit het idee dat een schone en hele omgeving van positieve invloed is op het welbevinden van de bewoners en op hun neiging en bereidheid alles ook schoon en heel te houden. Met het programma Buiten Gewoon Beter wordt de kwaliteit van de woonomgeving verbeterd. Bestrating, stoepen, plantsoenen en speelplaatsen zijn weer netjes gemaakt en in verschillende straten zijn er hekjesprojecten. Zo zorgen bewoners, woningcorporaties en de gemeente er samen voor dat de wijk er weer opgeruimd uitziet. De Groengroep, die bestaat uit bewoners, spant zich in voor meer en mooier

openbaar groen in de wijk. De groene opbouwwerker heeft in maart 2010 een themadag 'Kleurrijk Groen' gehouden. De Van Verschuerwijk is één van de vier buurten in Het Arnhemse Broek. De wijk heeft een monumentale status en wordt in de oorspronkelijke stijl gerenoveerd. Panden die een bijzondere functie hebben, worden meer bij de wijk betrokken. Zo worden vier rijksmonumenten die vroeger dienst deden als transformatorstation, omgebouwd tot woon-/werkwoonings. Er komen woningen voor starters, appartementen, loftwoningen en woningen met een zeer royale kelder. Elke woning is zo ingedeeld dat die uitermate geschikt is om wonen en werken te combineren. Ook het prachtige St. Peters-Gasthuis is weer in gebruik. Na een opknapbeurt is het gebouw in maart 2010 officieel geopend. Bewoners kunnen er terecht voor activiteiten.

Bovendien zijn de participatiecoaches in dit gebouw gehuisvest.

Werken

Het Torentje is een leerwerkcentrum voor de wijk dat activiteiten op het gebied van (nieuwe) media aanbiedt. Na een verbouwing door woningcorporatie Vivare zijn er een (computer)leslokaal, een werkplaats en een multifunctionele ruimte ingericht. ROC Rijn IJssel geeft er sinds najaar 2009 computerlessen en andere cursussen. Leerwerkbedrijf zSwitch beheert een werkplaats voor multimedia-apparatuur. Deelnemers kunnen daar oude computer- en audioapparatuur testen en repareren. Deze opgeknapt apparaten zijn vervolgens te koop bij de kringloopwinkel van zSwitch. Bewoners van alle leeftijden, maar ook mensen van buiten de wijk hebben de mogelijkheid in de werkplaats werkervaring op te doen en stage te lopen als opstapje naar het vinden van (betaald) werk. Andere activiteiten in de werkplaats zijn grafisch ontwerpen, muziekles en cursussen alfabetisering en taal.

Twee bewoonsters uit de wijk, Christa Hartemink en Ria Bouwen, begonnen een uitzendbureau dat de verbinding legt tussen werkzoekende wijkbewoners en bedrijven op het naastgelegen bedrijventerrein. De

WIJKEN IN UITVOERING

WONEN

- > Nieuwe supermarkt in de wijk.
- > De Groengroep van bewoners wordt ondersteund door een groene opbouwwerker.
- > De wijk wordt twee keer per week intensief schoongemaakt. De woonomgevingsploeg zorgt voor schone en verlichte achterpaden.
- > Vier rijksmonumenten worden met subsidie van WWI/OCW (impuls herbestemming) omgebouwd tot woon-/werkwoonings.

WERKEN

- > De participatiecoaches van de gemeente begeleiden meer dan 50 mensen naar scholing, een (vrijwillige) baan of zelfstandig ondernemerschap.
- > Het percentage werkzoekenden is ten opzichte van 2007 (423) teruggebracht met 14 procent (365).
- > De economische tafel is eind 2009 gestart. Acties volgen in 2010.
- > Samen met Volkshuisvesting, de gemeente en stichting Meer dan Voetbal heeft Vitesse eind 2009 het project 'On tour in de wijk' opgezet. Vitesse organiseert met bewoners

diverse activiteiten rondom voetbal als middel voor sociale integratie. Betrokken zijn Playing for succes en new arts college.

- > Leerwerkcentrum 'Het Torentje' is officieel geopend.

LEREN EN OPGROEIEN

- > Voor- en vroegschoolse educatieprogramma's worden aangeboden op de speelzalen en groep 1 en 2 van het basisonderwijs.
- > Ko&Co, een opvoedingsprogramma, wordt uitgevoerd.
- > Kinderen van groep 8 worden begeleid bij de overstap van de basisschool naar het middelbaar onderwijs.
- > De twee jongerenwerkers hebben extra tijd voor activiteiten.

INTEGRATIE

- > In 2009 is het plan van aanpak gemaakt dat inzet op 'de wereld is groter dan het Arnhemse Broek'. De uitvoering is 2010 gestart.
- > 105 wijkbewoners volgden een taalcursus voor inburgeraars.

VEILIGHEID

- > De proef 'blauw op straat' waarin wijkagenten, handhavers en toezichthouders samenwerken is in 2009 begonnen.

SPORT EN CULTUUR

- > Playground De Blokhut is geprofessionaliseerd met de komst van een voormalig gymnastiekleraar als beheerder.
- > In 2009 begon het programma Kennismaken Met Kunst, met daarin projecten als Bewoners samen naar de schouwburg, een fotoproject Binnenste Buiten en een musical met kinderen.

ACHTER DE VOORDEUR

- > In het Overleg Zorg en Overlast bespreken professionals (zorg, corporaties, politie en gemeente) overlastgevende (en zorg) gezinnen. Met de meeste gezinnen zijn trajecten ingezet. Zes gezinnen zijn benaderbaar. Hiervoor hebben Arnhemse organisaties nu een 'hardere' aanpak afgesproken. Twee van deze gezinnen zijn inmiddels succesvol aangepakt.

opstartfase van het uitzendbureau wordt gefinancierd uit het budget voor lokale experimenten van het ministerie voor WWI, een onderdeel van het experiment bewonersparticipatie.

Leren en opgroeien

Voor kinderen op de basisschool is het activiteiten aanbod sinds het begin van de wijkenaanpak enorm gegroeid. Ze kunnen sporten en kennismaken met techniek. Dit kan overdag op school, maar ook daarna, tijdens de Verlengde Schooldag (VSD en VSD+). Deze succesvolle activiteit bestond al, maar is in het kader van de wijkenaanpak flink versterkt. Alle kinderen in de wijk mogen aan de activiteiten deelnemen. In het Arnhemse Broek komen nog steeds veel kinderen binnen op de speelzaal en/of het basisonderwijs met de nodige achterstanden en opvoedings- en/of gedragsproblemen. Organisaties die binnen dit thema actief zijn, gaan onder de noemer van 'brede school' een totaalaanpak aanbieden. Die aanpak is gericht op zowel gezinnen die hulp nodig hebben bij het opvoeden als op kinderen en jongeren die hulp nodig hebben bij het opgroeien. Dit betekent een op elkaar afgestemd programma met daarin aandacht voor alle leeftijden. De brede schoolcoördinator speelt hierbij een belangrijke rol.

Integreren

Het versterken van buurtcontacten heeft een directe invloed op het woon- en leefklimaat. Daarom worden ontmoetingen georganiseerd tussen diverse bewonersgroepen: jong en oud, allochtoon en autochtoon, nieuwe en oorspronkelijke bewoners. Daarnaast krijgen inburgeringsplichtige bewoners uit het Arnhemse Broek inburgeringstrajecten aangeboden (98 per jaar).

Veiligheid

Een belangrijk succes van de aanpak is verbetering van de veiligheid. Politie, handhavers en toezichthouders werken nauw samen onder het motto 'Blauw op straat'. Wijkagenten richten zich op overtredingen en misdragingen, handhavers letten op parkeerovertradingen, hondenpoep, rommel op straat en andere vormen van overlast. Toezichthouders hebben als taak mensen aan te spreken op hun gedrag. Ze delen waarschuwingen uit en geven zo nodig signalen door aan de wijkagenten. Deze samenwerking levert duidelijke resultaten op: minder overlast door jongeren, minder drugsoverlast, minder parkeeroverlast en minder zwerfvuil. Een ander succes is het overleg zorg en overlast (OZO, voorheen 'pandjesoverleg'). Dankzij dit overleg tussen professionals van gemeente, corporaties en instanties over probleemgezinnen, is het aantal overlastgevende gezinnen de laatste jaren sterk

teruggebracht. Kenmerkend voor het OZO is dat naast een strenge aanpak ook een helpende hand wordt geboden. Zo levert de formulierenbrigade een concrete bijdrage aan armoedebestrijding door mensen thuis te helpen bij het verzilveren van toeslagen of het aanvragen van kwijtschelding. Tegelijkertijd kunnen bewoners aan de slag bij de formulierenbrigade om werkervaring op te doen. De aanpak van huiselijk geweld en eerge-relateerd geweld, waarmee in de Arnhemse wijk Malburgen goede ervaringen zijn opgedaan, wordt in alle Arnhemse aandachtswijken toegepast.

Naast deze thema's zet Arnhem in het Arnhemse Broek ook in op sport en cultuur. Bijvoorbeeld door de inzet van een kunstscout die per wijk een programma met wijkactiviteiten organiseert. Hiervoor is veel animo.

'Er is weer vertrouwen tussen de bewoners van het Arnhemse Broek en de gemeente. Dat is een belangrijke pijler voor succes in de toekomst.'

(Projectleider Arnhemse wijkenaanpak Jan Jans)

Klarendal

De inhoud van het wijkactieplan Klarendal is verder uitgewerkt en doorgesproken met de diverse partners en uitvoerende partijen in drie 'tafels' (sociale tafel, fysieke tafel en economische tafel). Veiligheid en overlast komen aan de orde in het overleg zorg en overlast (OZO) en het netwerkoverleg jongeren. De bewoners worden via de bewonersgroep en het wijkplatform geïnformeerd over en betrokken bij de voortgang van het wijkactieplan.

In 2009 is contact gezocht met wijkbewoners door middel van open buurtgesprekken. De wijkkrant bericht regelmatig over de projecten en maatregelen uit het wijkactieplan. De wijkwinkel doet door middel van een fotowand voortdurend visueel verslag van de diverse activiteiten in de wijk.

Wonen

In Klarendal vindt de verdere differentiatie van het woningbestand zeer geleidelijk plaats. De verkoop van huurwoningen valt als gevolg van de economische recessie tegen. De eerste fase van Buiten Gewoon Beter is inmiddels uitgevoerd. Om de straten en vooral de hoofdroutes in de wijk schoon te houden en tegemoet te komen aan ergernis nummer één in de wijk, hondenpoep, wordt sinds 2009 een hondenpoepreiniger ingezet, in combinatie met strenge handhaving. Om de handhaving in de wijk effectiever te maken, is in 2009 het proefproject 'samen voor veilig' gelanceerd. Daarin trekken wijkagenten, toezichthouders en handhavers samen op. Uit het programmabudget worden twee extra BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaren) in de wijk betaald. De Groengroep Klarendal heeft onder leiding van een groene opbouwwerker op in

het oog springende locaties projecten uitgevoerd, zoals de reizende tuin op de Menno van Coehoornlocatie.

Werken

Door de inzet van participatiecoaches, het activeringsteam en het reguliere instrumentarium vanuit de dienst Inwonerszaken is het aantal personen in de Wet Werk en Bijstand tussen 2007-2009 tot nu toe met 16 procent afgenomen.

Het project 100% Mode in Klarendal is uitgebreid met Mode XL. Dat houdt onder meer in dat de toegangsroutes naar het Modekwartier aantrekkelijker zijn gemaakt. Daarnaast wordt het aantal winkels aan de Sonsbeeksingel en de Klarendalseweg uitgebreid van dertig naar vijftig, waarbij er nadrukkelijk ook ruimte komt voor andere winkels dan modezaken.

Op de eerste verdieping van Station Klarendal, boven restaurant Goed, is het AFF Monsteratelier (Arnhem Fashion Factory Monsteratelier) te vinden. Het Monsteratelier is medio 2009 begonnen. Modeontwerpers die er nu al wonen en werken kunnen bij het Monsteratelier terecht voor stoffen, furnituren en het uitbesteden van (onderdelen van) hun

WIJKEN IN UITVOERING

WONEN

- > In Klarendal zijn twee Buitengewoon Opsporings Ambtenaren aangesteld.
- > In 2009 is de eerste fase Buiten Gewoon Beter uitgevoerd.

WERKEN

- > In Klarendal is het aantal personen in de WWB met 16 procent afgenomen.
- > Participatiecoaches benaderden tot nu toe 101 personen. Daarvan zijn 14 naar werk, 42 naar activering & opleiding en vier direct naar zelfstandig ondernemerschap begeleid.
- > Het aantal ondernemingen in 100% mode XL is gestegen naar meer dan dertig.

LEREN EN OPGROEIEN

- > In Klarendal zijn op de basisscholen conciërges aangesteld.
- > Het voortijdig schoolverlaten is in Klarendal in 2007-2008 met 3,7 procent afgenomen.

Een daling die vooralsnog achterblijft bij de andere aandachtswijken.

RESULTATEN INTEGREREN

- > In 2009 zijn 127 personen in een inburgeringstraject opgenomen, 21 daarvan hebben dit afgerond, waarvan 20 naar een werktraject zijn doorgeleid.

VEILIGHEID

- > De proef Samen voor Veilig is gelanceerd. Na de eerste helft van 2010 moet duidelijk zijn welk resultaat dit oplevert.
- > In 2009 is begonnen met het KVO-traject Veilig Ondernemen. Het bevordert het samenwerken van ondernemers. Een wijkshow heeft geleid tot concrete acties. Het project "dubbel gestraft" is met voorrang in Klarendal ingevoerd.

SPORT EN CULTUUR

- > Sportbedrijf Arnhem ontwikkelt een sport- en spelprogramma om bewoners te helpen gezonder te gaan leven.
- > Op het terrein van de Leuke Linde is een Krajicek Playground geopend.
- > Vanuit de Leuke Linde is een speelterreinbeheerder actief. Dit moet leiden tot veiliger en nog beter gebruikte speelterreinen in Klarendal.

ACHTER DE VOORDEUR

- > In 2009 is met 71 van de 81 huishoudens in de Kapelstraat gesproken.
- > De voorzieningcheck levert gemiddeld per huishouden 800 euro op en draagt bij aan het verlichten van schuldenproblematiek en verborgen armoede.
- > Aanstelling van één extra wijkverpleegkundige in de wijk vanuit het VWS-project 'De zichtbare schakel'.

'De aanpak van de wijk is als de ontwikkeling van een kind; in 2002 was de aanpak een baby die veel zorg nodig had, in 2009 loopt het, maar heeft het nog wel ondersteuning nodig. De grote vraag is of vanaf 2012 de aanpak mag doorgroeien of dat door gebrek aan geld een terugval ontstaat.'

(Ron Onstein, bouwspiegelplaats de Leuke Linde)

productie. Het atelier is gevestigd in het centrum van het 100% Modeproject in Klarendal. In 2010 ligt de nadruk op versterking van het economisch klimaat en het bestrijden van de werkloosheid.

Leren en opgroeien

De plannen voor het MultiFunctioneel Centrum (MFC) Klarendal staan in de steigers. In 2012 is de opening van het MFC gepland. De bredeschoolcoördinator versterkt de samenwerking tussen instellingen en stelt speerpunten vast. Projecten als de school-

buurt projectweek en de onderwijs- en opvoedmarkt, gericht op schoolkeuze en ouderbetrokkenheid, zijn daar goede voorbeelden van. In 2009 is extra aandacht besteed aan jongeren in de wijk. Om hinderlijke overlast door jongeren tegen te gaan is het (randgroep)jongerenwerk in 2009 versterkt. In Klarendal daalt het aandeel vroegtijdig schoolverlaters, maar deze daling is minder sterk dan in andere aandachtswijken.

Integreren

In 2009 is een ontmoetingsplein bij de Leuke Linde aangelegd. Onder meer 'Speeldorp Klarendal' heeft al aangetoond dat dit plein een welkome aanvulling is in deze dichtbebouwde wijk. Wijkbewoners met verschillende culturele achtergronden ontmoeten elkaar hier. In Klarendal zijn er verschillende activiteiten om deze ontmoetingen te stimuleren. In mei 2010 is begonnen met het project 'levensloopbenadering ouderen'. Daarbij staan maatschappelijke participatie, het versterken van de mantelzorg en de vermindering van het isolement bij ouderen centraal.

Veiligheid

Veiligheid blijft een speerpunt in Klarendal vanwege de hoge concentratie coffeshops. Het samenwerken aan veiligheid door politie, BOA's en toezichthouders leidt tot versterking van de handhaving. Met het project integrale handhaving worden verdachte panden doorgelicht op illegale praktijken. Met bewoners is de Top Vijf Veiligheid opgesteld. Via de wijkkrant zijn bewoners opgeroepen hun veiligheidspunten naar voren te brengen. Daarbij is uitdrukkelijk gekeken naar onveilige plekken in de wijk.

Sport en Cultuur

Om de kennismaking met kunst en cultuur te stimuleren, is in Klarendal, net als in de andere Arnhemse aandachtswijken, een kunstscout aangesteld. De ontwikkeling van Sportpunt Klarendal is versterkt door de inzet van drie combinatiefuncties, gericht op de sportvereniging, de school en de buurt. Inmiddels heeft het Sportpunt circa 400 leden.

'Ik help werkloze jongeren; bijvoorbeeld door eerst voor fatsoenlijke huisvesting te zorgen, of een diploma met startkwalificatie, of eventuele schulden aan te pakken. Doe je dat niet, wil je te snel, dan zitten ze zo weer zonder werk.'

(Participatiecoach Jamila Ahbouk)

Achter de voordeur

Het project Straatwijs is in één straat uitgevoerd en wordt voortgezet in een volgende. In Klarendal bestaat een overleg rondom zorg, veiligheid en overlast. De afstemming tussen de Achter de Voordeurgesprekken en de daaruit voortvloeiende activiteiten voor de betrokken instellingen is een aandachtspunt. Een overeenkomst tussen hulpverlenende instanties moet ervoor zorgen dat problemen ook daadwerkelijk worden opgepakt. Het ministerie van VWS en WWI zijn in 2009 begonnen met het programma 'De Zichtbare Schakel'. Arnhem neemt hieraan deel. Dit programma maakt het mogelijk in de wijk extra verpleegkundigen aan te stellen. Wijkverpleegkundigen krijgen meer tijd om

relaties aan te gaan en te onderhouden met andere zorg- en hulpverleners op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Zo kunnen ze de zorg rondom de wijkbewoner beter organiseren. Daardoor kunnen ze nu meer tijd en zorg besteden aan met name kwetsbare wijkbewoners, zoals mensen die zorg mijden en allochtone ouderen. De wijkverpleegkundige is nu in staat een betere kwaliteit van zorg te leveren.

Malburgen

>>> ‘Het grote aantal wisselingen onder gemeenteammbtenaren houdt de wijkenaanpak op. We moeten steeds weer hetzelfde verhaal vertellen.’

(Bewoonster Wil Gouka)

Malburgen vernieuwt en wint daardoor aan identiteit. Mid-den in de wijk staat het voor-malige verzorgingshuis, dat woningcorporatie Volkshuis-vesting heeft benoemd tot Bruishuis. In het Bruishuis kan alles en iedereen met talent aan de slag. Malburgen ver-nieuwt niet alleen sociaal, maar ook fysiek. Dat gebeurt met stevige, duidelijk zichtbare stappen.

Malburgen-West heeft inmiddels een metamorfose ondergaan. Er zijn honderden nieuwe woningen gebouwd en er is een prachtige school gekomen met een multifunctioneel karakter. De openbare ruimte is opgeknapt en toont een ander beeld. Het park aan de rand is verlegd naar het centrum van de wijk en verbindt West met Oost. Ook Malburgen-Oost heeft aan de oostzijde, bij de rivier, een grote verandering ondergaan. Op het terrein van de voormalige steenfabriek staan nu huizen en ligt een sportpark. In Malburgen hebben de bewoners gekozen voor een intensief participatietraject. De bewoners-structuur is in Malburgen zodanig ingericht dat bewoners, corporaties en gemeente volgens de 'Malburgse Manier' aan de slag kunnen: elke partij een gelijke stem.

Malburgen vernieuwt met een programma dat vier werkgroepen heeft samengesteld en dat de thema's van de wijkenaanpak dekt. De werkgroepen educatie, zorg en welzijn, werk en handhaving vullen de programmaonderdelen in die zijn gericht op de sociale en economische verbetering. Daarnaast is er het thema Wonen dat aandacht geeft aan de bestaande woonvoorraad en de ruimte waar die woningen en flatgebouwen staan. Voor 2010 hebben de bewonerswerkgroepen ruim 1,5 miljoen euro verdeeld over de genoemde thema's. Speerpunten voor 2010 zijn daarbij:

- inzetten op de ontwikkeling van drie brede scholen in Malburgen op vier locaties. Per brede school is er ruimte voor een aanvullend sociaal en educatief programma. Door samen met de bredeschoolcoördinatoren de aanpak voor te bereiden en vorm te geven, wordt er snel van elkaar geleerd en ingespeeld op ontwikkelingen;
- verder versterken van de buurtsamenleving door programma's in het hart van de buurt, sport en culturele activiteiten, sportprogramma's en samenwerking met sportvereniging, gerichte hulp achter de voordeur en aandacht voor de vele culturen die Malburgen rijk is;
- aandacht voor werkgelegenheid en participatie;
- voortzetten van de samenwerking tussen wijkagenten met handhavers en toezicht-houders;
- doorgaan met het Overleg Zorg en Overlast (OZO), waarbij overlast door en zorg voor probleemgezinnen wordt afgestemd en opgepakt;
- zelfstandige professionals ontwikkelen een eigen Malburgs netwerk om elkaar aan werkcontacten te helpen en mee te denken over de ontwikkeling van Malburgen als actieve woonwijk naast het centrum van de stad.

WIJKEN IN UITVOERING

WERKEN

- > Ontwikkeling en realisatie van het leercentrum in de voormalige supermarkt aan het Kamilleplein.
- > Meedoen in Malburgen is begonnen met drie bijeenkomsten voor jongeren.
- > Eerste onderzoek naar alle winkelstrips (inclusief Drieslag).
- > Het traject 'zorg voor werk' is in januari 2010 begonnen. Werkgevers en organisaties helpen allochtone en autochtone vrouwen aan een baan in met name de zorg.
- > Sinds augustus 2008 zijn er participatiecoaches actief. Zij begeleiden wijkbewoners die graag aan het werk willen, een studie willen oppakken of mee willen doen aan activiteiten in de wijk.
- > De inwoners van Malburgen kunnen gebruik maken de Buurtservice. Die bemiddelt bij klussen in en om het huis.
- > Drie buurtspeelpleinen zijn aangepast.

LEREN EN OPGROEIEN

- > Er zijn combinatiefunctionarissen aangesteld. De combinatiefunctionaris vervult een schakelfunctie tussen de school en het aanbod aan sport- en spelactiviteiten, bewegingsonderwijs, cultuur en kunstbeoefening in de wijk.
- > Elke basisschool in Malburgen mag een conciërge aanstellen.
- > Omar's Gym is een sportclub die meer biedt dan alleen vechtsport en is ondergebracht in het nieuwe Bruishuis in Malburgen.
- > Jongerenwebsite en persbureau Mallie-Media is gelanceerd.

VEILIGHEID

- > Jongeren houden bij activiteiten, evenementen en wedstrijden toezicht om overlast, vernieling en ontoelaatbaar gedrag te voorkomen.

- > Zorgcoördinator/OZO-overleg voor afstemming van hulp- en zorgverlening op gezinsniveau.

SPORT EN CULTUUR

- > Swing on south is een internationaal dansproject met uitgebreide programmering.
- > Het aantal deelnemers aan de atelierroute is gegroeid.
- > Bewoners kunnen tegen een gereduceerd tarief naar theaters en musea.

ACHTER DE VOORDEUR

- > Vertrouwenspersonen huiselijk geweld zijn actief in Malburgen.
- > In het project "straatwijs" is in Immerloo met 87 huishoudens (81 procent van de doelgroep) contact gelegd. Van deze 87 huishoudens zijn er 56 doorverwijzingen naar hulpverleningsinstanties en 11 doorverwijzingen naar activering.

Wonen

Er is een actieplan Woonomgeving gemaakt waarin de verbetering van de woonomgeving centraal staat. Het ontwikkelingsplan Malburgen wordt met volle energie voortgezet.

‘Als welzijnsorganisatie kun je natuurlijk wachten tot wijkbewoners je hulp inroepen, maar voor veel Malburgers is de drempel daarvoor te hoog. Daarom zijn we vanuit Rijnstad begonnen met het project Straatwijs: we bezoeken per straat de mensen thuis en daarmee bereiken we 80 procent van de gezinnen.’

(Casemanager Lidewij van Thiel)

Werken

Onder het motto ‘Meedoen in Malburgen’ zijn drie bijeenkomsten gehouden met als thema werk en werkgelegenheid voor jongeren in Malburgen. Er zijn veel instanties bezig die zich inzetten voor jongeren. De vraag is of er nog jongeren zijn die buiten de boot vallen, nog geen betaalde baan hebben of geen opleiding volgen. De inwoners van Malburgen kunnen gebruik maken van een bijzondere service: de Buurtservice. Die bemiddelt als bewoners hulp nodig hebben bij klussen in en om het huis. Samen met vrijwilligers of leerlingen van de Rijn IJssel school kan een aantal klussen of diensten worden uitgevoerd. Soms gratis, soms tegen een aangepast laag tarief. De Buurtservice is opgericht om ook mensen die krap bij kas zitten de mogelijkheid te geven een klus te laten uitvoeren.

Leren en opgroeien

Omar’s Gym is een vechtsportclub die via een eigen stichting meer biedt dan alleen sport. Omar’s Gym lukt het om moeilijk bereikbare jongeren bij elkaar te krijgen, in beeld te houden en in te grijpen als dat nodig is. Jongeren krijgen vaak hulp als ze ergens zijn afgehaakt, Omar’s Gym voorkomt dat ze afhaken. Het is een initiatief van bewoners in de wijk, dat preventief werkt. Stichting Omar’s Gym staat open voor iedereen. Er is samenwerking met Pactum/Rijn-side, Rijnstad en de participatiemedewerkers. Er zal ook worden

samengewerkt met de ambulante jongerenwerker.

De Volksuniversiteit Arnhem biedt een gevarieerd aanbod van cursussen, lezingen en workshops voor iedereen, ongeacht vooropleiding, leeftijd, godsdienstige of politieke achtergrond. Uit onderzoek blijkt dat in Malburgen behoefte bestaat aan een cursus Nederlands voor mensen die klaar zijn met hun inburgering. Het idee is ontstaan om een proefproject te beginnen met één of twee cursussen. Als dit succesvol is, volgen er mogelijk meer activiteiten in meer wijken. Dit project staat los van het reguliere aanbod en is uitsluitend gericht op en bedoeld voor de inwoners van de wijk.

Mallie-Media is een lokaal leerbedrijf voor digitale media voor en door jongeren. Dit bedrijf zoekt uit wat er onder jongeren leeft en doet hiervan verslag via de website en door het eigen persbureau.

Integreren

In het programma Meedoen in Malburgen zijn kleine projecten opgezet om snel mensen in Malburgen bij elkaar te brengen. Voorbeelden van activiteiten zijn gezamenlijke bezoeken aan het Openluchtmuseum en de organisatie van de Dag van de dialoog.

Veiligheid

Het Project Jongeren Toezicht Team Arnhem is een initiatief waarbij jongeren worden opgeleid om als toezichthouder bij activiteiten en evenementen in de wijk actief te zijn. Zij spreken leeftijdsgenoten aan op hun overlastgevend gedrag en leren daarbij zelf een aantal essentiële vaardigheden. Dat vergroot hun kansen op een betere positie op de arbeidsmarkt.

Na een experiment bij het Gelredome met Vitesse is het project samen met de politie, de stichting Vitesse Betrokken en de ROC’s uitgebreid. Er worden nu jongeren geworven en geselecteerd om deel te nemen in een jongeren toezicht team. Kern van het project is het versterken van de sociale vaardigheden van de deelnemende jongeren. Dankzij deze projecten en de samenwerking met verschillende partners is er in Arnhem aantoonbaar minder sprake van problemen met jongeren dan in vergelijkbare steden. De doelstelling is voornamelijk preventief en is gericht op positieve beeldvorming. Jongeren die een voorbeeldfunctie hebben, beïnvloeden andere jongeren in hun eigen wijk positief. Ook zorgen zij voor het verminderen en terugdringen van de overlast tijdens voetbalwedstrijden en evenementen in de wijk. Jongeren leveren

daardoor een actieve bijdrage aan het verbeteren van hun leefomgeving. Er nemen ongeveer 25 jongeren aan het project deel. Vier van hen staan onder begeleiding van de jeugdreclassering.

Sport en Cultuur

Swing on south is een internationaal dansfestival met een uitgebreide programmering dat door Introdans in samenwerking met de cultuurscout is georganiseerd in de wijk. In juni 2010 is in het Bruishuis in Malburgen een laagdrempelige theatervoorstelling gehouden door Colline theater producties.

Na het grote succes van de atelierroute in 2009 zijn in 2010 maar liefst 20 locaties in en om de wijk geopend. Bij de ateliers gaat het om een breed scala aan beeldende technieken: van tekenen, schilderen, etsen en fotografie tot grafische vormgeving, interieurontwerp, keramiek, houtbewerking en beeldhouwen. Naast het bezoeken van de ateliers kunnen op verschillende plekken workshops worden gevolgd.

Achter de voordeur

Geweld achter de voordeur is een veel voorkomend probleem. Het is niet gemakkelijk om daarmee naar buiten te komen. In Malburgen kunnen bewoners die te maken hebben met huiselijk geweld terecht bij een vertrouwenspersoon uit hun eigen buurt. Niet alleen slachtoffers, maar ook getuigen en daders kunnen bij die personen aankloppen. Het bijzondere van dit project is dat veertien buurtbewoners, die daarvoor zijn opgeleid, vrijwillig als vertrouwenspersonen fungeren. Het zijn vrouwen en mannen met de nodige levenservaring en met een uiteenlopende culturele of etnische achtergrond. Een projectbegeleider van Stichting Rijnstad staat hen terzijde. De vertrouwenspersonen bieden een luisterend oor aan bewoners die hun verhaal kwijt willen. Het hangt van de bewoner zelf af of er hulpverlening wordt ingeschakeld. Voor wie verdere hulp wil, wordt er een afspraak gemaakt met één van de instellingen die hulp kan bieden. Daartoe zijn afspraken gemaakt met deze instellingen. Het project met de vertrouwenspersonen is zo succesvol dat het in 2010 en 2011 ook in de andere aandachtswijken is en wordt begonnen.

Resultaten Malburgen

De fysieke en sociale vernieuwing van Malburgen was al in volle gang toen in 2007 het Rijk begon met de wijknaampak. Daarvoor maakte Malburgen al deel uit van

‘Gisteren zei een journalist van de Gelderlander me nog dat ik hier zo riant woon. Die kwam bij me kijken toen de koningin op bezoek was.’

(Bewoner Malburgstaete, de heer Delleman)

het actieprogramma voor de herstructurering van 56 wijken. Het opstellen van een aanvullend Wijkactieplan in korte tijd, langdurige onderhandelingen over de bekostiging daarvan en onzekerheid bij bewoners heeft een vertragend effect gehad. Dit heeft tot veel discussie geleid tussen bewoners, corporatie en gemeente over de rol van de bewoners en de Malburgse methode. Uiteindelijk is er in 2009 een aanvullende aanpak in de vorm van een programma vastgesteld, waarin alle partijen zich kunnen vinden. De tot op heden geboekte resultaten zijn vooral het gevolg van het fysieke programma met de sociale bouwstenen.

Presikhaaf

>>> 'Mijn coach behandelt mij als mens. Zij zoekt me thuis op en helpt me naar mijn talenten zoeken. Ik voel me zo geen nummer, ik kan mijn verhaal kwijt.'

(Bewoonster Germaine)

De metamorfose van Presikhaaf is duidelijk zichtbaar. Het nieuwe gezondheidscentrum de Bethaan, het nieuwe multifunctionele centrum Presikhaven, nieuwe schoolgebouwen, een prachtig heringericht park Presikhaaf en veel sloop en vervangende nieuwbouw. Naast al deze fysieke maatregelen vinden ook op de andere thema's van de wijkenaanpak volop activiteiten plaats. Het leerwerkcentrum, de stimulering van de wijk economie en de verbetering van de veiligheid zijn slechts een paar willekeurige voorbeelden. Presikhaaf bruist!

Wonen

De komende tien tot vijftien jaar komen er duizend nieuwe woningen bij. De woningcorporaties realiseren de meeste woningen hiervan. Het plan bevat ook een herstructureringsoperatie en vernieuwing van de scholen, plus een herstructurering en uitbreiding van het winkelcentrum. Verder behelst het plan de herinrichting van het park inclusief de aanleg van eco-zones, het op basisniveau brengen van de openbare ruimte (Buiten Gewoon Beter) en een grootschalige reconstructie van de belangrijkste verkeersaders in de wijk. Om de leefbaarheid te verbeteren, is er extra aandacht voor de bestrijding van (illegaal) afval in de wijk. Zo wordt zonodig het afval vaker dan twee keer in de week ingezameld. Woonomgevingsploegen en buurtbeheerders zorgen ervoor dat de openbare ruimte schoon blijft. Ook wijzen zij bewoners op hun eigen verantwoordelijkheden wat betreft afval. Er zijn twee fulltime toezichthouders actief. Voor het onderhoud van de openbare en semi-openbare ruimte werken gemeente en woningcorporaties samen. Een voorbeeld: tot voor kort was het zo dat de gemeente de gemeentelijke gazonnen maaide en de corporaties de rest. De afspraak is nu dat ze ook elkaars gazon meenemen bij het maaien.

Werken

Het relatief hoge percentage werklozen in Presikhaaf is één van de belangrijkste aandachtspunten in de aanpak van Presikhaaf. De gemeente zet daarbij drie participatiecoaches in. Zij benaderen de mensen in de wijk rechtstreeks om hen te helpen in het maatschappelijk leven terug te keren. Bijvoorbeeld door ze in eerste instantie vrijwilligerswerk te laten doen en ze later aan betaald werk te helpen. De participatiecoaches zitten midden in de wijk en zijn daardoor ook makkelijk bereikbaar. Daarnaast is in samenwerking met een extern adviesbureau een economische 'tafel' opgericht voor Presikhaaf en het Arnhemse Broek. Leden zijn deskundigen van instellingen, overheid en bedrijfsleven. De tafel neemt initiatieven voor een economische stimulans van de wijk en gaat met het thema 'werken' uit het wijkactieplan aan de slag.

Leren en opgroeien

In juni 2009 is het MultiFunctioneel Centrum (MFC) Presikhaven in gebruik genomen. In het MFC zijn de volgende instanties/instellingen gehuisvest: twee basisscholen, de wijkpost, de wijkagenten, opbouwwerk, de bibliotheek, het Centrum voor Jeugd en Gezin, jongerencentrum en kinderopvang.

WIJKEN IN UITVOERING

WONEN

- > Buiten Gewoon Beter: fase 1 en 2 zijn in uitvoering en fase 3a is begonnen.
- > De illegale bijplaatsing van afval wordt afval wordt aangepakt met voorlichting, handhaving en het extra ophalen van grof vuil op verschillende plaatsen.

WERKEN

- > Inzet van twee participatiecoaches en Radar activeringsteams in Presikhaaf.
- > De economische tafel is begonnen.
- > Een winkelstraatmanager is aangesteld met subsidie van het ministerie van Economische Zaken.
- > Lancering van het project Zorg voor werk.

LEREN EN OPGROEIEN

- > In Presikhaaf zijn op de basisscholen conciërges aangesteld.
- > Aanbod van Voor- en Vroegschoolse Educatieprogramma's voor kinderen van 2 tot 5 á 6 jaar die een taalachterstand hebben.
- > De projecten Spel aan huis, Home-start, naschools flexibel programma, ondersteu-

ning kinderhuiskamer en inzet participatiewerk voor ouderkamer lopen naar behoren.

- > De ambulante jongerenwerker is begonnen.
- > De Kinderouderhuiskamer is gevestigd in het nieuwe multifunctionele centrum Presikhaven.
- > De extra openstelling van de bibliotheek in het multifunctionele centrum heeft geleid tot 30 procent meer bezoekers.

INTEGREREN

- > Diverse projecten van het ontmoetingsprogramma voor bewoners lopen, bijvoorbeeld projecten uit het kunstbedrijf.
- > De opbouwwerker levert een bijdrage in de ondersteuning van bewonersparticipatie.
- > In juli 2009 is een tweejaarlijkse parkmanifestatie gehouden met een gevarieerd ontmoetingsprogramma voor jong en oud.
- > Er nemen 239 personen deel aan een inburgeringstrajecten, 19 zijn uitgevallen en 41 personen hebben het traject succesvol afgerond.

VEILIGHEID

- > Extra bijzondere opsporingsambtenaren zijn ingezet, zij zijn ook betrokken bij het uitvoeringsprogramma integrale aanpak overlast. De top-vijf veiligheid is in uitvoering.
- > 'Enge plekken in beeld en aangepakt' wordt meegenomen in dit uitvoeringsprogramma.

SPORT EN CULTUUR

- > Het sportbedrijf Arnhem ontwikkelde een sport- en spelprogramma om bewoners aan een gezondere leefstijl te helpen.
- > Combinatiefunctionarissen spelen een belangrijke rol in de bewustwording van het 'bewegen' en het nut van sportverenigingen.

ACHTER DE VOORDEUR

- > De zorgcoördinator bekijkt met gemeente en instellingen hoe gezinnen met meerdere problemen kunnen worden geholpen.
- > Stichting Welzijn Ouderen Arnhem is begonnen om ouderen uit hun isolement te halen.

Momenteel wordt bekeken hoe het MFC een rol als 'hart van de wijk' kan vervullen. Daarnaast is er gezorgd voor een breed educatief aanbod. Ook is voor jongeren van 12 tot 18 jaar het project 'Pimp my block' uitgevoerd. Een groep jongeren heeft een plan gemaakt om een deel van hun buurt mooier te maken. Het uitgangspunt is jongerenparticipatie in de wijk. Het project heeft landelijk een prijs gewonnen. Verder is in Presikhaaf voor een proefperiode van een jaar een ambulante jongerenwerker aan de slag gegaan om de overlast van hangjongeren tegen te gaan. Positief resultaat: uit recent onderzoek blijkt dat er in de wijk geen sprake is van echte overlast van (georganiseerde) hangjongeren.

Integreren

Om zoveel mogelijk te integreren en te participeren, worden de wijkbewoners bijegebracht met projecten als een 'tijdelijke theetafel' en de tweejaarlijkse Presikhaafse parkmanifestatie. De theetafel had als doel om in de maanden juni en juli op zondagmiddagen mensen uit de wijk in park Presikhaaf bij elkaar te brengen. Arnhemse kunstenaars hebben hiervoor een speciale tafel gemaakt. Elke zondagmiddag is (op kleine schaal) een muziekprogramma aangeboden.

Veiligheid

Er vindt een experiment plaats op basis van het rapport 'uitvoeringsprogramma Integrale aanpak Overlast Presikhaaf'. Deze aanpak is inmiddels ook in andere wijken ingezet. In 2009 is samen met de bewoners gewerkt aan het samenstellen van een top-vijf veiligheid en de aanpak daarvan. Bewoners hebben via wijkkrant en bewonersavond hun stem uitgebracht op wat zij als onveilig in hun wijk ervaren (bijvoorbeeld enge plekken of verkeersonveilige situaties). De top-vijf van deze lijst wordt nu aangepakt.

In Presikhaaf zijn één opsporingsambtenaar en twee toezichthouders extra aangesteld. Daarnaast heeft Presikhaaf drie wijkagenten. Eind 2009 is een overleg zorg en overlast (OZO) ingesteld om tot een efficiënte aanpak van de overlast te komen.

Sport en Cultuur

Om de interesse in kunst en cultuur te stimuleren, is in Presikhaaf een kunstscout aangesteld. Deze voert samen met bewoners en instellingen het programma cultuur in de wijk uit. Een voorbeeld is het project waarbij spelen en cultuur worden gecombineerd in de vorm van kunstwerken die geschikt zijn als speelvoorziening.

'Kinderen spelen niet meer zoveel op straat als vroeger. Sportbedrijf Arnhem stimuleert het buiten spelen, Kunstbedrijf het contact tussen kinderen en kunstenaars. Inmiddels zijn er tien tijdelijke speelplekken gemaakt die samen de speelroute vormen.'

(Cultuurscout Claudia Schouten)

Achter de Voordeur

Er is een zorgcoördinator aangesteld om de problemen achter de voordeur beter aan te pakken. Hij gaat deel uitmaken van het in Presikhaaf bestaande signaleringsoverleg Zorg. Presikhaaf dient tevens als voorbeeld en proeftuin voor een nieuwe, in de regio Arnhem, toe te passen methodiek van de aanpak van zorgproblemen. Een convenant tussen hulpverlenende instanties moet ervoor zorgen dat problemen ook daadwerkelijk worden opgepakt en, voor zover mogelijk, opgelost.

Den Haag

>>> ‘Uiteindelijk willen de corporaties en de gemeente hetzelfde: die wijken vooruithelpen.’

Wethouden Marnix Norder
(Stadsontwikkeling, Volkshuisvesting en Integratie)

Sinds 2008 is de gemeente intensief bezig met het programma Haagse krachtwijken. In dat jaar is er een overeenkomst gesloten tussen de gemeente en de drie Haagse corporaties Haagwonen, Vestia en Staedion. Daarin zijn afspraken gemaakt over een aanpak voor een periode van tien jaar. De overeenkomst met afspraken tussen rijksoverheid en gemeente dateert uit hetzelfde jaar.

De vier wijken Transvaal, Schilderswijk, Stationsbuurt/Rivierenbuurt en Den Haag Zuidwest blijven achter bij het Haagse gemiddelde. Het gaat dan om zaken als gezondheid, scholing, werk, economie, problemen bij mensen thuis, een schone straat en veiligheid. Om deze wijken dichterbij het Haagse gemiddelde te krijgen, is voor elke wijk een wijkactieplan gemaakt. Deze zijn uitgewerkt in 77 businesscases. Per businesscase is omschreven wat de ambities en de beoogde resultaten zijn en hoe de organisatie en financiering eruit ziet.

In het nieuwe collegeprogramma is gekozen voor voortzetting van de wijkenaanpak. De uitvoering van de wijkenaanpak is voor financiering afhankelijk van de gemeente, de corporaties en het Rijk gezamenlijk. Voor een aantal sociale actiepunten trekt de gemeente extra geld uit: 1,5 miljoen euro per jaar. In het coalitieakkoord staat dat de gemeente erop vertrouwt dat het nieuwe kabinet de financiering van het programma voortzet. Als dat niet zo is, zal de gemeente een aantal businesscases waarmee nog niet is begonnen en waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan, heroverwegen. Het college gaat de komende jaren bezuinigen tot een totaal van 152,2 miljoen euro in 2015. Wel gaat er extra geld naar onderwijs, economie, werk, armoedebeleid, duurzaamheid, wonen, mobiliteit en werkgelegenheid. Den Haag heeft gekozen voor een nieuwe manier van werken. Een programmadirecteur is samen met een kernteam en vier wijkteams verantwoordelijk voor de uitvoering en voortgang van de wijkenprogramma's. Per businesscase is duidelijk waar het voortouw ligt: bij corporaties, gemeente of andere partners. Verder is er een directeurenberaad waarin de vijf betrokken diensten zijn vertegenwoordigd. Het wijkgerichte werk komt tot uitdrukking in wijkteams en integrale teams, die hun werk soms tot achter de voordeur uitoefenen.

Een belangrijk deel van het benodigde budget voor de uitvoering van de plannen is inmiddels gereserveerd. De Haagse corporaties (Vestia, Staedion en Haagwonen) spelen bij de plannen een doorslaggevende rol met een mogelijk totaalpakket aan investeringen van meer dan een miljard euro. Daarmee kan de gemeentelijke inzet van ruim € 112 miljoen met bijna een factor 10 worden vergroot. De projecten zijn van groot belang voor de werkgelegenheid, de publieke voorzieningen, de woningvoorraad en de economie van Den Haag.

Voortgang en resultaten

In de gemeente Den Haag loopt een aantal stedelijke programma's die van belang zijn voor alle aandachtswijken. Hierna komen eerst deze programma's aan de orde. Specifieke wijkgerichte projecten volgen daarna.

Achter de Voordeur

De Haagse aanpak is gericht op één plan met één hulpverlener (regievoerder) per kwetsbaar huishouden. De Haagse Verwijsindex van het Programma Jeugd en de Meldcode van Den Haag OpMaat vergemakkelijken de verbindingen tussen verschillende schakels van de hulpverleningsketen. Met deze systemen wordt informatie over klanten gedeeld en gevolgd hoe een probleem is afgehandeld.

Het systeem werkt bijzonder goed. Veel hulpverleners maken gebruik van de meldcode. Dit leidt ertoe dat in 2010 naar verwachting ruim 2000 meldingen door sociale casemanagers zullen worden opgepakt. Nadat een probleem bij de gemeente is gemeld, wordt aan de hand van een inventarisatie bepaald wie de regievoerder voor dat huishouden is.

Iedere Haagse professional kan bij de Meldcode een melding maken van een huishouden met meerdere problemen. Als sprake is van een huishouden met kinderen

met opvoed- of opgroei problemen, neemt de zorgcoördinator via het Centrum voor Jeugd en Gezin de zaak op zich. In alle andere gevallen coördineert de sociale hulpverlener van Den Haag OpMaat de zaak en zet de juiste hulpverlening in. Als er bij deze huishoudens sprake is van meerdere problemen, wordt doorverwezen naar de multidisciplinaire aanpak (MDA) van Den Haag OpMaat. In het kader van nazorg wordt na een half jaar nog eens bekeken hoe de situatie is. In 2009 en 2010 heeft Den Haag OpMaat 3000 extra gezinnen bezocht. Ook loopt er een gezamenlijke pilot met corporatie Haagwonen voor het uitvoeren van huisbezoeken in 136 portiekwoningen in Den Haag Zuidwest (Morgenstond). Doel: samen diensten aanbieden aan de bewoners.

Werken

Het team Krachtwijken van SZW/Startbaan richt zich op reïntegratie van de moeilijkst bemiddelbare werklozen in de aandachtswijken. Dit zijn mensen die ver van de arbeidsmarkt af staan, bijvoorbeeld door langdurige werkloosheid of omdat ze de Nederlandse taal onvoldoende beheersen. Als bij een herindicatie blijkt dat deze uitkeringsgerechtigden in aanmerking komen voor reïntegratie, nodigt

Op de foto vanaf links: Job van Zomeren directeur ERA Contour, Willem Krzeszewski, directeur Staedion, Bert van Delden, directeur verstedelijking VROM, Marnix Norder wethouder Den Haag, Richie Baboeram Panday directeur Dexa groep, Henk Jagersma directeur Syntrus Achmea Vastgoed en twee toekomstige bewoners bij het slaan van de eerste paal van De Oriënt op 1 maart 2010.

Startbaan ze uit voor een gesprek. Daarna volgt een huisbezoek in aanwezigheid van een inspecteur Bijzonder Onderzoek. In het geval van oneigenlijk gebruik van de uitkering worden maatregelen getroffen.

Het doel van Startbaan is om mensen in actie te laten komen, bijvoorbeeld in de vorm van een inburgerings-, re-integratie- of participatietraject. Als zij hulp nodig hebben, verwijst het team naar het juiste loket en helpt bij het maken van een afspraak. Vervolgens houdt het team in de gaten of de hulpverlening op gang komt. Op dit moment worden 1300 mensen getraind om weer deel te nemen aan de maatschappij.

Integratie

In 2009 is begonnen met het traject 'vraaggericht inburgeren' en is voor de verschillende doelgroepen onderwijs op maat ontwikkeld. Ook worden er meer verplichte trajecten ingezet. Daardoor doen meer mensen mee aan inburgeringscursussen. De vorm en inhoud van de cursussen is kritisch onder de loep genomen. De vraag van inburgeraars is duidelijk in kaart gebracht. Uitgaande van een gewenst begin- en eindniveau zijn er nu verschillende trajecten:

- Drempelverlagende voortrajecten fungeren als opstap naar een inburgeringscursus. Taalaanbieders van het reguliere onderwijs bieden deze trajecten aan. De cursist raakt vertrouwd met 'inburgeren'. De cursussen zijn gecombineerd met thema's als bewegen, computerles en arbeidsreïntegratie of ondernemerschap.
- Een aanvullende taalmodule, het zogenoemde 'Taalplus'. Taalplus komt tegemoet aan de vraag om het leren van de taal een grotere rol te geven in het inburgeringsprogramma.
- Taalcursussen met verschillende instroomniveaus, zoals het staatsexamen. Zo kunnen hoog- en laagopgeleiden op hun eigen niveau een traject volgen.

In 2009 is 119 procent van de doelstelling, 2000 trajecten binnen de aandachtswijken, gehaald: bijna 2.400 mensen deden een inburgeringscursus

Veiligheid

Op 9 september 2009 is in de gemeente Den Haag het Veiligheidshuis geopend. Van daar uit wordt de extra aanpak van jeugdoverlast geregisseerd. De aanpak omvat onder meer de aanstelling van gezinscoaches, een jeugdregisseur specifiek voor de aandachtswijken, het aanpakken van overlastgevende en

criminele jeugdgroepen en het aanbieden van trajecten voor jongeren.

Via het project Reflex werken dagelijks circa vijftig veelplegers voor een dagloon aan diverse projecten, zoals het wassen en strijken van kleding voor de kringloopwinkels in Den Haag en het demonteren van elektronica voor recycling. Reflex is ontstaan om problemen rondom veelplegers te verminderen. De deelnemers van Reflex hebben vaak een verslavings- en psychiatrisch probleem. Voor deze mensen is het belangrijk dat ze een goede dagstructuur hebben en kunnen werken voor een kleine vergoeding. Dat draagt bij aan het voorkomen van terugval in criminaliteit. Reflex is een goed voorbeeld van een project dat een enorme invloed heeft op de veiligheid in de wijken. Een groot deel van de veelplegers hadden de vier wijken als werkterrein en zorgden daar voor veel overlast. Doordat ze nu een dagbesteding hebben, is de kans op recidive aanzienlijk afgenomen. Als de deelnemers zich goed

handhaven in het project, kijkt de Banenconsulent Verslavingszorg of doorgroei naar regulier werk mogelijk is.

Onderwijs

Op 11 mei 2009 is een overeenkomst gesloten tussen de corporaties, schoolbesturen en gemeente voor de ontwikkeling van zes Brede Buurtscholen-plus en drie Brede Buurtzones. De zes geselecteerde Brede Buurtscholen-plus zijn: Jan van Nassauschool (Rivierenbuurt), Onze Wereld (Transvaal), De Springbok (Transvaal), De Erasmusschool in combinatie met de Petrus Dondersschool (Zuidwest-Vrederust), De Krullebaar (Zuidwest-Morgenstond) en De Kleine Wereld (Zuidwest-Moerwijk). De drie geselecteerde Brede Buurtzones zijn: Brede Buurtzone Schilderswijk, Brede Buurtzone Comeniuschool (Transvaal) en de Brede Buurtzone Grote Beer (Zuidwest-Moerwijk).

Het afgelopen jaar is hard gewerkt om de zes Brede Buurtscholen-plus en de drie Brede

WIJKEN IN UITVOERING

WONEN

- > Er zijn ruim 1300 woningen verbeterd.
- > De Pandbrigade heeft in 2009 in de aandachtswijken Transvaal en Schilderswijk 2512 huisbezoeken afgelegd.
- > Er is 190 keer onrechtmatige bewoning aangetroffen.
- > Op 25 adressen werd hennep geteeld.
- > In 204 gevallen werd fraude met een uitkering geconstateerd.
- > Bij 354 adressen bleek er iets niet te kloppen met de inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie.

WERKEN

- > De geplande verhoging van het aantal re-integratie trajecten (800 extra trajecten bovenop de bestaande 1600) voor mensen met een uitkering is ruimschoots gehaald; meer dan 3500 mensen stroomden in 2009 in om vanuit een uitkeringssituatie weer aan het werk te komen.
- > De resultaten van 2009 laten zien dat de helft van de instromers een baan vindt en dat nog eens 10 procent niet terugkeert in de uitkering.
- > In augustus 2009 zijn er drie jobcoaches aan de slag gegaan. In Den Haag centrum (waar de Schilderswijk, Transvaal, Stationsbuurt en Rivierenbuurt onder vallen) begeleiden zij ongeveer 75 jongeren die regelmatig uitvallen in de reguliere trajecten of banen.

- > Het plan is om in 2010 minimaal 1600 re-integratietrajecten te realiseren voor inwoners van aandachtswijken.
- > In 2009 zijn er in de aandachtswijken 8.000 mensen die een uitkering krijgen. Op dit moment werkt Startbaan Krachtwijken met een groep van 1300 mensen, die worden getraind om een stap te maken richting participatie in de maatschappij. Het lukt in ongeveer de helft van de gevallen om mensen te zo ver te krijgen. Zo doen 270 mensen mee aan een inburgeringstraject, ontvangen 250 mensen inmiddels geen uitkering meer en zijn er 600 mensen die nog een aanbod krijgen.

INTEGREREN

- > In 2009 is 119 procent van de doelstelling, 2000 trajecten binnen de aandachtswijken, gehaald. Bijna 2.400 mensen deden een inburgeringscursus. Het aantal inburgerings-trajecten in de aandachtswijken is in 2009 duidelijk toegenomen, vooral door de toename van de verplichte trajecten.

ACHTER DE VOORDEUR

- > In 2009 en 2010 zijn 3000 extra gezinnen bezocht door Den Haag OpMaat.

SPORT EN BEWEGEN

- > Er zijn 2 Cruyff courts aangelegd.

'We moeten grote stappen gaan nemen, niet om snel thuis te zijn maar wel voor een gezonde toekomst voor onze kids!'

(Wethouder Rabin Baldewsing, onder meer Volksgezondheid)

Buurtzones verder te ontwikkelen. Hierbij wordt samengewerkt tussen Onderwijs, Welzijn, Kinderopvang, Bibliotheek en partners als CJG en bewonersorganisaties. Op drie locaties hebben de inspanningen inmiddels geleid tot een ruimtelijk en functioneel programma van eisen voor een nieuwe Brede Buurtschool plus. Over de Brede Buurtschool Jan van Nassau is reeds overeenstemming tussen corporatie en gemeente over de financiering en realisatie, over de twee andere locaties (De Krullebaar en De Kleine Wereld) vindt dit najaar besluitvorming plaats. Op de drie andere locaties wordt eveneens hard gewerkt om het concept 'Brede Buurtschool-plus' te realiseren. Daarbij wordt nog bezien of en in welke mate sprake zal zijn van aanpassingen aan het gebouw of dat de Brede Buurtschool-plus als netwerk in de buurt meer voor de hand ligt.

De drie Brede Buurtzones zijn volop in ontwikkeling. Hierbij ligt de nadruk op het ontwikkelen van een netwerk van partners met als doel een gezamenlijk programma-aanbod te realiseren.

Voor alle Brede Buurtscholen en Brede Buurtzones geldt dat met veel enthousiasme en inzet wordt gewerkt aan het realiseren van een wijkvoorziening voor kinderen, ouders en wijkbewoners. Alles met als doel om kinderen, ouders en wijkbewoners meer kansen en mogelijkheden te bieden om zich te ontplooiën en te ontwikkelen. De betrokken scholen en de welzijnsorganisaties worden door de gemeente financieel ondersteund om volop deel te nemen in het proces.

Wonen

Begin 2009 is het integraal handhavingsteam, de Haagse Pandbrigade, begonnen met controles in de Centrumwijken (Schilderswijk, Transvaal en Stations-/Rivierenbuurt). De Haagse Pandbrigade is een voorbeeld van een integraal werkend uitvoeringsteam. Dergelijke teams controleren woonpanden op onrechtmatig gebruik (illegale kamerverhuur, hennepkweek) en bedrijfspanden op het voldoen aan gemeentelijke vergunningen (milieuwetgeving, APV, Drank en Horecawet).

Ze kijken of bewoners staan ingeschreven in de GBA en sporen uitkeringsfraude op. De Pandbrigade heeft in 2009 in de aandachtswijken Transvaal en Schilderswijk 2512 huizen bezocht.

Gezonde wijken

Op 17 november 2009 heeft het Haagse college het plan van aanpak 'Gezondheid en Sport' goedgekeurd. Den Haag zet in op een viersporenaanpak.

In spoor 1 staan gezond en actief leven (onder andere sport) centraal. Er zijn 18 basisscholen in de aandachtswijken bezocht in het kader van de gezondcampagne. Ook zijn in de afgelopen jaren twee Cruyff courts en vier Krajicek playgrounds aangelegd. Drie basisscholen doen mee aan het programma 'Wennen aan water'. Daarmee zijn in 2009 180 kinderen bereikt. Dit programma loopt tot zomer 2010.

In spoor 2 gaat het om een gezonde leefomgeving. Eén van de acties betreft het vervangen van circa 1500 afvoerloze geisers in 2010 door corporaties.

Spoor 3 gaat over toegankelijke preventie en zorg. Sinds begin 2010 werken er zestien wijkverpleegkundigen extra in de aandachtswijken. Zij zijn de zichtbare schakel tussen de hulpvraag van met name kwetsbare bewoners en het aanbod op het gebied van zorg, welzijn en wonen. In de Schilderswijk is een preventiesteunpunt geopend.

In spoor 4 draait het om gezond kunnen meedoen. Een programma fit-4-work is in ontwikkeling. Bestaande programma's zijn Voorlichters Eigen Taal & Cultuur, Allochtone Zorgconsulent en Bewegen op Recept. Dat laatste houdt in dat de huisarts beweging voorschrijft in plaats van medicijnen. Het recept is gericht op het tegengaan van overgewicht, diabetes, aandoeningen aan gewrichten en spieren of sociaalpsychische klachten. Het is een succesvol project waar in 2009 800 bewoners door aan het bewegen zijn geraakt. Ook is de aandacht gericht op overgewicht bij jongeren.

Wethouder Rabin Baldewsingh (Volksgezondheid) heeft op 30 juni 2010 de intentieverklaring voor Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) ondertekend. Hiermee is Den Haag de eerste grote stad die de JOGG-aanpak gaat hanteren in de strijd tegen overgewicht, te beginnen in de Schilderswijk.

Schilderswijk

Veel bewoners van de Schilderswijk deden mee aan een ideeënactie om hun wijk mooier, leefbaarder, veiliger of schoner te maken. Er kwamen eind 2009 80 aanvragen binnen. Een jury van wijkbewoners en bestuurders heeft uiteindelijk 38 ideeën gehonoreerd met bewonersmiddelen. Het gaat om zaken als computerlessen en de aanschaf van naaimachines en laptops voor een buurtkamer en het opruimen van de buurt. Ook is een grootschaliger project ontwikkeld gericht op het aanboren van talenten in de wijk.

Schilderswijk Talentenwijk

Schilderswijk Talentenwijk is een project voor en door bewoners en heeft tot doel het imago en het leefklimaat van de wijk te verbeteren. Het project bestaat onder meer uit de organisatie van drie Schilderswijktribunalen, een talentenjacht en een cultureel festival. Dit initiatief heeft er toe geleid dat honderden bewoners aan culturele bijeenkomsten hebben deelgenomen. Talentvolle jeugd heeft zich in groten getale aangemeld en is beoordeeld door een jury. Zo zijn er onder andere een zangeres, een rapper en een breakdancer als talent naar voren gekomen. Zij treden nu ook op bij andere gelegenheden. Dit project is zeer succesvol omdat het zich richt op de positieve krachten in de wijk en bijdraagt aan een positiever zelfbeeld van de bewoners en de wijk.

Veiligheid Delftselaan

Tijdens een wijkbezoek in december 2009 van toenmalig minister Van der Laan aan de Schilderswijk is de Delftselaan bezocht. Bewoners gaven aan zich niet veilig te voelen op straat en 's avonds niet meer de deur uit te

gaan. Er is sprake van intimidatie door hangjongeren die tot diep in de nacht voor herrie zorgen. Er wordt ook veel ingebroken. Mede naar aanleiding van het bezoek van de minister zijn de plannen voor deze buurt versneld. Er is nu een speciaal project 'aankpak overlastgevend (jeugd)groepen', waarbij meerdere sporen worden gevolgd (Zorg, OM/politie, Openbare Ruimte). De aanpak is zowel gericht op preventie als op repressie. Alle partners werken hierbij samen: woningcorporatie Haagwonen, politie, zorg- en welzijnsinstellingen en de gemeente.

Jongeren die veel problemen veroorzaken én hun ouders krijgen een brief van de burgemeester, waarin staat dat ze nog een laatste kans krijgen. Gezinscoaches bieden de helpende hand om de jongeren weer op het rechte spoor te krijgen. Ook houden ze de broertjes en zusjes in de gaten en bieden de ouders waar nodig ondersteuning. Ze kunnen daarbij hulp krijgen van verschillende instanties. Eén hulpverlener, de gezinscoach, coördineert die hulp. De gemeente heeft ook een zogenaamde 'doordouwer' aangesteld die op onorthodoxe wijze zeer ernstige en hardnekkige problemen aanpakt. Deze krijgt de daarvoor benodigde 'doorzettingsmacht'.

Groen

'Het allerbelangrijkste voor de leefbaarheid en veiligheid van de wijk is de inzet van bewoners zelf. Mensen moeten weten wat ze van ons kunnen verwachten, maar ook wat wij van hun verwachten.'

(Chef wijkzorg politiebureau De Heemstraat
Stephen van den Bosch)

Minister Gerda Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft op 7 december 2009 in de Haagse Schilderswijk vijf groenconvenanten ondertekend, waarvan één voor de Haagse Schilderswijk. De Schilderswijk kreeg 975.000 euro om het Van der Vennepark groener te maken. In het theater Culturalis vond een kort debat plaats, met als thema

'Groene wijk, krachtige wijk'. Hier ondertekende de minister, mede namens toenmalig minister Van der Laan voor Wonen, Wijken en Integratie, met de wethouders de groenconvenanten.

'Net als vorig jaar (2009) blijft dat de lessen Nederlands erg in trek zijn, terwijl we minder hebben geadverteerd. We hebben zelfs een wachtlijst.'

(Coördinator Zomerschool Schilderswijk)

Campus Tenierplonsoen

De campus Tenierplonsoen richt zich op talentontwikkeling van kinderen, jongeren en volwassenen in de Schilderswijk met een aanbod van diverse activiteiten. Het gaat om een intensieve samenwerking tussen onder andere het Novacollege, Lucasonderwijs, Zebra welzijn en corporatie Haagwonen. Enkele hoogtepunten van het afgelopen halfjaar:

- Zomerschool 2009. Meer dan 200 scholieren en volwassenen namen deel aan onder andere cursussen Nederlands, Engels, wiskunde en computerles. 's Middags was er ruimte voor sport, spel en cultuur.
- Zaterdagsschool editie najaar 2009. Meer dan 300 Schilderswijkers namen deel aan sportieve, leerzame of culturele activiteiten.
- Oprichting van de Schilderswijk Voetbalschool op het Cruyff court. De sportschool geeft jongeren uit de Schilderswijk voetbaltrainingen. Idealiter gaan de jongeren bij een club spelen, waarbij een aantal talenten intensief wordt begeleid om uitval te voorkomen. Er is een afzonderlijke sportlijn voor meisjes en er zijn ook zwemprogramma's.
- December 2009: een miniconferentie met alle organisaties die werken in de wijk met als doel verbindingen te leggen en het programma-aanbod te vergroten.
- December 2009: de conferentie 'Harvard in de Schilderswijk' met onder meer professor Wilson, minister Donner (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) en burgemeester Van Aartsen.

Stationsbuurt / Rivierenbuurt

Rijksbouwmeester Liesbeth van der Pol heeft aangeboden om op verzoek te adviseren over ruimtelijke vraagstukken in de aandachtswijken. In de Stationsbuurt kwam het initiatief voor een bijdrage van de Rijksbouwmeester bij de bewonersgroep (Buurtstation) vandaan.

Advies rijksbouwmeester

Wethouder Marnix Norder bleek direct enthousiast. Na uitvoerig overleg met de bewoners is een opdracht aan drie adviesbureaus gegeven om hun licht te laten schijnen over de buurt. Er zijn twee bijeenkomsten geweest om de resultaten van de bureaus te bespreken. Daarbij waren veel betrokkenen vanuit de buurt en de gemeente aanwezig.

‘Het resultaat van deze avond was al positief, omdat zo veel partijen die betrokken zijn bij de Stationsbuurt gehoor hadden gegeven aan de uitnodiging van de Rijksbouwmeester en zich lieten inspireren.’

(Lid bewonersorganisatie)

De opgaven van de drie teams richtten zich op het gebied direct grenzend aan station Hollands Spoor. Bureau Wijkwiskunde heeft onderzoek uitgevoerd naar wat bewoners en passanten van de Stationsweg en het stationsplein vinden. Bureau Stedelijke Planning inventariseerde wat er precies met het winkelaanbod op deze belangrijke plek van Den Haag zou moeten gebeuren. Ook is er een ontwerpvoorstel gemaakt waarbij het stationsplein als ‘welkomstvestibule’ voor de stad Den Haag werd gezien. Het viel op dat de verschillende disciplines - antropologen,

planologen/economen en stedenbouwkundigen – goed met elkaar overweg kunnen. Ze kwamen tot dezelfde slotsom: de gemeente Den Haag zal over niet al te lange tijd moeten beslissen of ze zich voluit gaat inzetten voor de Stationsweg. Dat zou ten koste kunnen gaan van andere winkelgebieden. De Stationsweg en station Hollands Spoor, met 35.000 reizigers het elfde station van Nederland, zouden het wel verdienen. De gemeente nam, bij monde van wethouder Norder, de resultaten als welkome inspiratiebron in ontvangst. Daarbij vielen vooral nieuwe voorstellen voor routes voor langzaam verkeer goed. Plannen voor de verdere ontwikkeling van de Stationsbuurt zijn in ontwikkeling.

Bewonersinitiatieven

In de Rivierenbuurt en de Stationsbuurt zijn in 2009 ideeënwedstrijden voor buurtverbetering gehouden. Dit leverde een groot aantal ideeën op. Eén van de winnende ideeën was het Carnivale Kop van Jut, een festival dat in december 2009 in het Huygenspark plaatsvond. Het festival werd door bewoners georganiseerd en was een groot succes. Het was een festival van magie, betovering en verwondering, met veel attracties ‘uit de oude doos’.

Een ander gehonoreerd idee richt zich op het kweken van kruiden, specerijen en medicinale planten. Het project is een experiment, waarin wordt onderzocht hoe kleinschalige voedselproductie een impuls kan zijn voor de

Stationsbuurt door middel van een informeel opgerichte buurtonderneming. In de Rivierenbuurt was de grote winnaar ‘meer groen in de buurt. Dat is intussen op veel plaatsen gerealiseerd.

Brede Buurtschool-plus

Er komt een nieuwe Brede Buurtschool-plus in de Rivierenbuurt die onder meer de bestaande basisschool Jan van Nassau zal gaan herbergen. In deze buurtschool komen naast onderwijs, kinderopvang, welzijn, zorg, sport en cultuur samen.

‘We werken met kruidenbakken aan het vergroenen van de Stationsbuurt. Aan workshops over kruiden deden zestig mensen mee.’

(Bewoner)

Op 22 juni 2010 is daarover een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de betrokken partijen, met onder andere afspraken over beheer, exploitatie en eigendom. De voorziening wordt de komende jaren ontwikkeld door Kristal BV in opdracht van corporatie Haagwonen en Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden. Er is een architect gekozen voor de nieuwe voorziening en het schoolbestuur heeft de opdracht aanbesteed. Vooruitlopend op de daadwerkelijke realisatie van het gebouw werken de school, de welzijnsorganisatie en de kinderopvang al samen.

Transvaal

Transvaal werkt aan meer gedifferentieerd wonen. De wijk kende tot voor kort een eenzijdige samenstelling met veel goedkope sociale huurwoningen. Een gedeelte van de herstructurering heeft al plaatsgevonden. In Transvaal Noord is het de ambitie om nog een kleine 800 woningen te slopen en te vervangen door ongeveer 400 nieuwe woningen.

Op 1 maart 2010 is begonnen met de bouw van De Oriënt. Dit complex omvat honderd herenhuisen, hofwoningen en appartementen, gelegen rond gemeenschappelijke binnenpleinen. Eracontour realiseert deze woningen in samenwerking met Staedion. Het project ligt aan de Kempstraat in het midden van Transvaal. Het opvallendste aan het wooncomplex is de architectuur met Oriëntaalse ornamenten, een sfeervolle en sierlijke verwijzing naar de oosterse culturen in Transvaal. Kopers van een woning in De Oriënt ontvangen van de gemeente Den Haag en het ministerie van VROM onder bepaalde voorwaarden een koperssubsidie van 10.000 euro.

Aanpak winkelstraat

De resultaten van de fysieke aanpak in de Paul Krugerlaan zijn zichtbaar. De eerste winkelpanden die in het kader van het gevelplan worden opgeknapt zijn opgeleverd. In totaal kunnen 44 winkelpanden met subsidie van de gemeente (700.000 euro) aangepakt worden. Daarnaast krijgen ook de winkelgevels van de gemeentepanden een opknopbeurt. Het totaal komt dan op 57. Dat was voor sommige eigenaren een stimulans om hun pand ook aan de binnenkant op te knappen. Deze successen zijn cruciaal geweest voor het herwinnen van het vertrouwen van eigenaren /ondernemers.

De gemeente en eigenaren van winkels richten zich samen op het tegengaan van

onrechtmatigheden en hebben daarover een overeenkomst afgesloten. Ook is er het plan om in 2011 een BIZ (bedrijfsinvesteringszone) te beginnen. Een BIZ maakt het mogelijk voor ondernemers om gezamenlijk te investeren in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving, waarbij alle ondernemers meebetalen.

Samenhangende aanpak

Den Haag doet mee aan een pilot gericht op een samenhangende aanpak van de wijk economie – waarin de komende jaren op forse schaal wordt geïnvesteerd – in combinatie met het aan de slag krijgen van mensen. De bedoeling van het experiment is om uit te zoeken hoe deze koppeling kan worden gelegd, zonder daarvoor een nieuwe projectstructuur op te zetten. Hiertoe hebben het ministerie van VROM/WWI en de gemeente een externe expert ingehuurd in de persoon van prof. Pieter Tordoir. Hij signaleert dat Transvaal veel kansen heeft. Het kan een toeristisch-recreatieve functie krijgen. Daarbij kunnen de opwaardering van de Haagse markt, de aanpak van de Paul Krugerlaan en de versterking van het bedrijventerrein aan de Uitenhagestraat met een bijzondere publiekstrekker (multicultureel vrijetijdscentrum) een belangrijke rol spelen.

Hij wijst ook op de rol van mensen met een centrale positie in informele netwerken die daarnaast goed bekend zijn met formele netwerken in de Haagse en regionale economie. De pilot loopt tot eind 2010.

Bedrijvigheid

Transvaal is de enige Haagse wijk met een binnenstedelijk bedrijventerrein (de Uitenhagestraat). Dit biedt kansen voor bedrijven en voor werkgelegenheid. Het bedrijventerrein wordt ingrijpend vernieuwd. Dit leidt ook tot toename van het aantal arbeidsplaatsen. Zittende ondernemers op het bedrijventerrein, zoals het recyclingbedrijf Wilcohaag, bieden leerwerkplekken aan om de laagopgeleide jongeren uit de omgeving perspectief te bieden op de arbeidsmarkt. Het bedrijf werkt samen met het ROC Mondriaan en enkele praktijkscholen aan de realisatie van een leerwerkbedrijf in Transvaal. Er werken al leerlingen van het Mondriaan bij dit bedrijf. Ook elders in de wijk, aan de Kockstraat, heeft

de gemeente een pand beschikbaar gesteld. Daar is een klaslokaal geopend van ROC Mondriaan (opleiding detailhandel). Leerlingen uit de wijk volgen les in dit lokaal en lopen stage in de wijk.

‘Je moet starten bij jongeren om de kloof met bestaande instituties te overbruggen. Als je jongeren leert hoe ze moeten werken, zet je een belangrijke stap in de goede richting.’

(Ondernemer)

Bewonersinitiatieven

In 2009 is het Plan van Aanpak bewonersparticipatie voor Transvaal vastgesteld en een werkgroep bewonersparticipatie Transvaal in het leven geroepen. Bewoners en ondernemers kunnen op elk door hen gekozen moment projecten indienen. In 2009 hebben bewoners en ondernemers, al dan niet bijgestaan door professionals, in totaal 55 projectvoorstellen ingediend. Van die projecten zijn 36 aanvragen grotendeels gehonoreerd voor een bedrag van in totaal 294.000 euro.

Eén van de gehonoreerde projecten kwam van de jongerenorganisatie Jongeren 4You(th). In maart 2010 presenteerden de jongeren de resultaten van hun project. Ze hielden gesprekken met negen groepen van 10-20 jongeren uit de wijk Transvaal. De gesprekken waren bedoeld om van jongeren te horen wat hen bezighoudt en wat hun vragen en wensen zijn op heel verschillende gebieden zoals huisvesting, studie- en carrière mogelijkheden, stageplaatsen, politiek en veiligheid, relaties en gezondheid.

Ze maakten duidelijk dat jongeren zich betrokken voelen bij de wijk en verantwoordelijkheid willen nemen om samen met ambtenaren en hulp- en dienstverleners te werken aan een ‘jongerenproof’ wijkbeleid. Daar komt bij dat Jongeren4You(th) met de gesprekken een platform kon geven aan moeilijk bereikbare jongeren. Hier wordt regelmatig gebruik van gemaakt.

Zuidwest

Voor de tweede keer is in Den Haag Zuidwest een stembijeenkomst gehouden. Bewoners konden aangeven welk plan zij het liefst uitgevoerd zien. Er kwamen deze keer, in mei 2010, ruim duizend bewoners op deze bijeenkomst af, ruim twee keer zo veel als vorig jaar. Ze kwamen met 64 ideeën om dit deel van de stad mooier, leefbaarder of leuker te maken. Dertig plannen zijn gehonoreerd. Tot de winnende ideeën behoren onder andere een debat tussen jong en oud, ondersteuning van jeugd gedetineerden en hun ouders, een spelotheek en straatmeubilair om de buurt mee op te fleuren.

Deelnemers geven aan hoeveel geld zij nodig denken te hebben (met een maximum van 25.000 euro). De gemeente en de corporaties Haagwonen, Staedion en Vestia helpen de winnaars bij de uitvoering van hun plannen.

Eén van de projecten die bewoners vorig jaar hebben uitgekozen, is gericht op meer kunst in de wijk. Op 23 april 2010 onthulden wethouder Rabin Baldewsingh, bewoners en de kunstenaars zeven kunstwerken aan het plein De Rade. Door de plaatsing van de zeven kunstwerken op sokkels ontstaat er een openbare expositieruimte. De kunstwerken zorgen er voor dat de omgeving nog aantrekkelijker wordt.

Aan De Rade wonen en werken veertien kunstenaars in voormalige winkelpanden. De kunstenaars willen ook een bijdrage leveren aan het verbeteren van de leefbaarheid in hun buurt en laten de omwonenden kennis maken met kunst. Naast het 'sokkelplan' houden de kunstenaars in het najaar van 2010 gratis workshops voor buurtbewoners.

Fysieke vernieuwing

Een belangrijk onderdeel van de plannen voor Zuidwest zijn gericht op meer gedifferentieerd wonen. De wijk kent een eenzijdige samenstelling met veel goedkope sociale huurwoningen. De plannen willen een meer gevarieerde en duurzame woningvoorraad realiseren en de openbare ruimte, groen en de infrastructuur verbeteren. Het gaat om de sloop van circa 4800 woningen in de periode 2008 tot 2012 en de nieuwbouw van zo'n 600 tot 800 woningen per jaar. In 2009 zijn ruim 1300 nieuwe woningen opgeleverd. Door de economische crisis stagneert momenteel de afzet, wat heeft geleid tot circa 280 nog niet verkochte woningen. Naast de regeling van het ministerie van VROM/WWI, die is gericht op stimulering van de woningbouw, heeft de gemeente zelf ook maatregelen genomen om de woningbouwproductie te ondersteunen. Kopers van een nieuwbouwwoning in Zuidwest kregen tot 1 augustus 2010 een bijdrage van 10.000 euro.

Otterrade

In maart 2010 vond de oplevering plaats van de vernieuwing van woningen, kelderboxen en binnentuinen van het project Otterrade in Den Haag Zuidwest.

Door investeringen van de eigenaren - ondersteund door de gemeente Den Haag, VVE Beheer en subsidies van het Rijk - zit het complex nu weer in de lift. Er is een conciërge die toezicht houdt en bewoners zo nodig aanspreekt op hun verantwoordelijkheden. Ondergrondse containers zorgen ervoor dat de omgeving van het complex netjes blijft. Om een stem te krijgen bij de Verenigingen van Eigenaren heeft Vestia een aantal appartementen gekocht.

Een groep studenten van De Haagse Hogeschool woont sinds kort in het complex. Zij huren een woning van Vestia tegen bijzondere voorwaarden. Ze hebben namelijk een overeenkomst getekend waarin ze afspreken om een aantal uren per maand actief te zijn in het complex. De activiteiten zijn een steuntje in de rug voor de bewoners en komen ten goede aan de leefbaarheid.

'Er is nog nooit zoveel geïnvesteerd in Den Haag Zuidwest als de afgelopen periode. Er ontstaat langzaam aan weer vertrouwen, de mensen voelen dat de wijk er weer boven op gaat komen.'

(Projectleider Gertjan Giele)

Schoon

De gemeente Den Haag werkt samen met bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties aan een schonere stad. In 2010 zijn op veel locaties in Zuidwest containers geplaatst, onder meer op twaalf locaties in Morgenstond-midden. En het resultaat is zichtbaar: de wijken worden schoner! Ook wordt er intensiever schoongemaakt in de wijken. Op straat zijn 24 extra handhavers actief die zich richten op het tegengaan van vervuiling van de straat.

Talentontwikkelcentrum

De vermaarde jeugdherberg Ockenburgh op het landgoed Ockenburgh wordt gedemonsteerd om later opgebouwd te worden in het Melis Stoke Park in Den Haag Zuidwest. De jeugdherberg is een belangrijk werk van architect Van Klingeren. Wethouder Marnix Norder en Gretha Jansen (bedrijfsdirecteur Vestia Den Haag Zuidwest) gaven op 25 februari 2010 het startsein voor deze operatie. Het is de bedoeling dat dit gebouw een nieuwe functie krijgt als 'Talentontwikkelcentrum en Medialaboratorium' voor jongeren tussen 15 en 25 jaar. Daarnaast is er ruimte voor jonge beginnende ondernemers en komt er een Leerwerkrestaurant voor en door de jeugd. Het pand wordt weer opgebouwd vanaf 2011. Het restauratieproject wordt opgezet als een leerwerktraject voor jongeren.

Deventer

>>> 'Het mooie aan de wijkenaanpak vind ik dat bewoners hun ideeën kunnen inbrengen. Heb je ze goed onderbouwd en is er genoeg draagvlak, dan kan er een heleboel.'

(Bewoner)

Ook het nieuwe college van Deventer gaat voor sterke wijken. De sociale programma's in de herstructureringswijken (Rivierenwijk, Keizerslanden en Voorstad-Oost) worden voortgezet. De eigen verantwoordelijkheid van bewoners voor de directe woon- en leefomgeving blijft centraal staan. Wel is het de bedoeling de wijkenaanpak meer van de hele wijk te maken in plaats van alleen van het wijkteam en de taakgroepen. Kernwaarden in de wijkenaanpak blijven het 'noaberschap', elkaar respecteren en tolereren, bevorderen van de onderlinge contacten, de eigen buurt (leren) kennen en in je eigen buurt naar school gaan en spelen.

De wijkenaanpak bevordert de contacten tussen verschillende bevolkingsgroepen. Daarbij wordt gekozen voor een harde aanpak van degenen die de boel verzieken. Bewoners krijgen meer verantwoordelijkheid en invloed op de sociale en fysieke maatregelen en op het beheer van de buurt. Maar ook in de besteding van budgetten voor groen- en straatonderhoud, speelvoorzieningen, reiniging en stadstoezicht. Zij kunnen schuiven binnen en tussen deze budgetten. De nieuwe wethouder voor de Rivierenwijk, Jos Pierey, vindt het belangrijk dat de bewoners betrokken zijn bij wat er gebeurt in hun eigen woonomgeving. Wat hem betreft krijgen zij daar nog meer zeggenschap in.

Amstellaan

De gemaakte afspraken tussen gemeente en woningcorporatie Rentree over de verdiepte aanleg van de Amstellaan zijn van de baan. Dit mede als gevolg van de financiële positie van Rentree. Dat betekent dat de eerdere plannen moeten worden aangepast. Het gevolg is dat er een nieuw stedenbouwkundig plan moet worden opgesteld. Momenteel werken de betrokken partijen hard aan een haalbaar plan.

Een goede ontwikkeling van de Rivierenwijk vereist een sterkere samenhang tussen de buurten die nu door het steeds drukkere Hanzetracé worden gescheiden. Het college wil daarom nog dit jaar afspraken maken over een gezamenlijke financiering en uitvoering van een verdiepte aanleg van de Amstellaan. Een alternatief plan is slechts aan de orde als er voor verdiepte aanleg geen partners worden gevonden. De plannen worden zo ingericht dat na een beslissing over de Amstellaan de bouw van woningen en van het Wijkvoorzieningscentrum zo snel mogelijk op gang komen. Omdat hierover nog geen besluiten

zijn genomen, ontstaat er enige vertraging in de fysieke herstructurering. Er wordt gekeken welke fysieke aanpassingen sneller te realiseren zijn.

Sociaal op stoom en fysiek begonnen

De sociale aanpak in de wijk leidt tot aansprekende successen. Op de diverse deelgebieden zoals onderwijs, activering, scholing, werk, sport en beweging en bewonersparticipatie is veel voortgang geboekt. Ondanks de hierboven genoemde vertragingfactoren zijn bewoners niet uit het veld geslagen. Zij maken zich sterk voor hun wijk en hun belangen. In goed overleg en samenwerking worden drempels genomen en wordt gewerkt aan sociale stijging in de wijk. Onlangs is gelukkig begonnen met een zichtbare fysieke aanpassing in de wijk. De bouw van nieuwe woningen aan de Oude Bathmenseweg is een eerste stap in de fysieke vernieuwing van de Rivierenwijk. Ook de aanleg van het Cruyff court aan de Maasstraat is het tastbare bewijs dat de fysieke aanpak langzaam maar zeker zijn invulling krijgt. Weliswaar nog met kleine stapjes, maar wel een belangrijk signaal richting de bewoners.

Wethouder De Jager-Stegeman tijdens de opening van het Cruyff Court Rivierenwijk op 11 juni 2010

Rivierenwijk

Het aandeel kinderen dat in de eigen Rivierenwijk naar de basisschool gaat, bedroeg aan het begin van het schooljaar 2006/2007 54,9 procent. In heel Deventer was dat 78 procent. De cijfers voor de afgelopen drie schooljaren laten zien dat het percentage in de Rivierenwijk is gegroeid naar 61,7 procent. Dat is een mooi resultaat! Maar behalve voor onderwijs is er in de Rivierenwijk ook veel aandacht voor werk en voor sport en bewegen.

De beste school van Deventer

Voor het project 'De beste school van Deventer' vonden in 2009 de volgende activiteiten plaats: Verlengde schooldag, Kunst- en Cultuuronderwijs, Sportonderwijs, ICT en de Elektronische leeromgeving. Bij de start van het project in 2008 telden beide scholen in de Rivierenwijk 230 leerlingen. Bij het begin van het lopende schooljaar 2009/2010 was dit aantal gegroeid naar 251, in januari 2010 was het leerlingenaantal verder gegroeid naar 270. De Circuitschool is in leerlingenaantal stabiel gebleven, De Snippeling zag een toename van 25 procent. Door de sloop en het (tijdelijke) vertrek van bewoners telt de wijk nu minder kinderen. Ondanks het kleinere aantal kinderen en de vertraging van het wijkvoorzieningscentrum tellen beide scholen meer kinderen.

Aanval op de schooluitval

Van de groep van 257 jongeren zonder startkwalificatie op 31 december 2009 is van 207 jongeren bekend in welke situatie ze zich bevinden. Met 50 jongeren is nog geen contact geweest. De inzet van het project heeft voor 99 jongeren succes opgeleverd; het

'Jongeren die zich willen ontwikkelen kunnen aan de slag in een nieuw project met Deventer TV: ze maken zelf items voor de lokale televisie.'

(Jongerenwerker)

aantal preventieve interventies heeft voor vier jongeren schooluitval voorkomen. De gemeente heeft besloten om deze aanpak in de hele gemeente toe te passen.

Huiswerkbegeleiding

Alle kinderen uit de Rivierenwijk in de bovenbouw van de basisschool tot en met klas vier van het voortgezet onderwijs kunnen desgewenst studiebegeleiding of bijles krijgen. Dat is het streven voor de periode van 2009 tot 2011. Het gaat om 250 leerlingen. De begeleiding omvat de onderdelen 'Leren leren', huiswerkbegeleiding en psychomotorische remedial teaching. Op 31 december 2009 zaten 39 leerlingen in de groep Leren leren en huiswerkbegeleiding en 13 leerlingen in de groep psychomotorische remedial teaching.

WIJKEN IN UITVOERING

- > Op 1 juni 2010 is het aanbod van kinderopvang in de Rivierenwijk uitgebreid. Op die datum ging het nieuwe Kindcentrum Rivierenwijk open, een opvangmogelijkheid voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Ouders die allebei werken of studeren en ouders die in een re-integratie traject zitten kunnen gebruik maken van deze kinderopvang.
- > Begin 2010 vond de officiële heropening plaats van jeugdthonk Colors. Dit is een ontmoetingsruimte voor zowel allochtone als autochtone jongeren uit de wijk. Het jeugdthonk is er voor meer dan alleen vermaak. De aanwezige computers worden ook gebruikt voor huiswerkbegeleiding en er vinden, in samenwerking met diverse instellingen, speciale discussieavonden plaats.
- > Vorig jaar is in het kader van Pimp my Block op het Deltaplein een startbijeenkomst

gehouden waar honderden jongeren en volwassenen op afkwamen. Zij werden getraakteerd op muziek, dans, lekker eten en allerlei activiteiten. Die dag zijn 35 ideeën ingeleverd van jongeren of groepen jongeren. Uit deze ideeën is "Nargile Night" als winnaar gekozen. Een groep meiden ondersteund door de jongerenwerker en de cultuurmakelaar konden aan de slag. Nargile Night is een soort multicultureel theehuis. In december 2009, tijdens de Kerstmarkt, is het idee uitgevoerd. Het enthousiasme onder jongeren was groot. Er is dan ook veel animo om het feest in de zomer te herhalen. Naast de 5000 euro voor dit winnende project stelde Rentree eenzelfde bedrag beschikbaar voor de plannen die op de tweede tot en met de vijfde plaats eindigden. Die uitwerking van die plannen vindt nu plaats.

- > In januari 2010 is de Wijkwinkel geopend. In de Wijkwinkel kunnen bewoners terecht met al hun vragen over de Rivierenwijk. Er is een medewerker aangesteld om de vragen over wonen, zorg, welzijn en hulpverlening te beantwoorden dan wel de bewoner in contact te brengen met andere deskundigen.
- > Eagles Buurtleague (EBL) is een project van voetbalclub Go Ahead Eagles met ondersteuning van Raster Opbouwwerk. De Deventer wijkenaanpak verstrekt een financiële bijdrage. EBL is een straatvoetbalcompetitie voor de Deventerse jongens en meisjes van 12 tot en met 15 jaar. In september 2009 is de eerste Eagles Buurtleague van start gegaan. De wedstrijden vonden plaats in zestien buurten van Deventer. Het is de bedoeling dat deze straatvoetbalcompetitie gaat uitgroeien tot een jaarlijks terugkerend evenement.

Project Sterrenvinder

Met het project Sterrenvinder wordt geprobeerd 500 Rivierenwijkers – werkzoekenden, uitkeringsgerechtigden en niet uitkeringsgerechtigden – in 2011 een treetje hoger op te brengen op de sociaal-maatschappelijke ladder of op de arbeidsmarkt. Het project omvat een drietal treden.

Trede 1 richt zich op het verwerven van competenties die de afstand tot scholing en werkervaring overbruggen of verkleinen. Tot eind 2009 deden 270 mensen aan dit deeltraject mee.

Trede 2 moet de afstand tot de reguliere arbeidsmarkt verkleinen of overbruggen. Eind 2009 hadden 201 mensen dit deeltraject gevolgd.

Trede 3 van het project is het einddoel: een reguliere, betaalde baan of een eigen onderneming. Eind vorig jaar hadden 83 mensen dit doel bereikt.

Project Rivierenwijk beweegt

Het project Rivierenwijk beweegt wordt ondersteund en aangejaagd door een sport- annex leefstijlmakelaar. Ook zijn het sportbedrijf Deventer en Saxion kenniscentrum Gezondheid, Welzijn en Technologie in Deventer bij dit project betrokken. In 2009 vonden de volgende activiteiten plaats: het in

kaart brengen en promoten van het bewegingsaanbod, manifestaties in De Karavaan, de proefprojecten WhoZnext en 30 minuten bewegen én het aanstellen van een buurtsportwerker. Verder is de natuurspeeltuin De Jungle aangelegd, evenals het voetbalveld bij de Deltaschool en een Cruyff court.

Dordrecht

>>> 'Waar we naar streven, is dat niet alleen de bewoners van de wijk trots zijn op hun woonomgeving, maar dat alle Dordtenaren datzelfde gevoel bij deze wijken hebben.'

Wethouder Rinette Reynvaan

Al meer dan een decennium maakt Dordrecht van de herstructurering van haar oude wijken een serieuze zaak. Dit is begonnen met de herstructurering van Oud Krispijn in 2000. Sleutel tot het succes daar was de al bestaande intensieve samenwerking met de woningcorporaties. Maar wat vooral een succes was en is, is het betrekken van de actieve bewoners bij de wijkenaanpak.

In 2004 is de aanpak van Oud Krispijn uitgebreid met de aanpak van drie aangrenzende wijken Wielwijk, Crabbefhof en Nieuw Krispijn. De aanpak van deze vier wijken is samengevoegd in het project Dordrecht-West. De doelstellingen van de aanpak in Dordrecht-West zijn tweeledig: tegengaan van de selectieve uitstroom van hogere inkomens en instroom van lagere inkomens in Dordrecht-West; zorgen dat in elke wijk de leefbaarheid op peil is en er sprake is van een schone, hele en veilige woonsituatie met een bijbehorend voorzieningenniveau. Een belangrijke succesfactor in deze aanpak van Dordrecht-West zijn de regionale afspraken op Drechtstedenniveau, de zogenaamde PALT-afspraken.

Dordrecht kan het aantal sociale huurwoningen in Dordrecht-West alleen maar verminderen, als de overige Drechtsteden juist woningen in deze categorie gaan bouwen. De wijken Wielwijk en Crabbefhof zijn gezamenlijk een aandachtswijk, binnen de 40-wijkenaanpak. De corporaties Trivire en Woonbron, de gemeente en de bewoners waren al bezig met het ontwikkelen van een visie voor deze wijken. Door in te haken op deze ontwikkeling, kon de wijkenaanpak snel en succesvol in de praktijk worden gebracht. Ook al omdat kern van de wijkenaanpak een coproductie is van gemeente, corporaties en bewoners en zo goed aansluit bij de situatie in Dordrecht-West. De bewonersbudgetten, zoals het Rijk die heeft gegeven aan de bewoners van Wielwijk en Crabbefhof, waren voor de bewoners en de wijken het gewenste steuntje in de rug.

Bewonersbetrokkenheid

In Dordrecht staat de bewonersbetrokkenheid voorop. Toenmalig wethouder Aaike Kamsteeg heeft daar nadrukkelijk voor gezorgd. Toen er al op gemeenteniveau plannen voor de wijkenaanpak waren gemaakt zonder betrokkenheid van de bewoners, heeft hij die plannen van tafel gehaald en is hij helemaal opnieuw begonnen, nu samen met de bewoners. Inmiddels heeft hij het stokje overgedragen aan Rinette Reynvaan. Zij streeft er in haar periode als wethouder naar om alle Dordtenaren trots te laten zijn op hun wijken in het westelijke stadsdeel.

De mensen in de wijk hebben dankzij de bewonersbudgetten invloed in de wijk. Dordrecht werkt niet met het landelijk vouchersysteem, maar met de al bestaande mogelijkheden binnen het wijkwensensysteem van Dordrecht. In Wielwijk en Crabbefhof wordt er gewerkt met een regiegroep van bewoners die de initiatieven beoordeelt. In Dordrecht is er een zodanige manier van werken opgebouwd, samen met de bewoners, dat deze stad van het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken het hoogste cijfer heeft gekregen voor bewonersbetrokkenheid bij de wijkenaanpak: een 9!

Wethouder Rinette Reynvaan (zesde van links) met de Marokkaanse Vadergroep. Deze groep houdt zich onder meer bezig met (jongeren)toezicht, activiteitenbegeleiding, bevordering van vrouwenemancipatie en ouderbetrokkenheid

Wielwijk en Crabbehof

>>> 'De kracht van mensen in buurten en wijken is de brandstof voor de motor van verandering.'

Directeur-bestuurder Trivire Wim van der Linden

Het sociaaleconomisch programma in Wielwijk en Crabbehof gaat uit van vier ladders voor sociale stijging. Het rapport van de Vromraad noemt de ladders: Wonen, Werken, Leren en Vrije Tijd. Daarnaast zijn er activiteiten/projecten die dienen als randvoorwaarden om mensen te bereiken en er bij te betrekken, of om bewoners de basisvoorzieningen te bieden die nodig zijn om te kunnen deelnemen aan het maatschappelijke verkeer. Die projecten of activiteiten zijn: Achter de Voordeur, Schoon, heel en veilig en Wielwijk/Crabbehof betrokken en positief in Beeld.

Schoon, heel en veilig

Het doel van dit project is het verhogen van de aantrekkelijkheid en bruikbaarheid van de leefomgeving in Wielwijk en Crabbehof. Het resultaat is toename van de leefbaarheid. Er zijn al diverse maatregelen getroffen om de leefomgeving mooier en bruikbaarder te maken. Bewoners worden zoveel mogelijk betrokken bij de ideeën, de plannen, de uitvoering en het beheer van de activiteiten. Bewoners kunnen met hun ideeën voor verbetering van de wijk terecht bij het uitvoeringsteam. Zo hebben bewoners bijvoorbeeld ideeën aangedragen voor 'prachtige portieken'. Het winnende idee wordt binnenkort uitgevoerd. Wielwijk en Crabbehof heeft een projectteam. Daarin zitten de projectleider, de opzichter van de gemeente en de wijkmeester van de woningcorporatie (samen het uitvoeringsteam), de participatiemedewerker, de opbouwwerker, politie, de toezichthouder, de communicatiemedewerker en bewoners. Het projectteam heeft een eigen budget en bevoegdheden en kan daarmee direct acties uitzetten. Zo is op diverse plaatsen de beplanting en bestrating aangepakt, onkruid en ongewenste begroeiing verwijderd, nieuwe beplanting geplaatst, daken en gevels gerenoveerd, entreepuilen van portieken gerenoveerd en beschilderd en speel- en ontmoetingsplekken aangelegd.

In 2009 is begonnen met de 'wijkschouwen'. Medewerkers van de gemeente Dordrecht, de woningcorporatie, overige professionals en bewoners maken gezamenlijk een wandeling door de wijk of buurt, vaak in de avonduren. Tijdens de schouwronde bekijken zij of er sprake is van kleine fysieke gebreken, vernielingen of misstanden en horen ze klachten aan. Vervolgens bespreken de wijkschouwers wat de aandachtspunten zijn en wat er kan worden verbeterd in de openbare ruimte. De actiepunten worden zo snel mogelijk uitgevoerd.

Bewonersinitiatieven

Het project bewonersinitiatieven heeft als doel bewoners te stimuleren om meer betrokken te raken bij de wijk. Bewoners kunnen ideeën indienen met als eis dat de buurt of wijk erop vooruit gaat. Zoals hierboven al is aangegeven is er een regiegroep opgezet, bestaande uit drie bewoners van Wielwijk en drie bewoners van Crabbehof met stemrecht, iemand van stadsbeheer, twee opbouwwerkers, een medewerker van de woningcorporatie en een bewoner die lid is van het landelijk bestuur van het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken.

In 2009 zijn er 38 aanvragen geheel of gedeeltelijk gehonoreerd en uitgevoerd. Er is onder andere een weggeefwinkel opgezet

WIJKEN IN UITVOERING

WONEN

- > In Wielwijk/Crabbehof zijn 484 nieuwbouwwoningen gebouwd.
- > Het appartementengebouw 'de Compagnie' schiet aardig op: 30 van de 60 appartementen zijn opgeleverd.

ZORG

- > In Wielwijk/Crabbehof zijn twee wijkzusters actief.

WERKEN

- > In Crabbehof zijn 48 mensen en in Wielwijk zijn 80 mensen aan betaald werk geholpen.
- > In Wielwijk/Crabbehof zijn 40 jongeren doorgestroomd naar een baan in de beveiliging.
- > De kansenflat voor startende ondernemers is met 12 bedrijfjes helemaal vol.

LEREN EN OPGROEIEN

- > In Wielwijk/Crabbehof volgen 80 jongeren een leerwerktraject in de beveiliging.

- > Er zijn 1036 taalcurssussen aangeboden aan inburgeraars.
- > Eerste vier combifuncties zijn ingevuld.

ACHTER DE VOORDEUR

- > In Crabbehof zijn 210 huisbezoeken en in Wielwijk zijn 1300 huisbezoeken afgelegd.
- > In Crabbehof zijn 50 portiekgesprekken gehouden.

INBURGEREN

- > Aantal inburgeringtrajecten: 602

BEWONERSINITIATIEVEN

- > Aantal bewonersinitiatieven: 30

BUURTCENTRUM

- > Het nieuwe buurtcentrum annex sportzaal is 1 september officieel door de burgemeester geopend.

voor de uitwisseling van spullen van bewoners, er is een duofiets aangeschaft voor een ouderencomplex, er zijn zomeruitstapjes voor kinderen uit de wijk georganiseerd en er zijn moestuinen voor leerlingen aangelegd op een basisschool.

Marokkaanse vadergroep ‘Wielwijk Plus’

De Marokkaanse vadergroep ‘Wielwijk Plus’ bestaat uit twaalf Marokkaanse buurtvaders. Samen zorgen zij ervoor dat jongeren zich thuis voelen in de wijk. Zij maken een praatje met de jongeren op het plein. Soms spreken zij de jongeren aan op hun gedrag. De Marokkaanse vadergroep verwijst jongeren ook naar de juiste plek of activiteit. Daarnaast houden zij in de gaten of er geen sprake is van vandalisme en vernieling in de wijk. Sinds de oprichting van de Marokkaanse vadergroep zijn er grote successen geboekt. Vandalisme, vernieling en bedreiging in de wijk zijn flink afgenomen. De jongeren voelen zich nu gerespecteerd, worden betrokken bij veel activiteiten en weten wat ze wel en niet kunnen en mogen doen in de wijk. Ook met de ouders van de jongeren wordt gepraat over de activiteiten van de Marokkaanse vadergroep.

De Marokkaanse vadergroep houdt zich naast jongerentoezicht ook bezig met andere zaken. Zo zijn zij actief binnen heel Wielwijk met bijvoorbeeld activiteitenbegeleiding en toezicht tijdens evenementen, bevorderen zij vrouwenemancipatie, zorgen ze voor

‘Wij leren veel van onze burens Oud Krispijn en Wielwijk.’

(Projectleider Sociaal Programma Crabbehof Jan-Dirk Costeris)

betrokkenheid van ouders en fungeren ze als klankbordgroep. De Marokkaanse vadergroep werkt nauw samen met moskeevereniging Al-Fath in Wielwijk. Samen ontwikkelen zij veel activiteiten voor jongeren en houden zij toezicht op hun gedrag.

Aanpak Colijnstraat en omgeving

Door het aanbieden van sportactiviteiten, jongerenwerk, leerwerktrajecten en de inzet van een Marokkaanse vadergroep is er nagenoeg geen overlast van op straat zwerfende jongeren.

De plek waar deze aanpak nog onvoldoende succes heeft opgeleverd is de Colijnstraat en omgeving in Crabbehof. Dit is de enige plek in de twee wijken waar sprake is van hangjongeren die overlast veroorzaken. Al dekt de naam hangjongeren niet helemaal de lading. De overlast veroorzakende groep (voornamelijk Antillianen) bestaat voornamelijk uit jongens en mannen in de leeftijd van 18 tot 50 jaar. Zij maken herrie op straat, zwerven en drinken, er zijn drugsdealers actief en er is sprake van mishandeling, vechtpartijtjes enzovoort. Om een einde te maken aan deze overlast is de regiegroep Crabbehof Noord opgericht. Deze regiegroep richt zich op drie aspecten.

- Een aanbod van activiteiten vanuit het activiteitencentrum Punt de Wereld. Dit vooral om de jongeren te scheiden van de ouderen en te voorkomen dat deze kinderen een slecht voorbeeld nemen aan de groep die op straat hangt.
- Toezicht op het reilen en zeilen van de Foyer Colijnstraat. De Foyer is een campusachtige woonvorm voor jongeren van achttien tot vijfentwintig jaar. Een belangrijk kenmerk daarbij is aantrekkelijk wonen in een woon-werk-leerstraat. Belangrijk is dat de Foyer de juiste mix van bewoners heeft om de Foyer en de woonomgeving beheersbaar te houden.
- Het bestrijden van de overlast op straat door het nemen van preventieve en repressieve maatregelen. Dit gebeurt door het zogenaamde groepenpellen. De ‘willers’ worden aan een leer- of werkplek geholpen. De ‘niet-willers’ vormen de doelgroep voor politie en justitie. Zij worden hard aangepakt en moeten uit de buurt verdwijnen. Ook wordt de overlast op straat verminderd door het wijzigen van de verkeerssituatie. Het uitgangspunt hierbij is de omgeving minder toegankelijk te maken voor auto’s en scooters.
- De overlast op de Colijnstraat en omgeving is hardnekkig, maar Dordrecht krijgt steeds meer grip op de situatie. Door de mix van de harde aanpak voor ‘niet-willers’ en een sociale aanpak voor ‘willers’ wordt de overlast langzaam maar zeker teruggedrongen.

Eindhoven

>>> ‘Woonoverlast is een belangrijk aandachtspunt, iedereen wil tenslotte in een prettige wijk thuiskomen.’

Wethouder Mary Fiers

Ruim twee jaar na de start van de wijkenaanpak is de uitvoering van de wijkactieplannen in de Eindhovense aandachtswijken in volle gang. De trends op de doorbraakthema's worden positief omgebogen en er wordt vooruitgang geboekt op thema's als schoon, heel en veilig, gezondheid en Achter de Voordeur. Het nieuw gekozen College van B&W gaat vol overtuiging door met de sociale, fysieke en economische verbeteringen in de Bennekel, Doornakkers en Woensel-West. De evaluatie van de wijkvernieuwing en de bevindingen van de visitatiecommissie wijkenaanpak bieden aanknopingspunten voor de toekomst.

Door met de wijkenaanpak!

Het nieuwe coalitieakkoord 'Werken aan morgen' van PvdA, VVD, D66 en GroenLinks is helder: Eindhoven gaat volop door met de wijkenaanpak. Bovendien schenkt het college specifieke aandacht aan vernieuwende samenwerkingsvormen (zoals de Buurtonderneming in Woensel-West); wordt er een vervolg gegeven aan de buurtcontracten tussen professionals en bewoners en zet men in op het versterken van participatie, bijvoorbeeld via waardebonnen.

Minder middelen dwingen tot efficiëntie

De samenwerkende partijen beseffen dat de wijkenaanpak nog maar aan het begin staat. Om de resultaten te verankeren, moet er op dezelfde intensieve manier worden doorgevoerd. De nadruk moet nog meer komen te liggen op de vraag welke interventies effectief zijn en welke kostenbesparingen dat oplevert. Dat is nodig omdat het College deze bestuursperiode 25 miljoen euro gaat bezuinigen en vanwege de verslechterde financiële positie van de corporaties, die samenhangt met de recessie. Tegelijkertijd dwingt deze moeilijke situatie ook tot samenwerking en tot het maken van weloverwogen keuzes over waar wel of juist niet in te investeren.

Nadenken over de toekomst

De gemeente en de corporaties denken in 2010 na over de toekomst van de wijkverbetering. Naast een evaluatie van de wijkvernieuwing vanaf 2000, is Eindhoven de eerste van de 18 steden met aandachtswijken die bezoek heeft gehad van de visitatiecommissie wijkenaanpak. Die commissie is ingesteld om de gemeente, corporaties en bewoners te inspireren en adviseren over hun aanpak. De bevindingen bieden aanknopingspunten voor verbetering. De commissie stelt vast dat

zichtbare resultaten zijn geboekt op fysiek terrein en 'schoon, heel en veilig'. Professionals en bewoners leveren een enorme inspanning. Bewoners voelen zich serieuzer genomen en het vertrouwen in de gemeente en de corporaties is gegroeid. Maar de commissie ziet ook ruimte voor verbetering. Hoewel er veel doelstellingen zijn geformuleerd, is het de vraag of die gebaseerd zijn op een breed gedeelde visie. De commissie adviseert ook om de macht meer in de wijken te organiseren. Professionals zitten sinds de wijkenaanpak dichter op de problemen, maar kunnen niet altijd doorpakken. Ook het lerend vermogen van de gemeente is een aandachtspunt. Het is niet vanzelfsprekend dat signalen over bijvoorbeeld teveel bureaucratie leiden tot organisatorische aanpassingen. De gemeente en de corporaties zien herkenbare en waardevolle punten in het advies van de commissie. Ze zijn daar, met ondersteuning vanuit het Rijk, inmiddels mee aan de slag gegaan.

De bewoner centraal

Steeds meer bewoners worden actief voor straat, buurt of wijk. De sociale samenhang, betrokkenheid en het vertrouwen onder bewoners nemen toe. Via het buurtcontract kunnen bewoners aangeven welke zaken moeten worden aangepakt. De waardebonnen, tegoedbonnen waarmee bewoners hun eigen initiatief kunnen betalen, lopen goed. Van voorjaar 2009 tot medio 2010 zijn meer dan 140 aanvragen van bewoners gehonoreerd. De aanvragen variëren van het schrijven van een boek over de wijk tot een dagje op stap voor eenoudergezinnen. Zeggenschap en inspraak krijgt in iedere wijk op een andere manier vorm. De herinrichting van straten in de Bennekel gebeurt samen met bewoners. In Woensel-West legt de directie van de Buurton-

derneming (gemeente en corporatie) verantwoording af aan bewoners over de voortgang van projecten. En via het brede wijkoverleg 'Doornakkers Praat' geven bewoners zeker zes maal per jaar hun mening.

PSV

Het afgelopen jaar heeft de Eindhovense wijkenaanpak er een nieuwe partner bij gekregen: PSV. De club ondertekende medio 2009 het convenant 'Voetbal & de Samenleving'. Het College van B&W stelt samen met PSV een actieplan op waarin staat hoe de club optimaal kan worden ingezet bij de wijkenaanpak. Zoals blijkt uit bestaande projecten als 'Scoren voor gezondheid', vindt de club het belangrijk om haar bekendheid en populariteit in te zetten als rolmodel voor de samenleving. Vooruitlopend op het actieplan doet de PSV Streetleague, een voetbaltoernooi voor jongeren, alle wijken aan. PSV organiseert toernooien en extra activiteiten en samen met de gemeente en de amateurvoetbalverenigingen (Tongelre, Gestel en de Wijk sportvereniging Woensel-West) activiteiten in de aandachtswijken.

Wethouder Mary Fiers ondertekent het buurtcontract Woensel-West met Trudo-directeur Paul van Haren en bewoner Armando van Gent op 6 januari 2010

De Bennekel

In De Bennekel zijn de drie doorbraakthema's Achter de Voordeur, perspectief voor jongeren en de aanpak van werkloosheid in uitvoering of afgerond. De jongeren hebben een ruimte gekregen in wijkcentrum De Dommel en bewoners zetten zich voor hen in. Gemeente en corporaties verbeteren voortuinen, straten en achterpaden. Tegelijkertijd leggen ze contact met bewoners en stimuleren ze hen om verantwoordelijkheid te nemen. Naar aanleiding van signalen over overlast door kamerbewoning kiest de gemeente onder andere voor extra handhaving.

Perspectief voor jongeren

Voor jongeren is er in De Bennekel weinig te doen. Ze krijgen onvoldoende kansen om zich te ontplooiën, waardoor ze overlast gaan veroorzaken. Ook de hoge werkloosheid onder jongeren, vroegtijdig schoolverlaten en gebrek aan motivatie spelen hierbij een rol. De gemeente zet zich er met volle kracht voor in om de jongeren meer perspectief te bieden. Ze wil hen de kans geven om zich te ontwik-

kelen en voorkomen dat ze ontsporen of overlast geven. In 2009 organiseerden bewonersorganisaties en professionals van Spilcentrum De Kameleon, Welzijn Eindhoven en de GGD allerlei activiteiten voor kinderen en jongeren, zoals kindervakantie-activiteiten, een kindervakantiekamp, Halloween, jongereninloop in wijkcentrum De Dommel, huiswerkbegeleiding, kindercarnaval, een straatpeeldag en een internationaal

kinderfeest. De bewoners spelen een belangrijk rol bij het organiseren en het uitvoeren van deze activiteiten.

Eén van de belangrijkste ontwikkelingen van de afgelopen periode is de nieuwe ruimte voor jongeren in wijkcentrum De Dommel. Dankzij deze permanente ruimte is er beter contact met de verschillende jongerengroepen. Het wijkcentrum is laagdrempelig en het aanwezige jongerenwerk biedt ondersteuning. De bewoners organiseren in deze ontmoetings- en ontspanningsruimte allerlei activiteiten voor de jongeren. Ook wordt er gewerkt aan sociale vaardigheden als respect voor elkaar, motivatie, doorzettingsvermogen en samenwerken. In 2010 gaat er extra aandacht naar de samenwerking en de afstemming rond de activiteiten.

Contact met bewoners door fysieke ingrepen

De Bennekel ligt er al een stuk beter bij dan een tijdje geleden. En het aanzicht wordt

WIJKEN IN UITVOERING

ARMOEDE EN WERKLOOSHEID

- > Krachtwijken Actief: vanuit een voormalig winkelpand van de Lassusstraat (beschikbaar gesteld door Trudo) begeleid Bennekel Actief personen naar trajecten gericht op werk of maatschappelijke participatie. In de Bennekel zijn 63 bewoners begonnen aan een traject (2009).
- > Sinds juni 2009 is elke woensdag een adviseur van Qredits aanwezig op het Ondernemersplein om startende en doorgroeiende ondernemers antwoord te geven op vragen met betrekking tot microfinanciering.

ACHTER DE VOORDEUR

- > In de Bennekel hebben de krachtwerkers 97 casussen besproken, en daarvan 48 afgesloten (stand juni 2010).
- > De Eindhovense aanpak doet mee aan het landelijke experiment Achter de Voordeur van de ministeries van VROM/WWI en VWS.
- > Klapperproject: Inmiddels is er bij 299 huurders in de Bennekel en Doornakkers

aangebeld en is er met 219 huurders gesproken achter de voordeur (stand maart 2010). Voor 205 huishoudens zijn betalingsregelingen getroffen; 141 daarvan zijn succesvol.

FYSIEK/SCHOON, HEEL EN VEILIG

- > In 2009 is in samenspraak met de bewoners van de Arcadelstraat en omgeving verder gewerkt aan een gedragen plan voor de nieuwe inrichting. Begin 2010 is de uitvoering gestart. Doel: een mooie en duurzaam ingerichte straat met veel groen en diverse speelvoorzieningen.
- > Het binnenterrein achter de Arcadelstraat is gesaneerd, opnieuw verkaveld en toebedeeld aan de tuinen van bewoners. Erfafscheidingen, tuinpoorten en bergingen zijn helemaal vernieuwd. Er zijn ook nieuwe achterpaden aangelegd.
- > Het project voor het opknappen van de voortuinen komt voort uit de actie 'Straat aanzet' die vorig jaar in de Bennekelstraat is

gestart; 70 bewoners willen hun tuin een opknapbeurt geven.

- > De straatkamer in de Bennekelstraat 57 is geopend. Er is wekelijks een spreekuur van Maatschappelijk Werk en er worden verschillende workshops aangeboden.
- > De tuinmuurtjes worden aangepakt, waarbij 2 leerling-/stagewerkplekken ter beschikking worden gesteld.

PERSPECTIEF VOOR JONGEREN

- > Jongeren hebben een permanente ruimte gekregen in wijkcentrum De Dommel.
- > Het Go4it programma heeft in totaal 25 coachingstrajecten afgerond dan wel nog lopen.
- > Vorming van een Marokkaans vader- en moedercomité ter bevordering van betrokkenheid bij de buurt en bij de oplossing van de problemen die onder andere de Marokkaanse jeugd veroorzaakt in de buurt.
- > Er nemen 22 leerlingen deel aan de huiswerkbegeleiding.

'Ik wil graag kapper worden. Mijn coach heeft mij heel erg geholpen door van alles uit te zoeken, ik ben naar een Open Dag geweest en ik weet nu welke opleiding ik wil gaan doen.'

(Deelnemer Goqit programma)

alleen maar beter. Begin 2010 begon de herinrichting van onder andere de Arcadelstraat en de Jan Hollanderstraat. Aan het einde van het jaar moeten er mooie en duurzaam ingerichte straten liggen met veel groen en verschillende speelvoorzieningen. Bewoners kunnen voor informatie terecht in de 'straatkamer' in de Bennekelstraat 57. Met het project 'Samen mooi Bennekel maken' wil woningcorporatie Woonbedrijf voortuinen en tuinmuurtjes opknappen. Buurtbewoners worden gestimuleerd om mee te denken en mee te werken. Huurders krijgen workshops aangeboden over het verfraaien van hun voortuin. Ook de achterpaden worden aangepakt. Sommigen zijn er slecht aan toe; ze zijn onvoldoende afgewaterd, versleten en vervuild. De corporaties Trudo, Woonbedrijf en Wooninc renoveren deze achterpaden.

Daarnaast worden er ook opschoondagen georganiseerd in diverse straten. Er zijn afspraken gemaakt met de bewoners om vervuiling tegen te gaan. De gemeente maakt gebruik van deze ingrepen om contact te leggen met de bewoners, zodat zij uiteindelijk zelf de achterpaden gaan onderhouden.

Woonoverlast te lijf

Net als in andere grote steden komen er ook in de Eindhovense wijken steeds meer arbeidsmigranten uit Polen, Bulgarije en Roemenië. Deze Midden- en Oost-Europeanen (MOE-landers) hebben per direct tijdelijke woonruimte nodig. Daaraan is een groot tekort. Om in de behoefte te voorzien, kopen huisjesmelkers goedkope panden op. De overbevolkte huizen en de steeds wisselende bewoners zorgen voor overlast (lawaai, vuilnis, stank en parkeerdruk). Vooral in De Bennekel-Oost, in de omgeving van de Verhulststraat, de Samuel de Langestraat en de Obrechtlaan ervaren bewoners overlast. De gemeente is hier een offensief tegen begonnen. Een belangrijke maatregel is het verbod op het verlenen van omzettings- en splitsingsvergunningen. Bovendien wordt er extra ingezet op handhaving. Verder zijn er afspraken gemaakt met brancheorganisaties. Met brancheverenigingen van uitzendbureaus worden afspraken

gemaakt over de huisvestingssituatie van MOE-landers, met als uiteindelijk doel het verbeteren van de leefbaarheid.

'Ik vind dat de straten, fietspaden en trottoirs er momenteel goed bij liggen. En als ik naar het onkruid in het openbare groen kijk, scoort bijvoorbeeld Bennekel-Oost gemiddeld veel beter dan de rest van de stad.'

(Controleur kwaliteit woonomgeving)

Doornakkers

>>> 'Als mensen al wat langer een uitkering hebben, is daar meestal een reden voor. Wij hebben daar oog voor, omdat wij daarvoor de tijd hebben en nemen.'

(Casemanager Krachtwijken Actief)

In Doornakkers zijn de afgelopen periode flinke inspanningen geleverd op de thema's **Achter de Voordeur, werk en gezondheid**. Bewoners met huurachterstanden en andere sociale problemen zijn geholpen achter de voordeur. Doornakkers Actief helpt op een laagdrempelige en persoonlijke wijze mensen aan werk. Het gezondheidscentrum **De Akkers in De Toeloop** organiseert activiteiten om de wijk gezonder te maken.

De professionals in de wijk merken dat de sociale samenhang toeneemt. Krachtige, enthousiaste bewoners organiseren activiteiten om hun buurt leefbaarder te maken. Maar er wordt ook op een andere manier aan de toekomst gewerkt: de gemeente, woningcorporatie Woonbedrijf en andere partners stellen een wijkontwikkelingsvisie op tot 2020. Daardoor ontstaat er een kader voor alle ontwikkelingen en initiatieven op sociaal, ruimtelijk en fysiek vlak.

Klapperproject schept orde

In Doornakkers coördineert een 'krachtwerker' alle partijen die achter de voordeur komen. In het voorjaar van 2008 is Woonbedrijf in Doornakkers met het Klapperproject begonnen (en in september 2009 ook in De Bennekel). Dit houdt in dat medewerkers van deze corporatie huurders met een huurachterstand bezoeken. Zij brengen de huurbetaling op orde en bieden hulp bij problemen op het gebied van administratie, inkomen, schulden en sociale vraagstukken. Ze hebben inmiddels bij 299 huurders aangebeld en met 219 huurders gesproken (stand maart 2010). Voor

205 huishoudens troffen ze een betalingsregeling, waarvan 141 succesvol.

Vooraf voor gezinnen die met meerdere problemen tegelijk kampen, biedt het Klapperproject een uitkomst. Sommige huurders zijn immuun geworden voor hulpverlening. Het Klapperproject speelt dan vooral een signalerende rol. De signalen komen bij de krachtwerker of bij hulpinstaties terecht. Dankzij het Klapperproject zijn al vele kostbare huisuitzettingen voorkomen. De huurders zelf zijn zeer te spreken over de aanpak.

Aan de slag

Werk is voor iedereen belangrijk. Vanwege het inkomen en het levensgeluk van wijkbewoners en hun omgeving. Maar ook voor de sociaal-economische groei van een wijk. Net als in De Bennekel en Woensel-West is de bestrijding van armoede en werkloosheid ook in Doornakkers een doorbraakthema. Sinds eind 2008 loopt het project 'Krachtwijken Actief' in de drie wijken. Dit project zorgt dat bewoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt mee gaan doen via een betaalde

WIJKEN IN UITVOERING

ARMOEDE EN WERKLOOSHEID

- > Krachtwijken Actief: vanuit het pand aan de Jan van Riebeecklaan, beschikbaar gesteld door Woonbedrijf, werkt Doornakkers Actief aan het begeleiden van personen naar werk of maatschappelijke participatie. Tot en met het voorjaar van 2010 meldden zich 205 bewoners aan uit de drie wijken en begonnen 182 cliënten aan een traject, waarvan er nog 148 actief zijn.
- > Het Digtolk lokaal is voor vijf dagen opengesteld. Per week bezoeken 75 leerlingen het lokaal. Bewoners volgen hier een computer-cursus.

GEZONDHEID

- > Sinds 2010 is er extra wijkverpleegkundige zorg in Doornakkers. Tot nu toe zijn 20 casussen in behandeling genomen.
- > In de tweede helft van 2009 hebben tien kinderen onder de twaalf met een maatje meer meegedaan aan het beweegprogramma Fitkidz.
- > De Turkse zorgconsulent had vanaf januari 2010 tot april 2010 96 cliënten.
- > Doornakkers Gezond doet mee aan het landelijk experiment Gezonde Wijk van de ministeries van VROM/WWI en VWS.

- > Op 5 september 2009 is het nieuwe voetbalcomplex bij Tongelresche Akkers geopend.

ACHTER DE VOORDEUR

- > Per 1 mei 2009 is de krachtwerker ingesteld en begon de werkgroep Achter de Voordeur. Negen partijen ondertekenden een privacy- en samenwerkingsconvenant in het kader van de Achter de Voordeuraanpak.
- > In Doornakkers hebben de krachtwerkers 51 casussen besproken, waarvan 15 afgesloten (stand juni 2010).
- > De Eindhovense aanpak doet mee aan het landelijke experiment Achter de Voordeur van de ministeries van VROM/WWI en VWS.
- > Klapperproject: bij 299 huurders in de Bennekel en Doornakkers is aangebeld en met 219 huurders is gesproken (stand maart 2010). Voor 205 huishoudens zijn betalingsregelingen getroffen; 141 daarvan zijn succesvol.
- > Voor Welzijn in de Wijk werken een maatschappelijk werker en een opbouwwerker samen om bewoners te bereiken die via een reguliere aanpak niet bereikt worden. Het afgelopen jaar hebben de maatschappelijk werker en de opbouwwerker huisbezoeken

- afgelegd. Naar aanleiding daarvan zijn er acht bewoners doorverwezen.

FYSIEK/SCHOON, HEEL EN VEILIG

- > Op 7 juni 2009 is de multifunctionele accommodatie De Toeloop geopend waar diverse partners en bewoners gebruik van maken. In De Toeloop zijn veel voorzieningen ondergebracht voor de omliggende buurten, zoals de basisschool BoschAkker, het kinderdagverblijf Korein, peuterspeelzaal Peuterplaza, BuurtInfowinkel Doornakkers en het consultatiebureau van ZuidZorg.
- > Samen met bewoners zijn er vier achterpaden opgeknapt. In de omliggende straten is een schoonmaakactie georganiseerd. Het contact is verduurzaamd.
- > Ondanks de kredietcrisis is er goede voortgang geboekt bij het realiseren van hoogwaardige woningen in Tongelresche Akkers.
- > Inmiddels zijn ruim 100 van de 347 woningen met Slimmer Kopen verkocht. Slimmer Kopen betekent dat huurders van Trudo uit de buurt met voorrang een woning mogen kopen. De instroom van bewoners in de wijk met een inkomen uit arbeid neemt toe.

'Iedere keer zat ik tegen die administratie aan te hikken. Alleen was ik er nooit uitgekomen.'

(Cliënt Klapperproject)

baan, vrijwilligerswerk of een opleiding. Eerder bood de sector Werk van de Sociale Dienst haar dienstverlening alleen aan via het stedelijk Werkplein Mercado. Nu vindt die plaats op locaties in de drie wijken. Dichtbij de klanten dus, die dat waarderen en zich meer openstellen. Ze krijgen meer informatie, er worden betere maatwerktrajecten afgesproken en de kans op succes is daardoor groter. Met 'Krachtwijken Actief' hebben alle Eindhovense aandachtswijken een laagdrempelige voorziening voor werk en/of maatschappelijke participatie. De aanpak is persoonlijk, gaat uit van talenten en kansen en heeft een brede kijk op wat iemand nodig heeft. De bewoners melden zich zelf aan of worden aangemeld via de sector Werk of via andere partners. Tot het voorjaar van 2010

hebben zich 205 bewoners aangemeld. Er zijn 182 cliënten aan een traject begonnen, waarvan er 148 nog actief zijn.

Werken aan een gezonde wijk

Met het programma Doornakkers Gezond wil de gemeente samen met andere partijen de gezondheid van bewoners in de wijk bevorderen. Doornakkers Gezond richt zich op twee pijlers: het programma Gezond in de Buurt en het oprichten van het Trefpunt. Gezond in de Buurt gaat uit van een aanpak op maat 'voor en door bewoners' en in aansluiting op bestaande initiatieven. De activiteiten richten zich op basisschoolkinderen, kinderen/jongeren met overgewicht en voorlichtingsbijeenkomsten voor volwassenen en ouderen. In november 2009 is het nieuwe pand van het gezondheidscentrum De Akkers geopend. Hier vinden onder meer huisartsen, maatschappelijk werkers, fysiotherapeuten, een psycholoog, een diëtiste en een Turkse zorgconsulent van de GGD Brabant-Zuidoost onderdak. Ook is er een prachtige sportzaal. Verder zit het Trefpunt Doornakkers Gezond in het gezondheidscentrum. Dit laagdremp-

lige centrum organiseert activiteiten op het gebied van bewegen en geeft informatie en advies over gezondheid.

Eind 2008 zijn er in Doornakkers verschillende beweegprogramma's begonnen voor verschillende doelgroepen. Er is een algemene beweeggroep, een wandelgroep, een fietsgroep en een allochtone vrouwen groep. Bewoners met chronische aandoeningen, beperkt inspanningsvermogen of overgewicht kunnen hieraan meedoen. Ieder jaar nemen minimaal 60 bewoners deel aan één van de programma's. Sinds oktober 2008 hebben zich 177 mensen aangemeld voor een programma en in de eerste helft van 2010 meldden zich 24 nieuwe bewoners aan. Alle deelnemers krijgen naast beweging ook voorlichting en cursussen aangeboden, onder andere op het gebied van voeding en stoppen met roken. Zo snijdt het mes aan twee kanten.

Woensel-West

In Woensel-West is het afgelopen jaar een aantal belangrijke stappen gezet. Het SPIL-centrum is klaar en alle pijlen zijn gericht op een sociaal programma. Werkloze en kwetsbare bewoners worden steeds vaker bereikt en geholpen via Woensel-West Actief, de Achter de Voordeuraanpak en het maatschappelijk steunsysteem De Tulp. Ruim 300 woningen rondom het Celsiusplein worden gesloopt. De buurt-onderneming krijgt een steeds belangrijker positie in de wijk.

SPIL-centrum geopend

Woensel-West heeft eindelijk een brede school, vlak na de zomer van 2010 is het SPIL-centrum geopend. Naast de basisschool zitten hier een kinderdagverblijf, een peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang, een gymzaal, een consultatiebureau én een ontmoetingsruimte voor de buurt onder één dak. De - mede door bewoners ontworpen - entree naar het centrum, de SPIL-straat, staat in het teken van ontmoeting en spelen. Het

centrum moet dé ontmoetingsplek voor de buurt worden, voor jong en oud. Alles wat hier gebeurt, staat in het teken van talentontwikkeling. De betrokken instanties stelden een plan op voor het beheer, de exploitatie en een sociaal programma. Dat programma bouwt voort op initiatieven als muzieklessen en huiswerkbegeleiding. Een sociaal manager organiseert laagdrempelige activiteiten voor en door bewoners. Zo ontstaat er een gesloten systeem waarbij ouders en leerlingen worden

doorverwezen naar vervolgonderwijs of hulporganisaties.

Achter de Voordeuraanpak krijgt vorm

Sinds de zomer van 2009 coördineert een krachtwerker alle circa vijftien organisaties die achter de voordeur komen. Zij bespreken de gezinnen, die vaak met meerdere problemen tegelijk kampen, in een casuoverleg. Wat is er nodig, wie is er aan zet en in welke volgorde? Het uitgangspunt daarbij is één huishouden, één plan. Daarbij blijkt dat vertrouwen moet groeien, dat professionals moeten wennen aan integraal werken en dat goede mensen in de wijk het verschil maken. De Geestelijke Gezondheidszorg Eindhoven (GGzE) werkt in Woensel-West 'outreaching' en is aanwezig in de buurt. Dat wil zeggen dat de medewerkers contact leggen met de bewoners en ze indien nodig naar andere instanties doorverwijzen. Deze manier van werken levert veel winst op, omdat veel mensen via De Tulp worden doorverwezen. De Tulp is een ontmoetings-

WIJKEN IN UITVOERING

SPIL-CENTRUM

- > Het SPIL-centrum Boschdijk is opgeleverd.
- > Er is een pedagogisch plan opgesteld. Er is een project voor de individuele coaching van leerlingen begonnen.
- > Ouders hebben activiteiten georganiseerd die ertoe moeten leiden dat de basisschool een afspiegeling van de wijk vormt.
- > Er is een 'wijk sportvereniging' opgericht, zodat jong en oud straks dicht bij huis (in en rondom het SPIL-centrum) kunnen gaan sporten tegen een gereduceerd tarief.

ACHTER DE VOORDEUR

- > Per 1 mei 2009 is de krachtwerker ingesteld en begon de werkgroep Achter de Voordeur.
- > In Woensel-West hebben de krachtwerkers 69 casussen besproken, waarvan er 31 zijn afgesloten.
- > Maatschappelijk steunsysteem de Tulp heeft 95 cliënten duurzaam in traject. De Tulp is als casus opgenomen in het WWI-experiment 'Aanpak van de Projectencarrousel'.

- > De Eindhovense aanpak doet mee aan het landelijke experiment Achter de Voordeur van de ministeries van VROM/WWI en VWS.

STIMULEREN ONDERNEMERSCHAP

- > Krachtwijken Actief: vanuit de buurtonderneming werkt Woensel-West Actief aan het toeleiden van personen naar trajecten gericht op werk of maatschappelijke participatie. Tot en met het voorjaar van 2010 hebben zich 205 bewoners uit drie wijken aangemeld. Er zijn 182 cliënten aan een traject begonnen, waarvan er nog 148 actief zijn. De trajecten duren gemiddeld 12 maanden, dus er kan nog weinig gezegd worden over de resultaten.
- > Via het project 'Mode met een missie' krijgen werkloze vrouwen een opleiding tot coupeuse, met als doel door te stromen naar betaald werk. Dress for Success geeft gratis kleding en presentatietrainingen aan sollicitanten. In 2009 zijn hiermee honderd klanten geholpen. Daarvan heeft 50 procent werk gevonden.

- > Er zijn stappen gezet rondom de uitwerking van het thema wijk economie door de werkgroep buurtbedrijvigheid, samen met de gemeentelijk accountmanager wijk economie. Vanuit de ondersteuning van MKB-NL is er een enquête gehouden onder 44 ondernemers in de wijk om zicht te krijgen op gewenste ondersteuning en advies.
- > De micro- en mesokredietregeling voor ondernemers is gestart.

FYSIEK & SCHOON, HEEL EN VEILIG

- > Inplaatsingsbeleid door corporatie Trudo: met ruim vijftig nieuwe huurders zijn afspraken gemaakt om een maatschappelijke bijdrage te leveren aan de wijk.
- > Diverse maatregelen, zoals een beheerplan hebben bijgedragen aan schone, veilige en begaanbare achterpaden. Incidentele vervuiling wordt snel en adequaat opgeruimd en kwetsbare plekken in de wijk zijn bekend en worden schoongemaakt.

‘Eerst had je het ene na het andere plan, waar je soms niks meer van hoorde. Nu wordt alles op elkaar afgestemd, er zit een systeem in.’

(Bewoner)

plek voor kwetsbare bewoners die te maken hebben met eenzaamheid, verslaving of psychiatrische problemen. In 2009 zijn ruim honderd bewoners geholpen, dankzij de laagdrempeligheid en de inzet van ervaringsdeskundigen. Zo geeft een Turkse vrouw, die zelf depressief was, antidepressie-cursussen. Naast de GGzE leveren de corporaties Domein en Trudo een bijdrage aan De Tulp. Uit een onderzoek in het kader van het experiment ‘Aanpak van de Projectencarrousel’ bleek dat De Tulp als een goed voorbeeld kan worden beschouwd. De betrokkenen kregen suggesties over hoe ze De Tulp kunnen verduurzamen.

Sloop en nieuwbouw

Het stedenbouwkundig plan voor het terrein Volta/Galvani is afgerond. Begin 2011, na de bestemmingsplanprocedure, worden hier nieuwe woningen gebouwd. Zo’n 400

woningen rondom het Celsiusplein worden niet verkocht maar gesloopt. Daardoor krijgt fysieke wijkvernieuwing naast het sociale programma een belangrijker plaats. De planvorming is samen met de bewoners begonnen. Er komt een ruimtelijk plan, een sociaal plan en afspraken over onderhoud tot aan de sloop. De nieuwbouw bestaat voor 100 procent uit sociale woningbouw waarvan waarschijnlijk tussen de 50 en 75 procent sociale huur. De sloop is verdeeld in vier fasen die starten vanaf 2013 en doorlopen tot 2019.

De Buurtonderneming

Sinds anderhalf jaar is de uitvoering van het wijkactieplan en het jaarlijkse buurtcontract in handen van de Buurtonderneming Woensel-West, een samenwerking tussen de gemeente, corporatie Trudo en de bewoners. Door een snellere besluitvorming, meer samenhang in de activiteiten en sturing vanuit de wijk hopen gemeente en corporaties daadkrachtiger te worden en meer voor elkaar te krijgen. Van alle professionals in de wijk (onder andere welzijn, politie, gemeente en corporaties) is meer één team gemaakt. Ze werken - los van hun organisatie - meer voor de wijk. De Buurtonderneming krijgt een belangrijke positie in de wijk. Zij weet wat er speelt en doet wat nodig is. Vooral op het

terrein van schoon, heel en veilig weet de onderneming zaken snel voor elkaar te krijgen. Bewoners hebben - onder andere via instemmingsrecht - een sterke positie binnen de Buurtonderneming. De onderneming is een laagdrempelig aanspreekpunt in de wijk en dat zorgt voor vertrouwen en betrokkenheid.

In 2010 wordt er ingezet op nog meer resultaten op doorbraakthema’s als ondernemerschap en op het realiseren van een sociaal programma voor het SPIL-centrum. Dan zal ook blijken of er binnen de buurtonderneming meer formele bevoegdheden op wijkniveau worden neergelegd. De buurtonderneming is één van de zeven projecten die meedoen aan het landelijk experiment Samenhang in de wijk en die via onder andere leergroepen en een extern adviseur worden ondersteund.

Enschede

>>> 'Het moet weer een gewone wijk worden.'

Wethouder Jeroen Hatenboer

Het nieuwe Enschedese college van burgemeester en wethouders hecht veel belang aan sterke wijken en aan een verankering van de wijkenaanpak. Bovendien wil het college dat wijken, buurten en dorpen meer autonomie krijgen. Het gaat daarbij met name om de wijken Velve-Lindenhof, Oost-Boswinkel, Stroinkslanden en Wesselerbrink-Noord. De bewoners van die wijken krijgen meer zeggenschap en verantwoordelijkheid.

Wethouder Hatenboer opent de Duurzaamheidsmarkt Velve Lindenhof op 5 juni 2010.
Foto: Freddy van Tellingen

Het stadsdeelmanagement (SDM) is namens de gemeente de gesprekspartner van de bewoners. Het SDM heeft ook invloed op de uitvoering van de wijkenaanpak. De nieuwe wijkwethouder voor Velve-Lindenhof is Jeroen Hatenboer (VVD).

Enschede doet het goed in de aanpak van de wijken. Er wordt nauw samengewerkt tussen de gemeente, woningbouwcorporaties en tal van instellingen en organisaties bij het vernieuwen van Velve-Lindenhof. Afgelopen jaar is er een begin gemaakt met de grootschalige sloop van verouderde woningen. Naast de bouw van honderden nieuwe woningen komt er ook een cluster van voorzieningen in het nieuwe Hart van de Wijk. Fysiek gezien dus een forse opgave. Tegelijkertijd wordt binnen veel projecten samen met bewoners hard gewerkt aan zaken als verbetering van de gezondheid, het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt, het terugdringen van vroegtijdig schoolverlaten en zorgen dat mensen weer trots zijn op hun wijk. Corporaties staan vaak aan de basis van deze projecten en nemen duidelijk verantwoordelijkheid voor de versterking van 'hun' wijk. Bewoners van Velve-Lindenhof krijgen hulp bij hun pogingen te stijgen op de maatschappelijke ladder, al blijven ze daar in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor.

Een belangrijke motor van de aanpak in Velve-Lindenhof is de unieke samenwerking binnen de Stichting Scoren in de Wijk. Dat is het samenwerkingsverband van gemeente, woningcorporatie en betaald voetbalclub FC Twente. Het imago van club en spelers stimuleert veel wijkbewoners om weer mee te doen aan de samenleving. Vanuit de stichting wordt sterk ingezet op sociale stijging. In samenwerking met diverse organisaties en

bedrijfsleven werkt de stichting aan het vergroten van de arbeidsparticipatie, het terugdringen van het vroegtijdig schoolverlaten, het versterken van de taalvaardigheden en het stimuleren van sport en bewegen. Daarbij gaat het in Enschede nadrukkelijk om de zelfredzaamheid van de bewoners. Dus niet 'pamperen', maar mensen de mogelijkheid geven zelf de regie te nemen over hun eigen leven. Een sterke en heldere uitvoeringsorganisatie met een concrete kostenverdeling over de diverse projecten, plus een prominente rol van de woningcorporaties, bieden daartoe alle mogelijkheden.

Velve-Lindehof

>>> 'Het is gewoon veel beter om dingen met elkaar op te lossen. Het allerbelangrijkste is dat we zelf positief zijn en geloven in de vooruitgang van onze wijk.'

(Buurtcongiërgè)

In Velve-Lindenhof gebeurt veel, op allerlei terreinen. Oude woningen worden gesloopt, nieuwe worden gebouwd, mensen krijgen hulp als zij in de problemen zitten, er is een kunstproject opgezet, er is een begin gemaakt met het terugdringen van het energiegebruik in de wijk, etcetera. Een overzicht van de belangrijkste activiteiten.

Achter de Voordeur

In het kader van het experiment 'Achter de Voordeur' zijn in Velve-Lindenhof sinds begin 2009 vier wijkcoaches actief. Zij fungeren als 'sociale huisarts', met een zwaarwegende adviesbevoegdheid op vrijwel alle leefgebieden (werk, wonen, zorg, etcetera) van personen of gezinnen die vaak met meer dan één probleem kampen. De drie woningcorporaties die in de wijk actief zijn, maken de inzet van de wijkcoaches financieel mogelijk. Deze werkwijze maakt in de meeste gevallen de betrokkenheid van een groot aantal verschillende instellingen en professionals overbodig. Er wordt niet alleen hulp geboden, de bewoners moeten ook zelf inzet tonen. Inmiddels zijn circa 200 personen 'in behandeling'. Er zijn goede resultaten geboekt op het gebied van doorstroming naar participatie en werk. Ook preventief boeken de wijkcoaches goede resultaten. Volgens de Buurtalliantie, een netwerk voor professionals die actief zijn in en voor buurten in Nederlandse steden en dorpen, is er in Enschede een stille revolutie aan de gang. Een revolutie in die zin dat er geen sprake meer is van 'ketenregie' door diverse specialisten, maar van één professional die de touwtjes in handen neemt.

Herstructurering

Ook op het gebied van de fysieke herstructurering van de wijk gebeurt veel. Zo is er een begin gemaakt met de sloop van circa 300 woningen en bedrijfspanden in de Lage Bothof. In 2009 is er gesloopt in het kader van het experiment van particulier opdrachtgeverschap in de huursector. Deze nieuwe woningen worden eind 2010 opgeleverd. In april 2010 is begonnen met de ontwerpfase van het nieuwe Hart van de Wijk. Hoewel de planning is dat dit in 2013 zal worden opgeleverd, gebeurt dit mogelijk al in 2012. Het nieuwe Centrum voor Jeugd en Gezin zal in het Hart van de Wijk komen. Momenteel is dit centrum gehuisvest in een tijdelijke locatie, als een vooruitgeschoven post van LOES; het gezicht van opvoedingsondersteuning binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin in de gemeente Enschede.

Kort voor de zomervakantie heeft de stuurgroep het besluit genomen om over te gaan tot de ontwerpfase voor het hart van de wijk. De kern hiervan wordt gevormd door de Brede School. Na de zomervakantie wordt samen met de wijk gewerkt aan het ontwerp. De corporaties de Woonplaats en Ons Huis doen de realisering en het beheer en de exploitatie. Als alles volgens plan blijft lopen is het Hart klaar in 2013 conform de planning van het charter.

Het is niet alles goud wat er blinkt

De speeltuin en ondernemers hebben het moeilijk doordat de wijk tijdelijk honderden mensen minder telt. De plannen om in het Oosterkerkje opvang voor ex-verslaafden te realiseren, werpen een schaduw over de herstructurering. Onder leiding van de burgemeester zijn er twee bijeenkomsten gehouden met bewoners. Tijdens de eerste in april 2010 vooral om te luisteren en tijdens de tweede in juni 2010 om terug te koppelen. Er is gekeken naar een alternatief, maar dat bleek vanwege de extra kosten (tussen de 0,9 en 1,3 miljoen euro) niet haalbaar. Op 5 juli heeft de gemeenteraad, na een uitvoerig debat in de raadscommissie, besloten medewerking te verlenen aan de bestemmingsplanwijziging om huisvesting voor ex-verslaafden in het Oosterkerkje mogelijk te maken. De teleurstelling hierover bij met name de wijkraad en omwonenden is groot.

Wijkeconomie

De ondernemerscoach is op 1 april 2009 met haar werkzaamheden begonnen. Zij heeft contacten gelegd met de diverse organisaties

WIJKEN IN UITVOERING

WONEN

- > Er is een begin gemaakt met de herstructurering, ondertussen zijn er al 300 woningen gesloopt.
- > Er worden 268 nieuwe woningen gebouwd.
- > Er worden 25 woningen gerenoveerd.
- > Er is een buurtconciërge actief.

WERK EN WIJKECONOMIE

- > Er zijn drie microkredieten en twee borgstellingen verstrekt aan ondernemers in de wijk.

LEREN EN OPGROEIEN

- > Bij de AH in de wijk zijn zes plekken voor leerlingen van de Beroepsbegeleidende leerweg, zes plekken voor jongeren van praktijkscholen en twee plekken voor 'Wajongers'.

INBURGEREN

- > Van de verplichte inburgeraars in de wijk heeft inmiddels 66 procent een traject doorlopen.

ACHTER DE VOORDEUR

- > Momenteel doen 200 mensen mee aan het experiment met de wijkcoaches als sociaal huisarts.

in de wijk, met welzijnsorganisatie Alifa en met de wijkagenten, de wijkraad en de speeltuin. Daarnaast zijn er kennismakingsgesprekken gevoerd met ondernemers uit de wijk en met potentiële ondernemers. De inzet van de ondernemerscoach heeft er onder andere toe geleid dat er in 2009 drie microkredieten en twee borgstellingen zijn verstrekt aan ondernemers in de wijk. Ook heeft zij bereikt dat er aandacht is voor de problemen van ondernemers die, in een wijk met grootschalige sloop en nieuwbouw, gedurende een lange periode een groot deel van hun klanten zien vertrekken.

De Albert Heijn-vestiging in Velve-Lindenhof heeft een traditie op het gebied van ondernemerschap gebaseerd op 'schoon, heel, en veilig' en beschikt tevens over het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Deze AH is duidelijk al een stap verder in de ontwikkeling van het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) dan de meeste andere bedrijven. Momenteel zijn er zes plekken beschikbaar voor studenten van de Beroepsbegeleidende leerweg, komen er wekelijks zes leerlingen van het speciaal onderwijs een dag stagelopen en is er ruimte voor twee Wajongers. AH werkt samen met de wijkraad en de speeltuin en ondersteunt diverse activiteiten. Momenteel wordt gekeken of deze aanpak toepasbaar is in heel Enschede en of bijvoor-

beeld sport en gezondheid kunnen worden gekoppeld aan het MVO-beleid.

Kunst en cultuur

Velve-Lindenhof heeft een kunstproject: 'Het Grijs Huis'. Dit project besteedt aandacht aan fysieke veranderingen in de wijk. Er worden allerlei activiteiten georganiseerd die te maken hebben met de buurt, zoals het maken van foto's van de wijk. Buurtbewoners kunnen het huis gebruiken voor bijeenkomsten. De foto's worden vervolgens als bewonerscollectie ondergebracht in het op te richten buurtmuseum van Velve-Lindenhof. Aan het programma van Het Grijs Huis werken ook stedelijke instellingen mee, zoals het Rijksmuseum, de Nationale Reisopera en ArtEz Enschede (Kunstacademie).

Nationale Reisopera

De Nationale reisopera (NRO) was op zoek naar een nieuwe locatie. Deze heeft ze gevonden op de locatie Lage Bothof in Velve-Lindenhof. Woningcorporatie De Woonplaats heeft zich samen met de gemeente en de provincie sterk gemaakt voor de huisvesting van de NRO in de wijk. Er zijn ideeën voor het inrichten van een buurttheater, er wordt samenwerking gezocht met de aanwezige basisscholen in de wijk om zo muziek en onderwijs in de wijk bij elkaar te

brengen en er wordt werkgelegenheid gecreëerd voor langdurig werkzoekenden uit de wijk. Het enthousiasme van de NRO heeft nu al een zeer positief effect op de wijk. Bewoners zijn er trots op dat de NRO naar de wijk komt, maar ook de NRO is trots op de plek die ze in de wijk zal krijgen.

Buurt in actie

Omdat de werkwijze met het bewonersbudget voor de aandachtswijk Velve-Lindenhof precies lijkt op de werkwijze van het gemeentelijke "Buurt in Actie", heeft de gemeente besloten om ook dit bewonersbudget voor Velve-Lindenhof Buurt in Actie te noemen. De bewoners van de wijk zijn hiermee akkoord. Buurt in Actie is al jaren bekend in Enschede. In Velve-Lindenhof is eind 2008 begonnen met Buurt in Actie (BIA). Het projectteam BIA bestaat uit tien bewoners. Dit team promoot BIA in de wijk, beoordeelt alle ideeën en ondersteunt zonnig bewoners bij de uitvoering van hun idee. Zo is in 't Schip, een school voor speciaal voortgezet onderwijs, een buurtteekamer gerealiseerd en wordt het restaurant aangekleed. Ook is het speeltuingebouw opgeknaapt (nieuwe vloer, verduisteringsgordijnen en biljarttafel), zijn er nieuwe tuinhokjes geplaatst in de Van der Heijdenstraat en komt er dit jaar een boek uit over de geschiedenis van de wijk.

Groningen

>>> ‘Bij tegenwind moet je harder trappen: juist in tijden van economische crisis moet je de aandachtswijken niet in de steek laten!’

Wethouder Wijkeraanpak Frank de Vries

In het nieuwe college-akkoord wordt expliciet aandacht besteed aan voortzetting van de Groningse wijkenaanpak. Het betreft onder meer het afspreken van een Nieuw Lokaal Akkoord (NLA) met de plaatselijke woningcorporaties.

De meerjarige afspraken hebben betrekking op de fysieke herstructurering van en de leefbaarheid in wijken, waaronder het bouwen van sociale huur- en koopwoningen en de spreiding daarvan over de wijken. Daarnaast wordt gekeken naar nieuwe methoden en mogelijkheden om de zeggenschap van bewoners in de wijk verder te geven. Een derde speerpunt is de ontwikkeling van wijkperspectieven voor alle wijken, die de nieuwe basis vormt voor de wijkenaanpak. In samenhang hiermee hebben gemeente, corporaties, professionals en bewoners wijkteams samengesteld. Naast deze verbreding en verdieping van de wijkenaanpak in meer algemene en collectieve zin (zoals bewonersparticipatie en leefbaarheid), is er in De Hoogte en De Korrewegwijk extra aandacht voor een individuele aanpak. Het gaat onder meer om de aanpak van gezinnen met meerdere problemen en om scholings- en arbeidstrajecten. Daar ligt het onderscheid tussen de bestaande Groningse wijkenaanpak en de afspraken met het Rijk over de wijkenaanpak in De Hoogte en De Korrewegwijk.

Lokale organisatie wijkenaanpak

In Groningen werken gemeente en corporaties intensief samen, ook in de twee aandachtswijken waar de corporaties De Huismeesters en Lefier woningen hebben staan. De rol van opdrachtgever bij de uitvoering van de wijkenaanpak in beide wijken ligt bij het bestuurlijk overleg 'Mooi Blijven Wonen', wat ook de titel is van het meerjarige uitvoeringsprogramma. Aan dit overleg nemen de wethouders Wijken en Zorg en vertegenwoordigers van onder andere de gemeente en woningcorporaties deel. Het dagelijks bestuur bestaat uit de gemeentelijke projectleider van de twee aandachtswij-

ken en de projectleiders van de twee betrokken corporaties. Het dagelijks bestuur werkt samen met een kerngroep die zich richt op de uitvoering van zowel de wijkenaanpak in zijn geheel als op de individuele aanpak.

Wijk- en vraaggericht werken

Bij onder meer de uitvoering van het experiment 'multiprobleemgezinnen', zijn de nodige lessen geleerd over de stapeling en omvang van projecten en over de samenhang in de uitvoering. De gemeente is van plan meer wijk- én vraaggericht te gaan werken. Er is een programmaleider Wijkgericht Werken benoemd die samen met de coördinerend algemeen directeur gaat bekijken hoe in de toekomst beter kan worden samengewerkt. Een eerste aanzet hiervoor is onlangs gegeven met het experiment 'Samenhang in de Wijk'. Op die manier moet er meer samenhang in de uitvoering ontstaan, moet het stapelen van beleid en projecten worden tegengegaan en moet er een heldere verdeling van taken en bevoegdheden komen.

Het jaarplan 'Mooi Blijven Wonen 2010' is op een aantal punten gewijzigd ten opzichte van 2009. De belangrijkste veranderingen zijn vermindering van het aantal thema's en aanscherping van de doelstellingen van projecten. De thema's zijn nu wonen, werken, leren en opgroeien, veiligheid, leefstijlen en cultuur. Uit een recente wijkanalyse van beide wijken bleek dat er een aantal problemen zijn die om extra maatregelen vragen bovenop de reguliere aanpak.

Frank de Vries, coördinerend wethouder Krachtwijken, laat zich door buurtbewoners informeren over de problematiek in de wijk en de oplossingen die daarbij horen

Korrewegwijk / De Hoogte

Sinds het begin van de uitvoering van het programma 'Mooi Blijven Wonen' is er al het nodige bereikt. Zo hebben 50 bewoners een traject voor aanstaande ondernemers gevolgd, zijn 165 personen aan werk geholpen, zijn er 300 woon-wens-werk-gesprekken gevoerd, werden 23 gezinnen door gezinscoaches begeleid, zijn er drie wijkzusters actief en raakten ruim 30 studenten betrokken bij de wijkenaanpak in beide wijken.

Van de projecten die dit jaar werden begonnen of voortgezet, zijn op alle thema's interessante en succesvolle ontwikkelingen gaande. Een overzicht.

Werken en wijk economie

'Stee in Stad' is een hotel in de Korrewegwijk met negen kamers die allemaal anders en op een bijzondere manier zijn ingericht. Het gaat hier om een werkervaringsproject voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Er hebben tot de opening van afgelopen april meer dan vijftig mensen aan dit project gewerkt. Zij hebben daarbij de nodige kennis, vaardigheden en werkervaring opgedaan. Bij dit project is nauw samengewerkt tussen corporaties, gemeente, het

Alfacollege en de stichtingen Werkpro en Matriamarkt.

Het project 'Hoogvliegers in de Wijk' is bedoeld om meer mensen een eigen bedrijf te laten beginnen en al gevestigde ondernemers waar nodig begeleiding te geven. Dat is goed voor de leefbaarheid, levendigheid, diversiteit en integratie in de buurt. Gevestigde ondernemers worden onder meer geholpen met uitbreidingsplannen, bedrijfsverdracht of met de organisatie van ondernemersverenigingen.

Sinds de lancering van het project zijn 149 nieuwe ondernemers uit De Hoogte en De Korrewegwijk ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Er zijn 10 begeleidingstrajecten in gang gezet voor beginnende ondernemers.

WIJKEN IN UITVOERING

WERKEN EN WIJKECONOMIE

- > Er zijn 149 nieuwe ondernemers uit De Hoogte en De Korrewegwijk ingeschreven bij de Kamer van Koophandel.
- > Er lopen tien begeleidingstrajecten voor beginnende ondernemers.
- > In 2010 is een proef wijk economie begonnen, samen met MKB Nederland. Doel daarvan is het versterken van het ondernemerschap in de wijk.
- > In het kader van het programma "Mooi Blijven Wonen" zijn 50 trajecten richting ondernemerschap begonnen en zijn 165 personen aan werk geholpen.

WONEN

- > Door de Huismeester worden 494 woningen in Tuindorp (De Hoogte) gerenoveerd. Het betreft het verbeteren of samenvoegen van

huurwoningen tot 379 huur- en 55 koopwoningen.

LEREN EN OPGROEIEN

- > Er zijn drie wijkzusters actief.
- > Sinds het begin van de uitvoering van het programma 'Mooi Blijven Wonen' zijn 23 gezinnen door gezinscoaches begeleid en zijn ruim 30 studenten betrokken geraakt bij de wijkenaanpak in beide wijken.

VEILIGHEID

- > Er zijn twee extra stadswachten aangesteld.
- > In 2010 is het pand 'Veiligheid in de Buurt' geopend.

BEWONERSPARTICIPATIE

- > Er waren ongeveer 400 bewoners aanwezig tijdens de wijkstemdag in de Korrewegwijk. Uiteindelijk zijn vijf projecten gehonoreerd.

Daarnaast zijn adviesgesprekken gevoerd met meerdere gevestigde ondernemers over het verbeteren van de bedrijfsvoering. Inmiddels zijn er negen goed bezochte netwerkbijeenkomsten gehouden.

In 2010 is een proefproject wijkconomie begonnen, in samenwerking met MKB Nederland. Doel daarvan is het versterken van het ondernemerschap in de wijk.

Wonen

Een succesvol project ter verbetering van de leefomgeving dat in 2009 begon, is het project 'Milieustewards'. Twee medewerkers van de gemeente, de Milieustewards, organiseren zwerfafvalacties en snoeproutes voor volwassen én kinderen. Zij maken de wijken schoon door het zwerfafval en snoepverpakkingen op te ruimen. Ook houden ze grote acties om hele straten op te ruimen. Inmiddels hebben meer dan 1600 mensen ruim 40.000 kilo grofvuil en ruim 2500 kilo zwerfafval opgeruimd.

Een ander project is de renovatie van 494 woningen in Tuindorp (De Hoogte) door De Huismeesters. Het betreft het verbeteren of samenvoegen van huurwoningen tot 379 huur- en 55 koopwoningen. Het monumen-

tale karakter van de wijk wordt door renovatie behouden en de woningen worden aangepast aan de eisen van deze tijd, bijvoorbeeld het duurzamer maken van de woningen. Daardoor wonen de bewoners straks in een beter huis zonder dat ze daar meer voor hoeven te betalen.

Voor de herinrichting van het openbaar gebied rond deze 494 woningen heeft de gemeente geld gekregen uit de subsidiepot Impuls Herbestemming en Herontwikkeling. Dat geldt ook voor twee andere ingediende voorstellen: het vergroten van de gebruiksmogelijkheden van de Sionskerk én onderzoek naar gebruiksmogelijkheden van De Hamrik, een monumentaal pand dat tot voor kort een school voor voortgezet onderwijs was. Ook in de Korrewegwijk wordt flink gewerkt op fysiek gebied. Woningcorporatie Lefier is daar bezig om onder meer 12 huurnieuwbouwwoningen en 19 huurappartementen te bouwen. Ook vindt er bij 90 woningen niveauverbetering plaats. De uitvoering van het fysieke herstructureeringsprogramma van beide woningcorporaties ligt op schema.

'Wij corporaties hebben geen label wijkenaanpak nodig. Leefbaarheid in een wijk is voor ons een primair en tevens duurzaam proces'.

(Peter Hillenga, directeur-bestuurder woningcorporatie De Huismeesters)

Leren en Opgroeien

Het thema Leren en Opgroeien bestaat uit veertien projecten. Eén daarvan is 'Wijkzuster Nait Soezen'. Binnen dit project gaan drie wijkzusters aan de slag als crisismanager en als de 'ogen en oren' van de huisarts in de wijk. De zusters zijn momenteel volop bezig met kennismaking met de wijken en hun bewoners.

De drie wijkzusters gaan elke week bij de huisartsen langs. Eén van hen: 'We kijken of ze iets voor ons hebben. Zo krijgen we een gezicht, weten ze wie we zijn. En we maken kennis met andere organisaties in de wijk: apotheken, maatschappelijk werk, Steunpunt Huiselijk Geweld en daklozenopvang. We sluiten aan bij bestaande overlegvormen als het Netwerk Ouderen en het Vrouwen centrum

Jasmijn en denken mee met het Leefstijlonderzoek van de Academische Huisartsenpraktijk'.

In het project 'Leerplicht in de aandachtswijken' vinden er activiteiten plaats op twee basisscholen met drie locaties (840 leerlingen). Dit heeft er toe geleid dat de twee basisscholen verzuim beter registreren en sneller melden. Er zijn kortere lijnen waardoor er betere afstemming over zorg- en verzuimleerlingen is.

Diverse controleacties en reguliere meldingen leidden het afgelopen schooljaar in 129 gevallen tot huisbezoeken of een brief en in 79 gevallen tot een telefonische of schriftelijke waarschuwing, in totaal werden dus 208 leerlingen benaderd. In 2008/2009 ging het om 169 huisbezoeken en 105 waarschuwingen, bij in totaal 274 leerlingen. Het verzuim neemt dus af. Bij de helft tot driekwart van de 208 leerlingen daalt of stopt het verzuim.

Veiligheid

Het thema veiligheid telt negen projecten. Er lopen extra stadswachten in de wijk, er worden inbraakstrips aangebracht aan woningen en het project 'Veelplegers en Overlastgevers' is begonnen. Dit project moet de samenwerking tussen justitie en de gemeente verbeteren, zodat de tien grootste

veelplegers en overlastgevers goed kunnen worden begeleid en de overlast in de wijk afneemt. Drie van deze tien veelplegers krijgen begeleiding.

In 2010 is ook het pand 'Veiligheid in de Buurt' geopend. In dit pand werken politie, stadswachten, GGZ en het OM samen. Doel van dit project is het vergroten van de veiligheid in beide wijken door zichtbaar aanwezig te zijn. De lijnen met de wijkbewoners zijn kort. Zij zijn dan ook erg tevreden met de opening van het pand en hebben hun weg er naar toe inmiddels gevonden.

Leefstijlen en Cultuur

Het project 'Zina in de Wijk' is één van de kunstprojecten. De afgelopen maanden heeft Zina, samen met onder meer actrice Adelheid Roosen, met bewoners in beide wijken gewerkt aan een voorstelling. Daarin worden verhalen van wijkbewoners vertaald naar film, exposities en theater. Doel was om via kunst hun leven en de wijk te weerspiegelen en bewoners met elkaar te verbinden. Daarvoor hebben de betrokken kunstenaars van Zina ook daadwerkelijk een tijd in beide wijken gewoond en gewerkt. De voorstelling, eind mei, was een groot succes.

'We hebben de wijkartsen onder ons drieën verdeeld en gaan iedere week bij ze langs, kijken of ze iets voor ons hebben. Zo krijgen we een gezicht, weten ze wie we zijn'.

(Wijkzuster)

Bewonersinitiatieven

Ook in 2010 vormen bewonersinitiatieven de kern van de wijkenaanpak. Voor de derde keer is de Wijkstemdag gehouden. Bewoners konden voorstellen indienen voor het vergroten van de veiligheid en/of leefbaarheid in de wijk of het verbeteren van de perspectieven voor jongeren in de wijk. Met de Wijkstemdag is een bedrag van in totaal 360 duizend euro gemoeid. Dit bedrag komt uit een bijdrage van gemeente en corporaties van in totaal 1,6 miljoen euro voor een periode van vier jaar. In mei konden bewoners van de Korrewegwijk hun voorstellen presenteren. De bewoners van De Hoogte houden later dit jaar hun Wijkstemdag. In de Korrewegwijk zijn vijf voorstellen gehonoreerd voor een totaalbedrag van 325 duizend euro.

Heerlen

>>> 'Buren die elkaar ontmoeten en gaan samenwerken - zoals bij de buurtparkjes - geven me voldoening. En ik word blij van kinderen die spontaan vertellen dat ze trots zijn op hun parkje.'

De wijk Meezenbroek, Schaesbergerveld en Palemig (MSP) ligt in het oosten van Heerlen, de voormalige mijnstreek van Limburg. De oudste woningen zijn ruim honderd jaar oud en hebben een monumentenstatus. De wijk is in de loop van de vorige eeuw uitgebreid met nieuwbouw; hoog en laag. Er wonen meer dan 7000 mensen in MSP.

Wethouder Lex Smeets opent op 10 mei 2010 het pocketpark Colijnstraat al voetballend in de panna

In vergelijking met de rest van Heerlen, is het gemiddeld inkomen per huishouden laag. De buurten van MSP verschillen onderling van sfeer, maar hebben gemeen dat de meeste bewoners zich thuis voelen in de wijk. De meerderheid van de gezinnen woont al generaties lang in de wijk.

Deze honkvastheid ten spijt, is het aantal inwoners tussen 2003 en 2007 met 6,5 procent gedaald. Omdat bevolkingskrimp de hele regio Parkstad treft, heeft het de aandacht van de rijksoverheid. Een ploeg samengesteld door het Rijk, bracht de krimp in kaart en schreef vorig jaar een advies. Naar aanleiding van dit advies is er een overeenkomst gesloten, het zogeheten Pact van Parkstad. Hierin staat dat de gemeente Heerlen samenwerkt met de provincie Limburg en het Rijk aan een plan werkt om de bevolkingskrimp tegen te gaan. In 2010 moet dit plan af zijn.

MSP is een aandachtswijk. Veel bewoners hebben geen baan en om de leefbaarheid te verbeteren moet veel werk worden verricht. Veel huizen zijn verouderd en niet meer geschikt voor de ouderen die er nu nog in wonen. Winkels en andere openbare voorzieningen liggen ver uit elkaar en het winkelaanbod is beperkt. Schoolgebouwen zijn verouderd, de smalle straten voldoen ook niet meer aan de eisen van de tijd. MSP mist een centrum.

Buurtparken moeten de wijk een facelift geven. Een laan met gras, struiken en bomen zal het groen in de wijk verbinden met het groen rondom MSP.

In het wijkactieplan (WAP) staat beschreven wat Heerlen gaat aanpakken en hoe de gemeente dit wil doen. Het actieplan is opgesteld in samenwerking met drie woningcorporaties en wordt uitgevoerd met

behulp van de politie, de GGD, Alcander (een lokale welzijnswerkorganisatie) en andere partijen. Een bewonersstichting vertegenwoordigt de bewoners. Uiteindelijk is er een stuurgroep waarin B&W van Heerlen en de directies van de drie woningbouwcorporaties zitten. Deze groep controleert de uitvoering van het actieplan.

Bewonersparticipatie

In Heerlen staat de betrokkenheid van bewoners centraal. Het geld bestemd voor participatie gaat naar de bewonersorganisatie MSP waarin elf bestuursleden zitten. Zij zorgen voor het beheer en exploitatie van een wijkgebouw waar ze tal van sociale activiteiten organiseren. De wijkkrant geven ze ook uit. De bewoners bezoeken vaker het inloopcentrum van de projectorganisatie. Hier zijn ook informatieavonden over sloop en nieuwbouw van het centrum van de wijk. Deze bijeenkomsten leverde een begeleidingscommissie op van bewoners die gedurende de sloop- en bouwwerkzaamheden meedenkt. Eind maart leverden drie informatieavonden in totaal 120 ingevulde formulieren op met daarin de voorkeuren van de bewoners. Deze bijeenkomsten werden door zo'n 200 mensen bezocht.

Meezenbroek, Schaesbergerveld en Palemig (MSP)

Elke wijk heeft een collectieve identiteit. Die van Meezenbroek, Schaesbergerveld en Palemig (MSP) is in 2009 opgetekend aan de hand van verhalen van de bewoners. Deze verhalen vormen nog altijd de kern van de communicatie over de wijk. Daarnaast werd de website www.mijnmsp.nl vernieuwd. De MSP Nieuwsflits wordt vaker ingezet.

Verenigingsleven

Van oudsher kent Heerlen een rijk verenigingsleven. Verenigingen in MSP hebben een samenwerkingsovereenkomst gesloten en dit zogenaamde Platform van Verenigingen slaat de handen ineen zodat sociale activiteiten gecoördineerd worden opgepakt. Met carnaval liepen alle zeven carnavalsverenigingen uit MSP achter elkaar in de stoet: dit was nog nooit gebeurd. Ook deden de verenigingen gezamenlijk mee met de 'Nederland Doet' actie.

Aandacht voor jongeren

Het werk van de jongerenwerker vergrootte het inzicht in de behoeften van de jongeren in MSP. Een aantal van hen nam deel aan overleggen om hun hangplek en andere openbare plekken te verbeteren. Een tiental jongeren nam ook deel aan een graffiti-project. Het jongerenwerk heeft regelmatig contact met ongeveer 75 jongeren. Het Veiligheidshuis nam op basis van onder andere overlastmeldingen, tien gezinnen met meerdere problemen tegelijk op in een begeleidingsproject waaraan huisbezoeken zijn gekoppeld. Deze bezoeken hebben geleid tot opvoedingsondersteuning, individuele coaching of geestelijke gezondheidszorg. De omwonenden van de nieuw op te zetten jeugdaccommodatie worden nauw bij het proces betrokken. Er werd een klankbord-

'Wat je samen gemakkelijker en beter kan aanpakken moet je vooral niet alleen willen doen!

(Projectmedewerker MSiP (Meer Samen in Praktijk) Ine van den Elsen)

groep geformeerd, informatie-avonden gehouden en een excursie naar een vergelijkbaar project in een buurgemeente georganiseerd.

Op alle scholen in MSP zijn voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor ouders, leerkrachten en leerlingen over huiselijk geweld, met het doel om hen bewust te maken van het onderwerp en om eventuele signalen hierover op te vangen.

Hart van de wijk

De gemeente Heerlen en de woningcorporaties investeren in renovatie en bouw van huizen, een nieuw centrum met winkels en openbare voorzieningen. In het centrum van de wijk zijn nagenoeg alle oude flats gesloopt. Het duurt nog zo'n twee jaar voordat er gebouwd gaat worden. Tot die tijd wordt op de lege kavels een groente- en bloementuin aangelegd. Alle 25 kavels die de gemeente ter beschikking had, zijn vergeven. In juni is MSP een sociale ontmoetingsplek rijker; een groentetuin voor en door bewoners.

WIJKEN IN UITVOERING

AANDACHT VOOR JONGEREN / JONGERENPARTICIPATIE

- > Een tiental jongeren nam deel aan een graffiti-project.
- > Het jongerenwerk heeft regelmatig contact met ongeveer 75 jongeren.
- > Het veiligheidshuis heeft 10 gezinnen met meerdere problemen opgenomen in een begeleidingsproject waaraan huisbezoeken zijn gekoppeld.

HART VAN DE WIJK

- > De gemeente Heerlen en woningcorporaties investeren in renovatie en bouw van huizen, een nieuw centrum met winkels en openbare voorzieningen.
- > Er is een sociale ontmoetingsplaats en groentetuin gecreëerd.

BUURTPARKEN EN SPEELPLEKKEN

- > Er zijn twee nieuwe buurtparkjes geopend. De bewoners waren betrokken bij de projecten en de sociale controle in de buurt

is enorm vergroot. In totaal komen er vier buurtparkjes in MSP. Inmiddels zijn er ook vier kinderspeelplaatsen gerealiseerd.

GEZONDE WIJK

- > In mei 2009 sloten de GGD, welzijnsorganisatie Alcander en een praktijk voor fysiotherapie een samenwerkingsovereenkomst.
- > De wijkverpleegkundige is terug.
- > Het project "Samen bewegen" wordt voortgezet in 2010.

WERKEN

- > Per 1 juli is het pand in gebruik genomen voor de buurthulpen. Op dit moment werken er zes buurthulpen in MSP.

LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID

- > Voor het project Buurtbemiddeling zijn tot nu toe drie vrijwilligers geworven. Ook is buurtbemiddeling in 2009 en begin 2010 tien keer ingezet in MSP.

Het Onderwijs en Opvoeding netwerk, waarbij alle scholen en jeugdzorgcentra betrokken zijn, denkt na over de openbare voorzieningen. Voor het kerkgebouw – dat zijn oorspronkelijke functie heeft verloren – wordt een nieuwe functie bedacht. Het geld hiervoor komt uit het zogeheten ‘impulsbudget herbestemming aandachtswijken’.

Buurtparken en speelplekken

Door de bevolkingskrimp wordt in Heerlen anders tegen de openbare ruimte aangekeken. Dat wil zeggen, er is aandacht voor speelplekken, kunst in de openbare ruimte en parkeermogelijkheden. De bereikbaarheid voor langzaam verkeer wordt vergroot dankzij een speciaal hiervoor bestemde route die de wijken met elkaar verbindt.

Een mooi voorbeeld van kwalitatieve openbare ruimten zijn ook de buurtparkjes. In mei werd het eerste buurtpark geopend. Een groep bewoners dacht mee over het ontwerp. Door deze betrokkenheid leerden de burens elkaar beter kennen en is de sociale controle in de buurt enorm vergroot. Begin juni werd het tweede buurtpark geopend. Inmiddels zijn er ook gesprekken gaande met de buurtbewoners van twee andere buurtparkjes. In totaal komen er vier parkjes in MSP.

De bewoners van MSP wilden graag meer kinderspeelplaatsen. Inmiddels zijn er vier. Al die plekken zijn door omwonenden ingericht: de gemeente organiseerde een bijeenkomst en bewoners hebben daar hun wensen geuit.

‘In MSP zijn we op weg naar een nieuwe balans in de bevolkingsopbouw. Dat is een voorwaarde voor een duurzame en aangename samenleving.’

(Projectleider Woonpunt Han Verreussel)

Gezondheid

Heerlen neemt deel aan het experiment Gezonde Wijk. Met verschillende partijen wordt gewerkt aan een verbetering van de gezondheidszorg. Zorgaanbieders in de wijk werken nauw samen. In mei 2009 sloten de GGD, welzijnsorganisatie Alcander en een praktijk voor fysiotherapie een samenwerkingsovereenkomst. Veertig zorgaanbieders in MSP spreken met elkaar over betere samenwerking. De wijkverpleegkundige is terug en heeft een inloopruimte in het wijkcentrum. Het project ‘Samen bewegen’ gaat in 2010 door. Het heeft als doel het sporten in de wijk te bevorderen. Ook wordt gekeken of er voldoende geschikt sportaanbod is. Een sportconsulent adviseert basisscholen over de invulling van de gymlessen.

Werken

Het project Buurthulp is gestart als onderdeel van het programma Baanbrekend Werk. In dit project helpen mensen elkaar met verschillende klussen, zoals schilderen of een band

plakken. Ouderen kunnen hierdoor langer functioneren en werklozen participeren door het uitvoeren van werkzaamheden in de buurt. Het pand van waaruit de buurthulpen opereren is per 1 juli in gebruik genomen. Er werken nu zes buurthulpen in MSP. Verder vonden er, specifiek in MSP, re-integratietrajecten voor werklozen plaats.

Leefbaarheid en veiligheid

Er is meer aandacht voor het dagelijkse beheer in de wijk om zo de leefbaarheid te vergroten. Als vervolg op de succesvolle bestrijding van zwerfvuil in de nabij gelegen buurt Grasbroek, Musschemig en Schandelen (GMS), starten de mensen in MSP ook een schoonmaakproject. Voor het project Buurtbemiddeling zijn tot nu toe drie vrijwilligers geworven. Buurtbemiddeling is in 2009 en begin 2010 tien keer ingezet in MSP. Er is meer cameratoezicht, hekwerken en buitenverlichting rondom de scholen. Bewoners kregen ook weerbaarheids- en sociale vaardigheids cursussen.

Leren en opgroeien

Er wordt veel gedaan om te voorkomen dat leerlingen voortijdig de school verlaten. De leerplichtambtenaar en de scholen in de regio proberen zo veel mogelijk leerlingen met een diploma hun opleiding te laten afronden. ‘Samen naar school’ was een actie speciaal gericht op MSP. Een pilot - het ‘Thuiszitters-overleg’ – verbeterde de aanpak met als gevolg een betere doorverwijzing bij problemen.

Leeuwarden

>>> 'Er zijn de afgelopen jaren in Heechterp-Schieringen belangrijke successen geboekt. Mijn inzet bij de zes nieuwe stedelijke vernieuwingswijken is om ook daar resultaten te halen met een samenhangende aanpak van sociale en fysieke maatregelen.'

De wijkenaanpak van Heechterp-Schieringen is een samenwerkingsproject van de gemeente Leeuwarden, de woningcorporaties Elkien en WoonFriesland en de bewoners. Heechterp-Schieringen is een wijk met ongeveer 4000 inwoners, die met name aandachtswijk is geworden door de problemen 'achter de voordeur', zoals armoede, werkloosheid en isolement.

Sinds 28 april 2010 heeft Leeuwarden een nieuw college. Bestuurlijk verantwoordelijk voor de wijkenaanpak is wethouder Thea Koster (CDA). In het collegeprogramma staan zowel investeren als bezuinigen centraal. Participatie (armoedebeleid dat is gericht op het activeren van de inwoners van Leeuwarden), onderwijs (geen zwakke scholen) en veiligheid (respectvol met elkaar omgaan) zijn belangrijke thema's in het nieuwe collegeprogramma. Het college zet de komende periode onverminderd in op de wijkenaanpak.

Verankering van de wijkenaanpak

Uit de aanpak van de wijk Heechterp-Schieringen worden lessen getrokken voor de verdere wijkenaanpak in de stad. Samen met de corporaties heeft de gemeente een sociaal-fysische analyse van de wijken in de stad gemaakt. Op basis daarvan zijn zes wijken uitgekozen, waarvoor gemeente en corporaties samen wijkactieplannen hebben opgesteld. Ook worden de schotten tussen de welzijnsorganisaties geslecht: geen aparte welzijnsfunctionarissen in de eerste lijn meer, maar algemene sociaal werkers, die in een sociaal wijkteam ter plekke, op maat en slagvaardig kunnen optreden. Verder krijgen de 'casemanagers' van Sociale Zaken en Werkplein een nauwe verbinding met het sociaal wijkteam. De gemeente stapt daarmee af van het algemene sociale aanbod en kiest voor een specifieke aanpak. Voor de niet-aandachtswijken blijft er een aanbod op basisniveau. De bedoeling is dat de nieuwe sociale wijkteams gaan leren van de ervaringen in Heechterp-Schieringen.

Rol corporaties

De woningcorporatie Elkien werkt in rayonteam. De organisatie is gestructureerd naar twee rayons in Leeuwarden. Binnen deze rayons zijn medewerkers bezig met de verschillende wijken. Er is één medewerker die zich bezighoudt met de leefbaarheid in Leeuwarden en ook de wijkgerichte aanpak gaat invoeren.

In Heechterp-Schieringen is een medewerker werkzaam die de buurtconciërges aanstuurt en die deel neemt aan het Frontlijnteam. Zo worden verbindingen gelegd tussen de verschillende thema's.

WoonFriesland gaat, na een aantal succesvolle experimenten, de 'Werken aan Wijken'-methodiek toepassen in alle wijken en buurten. Op basis van een aantal criteria wordt bepaald waar de prioriteiten liggen en op welke wijze en met wie WoonFriesland capaciteit inzet. Opzet is en blijft: vooral zorgen dat zogeheten 'oranje' wijken niet afglijden naar een 'rode' buurt, waar fysiek en sociaal veel mis is. Waar stevig ingrijpen nodig is, zal WoonFriesland dat ook doen, zoals op dit moment in de Mondriaanbuurt in Leeuwarden. In Heechterp-Schieringen participeert WoonFriesland in het Frontlijnteam zodat vraagstukken rond het wonen meteen kunnen worden opgepakt. Beide corporaties besteden extra tijd aan ordehandhaving en huurschuldpreventie in Heechterp-Schieringen.

Wethouder Roel Sluiter en bestuurder Alex Bonnema van woningcorporatie Elkien starten de nieuwbouw van energiezuinige seniorenappartementen in Heechterp-Schieringen op 22 maart 2010

Heechterp-Schieringen

Het wijkactieplan voor Heechterp-Schieringen bestaat uit vier thema's: het Frontlijnteam, werk en inkomen, identiteit en armoedebestrijding. Welke vorderingen zijn begin dit jaar op elk van die vier thema's geboekt? Een overzicht.

Het Frontlijnteam

Tijdens een bewonersbijeenkomst in het kader van het jaarlijkse wijkbezoek van WWI aan de wijk kreeg het Frontlijnteam veel waardering van de bewoners uit de wijk. De bewoners hebben vertrouwen in de wijze waarop het team werkt en krijgen meer zelfvertrouwen door de aanpak.

Het Frontlijnteam heeft in 1,5 jaar tijd 1350 van de 2000 adressen bezocht en 2383 diensten geleverd aan bewoners. Een eerste evaluatie van de resultaten heeft een positief beeld

opgeleverd. Steeds meer bewoners zetten stappen voorwaarts, en veel bewoners geven aan dat ze zich daarbij gesteund voelen door het Frontlijnteam. Bewoners voelen zich serieus genomen door het vraaggericht werken, ook omdat het team actief contact zoekt met hen. Daardoor kunnen de problemen binnen een huishouden gecoördineerd worden aangepakt en dat verkleint de afstand tussen bewoners en hulpverleners. Bewoners doen daardoor weer mee in de wijk. Steeds meer bewoners weten zelf de weg te vinden naar het Frontlijnteam. Het Frontlijnteam heeft in de afgelopen periode verschillende wijkactiviteiten georganiseerd en ondersteund, zoals een cursus Kansrijk Ondernemen, leren sollicitatiebrieven schrijven, een wekelijks kookspektakel, een wekelijkse taalgroep en sportactiviteiten in de wijk.

Werk en inkomen

Veel diensten vanuit het Frontlijnteam zijn gericht op participatie, re-integratie, contacten leggen met werkgevers en op weg

'Wij laten mensen tot hun recht komen. De successen die we hiermee boeken, zijn inspirerend.'

(Astrid de Bue van het Frontlijnteam)

helpen naar de Werkacademie. Steeds meer bewoners zijn bezig met een plan om weer aan het werk te komen.

Sinds 2009 werken er drie bewoners als buurtconciërge in Heechterp-Schieringen (in heel Leeuwarden zijn dat er vijf). De buurtconciërges houden toezicht op gebouwen en de omgeving, onderhouden contact met bewoners, lossen klachten op of zorgen dat deze terecht komen bij de juiste organisaties, pakken problemen zoals zwerfvuil aan en maken nieuwe bewoners wegwijs. De buurtconciërge is een initiatief van de woningcorporaties Elkien en WoonFriesland, in samenwerking met de gemeente Leeuwarden en Werkplein Leeuwarden.

WIJKEN IN UITVOERING

FRONTLIJNTEAM

- > Het Frontlijnteam heeft tot nu toe zo'n 1350 van de 2000 adressen bezocht. Deze bezoeken hebben geleid tot zo'n 2383 diensten aan bewoners.
- > Het Frontlijnteam heeft verschillende activiteiten voor bewoners georganiseerd
- > De eerste evaluatie van het Frontlijnteam heeft een positief beeld opgeleverd.

WERK EN INKOMEN

- > Drie bewoners van de wijk zijn als buurtconciërge aan het werk gegaan.
- > Negen wijkbewoners hebben met succes de cursus Kansrijk Ondernemen doorlopen.
- > Gemeente en MKB Nederland werken samen aan het stimuleren van ondernemen in de wijk.
- > In het aangrenzend winkelgebied De Centrale is er een opleiding voor winkelpersoneel.

- > Via het Frontlijnteam zijn veel bewoners aan werk geholpen of doen ze op een andere manier mee aan de samenleving.

IDENTITEIT

- > Planvorming voor de hele wijk is begonnen waarbij de samenhang tussen sociaal en fysiek een belangrijk uitgangspunt is.
- > Er is begonnen met de bouw van 20 nieuwbouwappartementen voor senioren.
- > Met en door bewoners worden fysieke verbeteringen gerealiseerd. Zo hebben bewoners bloembakken geplaatst rond een vuilcontainer om illegale vuilstort tegen te gaan.

ARMOEDEBESTRIJDING DOOR WOONLASTENVERLAGING

- > Zestig woningen aan de Abeelstraat zijn opgeknapt en extra energiezuinig gemaakt.
- > Er is een begin gemaakt met het energiezuiniger maken van 96 huurwoningen.

- Particuliere eigenaren hebben een aanbod gekregen om mee te liften met dit initiatief. De reacties van de particulieren zijn positief.
- > Op 600 adressen in de wijk is een energiebesparingsadvies gegeven.
- > Wijkbewoners die hebben meegedaan aan een energiebesparingsweddenschap, blijken 10-15 procent energie bespaard te hebben in het afgelopen jaar.

ANDERE RESULTATEN

- > De proef met wijkgerichte inburgering draait en is succesvol.
- > Er is een nieuwe wijkkrant die heel goed gelezen wordt en er is een nieuwe website.
- > Meeting Point draait succesvol.
- > Van Harte Resto heeft zich in de wijk gevestigd.
- > Bewoners hebben verschillende ideeën geopperd voor de inzet van hun budgetten.

Negen wijkbewoners hebben de cursus Kansrijk Ondernemen gevolgd. Zij ontvingen eind maart het certificaat en gaan nu een eigen bedrijf beginnen. MKB Nederland en de gemeente werken samen aan het stimuleren van het ondernemerschap in de wijk. Een eerste bijeenkomst met ondernemers leverde al een reeks ideeën op voor het verbeteren van het ondernemersklimaat in de wijk. Samen met ondernemers van het aangrenzende winkelgebied De Centrale wordt gewerkt aan een opleiding voor winkelpersoneel. En mensen die (nog) geen betaald werk hebben, gaan klusjes doen voor de wijk.

Identiteit

Het wijkactieplan Heechterp-Schieringen is er voor alle bewoners, met als belangrijkste doel dat iedereen een stapje vooruit komt. De bewoner bepaalt wat dat stapje vooruit is. Er vindt in de wijk geen grootschalige sloop plaats. Er wordt gewerkt aan een geleidelijke transformatie, met als doel de identiteit van de wijk te versterken. Mensen moeten ook binnen de wijk kunnen verhuizen naar een betere of grotere woning.

In het experiment 'Samenhang in de Wijk' stelt Leeuwarden de samenhang van de fysieke en sociale verbetering in de wijk Heechterp-Schieringen centraal. Het gaat er om de juiste maatregelen te nemen om bewoners een stap vooruit te laten maken. Een deel van die maatregelen is hiervoor beschreven, maar vooral waar het fysieke maatregelen betreft beginnen plannen nu vorm te krijgen. Doel was immers om eerst via de sociale aanpak zicht te krijgen op wensen en behoeften van bewoners en dan pas (al dan niet ingrijpende) grotere fysieke maatregelen te treffen. Zo wordt samen met bewoners gewerkt aan een plan voor Schieringen-Zuid, aan verbeteringen voor Schieringen-Noord en aan een plan voor het centrumgebied van de wijk Heechterp-Schieringen. Voor de aanpak van de hellingbaanflats in Schieringen-Zuid heeft Leeuwarden 50.000 euro gekregen van de ministeries van VROM/WWI en OCW. Deze flats maken onderdeel uit van de planvorming voor Schieringen-Zuid. In voorbereiding is verder een grote opknopbeurt van het aangrenzende groengebied, een sportconcentratiegebied met wandelroutes. Daarbij speelt de bruikbaarheid voor de wijk voor onder andere hondenuitlaat, picknick en

'Naast ons werk als buurtconciërge volgen wij een opleiding voor facilitair medewerker. Die opleiding duurt twee jaar, maar wij doen het in 9 á 10 maanden, zo goed zijn wij!'

(Buurtconciërge Janny)

tuinieren een belangrijke rol. Dit project is één van de elementen uit het plan 'Groen in Krachtwijken' waarvoor het ministerie van LNV begin 2009 430.000 euro beschikbaar heeft gesteld. Elkien is begonnen met de nieuwbouw van 20 levensloopbestendige en energiezuinige seniorenwoningen aan de Acaciastraat. Ouderen kunnen hierdoor langer in hun wijk blijven wonen. Verder wordt per deel van de wijk samen met bewoners bekeken wat daar moet worden verbeterd. In Schieringen-Noord zijn inmiddels onder meer de stegen opgeknapt. Er wordt nu gewerkt in Schieringen-Midden.

Armoedebestrijding door woonlastenverlaging

De armoedebestrijding door het verlagen van de woonlasten houdt in dat enerzijds de woningen energiezuiniger en anderzijds de bewoners energiebewuster worden gemaakt. WoonFriesland heeft zestig woningen in de Abeelstraat gemoderniseerd en extra energiezuinig gemaakt. Elkien is begonnen met het energiezuiniger maken van 96 huurwoningen. Verder krijgen 81 eigenaren van voormalige corporatiewoningen en 46 eigenaren van andere woningen de mogelijkheid om mee te liften met dit initiatief en zo flink te besparen op de energierekening. Energiecoaches hebben tot nu toe 600 adressen in de wijk bezocht en besparingsadviezen gegeven. Mensen die hebben meegedaan aan de acties rond energiebesparing die in 2008 zijn begonnen, hebben 10-15 procent bespaard op de energierekening.

‘De uitdaging ligt er nu in een goede stap te maken van sociaal naar fysiek.’

(Gosé Posthumus van Elkien)

Andere resultaten

Naast alle hierboven beschreven acties en resultaten is er nog meer gebeurd in de wijk. Een bloemlezing.

- Bewoners hebben het initiatief genomen om bloembakken te plaatsen rondom vuilcontainers in hun straat om zo het dumpen van grof vuil tegen te gaan. Het initiatief is inspirerend voor andere bewoners.
- Er is een nieuwe website gelanceerd (www.heechterp-schieringen.nl). De nieuwe wijkkrant (EN Schieringer Inslag), die eens per kwartaal verschijnt, is een groot succes. De krant wordt gemaakt door bewoners en professionals samen. Het leesbereik is 90 procent.
- Inburgering: na 234 gesprekken hebben 18 bewoners vrijwillig en 60 bewoners verplicht deelgenomen aan diverse taal- en participatieactiviteiten. Het doel is om in drie jaar tijd zo veel mogelijk vrijwillige inburgeraars te bereiken, te motiveren en te stimuleren om (beter) de taal te leren en hun talenten te gebruiken.
- Het Meeting Point heeft een stevige plek in de wijk veroverd; leerlingen van de VMBO-school doen klussen voor wijkbewoners die dat zelf niet kunnen.

- Resto Van Harte kookt sinds begin januari 2010 in de wijk op de school voor praktijkonderwijs, locatie Piter Jelles Junior/De Brêge.

Inzet Bewonersbudgetten

In Heechterp-Schieringen is er geld gereserveerd voor onder andere het hekwerk rond het basketballplein, voor een groot graffiti kunstwerk dat de geschiedenis en het heden van het zuiden van de wijk in beeld brengt en zo identiteit levert, voor educatieve fruittuinen bij de basisschool en voor een kunstwerk bij de basisschool. Het wijkpanel stopt veel energie in het praten met bewoners om hen met initiatieven te laten komen. Maar niet alle, door WWI toegekende, bewonersbudgetten worden in Heechterp-Schieringen besteed. De gemeente heeft er voor gekozen een flink deel van deze budgetten te besteden in zeven andere wijken in de gemeente. Per wijk is 75.000 euro beschikbaar en bewoners ontvangen wijkwaardebonnen om hun door het adviesplatform goedgekeurde ideeën te kunnen realiseren. Bewoners van de zeven wijken zijn met heel veel ideeën gekomen en zo'n 80 procent van het tot nu toe beschikbare budget is omgezet in wijkwaardebonnen.

Maastricht

>>> 'Als Maastrichtenaar weet je dat Noordoost een lange historie achter de rug heeft. Met buurten die allemaal hun specifieke kenmerken hebben. Buurten waar mijn hart bij ligt en die nu voor een enorme uitdaging staan.'

Maastricht-Noordoost bestaat uit de buurten Limmel, Nazareth, Wittevrouwenveld en Wyckerpoort. Deze wijken tellen circa 15.000 inwoners en 7.000 woningen, waarvan driekwart sociale huur. Voor Maastricht-Noordoost is een wijkactieplan (WAP) opgesteld dat eind 2007 door 29 lokale organisaties is ondertekend. Op basis van het WAP sloot Maastricht op 25 februari 2008 een overeenkomst met de rijksoverheid.

In 2008 en 2009 is het WAP verder uitgewerkt in wijkontwikkelingsplannen (WOP) voor Limmel/Nazareth en voor Wittevrouwenveld/Wyckerpoort. Na intensief overleg met de buurtbewoners en afstemming met het plan voor ondertunneling van de A2 stelde de gemeenteraad de beide Wijkontwikkelingsplannen op 23 februari 2010 vast. Het doel is Limmel/Nazareth en Wittevrouwenveld/Wyckerpoort in tien jaar tijd om te vormen tot vitale en leefbare wijken, met als belangrijkste opgave: verbinding. Verbinding van mensen door sociale stijging, en verbinding van de wijken door het wegnemen van de fysieke barrières A2, spoor en hoogspanningslijnen. Het ontwikkelingsperspectief voor Limmel en het noordelijk deel van Nazareth is een aantrekkelijke groene wijk aan de rand van de stad. Voor Wittevrouwenveld-Wyckerpoort en het zuidelijk deel van Nazareth is dat een gevarieerde en levendige wijk met een stedelijk karakter. Ter uitvoering van het WAP zijn vanaf 2008 acties in gang gezet. Vanaf maart 2010 vindt de uitvoering van WAP en WOP geïntegreerd plaats. Dat gebeurt langs twee sporen. Het eerste spoor is een tweejarig uitvoeringsprogramma dat in 2010 wordt opgesteld en met ingang van 2011-2012 wordt uitgevoerd. Dat uitvoeringsprogramma bevat projecten en activiteiten die bijdragen aan streefbeelden op het gebied van veiligheid, jeugd/onderwijs, werk, participatie, gezondheid en wonen/woonomgeving. Vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid krijgt elk streefbeeld een andere partner als kartrekker:

- basisschool MosaLira voor jeugd, onderwijs en opvoedingsondersteuning;
- gemeentelijke Sociale Dienst voor werk en werkgelegenheid;
- politie Limburg-Zuid voor veiligheid;

- welzijnsinstelling Trajekt voor integratie en participatie;
- GGD Zuid-Limburg voor lichamelijke en geestelijke gezondheid;
- de corporaties Servatius en Woonpunt voor wonen en woonomgeving.

Het tweede spoor bestaat uit 'fysieke' projecten (woningen, voorzieningen, openbare ruimte) die in de komende tien jaar in Noordoost verder worden uitgevoerd. De samenwerking die tot nu toe via klankbordgroep, kerngroep en stuurgroep was vormgegeven, is onlangs geëvalueerd. Op basis van de aanbevelingen bekijken de deelnemers momenteel op welke manier de samenwerking en het gestructureerd overleg tijdens de uitvoering van de wijkontwikkelingsplannen het beste gestalte kan krijgen.

Overeenkomst rijksoverheid en gemeente

De vernieuwing van Limmel/Nazareth staat of valt met het slechten van de spoor- en hoogspanningsbarrières tussen de twee buurten. Op deze plaats - het Hoolhoesterrein - moet een nieuw centrum met onder meer een nieuwe brede school en winkelcentrum komen. Om dat te kunnen realiseren, moet de spoorwegovergang ongelijkvloers worden gemaakt en moeten de hoogspanningslijnen ondergronds gaan. Zonder deze fundamentele interventie kan het nieuwe centrum niet worden gerealiseerd en zullen de nu nog aanwezige voorzieningen onvermijdelijk uit de wijk verdwijnen. In de overeenkomst tussen rijksoverheid en gemeente, dat namens het Rijk onder andere door WWI, VROM en EZ is ondertekend, is afgesproken dat de interventie een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van het Rijk, de gemeente en corporaties. Daarom heeft de

minister voor Wonen, Wijken en Integratie de voorzitter van de VROM-raad Henry Meijdam als adviseur aangesteld. Inmiddels is de spoorkruising financieel gedekt (investering: 12 miljoen euro) en lijkt een oplossing voor de hoogspanningslijnen (investering: 10,5 miljoen euro) binnen handbereik.

De vernieuwing van Wittevrouwenveld en Wyckerpoort profiteert sterk van de ondertunneling van de A2. Het Rijk is hiervoor, samen met de gemeente Maastricht, provincie Limburg en gemeente Meerssen, opdrachtgever. Opdrachtnemer is het consortium Avenuez, dat op de circa twee kilometer lange tunnel een nieuwe groene stadsboulevard realiseert: De Groene Loper. Hierdoor verdwijnt de barrièrewerking en verbetert de leefkwaliteit.

Wethouder Albèrt Nuss opent op 22 mei het project Schuttingtaal, een kunstwerk bestaande uit meerdere onderdelen.

Noordoost

>>> 'Het unieke aan deze aanpak is dat we andersom werken. Niet het beleid is uitgangspunt, maar de dagelijkse problemen van de buurtbewoners.'

(Wijkagent, lid van het Veilige Buurtenteam)

De wijkthema's in Noordoost zijn: jeugd, onderwijs en opvoedingsondersteuning, werk en werkgelegenheid, veiligheid, integratie en participatie, wonen en gezondheid. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste projecten per thema.

Jeugd, onderwijs en opvoedingsondersteuning

Het eerste Centrum voor Jeugd en Gezin in Maastricht-Noordoost is op 24 februari 2010 geopend in het wijkservicepunt Wyckerpoort/Wittevrouwenveld in de Voltastraat. Iedereen kan er terecht met vragen over opvoeding in de meest brede zin van het woord; van alcohol en gezagscrisis tot anticonceptie en studiefinanciering. Ook wordt er opvoedingsondersteuning gegeven in de vorm van kortdurende hulptrajecten en groepsbijeenkomsten. Er werken zestien instellingen mee, waaronder Bureau Jeugdzorg, het Veiligheidshuis, Groene Kruis Domicura, Bureau Halt, scholen en kinderopvang.

Kinderen en tieners tussen 10 en 14 jaar die wonen in Wyckerpoort of Wittevrouwenveld, kunnen zich opgeven voor cursussen die op

zaterdagochtend in de Wie-kentschool worden gegeven. Er zijn veel thema's, zoals techniek, uiterlijke verzorging, filosofie en sport. De Wie-kentschool wil zo een loopbaanperspectief aan jongeren bieden, ze leren wat werk is, zicht bieden op een betere beroepskeuze en ze blijven volgen en steun bieden in hun (school)loopbaan. Dankzij subsidie en sponsoring is de Wie-kentschool gratis, maar er worden wel enthousiaste scholieren verwacht. De Wie-kentschool is een samenwerking van MosaLira, Trajekt, 't Spoor, gemeente Maastricht, Woonpunt, Servatius en diverse meewerkende bedrijven. Per schooljaar worden er in 24 weekenden lessen verzorgd. Daarnaast is tijdens de zomervakantie een 'summerschool'-programma uitgevoerd waaraan 18 tieners deelnamen. In dit derde jaar zijn er vijf cycli van modules uitgevoerd, met onder andere de volgende onderwerpen: wonen, dat doe je in de buurt; werken met dieren; werken in de horeca; techniek en wetenschap; werken met kleine en grote mensen; sport is veelzijdig en mooi zijn & mooi maken.

Werk en werkgelegenheid

De ondertunneling van de A2 brengt veel werkgelegenheid met zich mee. Om werklozen hiervan te laten profiteren, wordt een A2-school opgericht. Op de A2-school leren de werklozen het (bouw)vak in de praktijk tijdens de bouw van de tunnel. Na deze opleiding krijgen ze een officieel diploma. De gemeente werkt daarvoor samen met het Limburgse regionaal opleidingscentrum Leeuwenborgh. Kamers met Kansen, geopend in november 2009, biedt jongeren met problemen thuis, op school en/of werk een (nieuwe) kans. In een positieve omgeving en met individuele begeleiding, gaan jongeren van 18 tot 25 jaar op zoek naar werk of een opleiding. Na anderhalf jaar zijn ze klaar om zelfstandig verder aan hun toekomst te bouwen. Van de tien kamers zijn op dit moment negen kamers bezet. Alle jongeren hebben raakvlakken met de wijk Maastricht-Noordoost. Sommige wonen er, of hebben er gewoond. Een kwart van de jongeren heeft een baan, 65 procent gaat naar school en de overige groep doet vrijwilligerswerk. De workshops die worden gegeven, zijn gericht op praktische zaken als koken of budgetteren.

Veiligheid

De Veilige Buurten Teams zijn een samenwerkingsverband van diverse partijen die allemaal iets met leefbaarheid in de buurt te maken

hebben. Dit zijn de gebiedsgebonden medewerker van de gemeente, de wijkagent als vertegenwoordiger van de politie, de woonconsulent namens Servatius, de wijkbeheerder namens Woonpunt en een opbouwwerker van Trajekt. Het unieke aan deze aanpak is dat niet het beleid uitgangspunt is, maar de dagelijkse problemen van de buurtbewoners. Door middel van interviews, kraampjes op braderieën en bij supermarkten en door gewoon op straat aanwezig te zijn, inventariseren de Veilige Buurten Teams de problemen in de wijk. In een openbare vergadering vragen de teams bewoners en vertegenwoordigers uit de wijk om hieruit drie prioriteiten te kiezen. De streefdatum om met de Veilige Buurten Teams te beginnen is oktober 2010. In de buurten zelf zullen de mensen er op dit moment misschien nog niet veel van merken, maar achter de schermen wordt gewerkt aan het ombuigen van de organisatiestructuur. Het belangrijkste doel van een Veilige Buurten Team is de buurt veiliger en leefbaarder maken.

Maastricht heeft meegedaan met het experiment Slagkracht in de Wijk. Daarbij hebben leden van de Veilige Buurten Teams onder begeleiding van de Politieacademie gewerkt aan het inzichtelijk maken van de cultuurverschillen die er tussen de verschillende betrokken organisaties bestaan. De leden van het Veilige Buurten Team Wittevrouwenveld hebben hun ervaringen gedeeld met minister Van der Laan tijdens zijn bezoek aan Maastricht-Noordoost op 25 januari 2010. Daar kwamen concrete voorbeelden aan de orde van de preventieve aanpak die mogelijk is als je eerst het vertrouwen van de buurt hebt gewonnen.

De 'Mentoren op Straat' zijn al een tijdje bezig en zijn bedoeld om de kloof tussen de jeugd en de oudere buurtbewoners te overbruggen. Er zijn mensen nodig die gewoon signaleren wat er op straat gebeurt. Ligt er ergens veel hondenpoep, zijn er stoeptegels los of is een lantaarnpaal stuk, dan melden zij dat aan één van de mentoren. Die zorgt ervoor dat de problemen worden verholpen. Maar mentoren kunnen ook helpen met het opzetten van activiteiten in de buurt. Op dit moment zijn er negen actieve vrijwilligers, onder wie twee volwassenen

Integratie en Participatie

In het projectplan Kunst in de wijk dat de titel 'Veer-Ein!' heeft meegekregen, werken de vier buurten samen. Kunstenaars en bewoners werken daar samen aan kunstprojecten. Kunst

WIJKEN IN UITVOERING

WONEN/LEEFBAARHEID

> Er is één Cruijff court aangelegd, er zijn drie combinatiefunctie gecreëerd en het aantal verbeterde woningen bedraagt 142.

LEREN/OPGROEIEN

> Er is één conciërge aangenomen.

INTEGREREN

> In totaal hebben 124 mensen een taal cursus gevolgd.

VEILIGHEID

> Er zijn drie wijkagenten en zeven toezicht-houders aangenomen.

ACHTER DE VOORDEUR

> In het kader van het project Achter de Voordeur zijn er 300 bezoeken afgelegd.

BEWONERSPARTICIPATIE

> Van alle bewonersinitiatieven zijn er 40 activiteiten uitgevoerd.

Kunst houdt de wijk leefbaar, zeker in wijken waar sloopplannen zijn. Dat blijkt uit onderzoek. En kunst zorgt ook voor een vrolijke noot in de wijk!

(Bert Vrolijk, directeur Woonpunt Maastricht & Mergelland.)

houdt de wijk leefbaar, zeker in wijken waar sloopplannen zijn. Het behouden van de leefbaarheid is dan ook de belangrijkste reden waarom de corporaties Woonpunt en Servatius én de gemeente het project Kunst in de wijk hebben opgezet. Eén van de projecten van Kunst in de Wijk is het project Schuttingtaal: een kunstwerk bestaande uit meerdere onderdelen. Buurtbewoners en kinderen uit Maastricht-Noordoost beschilderden onder begeleiding van kunstenaars 115 panelen die om bouwputten in de wijk worden geplaatst. Er is niet met een thema gewerkt. De panelen hebben een zwart-witraster met perforatie, alsof het een fotofilm is. Zo kun je de kunstwerken lezen als een film over en van Noordoost. Vorig jaar werd dit voor het eerst gedaan en beschilderden kinderen de autotunnel van Nazareth naar Amby. Op dit moment is de omheining van de kerklocatie Nazareth voor de helft aangekleed met 43 werken. Tijdens de Kunsttour 2010 zijn

er ongeveer 70 andere panelen tentoongesteld. Er schilderden 50 kunstenaars uit Noordoost mee en bijna 200 kinderen.

Wonen

Op 24 februari 2010 is het nieuwe buurtpark in Wittevrouwenveld geopend op de plek waar ooit een bovengronds schakelstation van Essent stond. De reden om een buurtparkje te maken, was de behoefte van de buurt aan meer speelruimte. Er is ook een soort arena gebouwd met zitplaatsen waar allerlei voorstellingen kunnen worden gehouden. 's Avonds is het parkje helemaal verlicht. Voor de honden is er een apart stuk ingericht met een hek er omheen. Het wachten is nu op de gietijzeren leeuwen, de kunstobjecten die door een buurtwerkgroep zijn uitgekozen. Als de leeuwen hun plek hebben ingenomen, is het park helemaal af.

Corporatie Woonpunt is begonnen met de bouw van 27 appartementen aan het Kerkplein in Nazareth. Het is de eerste nieuwbouw van sociale huurwoningen in het kader van het Wijkontwikkelingsplan Nazareth/Limmel. Bijzonder is dat de woningen worden verwarmd met aardwarmte. De toepassing van aardwarmte past binnen de afspraak die gemeente en corporaties hebben gemaakt om van Nazareth een duurzame wijk te maken. Met aardwarmte kan op een verantwoorde manier de verwarming en de koeling van het

gebouw worden geregeld. De appartementen worden eind 2010 opgeleverd.

Gezondheid

Een aantal gezinnen in Noordoost kampen met meerdere problemen tegelijk. Meestal zijn diverse organisaties betrokken bij de hulpverlening, zoals de schuldhulpverlening, geestelijke gezondheidszorg, sociale dienst en woningcorporaties. In het verleden werd in dit soort situaties langs elkaar heen gewerkt. Via de persoonsgerichte aanpak werken instanties nu met elkaar samen.

Nijmegen

>>> 'Een wijk vol leven:
divers, anders en met
een dynamiek die steeds
meer kansen creëert
voor een aantrekkelijke
wijk.'

Wethouder Turgay Tankir
(Wijken)

De uitvoering van het wijkactieplan (WAP) 'Ongedeeld Hatert' begon in 2009. In het wijkactieplan is vastgelegd dat corporaties en gemeente in de jaren 2009 tot en met 2011 voor ongeveer 17 miljoen euro in Hatert investeren. De bestrijding van armoede en werkloosheid en het vergroten van toekomstkansen voor de jeugd staan daarbij centraal.

De wijkeraanpak in Nijmegen houdt niet op bij Hatert. De nieuwe coalitie in Nijmegen, die bestaat uit PvdA, GroenLinks en D'66, erkent de successen en wil deze uitbreiden. In het college-akkoord 'Werken aan een duurzame toekomst' is de ambitie opgenomen om, naast Ongedeeld Hatert, per wijk invulling te geven aan het principe van de ongedeelde stad: 'De laatste jaren is het wijkgericht werken sterk ontwikkeld. Van een aanvankelijke nadruk op het fysieke beheer is het werkterrein verbreed naar leefbaarheid en veiligheid. De wijkeraanpak werpt zijn vruchten af. In de wijken richten we ons specifiek op veiligheid en leefbaarheid. De veiligheid in de wijken stimuleren we door een integrale aanpak. Daarin werken we samen met woningcorporaties, politie, zorg-, welzijnsinstellingen en bewoners. Het uiteindelijke doel is de verantwoordelijkheid voor de eigen buurt te vergroten.' Kenmerkend voor de uitvoering van de wijkeraanpak in Nijmegen is dat de uitwerking van activiteiten wordt neergelegd waar die thuishoort. Dit kan bij externe instellingen zijn, bij programma's binnen de gemeente zelf of bij de bewoners. De regie van de aanpak per wijk ligt bij de wijkmanager van de gemeente.

Samenwerking met de corporaties

De gemeente Nijmegen en de drie corporaties in de wijk, Talis, Portaal en WoonGenoot, werken nauw samen in een stevige organisatiestructuur. De samenwerking is constructief, creatief en productief: de corporaties investeren bijvoorbeeld meer in sociale projecten. De partijen hebben elkaar gevonden in de wens om met bewoners en andere instellingen van Hatert een wijk te maken waar het duurzaam prettig wonen is.

Elk kwartaal overleggen de gemeente en corporaties op bestuurlijk niveau met elkaar over de wijkeraanpak. Daaronder functioneert het managementteam WAP-Hatert. Hieraan nemen zowel procesmedewerkers als inhoudelijke medewerkers van gemeente en corporaties deel. Zij stimuleren de voortgang en houden de uitvoering van de plannen en de besteding van het geld in de gaten. Daarnaast zorgen zij ervoor dat activiteiten zo veel mogelijk, in goed overleg met bewoners en instellingen, in de wijk plaatsvinden. Als het om het geld gaat, spelen de woningcorporaties een belangrijke rol. Specifiek voor Hatert is dat Nijmeegse woningcorporaties Portaal, Talis en WoonGenoot een groot deel van de kosten dragen. Van de ruim 17 miljoen euro die in de jaren 2009 - 2012 in de wijk wordt geïnvesteerd, is 9,85 miljoen euro afkomstig van deze woningcorporaties. Het huidige 'Uitvoeringsprogramma WAP Hatert' krijgt in 2012 een vervolg. De gemeente en de woningcorporaties kijken naar de meest logische en effectieve taak- en kostenverdeling voor de wijkeraanpak vanaf 2012.

Wethouder Turgay Tankir bij Actiecentrum Hatert Werkt. Foto: Goedele Monnens

Hatert

Het wijkactieplan (WAP) 'Ongedeeld Hatert' is over de volle breedte in uitvoering. Op alle onderdelen vinden activiteiten plaats waarbij bewoners, woningcorporaties, gemeente en andere instellingen zoveel mogelijk samenwerken.

Hatert Jong

In Hatert wonen veel jongeren. Toch heeft de wijk te weinig voorzieningen voor de jeugd. Ook is er weinig aanbod in ondersteuning voor ouders. Het programma Hatert Jong verbetert de kansen voor kinderen, jongeren en hun ouders.

De stap van de basisschool naar de brugklas is voor een aantal kinderen te groot. School's cool begeleidt hen bij het zetten van die stap. School's cool is een organisatie die met behulp van mentoren kwetsbare kinderen (in groep 8 of de brugklas) ondersteuning biedt bij de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs. De mentor is een goed opgeleide vrijwilliger (hbo/wo) die het kind wekelijks thuis bezoekt.

De mentor leert hoe je huiswerk kan maken, maakt plannen en zorgt voor structuur. Daarnaast praat de mentor over alle schoolzaken met zowel het kind als de ouders en kijkt ook samen met hen naar zinvolle vrijetijdsbesteding. In het contact met de school vervult de mentor een begeleidende rol. Hij vergezelt de ouders bijvoorbeeld naar ouderavonden of rapportbesprekingen.

De één-op-één relatie tussen mentor en kind en de wekelijkse begeleiding die het thuis krijgt, blijkt effectief. Vrijwel alle kinderen die aan School's cool deelnemen, presteren goed in de brugklas en hun gedrag levert doorgaans nog weinig problemen op. Bovendien neemt de betrokkenheid van de ouders bij het schoolleven van hun kinderen toe. In 2009 zijn 80 kinderen in Nijmegen begeleid door een mentor. De doelstelling voor 2010 is de begeleiding van 100 kinderen.

Hatert Thuis

Het traject Hatert Thuis richt zich op overlast en huishoudens met meerdere problemen. Het wijkteam werkt met inzet van onder meer gezinscoaches die achter de voordeur komen. Het wijkteam bestaat uit hulpverleners van politie, zorginstellingen, maatschappelijk werk en woningcorporaties. Onder regie van een gemeentelijk wijkteamregisseur helpen zij problemen achter de voordeur oplossen door die problemen meteen aan te pakken. Medewerkers van het wijkteam gaan er dan direct op af en laten de bewoners merken dat hun problemen serieus worden genomen. Vervolgens stelt het wijkteam een plan op. Een hulpverlener coördineert de uitvoering van dit plan. Dat betekent één aanspreekpunt voor het desbetreffende gezin. Sinds het wijkteam begin 2009 is opgericht, zijn 106 huishoudens in beeld gekomen, waarvan een deel is geholpen.

Hatert Werkt

Het Actiecentrum Hatert Werkt steunt de bewoners van Hatert in hun zoektocht naar (ander) werk of naar zinvolle tijdsbesteding.

Het Actiecentrum is ook bedoeld voor informatie en hulp op het gebied van inburgering, schuldhulpverlening en steun bij het opzetten van een eigen onderneming. Verder kunnen bewoners er terecht voor advies over inkomensondersteuning. Vanuit het Actiecentrum worden ook cursussen en workshops gegeven voor bewoners. In het Actiecentrum is één dag in de week een speciale jongerenmedewerker aanwezig om jongeren uit Hatert te helpen.

Het Actiecentrum Hatert Werkt is nu 12 maanden open en heeft intussen 100 werkzoekenden aan werk geholpen. Daardoor is voor het eerst sinds jaren de werkloosheidskloof tussen Hatert en de rest van Nijmegen niet verder vergroot. Ook hebben 1224 inwoners van Hatert met succes een aanvraag voor aanvullende inkomensondersteuning ingediend. Het Actiecentrum Hatert Werkt bevordert daarmee het gebruik van voorzieningen door huishoudens met een minimuminkomen.

WIJKEN IN UITVOERING

HATERT JONG

- > Centrum voor Jeugd en Gezin geopend.
- > Meideninloophuis geopend, waar elke avond zo'n 20 meiden van 11 tot 25 jaar samenkomen. Dit draagt bij aan de emancipatie van allochtone meiden in de wijk.
- > Tachtig kinderen zijn begeleid door een mentor van het project School's cool.
- > Zes eerste klassen van de Hatertse vmbo-scholen hebben een sociale vaardighedenprogramma doorlopen en goed afgerond (JOLO@School).

HATERT THUIS

- > In 2009 zijn 106 huishoudens geholpen door het wijkteam met behulp van een Achter de Voordeur-aanpak.

HATERT WERKT

- > Het Actiecentrum Hatert Werkt is geopend.

- > Honderd werkzoekenden zijn aan werk geholpen.
- > 1224 inwoners van Hatert hebben met succes een aanvraag voor aanvullende inkomensondersteuning ingediend.

HATERT ONTMOET

- > Naast het reguliere aanbod aan cultuur- en sportprojecten worden de volgende activiteiten uitgevoerd: het Tuinenproject, Nationale Boomfeestdag, Pimp my Block, Open Wijksschool, Ontmoetingsfunctie CJG, de Gezonde Week in Hatert en het filmproject van bewoners en kunstenaars met de titel 'Groeten uit Hatert'.

HATERT VEILIG

- > Bewoners in het wijkveiligheidsplatform werken goed samen met de politie.
- > Het Siroccoteam, ook wel buurtouderteam, functioneert goed.

'In Hatert heerst een duidelijke straatmentaliteit, daarom gaan we langs de plekken waar jongeren vaak te vinden zijn. Als ze een misstap maken, zullen ze de gevolgen moeten dragen.'

Wijkagenten Monique Kropman en Marcel Derks

Hatert Ontmoet

Hatert is een moderne multiculturele wijk. Integratie van de verschillende bevolkingsgroepen werkt alleen als die groepen elkaar kunnen ontmoeten.

Ontmoeting is dé manier om de wijk een 'eigen' en trots gevoel te geven en om je veilig te kunnen voelen. Elkaar leren kennen begint met elkaar tegenkomen.

Naast het reguliere aanbod aan cultuur- en sportprojecten worden de volgende activiteiten uitgevoerd die (mede) als doel ontmoeting hebben: onder andere het Tuinenproject, Nationale Boomfeestdag, Pimp my Block, Open Wijksschool en de Gezonde Week in Hatert. Belangrijk is hier het verbeteren van het huidige wijkcentrum en een mogelijke verplaatsing van de voetbalvelden.

Hatert Veilig

Bewoners in het wijkveiligheidsplatform werken goed samen met de politie. Ze spreken regelmatig met elkaar over kwetsbare plekken en verdachte situaties in de wijk. Zo kan er sneller en beter actie worden ondernomen. Ook het Siroccoteam, ook wel buurtouder-team genoemd, is een mooi voorbeeld. Het Siroccoteam is voortgekomen uit het al bestaande Vaderproject van een aantal Marokkaanse buurtvaders. Het project wordt gefinancierd vanuit het veiligheidsbudget van de gemeente. Wijkbewoners lopen in herkenbare kleding op vaste tijdstippen door de wijk en geven hun oren en ogen goed de kost. Ze spreken mensen aan en voeren gesprekken met ze over de veiligheid in de buurt. Als dat nodig is, informeren ze de politie. Professionals zoals Bureau Toezicht, welzijnsorganisatie Tandem en politie ondersteunen het initiatief en doen zelf ook hun best om de wijk veilig te houden. Het resultaat is een veiliger Hatert met minder woninginbraken, minder autoinbraken en minder geweld op straat. Door de goede voorbereiding en intensieve samenwerking tussen professionals en bewoners is de anders zo onrustige oudejaarsnacht al twee keer op rij probleemloos verlopen. Bovendien draagt het project sterk bij aan de verbetering van de

communicatie tussen buurtbewoners onderling en fungeert het als brugfunctie tussen jong en oud.

Meer dan Voetbal

In 2009 heeft premier Balkenende het eerste 'Meer dan Voetballabel' uitgereikt aan de Nijmeegse voetbalclub NEC voor het project BuurtBattle. De drijvende kracht achter de BuurtBattle, Saïd Achouitar, is in 2008 gekozen tot Nijmegenaar van het jaar. Zijn innovatieve creatieve aanpak 'Futsal Chabbab' is ook in Brussel niet onopgemerkt gebleven: Saïd is 'Youth European Talent'.

Het Meer dan Voetballabel is een erkenning voor projecten die voetbal inzetten om tot een betere samenleving te komen. De NEC-BuurtBattle is een samenwerking tussen Futsal Chabbab en de stichting 'Wij staan voor de wijk'. Het is bedoeld voor jongens van 9 t/m 16 jaar. De kracht van het project is de combinatie tussen huiswerkbegeleiding en voetbal. Bij de BuurtBattle is het vooral van belang dat de jongeren respect tonen aan elkaar en de tegenstanders. Vandaar dat het fair play-klassement minstens zo belangrijk is. De punten van de voetbalcompetitie en de fair play-competitie worden bij elkaar opgeteld, zodat een team ook hoog kan eindigen als het een keer verliest.

Rotterdam

>>> 'De Rotterdamse
aanpak: doorpakken.'

Wethouder Dominic Schrijer

De bewoners en andere betrokkenen zijn het erover eens: de wijkenaanpak heeft een positief effect in Rotterdam. De bijdragen van zowel corporaties als van het Rijk hebben veel mogelijk gemaakt, juist op die plekken waar het hard nodig was.

Het is veiliger, minder mensen trekken weg uit de wijken en er worden sociale verbeteringen waargenomen. Maar het is nog te vroeg om van alle wijken te kunnen zeggen dat er een grote sprong voorwaarts is gemaakt. En daarom gaat Rotterdam, vooral in de wijken waar het het hardst nodig is, door. Niet voor niets is vanaf het begin af aan gezegd dat de structurele verbetering van de wijken om een lange adem vraagt en zijn afspraken gemaakt met het Rijk en de corporaties voor een periode van 10 jaar.

Wijkenaanpak in het college-akkoord

Het college wil extra en resultaatgerichte inzet in die wijken waar de basis niet op orde is; op het terrein van gezondheid, armoede, integratie, participatie, wonen, buitenruimte en overlast. Door intensief en per gebied samen te werken met betrokken partijen, wil het gemeentebestuur de problemen aanpakken.

Bijzondere aanpak Zuid

Eén van de punten uit het college-akkoord is het voornemen tot een bijzondere aanpak Zuid in een alliantie met het Rijk. Dit als follow-up op het Pact op Zuid tussen gemeenten en corporaties. Hoewel de problemen 'op Zuid' vergelijkbaar zijn met die in andere wijken, maakt de schaalgrootte en de omvang van de problemen Rotterdam-Zuid uniek in Nederland. Het gebied is qua inwoners zo groot als een stad als Eindhoven. Er gaan dingen goed, maar er zijn ook hardnekkige problemen. Om die reden heeft oud-minister Van der Laan de stad hulp aangeboden, hulp die Rotterdam graag aanneemt.

De oud-burgemeesters Wim Deetman en Jan Mans onderzoeken nu, ondersteund door het Rijk, hoe de verbetering van Zuid kan worden versneld. Deetman en Mans werken aan een advies voor de aanpak van de woningmarkt, het gebrek aan waardecreatie en de sociaal-economische situatie. De verwachting is dat het advies in oktober 2010 klaar is.

Bewonersinitiatieven

Positief is ook dat de Rotterdamse wijkenaanpak erin is geslaagd om veel initiatieven van Rotterdammers te laten uitvoeren. De stad heeft hiervoor 15 miljoen euro ontvangen voor een periode van 4 jaar (2008-2011). Dit is verdeeld over de deelgemeenten, die zo hun bewoners extra initiatieven konden laten indienen. De bedragen voor de jaren 2008 en 2009 zijn volledig besteed. Vooral bewonersinitiatieven die vallen onder de thema's 'buitenruimte' en 'integratie en participatie' kwamen veel voor. Daarnaast werden ook investeringen in jongerenvoorzieningen belangrijk gevonden.

Er zijn 550 aanvragen van bewonersinitiatieven gehonoreerd, waarbij tot nu toe ruim 7 miljoen euro is toegekend. Rotterdammers worden beter betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van beleid. Ze hebben de kans gegrepen om mee te werken aan de verbetering van hun wijk!

Stedelijke thema's

De thema's in Rotterdam zijn de kindvriendelijke wijken, de brede school en huiselijk geweld. Een deel van het geld wordt per thema in de aangewezen wijken ingezet.

Kindvriendelijke wijken

Kindvriendelijke wijken (KIWI) zijn wijken waar kinderen meer kansen krijgen en er meer

groen en veilige speelruimten zijn. In 2009 is voor de KIWI's in totaal 2,13 miljoen euro uitgegeven. Dit betrof uitgaven voor voorzieningen en programma's voor kinderen, zoals schoolpleinen, wijkpleinen en kindlinten (een veilige route door de wijk naar school). De verkeersveiligheid is verbeterd, er zijn meer buitensportvoorzieningen en er is meer groen om in te spelen. De wijken zijn schoner geworden, hoewel niet overal de overlast is verminderd. Het meest opvallend is de verbetering van de score bij het onderwerp

WIJKEN IN UITVOERING

WONEN EN LEEFBAARHEID

- > Er zijn drie Cruijff Courts gerealiseerd in de Afrikaanderwijk, Tarwewijk en Oud Charlois.
- > Er zijn drie Krajicek Playgrounds gerealiseerd het Nieuwe Westen, Bloemhof/Hillesluis en Vreewijk.
- > Er zijn 29 combinatiefuncties gecreëerd.
- > Tussen 2010 en 2014 worden er 6234 woningen verbeterd.

LEREN EN OPGROEIEN

- > Er zijn 71 brede scholen opgezet
- > Er zijn 47 Lekker Fit Scholen gerealiseerd. Dit zijn programma's gericht op kinderen met overgewicht.

VEILIGHEID

- > Er zijn 49 straatcoaches, conciërges, straattoezichthouders, buurtbemiddelaars, sociale huismeesters enzovoort aangesteld.

GEZONDHEID

- > Er zijn 1.051 zaken van huiselijk geweld behandeld.

'wonen'. Het percentage van de verhuizingen blijft hoog. Dat komt vooral doordat er minder verhuist wordt wat de stabiliteit van de wijk in gevaar kan brengen. Het percentage gezinswoningen is licht gestegen.

Brede school

In Rotterdam wordt veel geïnvesteerd in brede scholen. Binnen het Brede Schoolprogramma wordt het geld ingezet om zogenaamde wijkarrangementen of volledige dagarrangementen aan te bieden. Een wijkarrangement is extra leertijd op basisscholen, met tenminste zes uur per week voor kinderen in de wijk en voor leerlingen van de desbetreffende school op vrijwillige basis. Een volledig dagarrangement is uitbreiding van de reguliere onderwijstijd met ten minste zes uur per week, verplicht voor alle leerlingen. In de aandachtswijken zijn in het schooljaar 2008-2009 binnen het Brede School-programma 32 nieuwe wijkarrangementen (WA's) en zes nieuwe volledige dagarrangementen (VDA's) begonnen. Met ingang van het lopende schooljaar zijn zeven WA's omgezet in VDA's.

Huiselijk geweld

De Rotterdamse aanpak van huiselijk geweld heeft tot doel om zo snel mogelijk een einde te maken aan huiselijk geweld en de overdracht van geweld van generatie op generatie te voorkomen. Naast een Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG), zijn er per deelgemeente Lokale Teams Huiselijk Geweld (LTHG's) opgestart. De samenhangende aanpak binnen de LTHG's maakt het mogelijk om huiselijk geweld in een zo vroeg mogelijk stadium te stoppen en herhaling van het geweld te voorkomen. In 2009 zijn in de WWI-wijken 1.051 gevallen van huiselijk

geweld behandeld (van de in totaal 1.601 gevallen in heel Rotterdam).

De toekomst

De wijkenaanpak als werkwijze is geslaagd, maar onzekerheden over de toekomst zijn er wel. Eén daarvan is de financiering. Een tweede aandachtspunt betreft de nieuwbouwproductie: éénderde van de projecten dreigt vertraging op te lopen. Ondanks het aanhoudend uitdagende economische tij – of misschien juist hierdoor – wil Rotterdam, samen met de partners, creatief en gezamenlijk doorpakken om de beweging vast te houden.

In de navolgende pagina's per Rotterdamse wijk wordt een overzicht gegeven van de resultaten. De instrumenten die daarbij worden gehanteerd zijn de Sociale Index (SI) en de Veiligheidsindex.

Verbeteringen

De Sociale Index (SI) meet capaciteiten, leefomgeving, meedoen en sociale binding. Uit de SI 2010 blijkt dat er in Rotterdam het afgelopen jaar verbeteringen te zien zijn op het gebied van schoolverzuim, voorzieningen, overlast en opleiding, maar een verslechtering op het gebied van gezondheid en zorgen over werk en inkomen. De totale score is gedaald van 'voldoende' (6,0) naar 'kwetsbaar' (5,8) en komt daarmee op het niveau van 2008.

Met de Veiligheidsindex volgt Rotterdam de ontwikkeling van de sociale veiligheid op wijk-, deelgemeentelijk en stedelijk niveau. Alle Rotterdamse buurten krijgen een cijfer van 1 tot en met 10. Dit cijfer is een samenvoeging van gegevens van politie, de gemeentelijke diensten en de mening van in totaal

13.000 Rotterdammers over de veiligheid in hun buurt. De Veiligheidsindex geeft aan dat er afgelopen jaar voor het eerst geen 'onveilige' wijken meer zijn in Rotterdam. De score is gestegen van 7,2 naar 7,3.

Minister van Middelkoop, algemeen directeur Tempo-Team de heer Stroomer en de Rotterdamse wethouder Schrijver na ondertekening van het landelijk convenant over de inzet van Tempo-Team in de wijken en een intentieverklaring over de lokale Rotterdamse invulling daarvan op 28 juli 2010.

Bergpolder

In Bergpolder, dat in deelgemeente Noord ligt, wonen ongeveer 7.500 mensen. De grote omvang van de groep eenpersoonshuishoudens, studenten en starters is typerend voor Bergpolder; 64 procent van de bevolking is alleenstaand. Ook de etnische samenstelling van de bevolking ziet er in Bergpolder anders uit dan in de stad als geheel (27 procent is allochtoon tegen 73 procent autochtoon, stedelijk ligt deze verhouding op ongeveer 50-50). De wijk heeft relatief veel inwoners tussen de 20-39 jaar.

Mensen ervaren veel overlast in de vorm van geluid, stank, stof, vuil, verkeer en onveiligheid. Veel open groene plekken zijn er niet en ook is het aanbod aan voorzieningen gering. Er is weinig werkgelegenheid in de wijk. Het onderhoud van de huizen gaat achteruit door het hoge percentage particuliere verhuur. Daarom spitst de aanpak zich toe op de thema's wonen, werken en veiligheid/ leefbaarheid.

Wonen

Deelgemeente Noord en corporatie Vestia zijn vorig jaar aan de slag gegaan om eigenaren te stimuleren het onderhoud van woningen op te pakken. Dat loopt goed. Daarnaast wordt in Bergpolder ingezet op een kwalitatief goede buitenruimte. Op dit thema zijn twee projecten het vermelden waard:

- Hofbogen; het niet meer in gebruik zijnde spoorwegviaduct van de Hofpleinlijn is gekocht met de bedoeling het verwaarloosde viaduct te herstellen. Onderdeel van het project is het creëren van bedrijfsruimtes. Verder worden de voormalige stations Bergweg en Hofplein ingezet voor tijdelijke culturele activiteiten en worden zeven bogen herontwikkeld tot MINI MALL, een compact winkelgebied voor creatieve ondernemers (met geld uit het rijksbudget impuls herbestemming).
- De renovatie van het Van Maanenbad. Halverwege de jaren '90 werd het monumentale bad door geldgebrek met sluiting bedreigd. De bewoners van Noord en de bezoekers van het bad hebben zich toen luid en duidelijk laten horen, met als resultaat dat het bad is gerenoveerd. Het buitenbad was als eerst aan de beurt en de renovatie is intussen afgerond.

Werken

Om de werkgelegenheid te stimuleren is het project 'Opmaat, zoeken naar betaald of vrijwilligerswerk' begonnen. Het heeft als doelstelling bewoners aan passend betaald of vrijwilligerswerk te helpen. Bewoners kunnen aan betaald werk komen via uitzendbureau Timing. Vrijwilligerswerk kan worden verricht via stichting Wilskracht Werkt, die nauw betrokken is bij de activiteiten van Buurtcentrum Bergpolder.

'Participatieavonden zijn goed voor nieuwe ideeën, bijvoorbeeld het autoluw maken van de straten. Deze avonden zijn een initiatief van Vestia en de deelgemeente Rotterdam Noord. Beide vinden het belangrijk dat bewoners meedenken.'

(Jacco Bakker, wijkregisseur van de deelgemeente Rotterdam-Noord.)

Bewonersinitiatieven

De bewoners in Bergpolder zijn actief bezig. In Bergpolder zijn in 2008 en 2009 24 initiatieven ingediend. Van al deze ideeën is een waaier gemaakt die eind november tijdens een wijkbezoek aan toenmalig minister Van der Laan is overhandigd. Eén van de initiatieven ging over een programmering van het buurthuis die beter aan zou sluiten bij wat de bewoners willen.

WIJKEN IN UITVOERING

De ontwikkeling van de wijk Bergpolder is beter dan het Rotterdamse gemiddelde. Dit blijkt zowel uit de sociale index als de veiligheidsindex.

Sociale index	2008	2009
Bergpolder	5,9	6,2
Veiligheidsindex	2008	2009
Bergpolder	7,3	7,7

Noord

Noord bestaat uit vijf wijken: Nieuw Crooswijk, Oud Crooswijk en Rubroek gelegen in deelgemeente Kralingen-Crooswijk, plus het Oude Noorden en de Provenierswijk in deelgemeente Noord. Elke wijk kent haar eigen problemen en kansen. Wel bestaan er duidelijke overeenkomsten in de maatregelen die worden genomen. Voorbeelden zijn: de aanpak van de woningvoorraad en wooncarrière, de aanpak van de buitenruimte (waaronder pleinen, kindvriendelijke wijken en groen), de verbetering van het ondernemerschap, activeren en verbinden van mensen, integratie en het voorkomen van overlast. Een belangrijk middel voor het tegengaan van overlast is de groepsaanpak.

Wonen

De renovatie van het oude schoolgebouw Johannes de Dichter (in het kader van de impuls herbestemming) moet leiden tot een prettige woonplek voor jongeren en starters. Er komen 20 woningen voor een bereikbare huurprijs. De keuze voor deze doelgroep en de investering die hiermee wordt gedaan, zal een bijdrage leveren aan de diversiteit van woonmilieus in dit gebied. De inpandige sloopwerkzaamheden zijn afgerond en er is in januari 2010 begonnen met de uitvoering van de overige werkzaamheden, zoals funderingsherstel, plaatsing van nieuwe dragende binnenwanden, voegwerk en de nieuwe bekleding van de kapconstructie. Het project verloopt volgens planning. Naar verwachting wordt het project in november 2010 opgeleverd.

Werken

Voor de verbetering van het ondernemerschap organiseren Woningcorporaties Com-wonen, woningcorporatie PWS Rotterdam, deelgemeente Noord en het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam diverse activiteiten om het winkelgebied Zwaanshals een positieve impuls te geven en bezoekers aan te trekken. Naast horecaondernemingen moet de Zwaanshals een epicentrum worden van

creatieve ondernemingen. Een aantal heeft zich er al gevestigd zoals snuisterijenwinkel Imge en Fleur Kolk van kledingwinkel 100% Polyester en maakster van kunstmagazine Moose. In -in oude stijl gerenoveerde- winkelpanden huisvest PWS huurders passend binnen het thema "Kijken, Koken, Keuken". Uiteraard zijn de initiatieven samen met de ondernemers in het gebied ontwikkeld, vanuit de gezamenlijke doelstelling om te zorgen voor een gevarieerd en aantrekkelijk winkel-aanbod voor bewoners in en buiten de wijk.

Veiligheid

Op het Pijnackerplein en het Snellemanplein in het Oude Noorden en op het Ammersooieplein in de Agniesebuurt heeft de groepsaanpak geleid tot een vermindering van de overlast. De deelgemeente houdt de vinger aan de pols om te zorgen dat jongeren zich goed blijven gedragen en de sfeer rondom deze pleinen positief blijft. In de Agniesebuurt is als vervolg hierop recent een begin gemaakt met de aanpak van een groep jongeren in de Teilingerstraat. Op het Johan Idaplein in het Oude Noorden en het Jacob Loislein in de Provenierswijk is de situatie wel verbeterd, maar klagen volwassen bewoners nog te vaak over het gedrag van jongeren op straat. Op die pleinen blijft het project Groepsaanpak nog

actief, waarbij de maatregelen zich specifiek richten op de samenstelling van de groep. Overlast van jongeren wordt op verschillende manieren tegengegaan. Zoals in Noord door een goede combinatie van repressieve en preventieve maatregelen met de talenten en ambities van jongeren als uitgangspunt.

Bewonersinitiatieven

Om de activering en binding van en tussen mensen te vergroten, ligt de nadruk voor de wijken Nieuw Crooswijk, Oud Crooswijk en Rubroek op het versterken van de uitgangspositie van bewoners en het bieden van perspectief. Dat kan door de eigen kracht van bewoners te mobiliseren met een aanpak die

WIJKEN IN UITVOERING

Veiligheidsindex	2008	2009
Oude Noorden	5,2	5,6
Provenierswijk	7,3	7,5
Agniesebuurt	6	5,7
Sociale index	2008	2009
Oude Noorden	5,1	5,3
Provenierswijk	6,1	6
Agniesebuurt	5,5	5,5

‘Een gezamenlijke procesmanager, die door alle betrokken partijen wordt betaald, is een goede opzet gebleken. Zonder de impuls van de wijkaanpak waren er op het gebied van onderlinge samenwerking en afstemming minder resultaten behaald.’

(Harlow Brammerloo, voorzitter dagelijks bestuur Deelgemeente Noord)

is gericht op activering. Daarbij gaat het vooral om het benutten van de bestaande initiatieven en het vergroten van de effectiviteit door samenwerking, afstemming en kennisdeling. Mooie initiatieven van bewoners in dit verband zijn:

- Speel- en siertuin Moerkapellestraat: het binnenterrein aan de Moerkapellestraat was niet meer dan een ongebruikt grasveld. Nu staan er uitdagende houten speeltoestellen voor de kinderen. De volwassenen hebben een eigen ontmoetingsplek met zwarte houten loungebanken, om van daaruit de

kinderen in de gaten te kunnen houden. In de lente komt de siertuin tot bloei. De tuin is het resultaat van denkwerk en overleg van tientallen wijkbewoners die hun omgeving wilden verbeteren. In november 2009 werd het nieuwe terrein geopend tijdens een druk bezocht inwijdingsfeest met muziek, hapjes en kinderactiviteiten.

- In het Oude Noorden is nu twee jaar het Festival Noord bruist! gehouden. Twee dagen lang is Noord dé plek in Rotterdam waar je kunt genieten van muziek, kunst, cultuur en entertainment. Het Festival Noord kreeg in het eerste jaar 16.000 en in het tweede jaar 22.000 bezoekers. Dit zeer succesvolle initiatief heeft een grote uitstraling en bevordert de sociale cohesie in het Oude Noorden en daarbuiten.

Oud Zuid

>>> 'De Afrikaanderwijk van de toekomst is dankzij de uitbreiding met Parkstad een wijk waar iedereen kan gaan wonen en kan blijven wonen.'

(Vestia en deelgemeente Feijenoord)

Oud-Zuid ligt in twee deelgemeenten en omvat de wijken Katendrecht, Afrikaanderwijk, Bloemhof, Hillesluis (deelgemeente Feijenoord) en Oud-Charlois, Tarwewijk en Carnisse (deelgemeente Charlois). Alle wijken maken deel uit van de in 2006 begonnen aanpak van het Pact op Zuid, een bijzonder samenwerkingsverband tussen de gemeente Rotterdam, de drie deelgemeenten Charlois, Feijenoord en IJsselmonde en vier woningcorporaties: Vestia, Woonbron, Com·Wonen en Woonstad Rotterdam.

Deze aanpak, waar voor 10 jaar in totaal 1 miljard euro mee gemoeid is, heeft twee belangrijke doelen: selectieve migratie van midden- en hogere inkomens tegengaan en de bewonerstevredenheid van de huidige én nieuwe bewoners sterk verbeteren. De wijkenaanpak is met het Pact op Zuid geïntegreerd.

Het hele gebied heeft een imagoprobleem. Daardoor is het moeilijk om mensen van buiten voor dit gebied te laten kiezen. Dit heeft vooral invloed op de woningmarkt in deze gebieden. Het heeft een relatief jonge bevolking, wat vraagt om specifieke voorzieningen en veel inzet op onderwijs en scholing. De focus ligt daarom op leren en opgroeien.

Wonen

Grote delen van Oud-Zuid kennen een bouwkundig en economisch verouderde particuliere woningvoorraad. Rotterdam-Zuid kampt met grote sociaal-economische vraagstukken en een negatief imago en dat los je met alleen fysieke maatregelen niet op. Een koppeling tussen de fysieke aanpak en een sociaal programma is daarom noodzakelijk. In de Mijnkintbuurt wordt er binnen de wijkenaanpak een uitgebreid scala van maatregelen genomen. De buurt is gelegen in de Tarwewijk. In deze buurt zijn de genoemde problemen direct zichtbaar. Omdat een grootschalige herstructurering niet haalbaar bleek, is in november 2009 gekozen voor een koerswijziging waarbij in de komende vijf jaar de nadruk komt te liggen op integraal intensief beheer op het gebied van sociale interventies, de kwaliteit van de woningvoorraad, het terugdringen van drugsoverlast en het aantrekkelijk maken van de buitenruimte.

Werken

Tijdens het wijkbezoek in juni van dit jaar hebben de minister voor WWI en de directie-voorzitter van Tempo-Team een overeenkomst getekend. Tempo-Team richt zich vanuit Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) op het bevorderen van de sociale duurzaamheid en sociale innovatie die aan werk is gerelateerd. Tempo-Team wil hieraan vooral invulling geven op lokaal niveau en richt zich daarbij op doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In de overeenkomst wordt de invoering van deze aanpak in andere aandachtswijken vastgelegd en beschreven wat de ondersteunende rol van de rijksoverheid daarbij is. Tempo-Team is al actief in Amsterdam-West met het succesvolle project MoMoney. Ze wil dergelijke initiatieven, die ook interessant zijn

voor het ondersteunen van jongeren in andere wijken invoeren in de andere steden met aandachtswijken zoals Rotterdam. Ook op lokaal niveau is daarom tussen Tempo-Team en de gemeente Rotterdam een intentieverklaring ondertekend om de lokale invulling in de Rotterdamse wijken vorm te geven.

'Richt je ook op de inspanning voor jongeren en niet alleen op de ontspanning'

(Marcel van de Ven, stadsmarinier)

Leren en opgroeien

Rotterdam en in het bijzonder Rotterdam-Zuid kent een hoog percentage vroegtijdige schoolverlaters. De Wijksschool is in dat kader een bijzondere school die deel uitmaakt van het zogenaamde Rotterdams Offensief. Het is een bijzondere school die met hulpverlening, onderwijs en werkervaring het leven van ontspoorde jongeren weer op de rails probeert te krijgen. Dit wordt mogelijk gemaakt door een proef in samenwerking met vijf betrokken ministeries (OCW, WWI, SZW, Justitie en Jeugd & Gezin). De Wijksschool is een vorm van "laatste-kansonderwijs", waar onder bepaalde voorwaarden aan kan worden deelgenomen. Zo is de school toegankelijk voor jongeren tussen de 16 en de 23 jaar, zonder dagbesteding of werk, zonder startkwalificatie en bij wie sprake is van meervoudige problematiek, zoals gedragstoornissen, verslaving, schulden enzovoort. Er maken in deze proeffase 200 jongeren gebruik van de wijksschool. In juli zijn feestelijk de eerste diploma's van de Wijksschool uitgereikt.

WIJKEN IN UITVOERING

Veiligheidsindex	2008	2009
Carnisse	6,2	5,6
Oud-Charlois	5,9	6,4
Pendrecht	5,5	5,4
Tarwewijk	4,6	3,9
Zuidwijk	6,2	7
Afrikaanderwijk	5,5	5,1
Bloemhof	5,3	4,8
Hillesluis	4,6	4,3
Katendrecht	7,1	7,6
Sociale index	2008	2009
Carnisse	4,9	5,1
Oud-Charlois	5,3	5,1
Pendrecht	4,6	4,9
Tarwewijk	4,5	4,8
Zuidwijk	5,5	5,7
Afrikaanderwijk	4,7	4,9
Bloemhof	4,6	4,8
Hillesluis	4,7	5
Katendrecht	5,3	5,6

Integreren

De Oleanderbuurt (Bloemhof Noord, deelgemeente Feijenoord) kan worden omschreven als een typische achterstandswijk. Met een omvangrijke jongerenproblematiek, schooluitval, criminaliteit en een harde straatcultuur. Tot voor kort was dit een relatief kansarm gebied zonder een echt eigen identiteit, een lage sociale cohesie en een laag gemiddeld inkomen. Verschillende professionals waren hier hard aan het werk, maar wat ontbrak was een samenhangende aanpak met een duidelijke toekomstvisie. Sinds enige tijd komt hierin langzaam verandering. Door de gezamenlijke inspanningen van vele partijen begint er structuur te komen in de wijk onder de projectnaam Oleander Bloeit. Eén van de aanleidingen van de wijkenaanpak Oleander Bloeit, is het pleinenonderzoek geweest. Drie van de vier onderzochte pleinen (Oleander-, Erica- en Violierplein) liggen in of aan de Oleanderbuurt. De adviezen van de onderzoekers (kort samengevat: "Geef de pleinen terug aan bewoners") zijn geïntegreerd in aanpak. Het unieke van Oleander Bloeit, is dat beslissingen en initiatieven niet enkel van bovenaf worden opgelegd, maar nu ook grotendeels vanuit de wijk zelf komen.

Bewoners geven aan welke problemen er spelen en worden gestimuleerd om met oplossingen te komen. Waar deze in veel andere gevallen voortijdig stranden in regels en procedures, kan hier vaak direct actie worden ondernomen. De buurtmanager verbindt partijen, legt de benodigde contacten en fungeert als spin in het web.

Met name woningcorporatie Vestia speelt daarbij een belangrijke rol en stelde vanuit Oleander Bloeit ruimte beschikbaar voor bijvoorbeeld spelactiviteiten met jonge kinderen, maar levert ook menskracht voor het project Oleander Bloeit. En met resultaat! Dit succes is niet los te zien van buurtvader Mohamed die coördinator is. Hij begon als vrijwilliger en heeft nu een baan.

Bewonersinitiatieven

- Afrikaanderwijk: verkiezingen 2010. Veel jongeren in Feijenoord hebben niets met de politiek en gaan daarom nooit stemmen. Jongeren uit de Afrikaanderwijk wilden op een laagdrempelige manier hun leeftijdsgenoten aanspreken en ze bewegen tot stemmen. Dit gebeurde door middel van een jongerendebat en een eigen verkiezing.

'Jongens zijn veel met elkaar op straat. Ik vind het belangrijk dat er voldoende te doen is voor onze kinderen. We moeten de meisjes ook niet vergeten! Zij ondernemen ook graag dingen.'

(moeder, basisschool Globetrotter)

- Charlois: opleiding tot milieucoach in de Tarwewijk. In de Tarwewijk zijn in het milieucentrum 11 vrouwen opgeleid tot milieucoach die op hun beurt weer 190 vrouwen opleidden voor een milieucertificaat en daardoor meer energiebewust werden.
- Charlois: verbetering groenstrook Carnissensingel. Op initiatief van bewoners aan de Van Swietenlaan wordt een frisse uitstraling gegeven van de groenstrook aan de Carnissensingel, tussen de Van Swietenlaan en de Goereestraat. Hiermee wordt de uitstraling van de kop van de Van Swietenlaan en hoek Carnissensingel verbeterd en de sociale cohesie versterkt.

Overschie

De problematiek in wijk Overschie betreft vooral de slechte luchtkwaliteit rond de rijkswegen A13 en A20. Overschie kent een eenzijdige woningvoorraad in het lage segment. De bestaande woningvoorraad trekt vooral bewoners met weinig perspectief (laag gemiddeld inkomen en opleidingsniveau). De wijkenaanpak in Kleinpolder werpt echter zijn vruchten af. Er wordt weer gebouwd, woningen kregen fijnstoffilters, het culturele leven heeft een enorme injectie gekregen door het festival Paradie Overschie. Jongeren kunnen gratis sporten en overheid en bewoners weten elkaar te vinden in het Prachthuis, een soort 'sociale supermarkt'.

Wonen

In februari van dit jaar hebben de gemeente Rotterdam en Woonstad Rotterdam de gebiedsafspraak Overschie ondertekend. De gebiedsafspraak legt een koppeling tussen de ontwikkeling van Kleinpolder-Zuidwest met de aanpak van het woningbezit van Woonstad Rotterdam in Kleinpolder-Oost en de particuliere winkelstrip Abtsweg. Naast de gebiedsafspraak met Woonstad Rotterdam gaan ook andere ontwikkelaars de komende jaren fors investeren in Overschie. Het eerste concrete resultaat hiervan is de opening van het nieuwe winkelcentrum De Hoge Schie, met daarin onder andere een HEMA en twee nieuwe supermarkten.

Een icoonproject van Overschie is een centraal lint door Kleinpolder-Oost, de Abtsweg. Veel van de 'quick wins' uit het actieprogramma bevinden zich in de nabijheid van dit lint.

Verschillende projecten, zoals de aanpak van een schoolplein, het Prachthuis en het sport- en speelpark Levenslust zijn af.

Werken

Overschie heeft in 2009 een accommodatie geopend waar van alles voor de buurt te doen is, zoals een kopje koffie drinken, vragen stellen aan gemeente of instellingen of een cursus volgen. Het Prachthuis ziet er mooi uit en wordt grotendeels gerund door vrijwilligers. Jongeren krijgen in het panel de ruimte om met goede ideeën hun wijk en hun leven te verbeteren.

Integreren

Voor de aanpak van de milieuproblematiek vroeg de deelgemeente een groot aantal partners om mee te denken over creatieve, relatief eenvoudige oplossingen. Het ministerie van VROM heeft een ontmoeting van experts over milieumaatregelen in Overschie gefaciliteerd. In december 2009 vond een bijeenkomst van experts plaats. Daar werd een lijst van mogelijke maatregelen opgesteld, waarbij bewust gekeken is naar 'quick wins' voor de komende twee jaar. Dit heeft geleid tot een plan met diverse maatregelen.

Overschie is een proeftuin voor allerlei milieumaatregelen. Inwoners en bezoekers van

'Voor de bewonersinitiatieven hebben de middelen voor de wijkaanpak gewerkt als 'smeerolie', en konden projecten worden gerealiseerd die anders financieel niet haalbaar zouden zijn'

(Jan Markerink, voorzitter dagelijks bestuur Overschie)

Overschie kunnen zich bijvoorbeeld gratis binnen de deelgemeente laten vervoeren met een elektrische tuktuk (de FLEX). Aan het project zijn meerdere doelstellingen gekoppeld, zoals verbetering van de sociale cohesie in de wijk, participatie en re-integratie en werkgelegenheid.

Veiligheid

In Overschie worden wijkgesprekken gehouden. Het doel daarvan is om in contact te komen met die bewoners van Overschie die om welke reden dan ook niet op een andere wijze hun visie en wensen op het gebied van veiligheid en leefbaarheid aan de lokale overheid en haar partners melden. De traditionele inspraak is vaak onderwerpgericht. Met de wijkgesprekken verlaat Overschie dit uitgangspunt.

Bewonersinitiatieven

Het icoonproject festival Paradie Overschie is begonnen in 2008 en vindt jaarlijks plaats. Het is een gratis festival met cultuur, muziek, sport en hobby's. Bewoners, verenigingen en andere organisaties zijn een jaar lang bezig om een volwaardig programma neer te zetten.

WIJKEN IN UITVOERING

Veiligheidsindex	2008	2009
Kleinpolder	8,2	7,7
Sociale index	2008	2009
Kleinpolder	5,8	5,5

Vreewijk

Vreewijk is aan het begin van de vorige eeuw gebouwd. De wijk kent 14.000 bewoners in 7.000 woningen, waarvan een groot deel (2800) in het tuindorp Vreewijk. Voor 1.325 woningen in het tuindorp, die om aanpak vragen, is een ontwikkelingsplan opgesteld.

Vreewijk is stedelijk en toch dorps. Het ontwerp ging uit van dicht bij het werk wonen, met goede voorzieningen en toch rustig en groen. Dit concept werkt nu nog. Maar helaas staat Vreewijk ook onder spanning. Net als andere wijken in Rotterdam heeft Vreewijk last van de maatschappelijke en fysieke veranderingen in de stad. Ingrijpen is noodzakelijk. Daarover maakten de deelgemeente Feijenoord en corporatie Com-wonen samen afspraken in de wijkvisie.

Bij de ontwikkeling van Vreewijk in de toekomst staat de volgende missie centraal: behouden en versterken van de waarden van het tuindorp Vreewijk, in harmonie met de rest van de wijk en de stad. De te nemen maatregelen zijn in vier thema's samengevat:

- Wijkkracht: behouden en versterken van sociale cohesie en verbeteren van de leefbaarheid;
- Servicewijk: zorgen dat ouderen zo lang mogelijk in de wijk kunnen blijven wonen;
- Opgroeiwijk: behouden van kleinschalige voorzieningen en Vreewijk aantrekkelijker maken voor gezinnen;
- Woningvoorraad: op peil houden van de woningvoorraad en realiseren van meer differentiatie in de woningvoorraad, met respect voor het beschermd Stadsgezicht.

Wonen

In het kader van de regeling Impuls herbestemming is een project gehonoreerd over tuindorp Vreewijk. Het betreft de fysieke herstructurering van een deel van het beschermd stadsgezicht Vreewijk. Het gaat hierbij om de herontwikkeling van circa 1.300 woningen en circa 20.000 m² buitenruimte. Het project valt onder de categorieën Wooncomplexen en Groen en Openbare ruimten.

Leefbaarheid

In het kader van de leefbaarheid organiseert het Platform (een samenwerkingsverband tussen de corporatie Com-wonen en diverse huurders- en bewonersverenigingen) jaarlijks een groot aantal activiteiten in Vreewijk. Om er een paar te noemen: het Sinterklaasfeest (bezocht door zo'n 200 kinderen van 2 tot 10 jaar); Paal en Perk, een dagbestedingproject voor verstandelijk gehandicapten (zij knappen een paar keer per jaar de tuinen van bewoners in Vreewijk op) en de Kerstpakkettenactie, samen met supermarkt Super de Boer, die eruit bestaat dat bewoners die een steuntje in de rug kunnen gebruiken een leuk kerstpakket krijgen, samen te stellen naar eigen keuze.

'Kunstenaars zoeken juist het publieke domein op waar ze wonen en dragen bij aan de buurt.'

(Vestia)

Bewonersinitiatieven

- Verbouwing De Uil. Dit project is voor en door bewoners opgezet. Het pand biedt nu een onderkomen aan drie bijzondere initiatieven: Paal en Perk (dagbestedingproject voor verstandelijk gehandicapten), een klussendienst en de Stichting Omniet (Stichting die noodlijdende mensen aan huisraad helpt).
- Het Midzomerfestival werd voor én door bewoners georganiseerd. Op deze feestelijke dag werden veel bewonersactiviteiten ontplooid.
- Plein Picobello. Buurtbewoners bedenken de nieuwe inrichting van een plein aan de Weimansweg in Vreewijk.

WIJKEN IN UITVOERING

Veiligheidsindex	2008	2009
Vreewijk	7,6	6,8
Sociale index	2008	2009
Vreewijk	6,3	6,17

West

De aandachtswijk West bestaat uit de wijk Het Oude Westen in de deelgemeente Centrum en de wijken Middelland, Nieuwe Westen, Delfshaven, Bospolder/Tussendijken en Spangen die allen in deelgemeente Delfshaven liggen.

Het Oude Westen

Het Oude Westen staat bekend om zijn multiculturele winkelbestand. In het Oude Westen geeft een aantal ontwikkelingen aanleiding tot bezorgdheid, vooral op het gebied van overlastgevende jongeren. De strategie is permanente aandacht voor veiligheid, ruimtelijke, fysieke, sociaal-economische en maatschappelijk-culturele ingrepen in combinatie met gebiedsmarketing.

De wijken in Delfshaven

De wijken Middelland, het Nieuwe Westen, Delfshaven, Bospolder/Tussendijken en Spangen omvatten een groot gebied en de problematiek is complex. De wijken hebben één gemeenschappelijk thema: er wonen veel jongeren met zware problemen. Daarom krijgt de jeugd in Delfshaven extra aandacht door hen voor de toekomst meer kansen te bieden.

Wonen

Bij de aanpak van de Nieuwe Binnenweg gaat het om het verbeteren van het vastgoed: het opknappen van bijna veertig verwaarloosde panden en het aanpakken van dertig leegstaande panden. Zo heeft corporatie Woonbron drie panden opgekocht en opgeknapt. Het gerenoveerde pand is opgeleverd en biedt 200 m² bedrijfsruimte, acht studio's en één tweekamerappartement.

Een ander belangrijk doel is het versterken van ondernemerschap: de aanpak van zwerfvuil en graffiti, het aantrekken van nieuwe winkelformules gericht op een betere 'branchering' en de herinrichting van de straat. Het project loopt op schema.

Werken

Een manier om ondernemers te ondersteunen is de scholingswinkel. Deze winkel is onderdeel van de Ondernemerstafel het Oude Westen: hét platform voor bestaande en startende ondernemers in de wijk het Oude Westen. Het is de derde Scholingswinkel van het Albeda College in Rotterdam. Het doel is het geven van advies, begeleiding en scholing aan bewoners en ondernemers. Dit kan individueel of in groepsverband. Bij de Scholingswinkel kan men terecht met vragen over boekhouden, computervaardigheden,

'De kinderen leren op een leuke manier met elkaar samenwerken.'

(Perihan Sahin, leidster van Het Peuterhuis)

promotie/marketingactiviteiten, juridische kennis enzovoort. De Scholingswinkel helpt ondernemers een erkend leerwerkbedrijf te worden, zodat hier stagiair(e)s van het Albeda College kunnen worden ingezet. Tenslotte zet de Scholingswinkel studenten in bij het geven van advies of het doen van onderzoek voor ondernemers.

Samen met corporatie Woonbron en de EU is de deelgemeente in Delfshaven het ABCD-project begonnen. ABCD staat voor Aandacht voor BewonersCapaciteiten (oud-) Delfshaven. Het project gaat uit van de kwaliteiten van bewoners en stimuleert vernieuwing en bedrijvigheid. De nadruk ligt de komende jaren op (het versterken van) de invloed van vrouwen en jongeren. Ook hierin staan de talenten van de bewoners centraal. Ten behoeve van de huisvesting is er een samenwerkingsverband met verzamelgebouw de Machinist.

WIJKEN IN UITVOERING

Veiligheidsindex	2008	2009
Oude Westen	3,5	4,1
Delfshaven	5,7	6,7
Bospolder	6,4	6
Middelland	5,2	5
Nieuwe Westen	4,8	5,3
Spangen	6,3	6,3
Tussendijken	6,2	6,2

Sociale index	2008	2009
Oude Westen	5,3	5,5
Delfshaven	5,3	5,4
Bospolder	5,2	5,2
Middelland	5,7	5,7
Nieuwe Westen	5,4	5,5
Spangen	5,3	5,3
Tussendijken	5	5,1

'Delfshaven is een bijzonder stukje Nederland. Terwijl elders in het land de bevolking vergrijs, wonen hier juist veel kinderen en jongeren. Dat biedt kansen voor Delfshaven.'

Fred Burggraaf, dagelijks bestuurder in de deelgemeente Delfshaven

Leren en opgroeien

Eén van de initiatieven in Het Oude Westen op het gebied van het begeleiden en activeren van jongeren naar werk is de mediawerkplaats. De mediawerkplaats werkt volgens de gildeopzet: communicatieprofessionals met affiniteit voor jongeren treden op als 'Leermeester' voor jongeren, de 'Gezellen'. Er zijn echte opdrachtgevers zodat jongeren echt een vak leren.

Op het sportpark Vreelust worden door jongeren voorzieningen opgeknapt en komen er meer activiteiten en begeleiding, waaronder een speciaal sportprogramma voor scholen. Er is een bewuste keuze gemaakt om kleinschalig te beginnen en daarna door te groeien naar een groot en duurzaam project.

Veiligheid

Woningcorporatie Woonstad Rotterdam, de deelgemeente Centrum en de gemeente Rotterdam hebben de Alliantie West Kruiskade opgericht. Deze organisatie, die ook fysiek haar intrek heeft genomen in het gebied, heeft tot doel om de West Kruiskade weer een veilig en aantrekkelijk woon- en winkelgebied te maken. De Alliantie is ontstaan vanuit de gemeenschappelijk onderkende notie dat het veiligheidsprobleem op en rondom de West Kruiskade niet enkel met repressieve maatregelen op te lossen is. De Alliantie doet dit door winkelgevels op te knappen, het ondernemerschap te stimuleren en te zorgen voor een breed en aantrekkelijk winkelaanbod. Bij dit alles blijft het vergroten van de veiligheid een speerpunt.

Zuidelijke Tuinsteden

De Zuidelijke tuinsteden in Rotterdam staan voor grote uitdagingen. De komende jaren investeren ze in herstructurering, bewonersparticipatie, betere scholing van jongeren en inburgering. Maar ook veiligheid staat hoog op de agenda. Sociale samenhang loopt als een rode draad door al deze maatregelen heen. Want daar gaat het om: dat bewoners het gevoel hebben samen in een wijk te leven, dat ze zich met elkaar verbonden voelen.

De Zuidelijke Tuinsteden hebben een duidelijk eigen karakter. Ze zijn groen en weids opgezet. Tegelijkertijd is er een aantal problemen. De middenklasse in de wijken dreigt te verhuizen naar andere stadsdelen en criminaliteit en drugsoverlast komen nog te veel voor. Daar komt met een breed pakket aan maatregelen, onder andere uit het Pact op Zuid, verandering in. De aanpak in speerpunten:

- fysieke herstructurering, inclusief verbetering buitenruimte en binnentuin, met als doel onder andere verbeteren sociale cohesie en meer evenwichtige samenstelling van de bevolking;
- verbeteren van de voorzieningen;
- inzet op jeugd: onderwijs, ouderbetrokkenheid en waar nodig extra begeleiding;
- verbeteren veiligheidssituatie in Pendrecht.

Wonen

Om de uitstraling van de Kruijningenstraat (Pendrecht) te verbeteren, werd een deel van de straat opgeknapt en extra verlichting aangebracht. Ook werd er een speelplekje voor kinderen aangelegd. De buitenruimte

wordt daarmee aantrekkelijker als ontmoetingsplek voor jong en oud. Het project draagt ook bij aan het gevoel van veiligheid bij bewoners.

Op 30 november 2009 heeft toenmalig minister Van der Laan het project Raamvertellingen geopend. Het project bestaat uit 56 portiekramen in de Middelharnisstraat en de Melissantstraat in Pendrecht en is onderdeel van het project Zuiderdiep. Ze verbeelden het verhaal en de ontstaansgeschiedenis van Pendrecht, een naoorlogse wijk die geheel aan de tekentafel is bedacht. De ramen die gemaakt zijn van glasappliqué zien er iedere keer anders uit. Als de zon schijnt schitteren ze, 's avonds hebben ze een feeërieke uitstraling. Niemand ontgaat de schoonheid. De raamkunst is te zien als de kroon op het behoud van cultureel erfgoed in Pendrecht Zuid en voegt tegelijkertijd een uniek stukje aan Pendrecht toe.

Leren en opgroeien

Schooluitval is een groot probleem in Zuidwijk en Pendrecht. Voor schoolverlaters die met verschillende problemen kampen, is een sluitende aanpak ontwikkeld. Tijdens wekelijkse bijeenkomsten analyseren het Openbaar Ministerie, bureau Jeugdzorg, een leerplichtambtenaar en een wijkwerker de problemen van jongeren die dreigen uit te vallen. De dienst Onderwijs, de directie Veiligheid en deelgemeente Charlois organiseren de bijeenkomsten. Het gaat om jongeren met meerdere problemen, zoals spijbelen én slechte huisvesting én mishandeling. De organisaties zoeken samen naar een oplossing en bieden de potentiële uitvallers een begeleidingstraject aan van een half jaar. Vanuit de filosofie 'de allerbeste scholen in de meest kwetsbare wijken' is de Brede School in Zuidwijk ontwikkeld door woningcorporatie

'Met het Pact op Zuid wordt tien jaar lang geïnvesteerd in wonen, werken, leren en recreëren, zodat Rotterdam-Zuid uitgroeit tot een plek waar iedereen met plezier woont, werkt en naar school gaat. Dit programma is er één van de lange adem.'

(Alaattin Erdal, dagelijks bestuur deelgemeente Charlois.)

Vestia. Twee basisscholen zijn hierin opgegaan. Het moest een thuis worden voor ieder kind van 0 tot 12 jaar. Vanuit die visie is een gebouw ontstaan met diverse functies als onderwijs, dagbesteding van kinderen met een verstandelijke handicap, kinderopvang, welzijnswerk en buitenschoolse opvang. Het is een complete wereld waar kinderen leren, spelen en sporten maar ook koken en hoe met elkaar om te gaan. Je bent er welkom voordat de school is begonnen en nadat de school is afgelopen. Ook ouders kunnen elkaar hier ontmoeten.

Integreren

De Zuidelijke Tuinsteden timmeren aan de weg als het gaat om de uitbreiding van hulpverlening. Dat is ook hard nodig, want de sociale problematiek in de wijk is bovengemiddeld hoog. In 2007 is al een laagdrempelig wijkservicepunt geopend. Ook worden steeds vaker gezinscoaches ingezet. Toch zijn er nog niet genoeg voorzieningen om aan de vraag in de wijk tegemoet te komen. De komende jaren krijgen probleemgezinnen meer aandacht en wordt overlast in de buurt aan banden gelegd. Kortom: een combinatie van

WIJKEN IN UITVOERING

De ontwikkeling van de Zuidelijke Tuinsteden is beter dan het Rotterdamse gemiddelde.

Veiligheidsindex	2008	2009
Pendrecht	5,5	5,4
Zuidwijk	6,2	7
Sociale index	2008	2009
Pendrecht	4,6	4,9
Zuidwijk	5,5	5,7

preventie en repressie moet ervoor zorgen dat kinderen en gezinnen hun leven beter op de rails krijgen. Zodat ze meedoen in hun wijk én in de maatschappij.

Het Zuidwijkspektakel, een groot festival met veel muziekoptredens en een zangwedstrijd, brengt alle leeftijdsgroepen en culturen bijeen. Het evenement heeft een brede uitstraling en bezorgt Zuidwijk een positief imago.

Bewonersinitiatieven

Op 1 juni 2009 begon de gebiedspromotie “Pendrecht is goed bezig”. Dertig maanden lang worden bewoners en hun initiatieven in de schijnwerpers gezet. Elke maand is een actieve bewoner of professional de “held van Pendrecht”. Hij of zij staat dan in de schijnwerpers door grote posters en banners in bushokjes of op gebouwen met daarop een fotoportret van de bewoner. Daarnaast wordt iedereen geïnformeerd over het desbetreffende project, waar de bewoner vaak dag en nacht mee bezig is, samen met andere enthousiaste buurtbewoners.

Schiedam

>>> ‘Door de wijken-
aanpak, en zeker ook de
wind in de rug uit Den
Haag, zie je wijkbewo-
ners groeien en zie je het
vertrouwen stijgen. Die
opbrengsten moeten we
koesteren en verplichten
ons allemaal. Ook voor
de komende jaren.’

Schiedam hecht veel waarde aan het initiatief van de bewoners. Om de kennis hierover met andere gemeenten te delen, neemt de gemeente deel aan het experiment Bewonersparticipatie. Ook maakt Schiedam actief deel uit van de leerkring bewonersparticipatie.

Schiedam begon in 2009 met een experiment dat tot doel heeft nieuwe Nederlanders meer bij de wijk te betrekken. Dit project is dit jaar in overleg met WWI verder ontwikkeld. In juni 2010 was de visitatiecommissie WWI in Nieuwland. Zij constateerde dat deze wijk veel actieve nieuwe Nederlanders heeft. Bij de uitvoering van het wijkactieprogramma (WAP) zal het er vooral om moeten gaan deze mensen te bereiken om hun betrokkenheid bij het WAP en de wijk te vergroten. De gemeente was vanwege de netwerkfunctie actief betrokken bij de groep projectleiders van de aandachtswijken. Het onderling contact en het uitwisselen van ervaringen bleek een meerwaarde te hebben. In het najaar van 2010 zal een plan van aanpak 2010–2012 worden gepresenteerd als verdere uitwerking van het WAP Nieuwland.

Organisatie

Voor de uitvoering van het WAP zijn twee programmamanagers actief, één namens de woningcorporatie Woonplus en één namens de gemeente Schiedam. Vanwege het grote aantal activiteiten en projecten in het WAP zijn zij in 2009 gezamenlijk begonnen met de vormgeving van het programma. Dit om zo snel mogelijk resultaten te bereiken die bijdragen aan de doelstellingen zoals die zijn geformuleerd in de samenwerkingsovereenkomst met Woonplus. Daarmee wordt de onderlinge samenhang van de projecten en activiteiten van het wijkactieprogramma benadrukt.

De overeenkomst over het WAP Nieuwland kent 34 ondertekenaars en twee coördinerende partijen, de gemeente en Woonplus. In de praktijk blijkt dat daarmee de verantwoordelijkheid voor veel activiteiten bij gemeente en Woonplus komt te liggen. Bij de uitvoering

van het WAP wordt daarom nadrukkelijk gekeken op welke manier de betrokkenheid van alle partijen bij het WAP kan worden vergroot, zodat verantwoordelijkheden op de juiste plaats komen te liggen.

Communicatie

Voor een succesvolle uitvoering van het WAP is er een solide communicatiestructuur nodig, zowel tussen professionals onderling als met bewoners. In Nieuwland houden de verschillende professionals elkaar op de hoogte van hun activiteiten en overleggen ze hoe ze elkaar kunnen aanvullen. Met de bewoners is onder andere contact via de bewonersorganisatie “Wonen en leven”, het wijkoverleg, de stichting Multicultureel Schiedam en soms ook incidenteel. Jaarlijks informeren de wethouder en de algemeen directeur van Woonplus op de WAP-avond de bewoners over de voortgang. Nieuwland heeft een eigen website en elke twee maanden wordt het Nieuwland Nieuws huis-aan-huis in de wijk verspreid.

Wethouder Maarten Groene en directeur Woonplus Bob Venhuizen vieren met bewoners het succes dat zij behaald hebben bij de LSA Kwaliteitskaart Bewonersparticipatie.

Nieuwland

In het wijkactieprogramma (WAP) van de Schiedamse wijk Nieuwland staan vier thema's centraal: **Achter de Voordeur**, **Werken en leren in de wijk**, **Wonen en veiligheid** én **Ontmoeten in de wijk**. Daarnaast is er veel aandacht voor bewonersparticipatie.

In de wijk werken veel partijen samen aan de uitvoering van het WAP. De afspraken over de financiering en uitvoering ervan staan in het convenant dat gemeente en woningcorporatie Woonplus Schiedam in juni 2007 sloten en in de overeenkomst die met het Rijk is afgesloten. Deze partijen zijn de overeenkomst voor een periode van tien jaar met elkaar aangegaan. De leefbaarheid in Schiedam Nieuwland ontwikkelt zich volgens de Leefbaarheidsmonitor over het algemeen in gunstige zin. Sociale cohesie en veiligheid (bedreiging) blijven echter een aandachtspunt.

Achter de Voordeur

Eén van de Achter de Voordeurthema's is Samen Buurten. Bij dit project worden buurtbewoners van een geselecteerde buurt in Nieuwland huis-aan-huis bezocht. Het doel is de bewoners actief bij hun wijk te betrekken. Bijvoorbeeld door het geven van informatie of door ze te helpen bij de eerste stappen naar een actieve deelname. Zo nodig wordt ook verwezen naar hulp- of dienstverlening. Problemen worden doorgegeven aan professionele hulpverleners. Op die manier sluiten vraag en aanbod beter op elkaar aan. In november 2009 zijn 108 huishoudens benaderd. Daarvan was 70 procent geïnteresseerd in een gesprek. Van hen had 18 procent een vraag over actief zijn in de wijk, 30 procent een informatieve vraag en negen procent een hulpvraag. Binnen het project Samen Buurten is het Wijkzorgnetwerk van groot belang. Het doel van het Wijkzorgnetwerk is de zorg- en hulpvraag van kwetsbare bewoners sneller boven tafel te krijgen en dus ook sneller hulp te kunnen bieden. Het wijkzorgnetwerk bestaat uit een sociaal psychiatrische verpleegkundige, tevens coördinator van het team, een algemeen

maatschappelijk werker, een jeugdinterventiewerker, een medewerker seniorenwelzijn en een gezinscoach. Het doel is om per jaar 120 personen met een zorg- of hulpvraag te helpen. Dit doel is in 2009 gehaald (60 personen in het laatste halfjaar). Het wijkzorgteam voorziet dan ook in een behoefte.

Ouder-Kind Centrum

In het wijkcentrum aan het Dr. Willem Dreesplein zijn vrijwilligers begonnen met een Ouder-Kind Centrum (OKC). Ouders helpen ouders (vaak alleenstaande moeders) met vragen rond de opvoeding. In de praktijk

WIJKEN IN UITVOERING

BEWONERSPARTICIPATIE

- > Er zijn in 2009 123 bewonersinitiatieven ingediend waarvan er 74 zijn gehonoreerd. Het ging hierbij zowel om fysieke als sociale ingrepen.

WERKEN EN LEREN

- > Watch Out: 22 deelnemers.
- > Groene Brigade: 17 deelnemers.
- > Kringloop Winkel 't Goed: 22 deelnemers.

SAMENBUURTEN

- > 108 huishoudens benaderd.
- > Bij 70 procent is een bezoek gebracht.
- > Van deze huishoudens had 44 procent geen vraag, 18 procent had een vraag op het gebied van activering, 9 procent een hulpvraag en 30 procent een informatieve vraag.

VEILIGHEID

- > Cursus "jongeren aanspreken" gestart met 15 deelnemers.

‘Wij kunnen achter ons bureau van alles bedenken, maar liever vragen we het aan de mensen zelf die hier wonen en leven. Die weten heus wel wat écht nodig is’.

(Directeur Woonplus Bob Venhuizen)

is gebleken dat de doelgroep op deze manier goed is te bereiken en dat het OKC als een laagdrempelig voorportaal fungeert voor het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). De vrijwilligers van het OKC werken daarom samen met het CJG en verwijzen daar ook naar door.

Werken en leren

In 2009 is als gevolg van de economische crisis het aantal werkzoekenden in Nieuwland licht gestegen. In het WAP is echter de doelstelling opgenomen om het aantal werkzoekenden jaarlijks met vijf procent te laten dalen. Alle reden dus om onverminderd door te gaan met de leer-werktrajecten zoals Watch Out en het Woonplus College. In september 2009 is het

project Watch Out begonnen met 22 jongeren. Zij doen praktijkervaring op en worden in een jaar voorbereid op een baan in de beveiliging of toezicht. Bijkomend voordeel van hun inzet is dat zij extra ‘ogen en oren’ zijn in de wijk, wat ten goede komt aan de leefbaarheid. Het Woonpluscollege biedt jongeren een leerwerkplek. Daardoor krijgen zij een kans werkervaring op te doen en zichzelf te ontwikkelen. Zij ondersteunen bijvoorbeeld complexbeheerders bij hun werk, maar zijn ook actief als projectmedewerker. Daarnaast kent Nieuwland de Groene Brigade (17 deelnemers). Deze brigade houdt de schoolpleinen schoon en verwijdert klein grofvuil. Dat draagt bij aan de doelstelling om Nieuwland schoon, heel en veilig te maken.

Kringloopwinkel

Met de kringloopwinkel ‘t Goed wordt het integrale karakter van de wijkenaanpak benadrukt. De winkel versterkt de wijkeconomie doordat het voorziet in arbeidsplaatsen en economische bedrijvigheid. Het biedt 22 mensen de kans om werkervaring op te doen en het beperkt de afvalstromen. Dat laatste is ook de reden voor IRADO, de afvalverwerker in Schiedam, om dit project te subsidiëren.

Wonen en Veiligheid

Twee keer per jaar vindt er een wijkschouw plaats. Voor eventueel (extra) onderhoud is per buurt 10.000 euro beschikbaar. Om de veiligheid en het veiligheidsgevoel te vergroten is de zogenoemde Lichtblauwe Brigade (toezicht en handhaving) van de gemeente Schiedam 180 uur extra actief geweest. Deze brigade richt zich vooral op preventie van fietsendiefstal en assisteert de politie bij de aanpak van hennepsteelt. Daarnaast is er het Fietsteam, dat zich onder meer bezighoudt met jeugd en overlast. Het project Watch Out draagt merkbaar bij aan een verhoging van de veiligheid.

Antilliaans Beraad EPAH

EPAH, een Antilliaanse organisatie, zet zich in voor de maatschappelijke en culturele participatie van de Antillianen in Schiedam. EPAH staat aan de basis van het project Inloop Antilliaanse mannen. Aanleiding voor dit project was de overlast die een aantal Antilliaanse mannen op de Nolenslaan veroorzaakten. Een groep van 20 mannen komt nu wekelijks bij elkaar voor een spelletje domino. In deze informele sfeer bespreken zij hun individuele problemen en worden die

ook aangepakt. Verschillende mannen zijn doorverwezen naar onder meer het Algemeen Maatschappelijk Werk, de verslavingszorg en de schuldhulpverlening. Vier deelnemers doen inmiddels werkervaring op bij het project Wijkpreventie, vijf hebben zich aangemeld voor een opleiding en de groep doet als geheel mee aan activiteiten in de buurt, zoals de wijkklusjesdag en de landelijke vrijwilligersdag. De overlast is inmiddels sterk verminderd. Vanwege het succes blijft het project bestaan met financiële hulp van Stichting Welzijn Schiedam, Woonplus en de gemeente.

Ontmoeten in de wijk

De M.C.M. de Grootstraat heeft een Cruyff court met sportactiviteiten voor jongeren gekregen. Op het schoolplein van basisschool Het Startblok is een Krajicek playground geopend. Op dit speelterrein kunnen kinderen uit de wijk Nieuwland veilig spelen en sporten. Tien uur per week is er toezicht op het plein en wordt er sportmateriaal uitgeleend. Op het plein staan ook twee Gaudi-banken die zijn gemaakt door twee kunstenaars samen met de leerlingen en ouders. Ook kent Nieuwland het Speeliland. Daar kunnen kinderen veilig spelen en begeleidt de

Stichting Welzijn Schiedam buurtbewoners in de exploitatie van deze speelvoorziening.

Brede School 't Meesterwerk

Brede school 't Meesterwerk vervult, evenals de andere basisscholen in Nieuwland, een buurtfunctie. Bij het verzorgen van het onderwijs houdt de school rekening met de verschillen tussen leerlingen in deze wijk. De school streeft ernaar dat alle leerlingen de kerndoelen bereiken, waarbij volop aandacht is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Om het contact met de ouders te verbeteren heeft de school een ouderkamer. Op deze manier worden ruim 900 ouders bereikt. Zij kunnen in de ouderkamer terecht voor een praatje of voor bijvoorbeeld een (taal)cursus. In totaal worden 39 verschillende activiteiten aangeboden. De school heeft samen met de buurt en de gemeente ervoor gezorgd dat de kinderen in de buurt van de school een leuke speelomgeving hebben.

Bewonersparticipatie

Het voucherproject waarmee bewonersinitiatieven in Nieuwland worden gesteund, wordt goed gewaardeerd. Dat blijkt ook uit het hoge rapportcijfer, een 8,5, van het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken

(LSA) voor de bewonersparticipatie in Schiedam-Nieuwland. Het vouchersysteem blijkt prima aan te sluiten bij de wens van wijkbewoners om die zaken te realiseren die nét het verschil maken. De uitgevoerde ideeën lopen uiteen van het plaatsen van speelvoorzieningen, hanging baskets, een sociale sofa en plantenbakken tot een brassband voor (Antilliaanse) jongeren. Het vouchersysteem blijkt ook nieuwe groepen actieve bewoners aan te boren. Mensen die niet eerder in de wijk actief waren, dienen aanvragen in. Ook melden mensen uit deze groep zich aan voor de regiegroep die de voucheraanvragen beoordeelt.

Ook andere projecten kennen een dergelijk resultaat. Bijvoorbeeld vanuit het project Samen Buurten is een wandelclub van allochtone, voornamelijk Turkse vrouwen ontstaan. Op informele wijze werken zij aan hun gezondheid en doorbreken zij hun sociale isolement. Problemen op diverse terreinen worden bespreekbaar gemaakt en waar nodig worden ze doorverwezen.

Utrecht

>>> 'Het is een goede traditie dat ministers zelf komen kijken in de wijken. Extra aandacht van het Rijk is nodig, niet alleen financieel, ook een wijkbezoek helpt.'

Wethouder Harrie Bosch

De aanpak van de vier Utrechtse aandachtswijken – Kanaleneiland, Ondiep, Overvecht en Zuilen-Oost – heeft een looptijd van tien jaar en is twee jaar geleden begonnen. Volgens de gemeente en de woningbouwcorporaties Mitros, Portaal en Bo-Ex loopt alles volgens schema en worden bij de meeste projecten de beoogde resultaten bereikt. Als dat niet het geval is, wordt actie ondernomen of wordt het betreffende project beëindigd.

Volhouden en doorgaan

Op 16 april 2010 is het nieuwe collegeprogramma gepresenteerd. In het programma 2010 - 2014 staat: 'Het nieuwe college gaat door met de aanpak van de aandachtswijken Zuilen-Oost, Ondiep, Kanaleneiland, Overvecht en Hoograven. Doel is deze wijken en hun bewoners structureel te versterken. De inzet blijft gezamenlijk: corporaties, gemeente, maatschappelijke organisaties en andere overheden.

- In de komende periode zal meer focus gelegd worden op de aanpak door en vanuit onderwijs. Dat betekent ook meer aandacht voor werkgelegenheid en wijk economie.

- Het college hecht groot belang aan de inbreng en betrokkenheid van bewoners in deze aanpak; waar mogelijk moet deze worden versterkt. Eind 2011/begin 2012 vindt een kwalitatieve evaluatie plaats van de wijkenaanpak. De aanpak loopt dan vier jaar en de eerste maatschappelijke effecten zouden dan zichtbaar moeten zijn. Op basis van de evaluatie bepaalt het college de verdere koers voor het programma'.

Wethouder Harrie Bosch is net als de afgelopen vier jaar de eerstverantwoordelijke voor het programma Krachtwijken in Utrecht.

Voortgang

Begin 2010 zijn door de stuurgroep Utrecht Vernieuwt/Krachtwijken en door het college van B&W de wijkactieprogramma's 2010-2011 vastgesteld. Continuïteit vormt daarin de rode draad: goed lopende projecten uit 2008 en 2009 worden voortgezet of uitgebreid. Waar ruimte is voor nieuwe projecten krijgen onderwijs, werkgelegenheid en wijk economie extra aandacht.

Ook de samenhang tussen 'sociaal' en 'fysiek' blijft een belangrijk onderdeel van de aanpak: projecten uit de wijkactieprogramma's

worden uitgevoerd in nauwe samenhang met de plannen voor herstructurering die de komende jaren in de Utrechtse aandachtswijken worden uitgevoerd. Naast de vier 'officiële' aandachtswijken heeft Utrecht bij de start van de aanpak in de aandachtswijken een vijfde aandachtswijk benoemd: Hoograven. Ook hier wordt komende twee jaar extra geïnvesteerd om duurzame ontwikkelingen tot stand te brengen.

De resultaten van de wijkenaanpak worden elke zes maanden geanalyseerd, de effecten jaarlijks. Om te controleren of de maatregelen daadwerkelijk effect hebben, zijn verschillende criteria opgesteld en naar thema verdeeld, te weten: wonen en woonomgeving; veiligheid; gezondheid; leren en werken. Onlangs verschenen de vierde voortgangsrapportage en de 2-meting van de Monitor Aandachtswijken.

Utrecht is met deze werkwijze één van de koplopers op het gebied van resultaatmeting.

Utrecht heeft, ondanks de tot nu toe behaalde successen, enkele opdrachten voor zichzelf geformuleerd:

- vasthouden wat is bereikt en verbreden van de basis die de afgelopen twee jaar is gelegd voor het wijkenprogramma;
- 'inpassen' van de crisis en de bezuinigingen die daarvan het gevolg zijn; voorkomen dat er straks nog wel slagroom is maar dat de taart eronder is verdwenen;
- realiseren van maatschappelijk vastgoed (multifunctionele accommodaties, ouderlokalen enzovoort);
- concreet invulling geven aan de drie focuspunten voor de komende jaren: onderwijs, werkgelegenheid en wijk economie;
- de samenhang tussen activiteiten en projecten in de verschillende wijken

verbeteren en samenwerking tussen betrokken partijen verder versterken;

- vasthouden van de energie en de inzet van mensen, het enthousiasme dat tot nu toe kenmerkend is voor de uitvoering van het programma.

Bewonersparticipatie

Om de bewoners te betrekken bij het verbeteren van hun wijken, zijn in alle aandachtswijken bewonersgroepen opgericht. Deze groepen denken mee over de keuzes die zich tijdens de uitvoering voordoen. Daarnaast vinden er wijkbijeenkomsten en evenementen plaats, zijn er wijkkranten, muurkranten, sites en persberichten. De pilot 'U in de Wijk' in Kanaleneiland en Overvecht, waarbij bewoners een televisieprogramma maken over de eigen wijk, is vernieuwend en succesvol. Een groep vrijwillige wijkbewoners is na een training van zes weken aan de slag gegaan met het maken van wijktelevisie. Hun inspanningen zijn iedere week te zien op UStad en parallel daaraan op de website van uindewijk.nl. U in de Wijk bereikt ook jongeren, zo bleek uit een panelonderzoek. Bewoners worden aangemoedigd met eigen initiatieven te komen. Het geld dat hiervoor nodig is, komt van de gemeente en van het ministerie van VROM/WWI.

In Ondiep wordt samen met bewoners een pilot voor de invoer van het vouchersysteem voorbereid.

Kennisdeling

Kennis wordt op verschillende manieren gedeeld in Utrecht. Gemeenteamttenaren, medewerkers van de woningbouwcorporaties en uitvoerende instanties ontvangen elke maand de digitale nieuwsbrief Utrecht Vernieuwt/Krachtwijken. Ook werd voor de Utrechtse professionals weer een masterclass

georganiseerd, dit keer met jeugd als thema. Voor een breder publiek vond in november 2009 de werkconferentie 'Sterkere mensen, betere buurten' plaats. 's Ochtends konden deelnemers een bezoek aan één van de aandachtswijken brengen, 's middags was er een debat met deskundigen.

Visitatie

In mei 2010 bezocht de visitatiecommissie wijkenaanpak de Utrechtse aandachtswijken. Die commissie is ingesteld om de gemeente, corporaties en bewoners te inspireren en adviseren over hun aanpak, waarbij de bevindingen aanknopingspunten bieden voor verbetering.

De commissie constateert dat de Utrechtse wijkenaanpak goed op koers ligt. De samenwerking tussen de lokale partners is goed, de organisatie staat en er is een goede controle op maatregelen en resultaten. Het stadsbestuur toont grote betrokkenheid en er is veel aandacht voor de wensen en ideeën van de bewoners.

Desondanks constateert de commissie ruimte voor verbetering, onder meer op het terrein van participatie en vastleggen. Omdat het niet lukt grote groepen wijkbewoners op beleidsmatig niveau te laten meepraten, luidt het advies van de commissie om aan te sluiten op sociale netwerken, goedlopende initiatieven te faciliteren en bewoners te betrekken vanuit hun eigen belang. Als het gaat om het borgen van de aanpak is het nodig om op een andere manier naar problemen te kijken, bijvoorbeeld door ze te duiden in termen van een businesscase (wie levert inspanningen, waar daalt de winst neer, kunnen geldstromen worden verlegd?).

De commissie spiegelt ook op een aantal wijkspecifieke thema's, onder andere imago

(Kanaleneiland) en multifunctionele accommodatie (MFA; Overvecht). De commissie stelt dat een beter imago voor Kanaleneiland pas haalbaar is als de bewoners dat ook uitstralen en als er meer dan nu wordt gefocust op en gecommuniceerd over sterke punten (in plaats van betere veiligheidscijfers). Snelle realisatie van de MFA in Overvecht vraagt onder meer om een regierol van de gemeente en een heldere businesscase, waarin ook de verwachte toename van de waarde van het corporatiebezit moet worden meegenomen. De gemeente en de corporaties gaan de komende periode aan de slag met de bevindingen en aanbevelingen van de commissie.

Wethouder Harry Bosch en directeur Bo Ex Johan Klinkenberg geven het startsein voor de inspraakmiddag Aanpak Kanaleneiland Zuid.
Foto: Maarten Mooijman

Kanaleneiland

De ontwikkelingen en voortgang van het programma van de afgelopen twee jaar geeft geen aanleiding de focus te wijzigen. Het herstel van de veiligheid en het vertrouwen blijft belangrijk. Ook de komende jaren investeren gemeente en corporaties in sociale en fysieke ingrepen.

Op sociaal gebied is er extra aandacht voor jeugd en gezin, het bevorderen van sociale samenhang en het aanmoedigen van bewonersinitiatieven. De fysieke projecten concentreren zich rond de integrale gebiedsontwikkeling in Kanaleneiland-Noord, -Zuid en in het centrumgebied.

Accentverschuivingen zijn er ook: de komende twee jaar besteden gemeente en corporaties meer aandacht aan onderwijs, werkgelegenheid en wijk economie (onder andere uitvoering van de plintestudie kleinschalige bedrijvigheid, jobcoaching via het jongerenloket en de inspanningen van het activerings-team). Communicatie met bewoners en belanghebbenden over het programma blijft een belangrijk punt van aandacht. In dit

verband is imagoverbetering van de wijk een belangrijk onderwerp.

Veiligheid en vertrouwen

Het wordt steeds veiliger in de wijken en de overlast vermindert. Dat blijkt uit de cijfers en de ervaringen van de bewoners. Er zijn nog wel incidenten maar het aantal in Kanaleneiland-Noord is sterk gedaald. Kanaleneiland-Zuid vraagt nog wel de nodige aandacht. Een betere aanpak van de urgentie- en veiligheidsmanager in samenwerking met politie en het veiligheidshuis voorkomt escalatie van incidenten.

Het Veiligheidshuis werkt met zestig jongeren uit Kanaleneiland (waarvan veertig uit de groepsaanpak). De straatcoaches horen

WIJKEN IN UITVOERING

VEILIGHEID EN VERTROUWEN

- > De ervaren jongerenoverlast is in Kanaleneiland-Noord met 6 procent gedaald (nu 56 procent) en het gevoel van onveiligheid met ruim 7 procent (nu 49 procent).
- > Het Veiligheidshuis is gericht aan de slag met zestig jongeren; casemanagement overlastgevende jongeren is nu een reguliere activiteit van het Veiligheidshuis.
- > In hoogtijweken zijn er achttien workshops per week in het Cultuurhuis, en honderd bezoekers per week (bijna driemaal zoveel als gepland).
- > Met het preventieplan 12-minners is de zorgstructuur voor kinderen en gezinnen sluitend gemaakt.
- > Alle scholen hebben extra uren schoolmaatschappelijk werk gekregen om kindersprekuren te houden en de hulp aan ouders uit te breiden.
- > De GGD heeft opvoedingstrainingen voor vaders gegeven (100 vaders op cursus, 150 vaders op een studiedag).
- > Er is een scala aan projecten voor vrijetijdsbesteding uitgevoerd, onder andere 'Verdien een Tien' (300 deelnemers). In totaal zijn 900 kinderen doorgesluisd naar sportactiviteiten.

JEUGD EN GEZINNEN

- > Talent voor Zorg: begin maart 2010 zijn elf jongeren aan de slag bij deze samenwerking tussen Mitros, SSH, Axion ContinU, Joozt, het ROC en de SHBU.
- > De leerwerkbanen Stadswerken, het werkhotel en het leerwerkbedrijf zijn niet van de grond gekomen in 2009.
- > Ucee Station heeft circa tachtig actieve jongeren (waarvan 31 vaste deelnemers) en circa 3.000 bezoekers op haar site per maand.
- > Het project Tiener Veilige Windplaats draait vier middagen per week.

- > Naast de bestaande reguliere mogelijkheden in de buurthuizen (via Doenja dienstverlening), stellen Mitros en Portaal ruimten beschikbaar aan groepen en organisaties zoals De Voorleesexpres, Al Amal, het 3-generatiecentrum, de Meidengroep Al Amal, Multihouse (onder andere Huurdersvereniging Kanaleneiland, MORK en anderen), stichting Van en voor Jongeren, Marokkaanse Buurtvaders, stichting Jongeren in Actie.
- > Het Activeringsteam Kanaleneiland doet per maand circa dertig nieuwe intakes waarvan een derde wordt doorverwezen.
- > Initiatief van Tempo-Team waarbij vijftien vrouwen en mannen uit de wijk met succes zijn opgeleid voor (en toegeleid naar) werk in de catering.

VERNIEUWING

- > Casemanager multiprobleemgezinnen (door Portaal en Mitros): er zijn twintig huishoudens geholpen (voornamelijk schuldenproblematiek).
- > In totaal zijn er door Bo-Ex, Portaal en Mitros bij ongeveer 10.000 woningen veiligheidsmaatregelen genomen. Hiervan zijn er 1200 gefinancierd uit het wijkactieplan.
- > In Kanaleneiland-Noord is in 2009 speeltuin Anansi opgeleverd. Verschillende (bewoners-)organisaties voeren sportactiviteiten voor de jeugd uit op het naastgelegen Cruiff court.
- > In november 2009 is begonnen met de vernieuwing van de openbare ruimte op de Nansenlaan en Gasperilaan.
- > Omdat de planontwikkeling van de multifunctionele accommodatie(s) in Kanaleneiland-Zuid traag op gang komt, loopt de planning van de geprogrammeerde ouderlokalen gevaar.
- > Uitvoering van de uitbreiding van het project Woonoverlast heeft geleid tot twaalf hulptrajecten en er zijn drie situaties aangepakt van ernstige overlast in portieken.

intussen bij het straatbeeld. Zij vormen de ogen en oren van de buurt, geven bewoners een veilig gevoel en houden toezicht op notoire plekken. Er zijn laat in de avond nagenoeg geen kleine kinderen meer op straat. Samen met de inzet van de politie vormen de straatcoaches een belangrijke succesfactor voor een rustiger straatbeeld. Het samenscholingsverbod is intussen opgeheven. Naast de overlastbestrijding is er ook aandacht voor talentenontwikkeling bij jongeren. Er zijn veel activiteiten voor jongeren ontwikkeld waaronder het cultuurhuis Kanaleneiland, Ucee-station, Chill-Island (Metlef) en de Tiener Veilige Vindplaats. Het cultuurhuis Kanaleneiland presteert boven verwachting. Vanuit het preventieplan voor 12-minners is de zorgstructuur voor kinderen en gezinnen sluitend gemaakt. Verder zijn er veel activiteiten om vrije tijd mee door te brengen: Verdien een Tien (VET) in Zuid bijvoorbeeld en Samen Doen bij Hart van Noord. Wijkorganisaties organiseren sport- en spelactiviteiten. Ook is het doorverwijzen van kinderen naar sportverenigingen op gang gekomen.

Jeugd en gezinnen

Maatregelen voor de jeugd zijn vooral gericht op preventie, het bieden van ondersteuning en ontwikkelingskansen. Dit betekent zorg voor gezinnen en kinderen, het stimuleren van leren en werken, vrijetijdsbesteding en gezondheidszorg. Ondanks al deze maatregelen zijn er nog altijd veel problemen met bepaalde gezinnen. Uit een evaluatie bleek bovendien dat nog niet alle organisaties zicht hadden op elkaars activiteiten en dat de samenwerking en afstemming beter kon. Dit is intussen verbeterd. Sinds de zomer van 2009 is het activerings-team Kanaleneiland aan de slag. Het team besteedt aandacht aan de afstemming van activiteiten in de wijk zodat er een complete participatie- en activeringsladder ontwikkeld kan worden. Deze ervaringen worden gebruikt om in de loop van 2010 ook met activerings-teams in andere Utrechtse aandachtswijken te beginnen. Het leer-werktraject Talent voor zorg is in maart 2010 begonnen. Wijk in bedrijf zet haar activiteiten op Kanaleneiland voort en Eiland 8 is intussen een broedplaats voor startende ondernemers en verschillende maatschappelijke organisaties.

‘Het gaat een stuk beter in Kanaleneiland, natuurlijk is er nog veel te doen, maar er is ook veel om trots op te zijn. De naam Kanaleneiland is een echte geuzennaam aan het worden.’

(Marien de Langen, directeur Mitros)

Een aantal leer-werktrajecten is niet van de grond gekomen door gebrek aan belangstelling of door het ontbreken van overeenstemming tussen partijen. Er worden alternatieven ontwikkeld.

Vernieuwing

In 2009 is het integrale gebiedsplan ‘Kansrijk Kanaleneiland-Noord’ door de raad vastgesteld en in uitvoering genomen door corporaties en gemeente. Begin 2010 volgde het gebiedsplan ‘Vooruit in Kanaleneiland-Zuid’ waarvan de uitvoering intussen ook is begonnen. Naast de aanpak van de woningen in beide gebieden wordt ook de openbare ruimte opgeknapt en worden voorzieningen aangelegd en ontwikkeld.

‘Misdaad mag niet lonen en positief gedrag moet worden beloond. Niet om rust te kopen maar om het zelfvertrouwen en verantwoordelijkheidsgevoel van jongeren te vergroten.’

(Jongerenwerker)

In 2009 is de eerste paal geslagen voor nieuwe woningen in Kanaleneiland-Centrum. In het noordelijk deel van Kanaleneiland-Noord is onlangs de eerste paal geslagen voor nieuwe woningen achter het vernieuwde winkelcentrum Rijnbaan. Extra geld van de stimuleringsregeling woningbouwproductie bekostigt voor een deel deze twee nieuwbouw projecten.

De herinrichting van het noordelijk en zuidelijk deel van de Amsterdam-Rijnkanaalzone start eind 2010 en ook de entrees van Park Transwijk aan de zijde van de Beneluxlaan worden dit jaar aangepast.

Ondiep

>>> 'We moeten er voor zorgen dat het een mooie wijk wordt én blijft. Een wijk waar niet alleen de gemeente, maar ook bewoners zorg en verantwoordelijkheid voor dragen.'

(Lid klankbordgroep)

Het draait om sociale stijging bij de uitvoering van het wijkactieplan Ondiep. Hoewel extra handhaving veel heeft opgeleverd, zijn de meeste maatregelen gericht op het bieden van kansen.

De brede school is een belangrijk instrument voor talentontwikkeling bij kinderen. Participatie wordt versterkt door bewoners verantwoordelijk te maken voor hun leefomgeving, bijvoorbeeld door ze mee te laten praten over de herinrichting van hun straat. Bewoners zonder baan worden op weg geholpen door de Vriendendienst. De thema's gezondheid, onderwijs en werk krijgen de komende periode meer aandacht. In Ondiep zijn de betrokkenen nog op zoek naar goede manieren om de bedrijvigheid te stimuleren, maar de aanpak van de belangrijkste winkelstraat – de Amsterdamsestraatweg – werpt al wel vruchten af.

Bewoners maken de openbare ruimte

Kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte is één van de prioriteiten van het wijkactieplan. Het cijfer dat bewoners geven voor de openbare ruimte in Ondiep is van oudsher laag en ondanks maatregelen is de openbare ruimte nog onvoldoende verbeterd. De afgelopen periode is extra geld van het Rijk en de provincie besteed aan het opknappen en herinrichten van straten. De Larixstraat en de straten in het Witte wijk bijvoorbeeld. Ook worden veel woningen opgeknapt (onder

andere Ahornstraat) en wordt er nieuw gebouwd (onder andere het Kleine wijk, Laan van Chartoise).

De herstructurering is goed op gang gekomen, met veel draagvlak bij de bewoners die bij de ingrepen zijn betrokken. Bij draagvlakmetingen is 75 tot 80 procent vóór, ook bij sloop/nieuwbouw. De Heringastraat en Het Kleine Wijk zijn opgeleverd. Het volgende complex (Abrikoosstraat) is in uitvoering en andere worden voorbereid. In de Bomenbuurt start de renovatie. Het bestemmingsplan Thorbeckepark is definitief, zodat daar zowel de woningen als het wijkcentrum kunnen worden gerealiseerd.

Mede vanwege de herstructurering in de wijk is een extra reinigings- en herstelploeg actief. Deze ploeg houdt de wijk schoon en repareert kapot meubilair en dergelijke. Dit tot grote tevredenheid van de bewoners. Gemeente en corporaties vinden het belangrijk bewoners meer te betrekken bij het onderhoud van de openbare ruimte. Naast een campagne om gedragsverandering teweeg te brengen, probeert de gemeente bewoners een rol te geven bij de herinrichting van een aantal straten (onder andere de Moerbeistraat en de Okkernootstraat). Met omwonenden wordt

WIJKEN IN UITVOERING

JEUGD EN OUDERS

- > De brede school is een belangrijk instrument om kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen te vergroten. De drie basisscholen (Jules Verneschool, Rietendakschool en De Boemerang) hebben - onder leiding van de in mei 2009 aangestelde coördinator - een activiteitenprogramma ontwikkeld waarvan een deel al in uitvoering is.
- > De oudercoach begeleidde tien gezinnen en werkt, evenals het schoolmaatschappelijk werk, preventief.
- > Via Home Start kwamen acht koppelingen tot stand; zeven multiprobleemgezinnen daarvan zijn nog in begeleiding.
- > In de groepen 8 van de basisscholen werd voorlichting gegeven over alcoholgebruik als onderdeel van een weerbaarheidstraining.
- > Jonge vrijwilligers begeleiden via het maatjesproject tieners bij hun deelname aan allerlei activiteiten.
- > De locatie voor het Ouder Kind Centrum (OKC) in Noordwest wordt nu gebouwd (buitenring Geuzenwijk) en wordt in 2011 opgeleverd.
- > Via Meedoen op Straat, de jongerenbus, het jongerencentrum aan de Thorbeckelaan en het jeugdopbouwwerk zijn er voor meer dan honderd kinderen en jongeren meerdere keren per week activiteiten georganiseerd. De muurschilderingen aan de Moerbeistraat zijn daar een product van. Elke dinsdag gingen kinderen van groep 8 (Jules Verneschool) met de Raketkiosk op stap in de wijk.

KWALITEITSVERBETERING OPENBARE RUIMTE

- > De uitvoering van GrOeNDIEP waarbij samen met bewoners wordt gewerkt aan de herinrichting van de openbare ruimte is van start

gegaan. Zowel de Larixstraat als de Moerbeistraat, de Pippelingstraat en de Okkernootstraat is opgeknapt en opgeleverd. De herinrichting van het Klokkenveld volgt in de tweede helft van 2010.

- > Ook in Het Kleine Wijk is samen met bewoners een inrichtingsplan gemaakt dat wordt uitgevoerd.
- > Naast de inrichting is ook het onderhoud van de openbare ruimte een actueel onderwerp. Er is een extra 'flexibele' onderhoudsploeg ingezet om het onderhoudsniveau te verbeteren. Daarnaast zijn extra afspraken gemaakt om de vervuiling bij sloop/nieuwbouw terug te dringen. Ook in 2010 en 2011 wordt de extra ploeg ingezet en is het de bedoeling bewoners meer bij de werkzaamheden te betrekken.
- > Op verzoek van de bewoners zijn ook nu weer 'hanging baskets' opgehangen als compensatie voor de overlast van de herstructurering. Dit levert veel positieve reacties op.

STIMULEREN GOED BURGERSCHAP

- > De activiteiten van het interventieteam leidden in Ondiep tot het stopzetten van een aantal uitkeringen en het opleggen van naheffingen. In totaal zijn er 430 personen gecontroleerd. Dat heeft bij diverse uitkeringsorganen 2.488.420 euro opgeleverd aan ten onrechte genoten uitkeringen en toeslagen en 153.000 euro aan boetes.
- > Via buurtbemiddeling door vrijwilligers zijn zestien cases in behandeling genomen.
- > De Vriendendienst heeft meer dan tweehonderd diensten verleend.
- > Het activeringsteam is gestart in april 2010.
- > De buurtbeheerder van Mitros probeert bewoners te betrekken bij een schone wijk en spreekt hen nu ook actief aan op ongewenst gedrag.

uitgebreid gecommuniceerd en op sommige plekken (zoals het Witte en het Kleine Wijk) spelen de bewoners een belangrijke rol bij het maken van een ontwerp. Hierdoor groeit het besef van eigen verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid van de wijk.

Werken aan participatie

Sinds januari 2009 is 'De Vriendendienst' actief in Ondiep. Het is een initiatief van woningcorporatie Mitros en de gemeente. De bewoners van Ondiep kunnen er terecht voor hulp bij kleine klusjes in en rond het huis (glazen wassen, schilderijen ophangen en dergelijke). Bewoners hoeven niets te betalen en krijgen tegoedbonnen voor het inhuren van één of meer van de acht werklieden. Omdat er in Ondiep sprake is van grootschalige renovatie en sloop/nieuwbouw is er veel vraag naar deze 'vriendendiensten'. Er zijn de afgelopen periode ruim 250 klussen uitgevoerd bij bewoners en in de openbare ruimte. De klussen worden uitgevoerd door mensen van het UW-bedrijf, die daarmee waardevolle werkervaring opdoen. Eén van de doelstellingen van het project is om mensen te laten doorstromen naar een reguliere, betaalde baan. Hoewel dat met zes kandidaten is gelukt, blijft doorstromen een belangrijk punt van aandacht.

De leer-werk-trajecten in het kader van de vriendendienst is één van de projecten om mensen weer te activeren en aan de slag te krijgen. Net zoals in de andere Utrechtse

aandachtswijken wordt er de komende periode extra aandacht besteed aan werkgelegenheid, wijk economie en onderwijs. In het voorjaar is daarom, in navolging van Kanaleneiland, ook in Ondiep (en Zuilen-Oost) een 'activeringsteam' begonnen. Dat team bestaat uit medewerkers van verschillende organisaties (UWV werkbedrijf, SoZaWe, Inburgering en Welzijn) die wijkbewoners motiveren en begeleiden om zelf stappen te zetten naar een actieve deelname aan de maatschappij. Bijvoorbeeld door het volgen van taallessen, (vrijwilligers)werk en/of buurtactiviteiten. Om de bewoners te bereiken, sluit het activeringsteam aan bij organisaties en netwerken die actief zijn in de wijk. Het streven is om bewoners binnen zes weken een passend activeringsaanbod te doen.

Aanpak Amsterdamsestraatweg werpt vruchten af

De Amsterdamsestraatweg is hét winkelgebied van Ondiep. Het vormt een belangrijke plaats van ontmoeting in de wijk. Eind jaren negentig verloederde de winkelstraat en kreeg de straat een ongunstige naam door leegstand, criminaliteit, overlast van hangjongeren, graffiti en straatvuil. Rond 2003 is de gemeente met partners begonnen om de uitstraling, het economisch functioneren en de leefbaarheid van de Amsterdamsestraatweg te verbeteren. Ondernemers en eigenaren worden ondersteund, er is meer toezicht en handhaving, de straat wordt beter schoon

'De wijk heeft een slechte naam, maar dat heeft voor een groot deel met vooroordelen te maken. We vinden het positief dat er via allerlei plannen aandacht en geld naar Ondiep gaat.'

(Jongere)

gehouden en onderhouden en er is meer aandacht voor de veiligheid.

Naast extra handhaving op onder andere vergunningen, een veiligheidsproject en het opknappen van de openbare ruimte is de introductie van straatmanagement op de Amsterdamsestraatweg belangrijk geweest. De straatmanager onderhoudt contacten met ondernemers en bedrijfspandeigenaren. Voor het verbeteren van het winkelaanbod is een brancheplan opgesteld. De afgelopen jaren hebben zich veel nieuwe ondernemers op de Amsterdamsestraatweg gevestigd, die passen in het vastgestelde brancheprofiel. De winkelstraatmanager begeleidt tevens het veiligheidsproject (Keurmerk Veilig Ondernemen) en adviseert de ondernemersvereniging Hart van de Straatweg. Ondanks goede resultaten blijven er uitdagingen bestaan, zoals het duurzaam verbeteren van het imago van de straat.

Overvecht

De analyse uit 2008 van de problemen in Overvecht geldt voor het overgrote deel nog steeds. Om de problemen effectief aan te pakken, is langdurige inspanning nodig, langer dan twee jaar. De focus van het wijkactieprogramma wijzigt dan ook niet. Wel vragen enkele ontwikkelingen om extra aandacht.

De leefbaarheid in het gebied rond de Amazonedreef staat onder druk door achterstallig onderhoud en de instroom van kwetsbare bewoners. Ook is de problematiek van werkloosheid en armoede als gevolg van de economische crisis wijkbreed toegenomen. De prioriteiten van het programma worden ook in 2010-2011 gehandhaafd. Er wordt meer nadruk gelegd op werk, wijkconomie en onderwijs.

In het wijkactieplan staan de volgende prioriteiten:

- het vergroten van kansen voor kinderen tot 12 jaar en hun ouders;
- bewoners helpen naar een baan en een betere gezondheid;
- het vergroten van de leefbaarheid en veiligheid;
- het versterken van de integrale vernieuwing in de Gagel en de Spoorzone.

Voor het vergroten van kansen voor kinderen tot 12 jaar en hun ouders worden meerdere maatregelen getroffen. Dit gebeurt thuis, op school en op straat.

De meest opvallende resultaten zijn in deze periode geboekt in het kader van de Brede School. Alle basisscholen in Overvecht maken hier deel van uit, evenals Cumulus Welzijn, het Utrechts Centrum voor de Kunsten (UCK) en Ludens kinderopvang. De Brede School Overvecht heeft een gezamenlijke pedagogische visie met veel aandacht voor democratisch burgerschap (vreedzame wijk), ouderbetrokkenheid en talentontwikkeling.

Sinds september 2009 worden talenten van leerlingen ontwikkeld via een zeer breed aanbod van in totaal negentig naschoolse cursussen op het terrein van sport en cultuur. Hierbij wordt onder andere samengewerkt met het UCK (dans en drama), de judo-, basketbal- en atletiekvereniging en Cumulus Welzijn. De bedoeling is dat kinderen na een kennismaking actief worden in clubverband. Dat werkt: na afloop van de eerste cursus in december, gaven maar liefst 34 kinderen zich op als lid van de judoclub.

Ook bij het bevorderen van ouderbetrokkenheid zijn mooie resultaten geboekt. Wekelijks is er een inloop voor ouders op zeven basisscholen. Daarnaast zijn er 25 themabijeenkomsten georganiseerd waarvan twee voor de hele wijk. Er worden vooral moeders bereikt. Intussen is ook een vadergroep begonnen. De aanpak is genomineerd voor de landelijke parel van integratie.

In het kader van de vreedzame school en wijk zijn vijftig kinderen getraind als mediator. De kinderen hebben geholpen met het opstellen van een wijkmanifest over vreedzaamheid. Ook alle cursusdocenten zijn getraind in de methodiek. De vreedzame wijknaanpak is

WIJKEN IN UITVOERING

HET VERGROTEN VAN KANSEN VOOR KINDEREN TOT 12 JAAR EN HUN OUDERS

- > Alle basisscholen maken deel van uit van de Brede School Overvecht, evenals Cumulus Welzijn, het Utrechts Centrum voor de Kunsten (UCK) en Ludens kinderopvang.
- > Er is voor basisschoolleerlingen een zeer breed aanbod van in totaal negentig naschoolse cursussen op het terrein van sport en cultuur.
- > Vijftig kinderen zijn getraind als mediator Veilige school, veilige wijk.
- > Aan honderden ouders en kinderen is hulp geboden, bijvoorbeeld door opvoedingsondersteuning, hulpverlening of doorverwijzing naar specialisten.

ACTIVERING VAN BEWONERS NAAR WERK, PARTICIPATIE EN EEN BETERE GEZONDHEID

- > Vanuit negen buurtflats verspreid over de wijk worden bewoners bereikt met inburgering, hulpverlening en sociale activiteiten.
- > In twee 'Doe Mee' centra vinden activering en culturele activiteiten plaats.
- > Inzet van activeringsteam en wijkvoorlichters.
- > Via 'U in de Wijk' maken bewoners wekelijks een televisieprogramma over onderwerpen die spelen in de wijk. De uitzending is te bekijken op UStad, een onderdeel van RTV Utrecht.
- > Jongeren van Ucee Station maakten twintig filmpjes over projecten uit het wijkactieprogramma.
- > De gemeente Utrecht en Agis Zorgverzekeringen werken op basis van het convenant Utrecht Gezond! aan versterking van de eerste lijn en preventie.

HET VERGROTEN VAN DE LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID

- > Aanbrengen van camera's in portieken.
- > Aanbrengen van inbraakwerende voorzieningen in woningen.
- > Aanstellen van extra buurtbeheerders.
- > Afsluiten van onderdoorgangen en inrichten als acht werkruimtes bij flats Camera Obscuradreef.

HET VERSTERKEN VAN DE INTEGRALE VERNIEUWING IN DE GAGEL EN DE SPOORZONE

- > Vaststellen van plan de Gagel en Spoorzone door gemeenteraad.
- > Diverse inspraak- en informatieavonden voor nieuwbouwplannen en plannen voor de openbare ruimte.

goed bevallen en wordt nu uitgebreid naar andere wijken, om te beginnen Kanaleneiland en Sterrenwijk.

In de afgelopen periode is hulp geboden aan honderden ouders en kinderen, bijvoorbeeld door opvoedingsondersteuning, hulpverlening of doorverwijzing naar specialisten. Op basis van de opgedane ervaringen wordt gewerkt aan verbetering van de hulpverlening. Er zijn twee multifunctionele voorzieningen geopend die bijdragen aan meer betrokkenheid en activering van bewoners: de Doe Mee centra Einstein en De Gagel. Hier vinden allerlei organisaties onderdak, waaronder het UCK, Ucee Station, het activeringsteam, de wijkvoorlichters en de redactie van U in de wijk Overvecht.

Het activeringsteam werkt in de wijk en stemt vraag en aanbod op het gebied van werk en opleiding op elkaar af. Het team van wijkvoorlichters bestaat uit werkzoekenden die als voorlichter in de wijk worden ingezet om voornamelijk moeilijk bereikbare groepen te bereiken.

In het gebied rond de Peeters-, Elbe- en Neckardreef (PEN-dreef) zijn intussen ruim honderd huisbezoeken afgelegd in het kader van wijkgerichte inburgering. Die bezoeken hebben geleid tot extra taalcursussen,

hulpverlening, het opzetten van een kook- en een tuingroep en het versterken van de bewonerscommissie. Binnenkort begint er bovendien een dienstenruilservice. De al genoemde activiteiten bevorderen ook de maatschappelijke betrokkenheid in de wijk.

‘Als meer mensen gezond blijven, wordt er minder zorg geconsumeerd en dat houdt de zorg en de premie voor zorgverzekering betaalbaar.’

Projectleider Agis

Gezonde bewoners

Ook de gezondheid van de wijkbewoners krijgt aandacht. De wijkvoorlichters geven bijvoorbeeld informatie over vitamine D. In het kader van buurtgerichte gezondheidsbevordering zijn in zes maanden maar liefst 1500 bewoners bereikt met informatie over onder andere gezond eten. Ladyfit heeft vijftig nieuwe leden aangetrokken. Bewoners organiseren zelf laagdrempelige activiteiten voor de buurt.

Een groot deel van de Agis-verzekerden woont in Utrecht. Van alle inwoners van Overvecht is 30 procent verzekerd bij Agis. De gemeente Utrecht en Agis Zorgverzekeringen zetten zich op basis van het convenant Utrecht Gezond! intensief en langdurig in om gezondheidsachterstanden effectief te bestrijden. Via het Experiment Gezonde wijk Overvecht wordt samengewerkt met Cumulus Welzijn, Indigo en Overvecht Gezond! Er wordt geïnvesteerd in integratie, versterking van de eerstelijnszorg én verbetering van de samenwerking tussen eerstelijns, welzijn en publieke gezondheid (preventie). Na een onderzoek in de wijk is gekozen om de zorg te richten op volwassenen met langdurig vage klachten die veel zorg vragen.

Er zijn wijkprofielen opgesteld op basis van gecombineerde gegevens van de gemeente Utrecht en Agis Zorgverzekeringen over de gezondheid van bewoners. Deze informatie helpt om - samen met lokale actoren in de wijk - gerichte keuzes te maken op het gebied van gezondheidsbevordering en zorg. De uitgangspunten zijn de eigen regie van de cliënt en de samenwerking met andere professionals.

Grootste successen

Eerstelijnsorganisatie Overvecht Gezond! bestaat uit drie gezondheidscentra. Een derde sluit zich binnenkort aan, zo is de verwachting. Verbeterde samenwerking blijkt uit gezamenlijke initiatieven en projecten in het kader van Utrecht Gezond: een wijkconferentie om zorg-, welzijn- en preventieprofessionals in Overvecht bij elkaar te brengen. Of het project Happinez: daarbij vormen huisartsen en de praktijkverpleegkundige samen met een hulpverlener van Indigo, Cumulus Welzijn en Stade Profiel een Happinezteam om mensen te helpen met een complexe, zowel medische als maatschappelijke, problematiek bij wie meerdere hulpverleners betrokken zijn. Met name het programma Gezond Gewicht heeft inmiddels indrukwekkende resultaten opgeleverd. Door intensieve voorlichting en het invoeren van fruitbeleid op alle peutergroepen en basisscholen is het aantal kinderen met overgewicht gedaald van 27 procent in 2005 naar 20 procent in 2010. Een dergelijk resultaat is in het land nog niet eerder behaald.

Verbeteren van leefbaarheid en veiligheid

De groepsaanpak werpt vruchten af: de jongerenoverlast in de wijk is afgenomen. Straatcoaches zijn intussen goed bekend in de

wijk en zorgen vaker voor bruikbare informatie over overlastgevend en crimineel jongeren. De woningcorporaties investeren in veilig wonen met inbraakwerende maatregelen en cameratoezicht. Mitros investeerde extra door enkele onderbestedingen te herprogrammeren. De extra buurtbeheerders vormen ogen en oren van de wijk en worden veel aangesproken op straat. Ook de bewonersinitiatieven leveren een bijdrage aan de leefbaarheid.

Vernieuwingsaanpak De Gagel

De gemeenteraad stelde eind 2009 het plan voor de vernieuwing van De Gagel vast. Het huidige college wil tot een voor alle partijen acceptabele uitwerking van de plannen voor de zogenaamde THEMA-flats komen, door het plan van gemeente en corporaties en het alternatieve plan van bewoners gelijkwaardig te bespreken. Bij voorkeur wordt hiervoor een onafhankelijk procesmanager ingeschakeld. Het één en ander wordt in de tweede helft van 2010 in gang gezet.

In Doe Mee centrum De Gagel wordt het spreekuur (Wonen en kansen) nog steeds goed bezocht. De jongerenvoorziening bij buurthuis de Boog en de ontmoetingsflat van Portaal op de Ibsdreef zijn volop in gebruik. De voorbereiding voor de aanleg van een

fietsbrug en voor de herinrichting van straten in het gebied zijn begonnen.

De oorspronkelijke invulling van het Woonwerkcomplex bleek te duur. Er wordt gezocht naar een alternatief.

Vernieuwingsaanpak de Spoorzone

De buurtwinkel die Mitros opende aan de Camera Obscuradreef is een ontmoetingspunt. Er is een comité 'schoon, heel en veilig' opgericht. Zes van de acht afgesloten onderdoorgangen zijn in gebruik. Leerlingen van activiteitenwinkel De Wissel voeren klussen uit in de wijk en zijn met bewoners in gesprek over het opknappen van het gebied rond het station. In het opgeknapte buurthuis de Bram vinden veel activiteiten voor en door bewoners plaats.

Het concept voor de nieuwbouw op de Maria van Hongarijreedreef (het stedenbouwkundig programma van eisen) is door het college van burgemeester en wethouders vrijgegeven voor inspraak. Voor de nieuwbouw aan de Bruidsdreef is een voorlopig ontwerp gemaakt. De besluitvorming over nieuwe multifunctionele accommodaties voor basisonderwijs stagneert en daardoor ook de realisatie van de ouderlokalen. Dit heeft niet alleen een relatie met het gebiedsplan van de Spoorzone maar ook met dat van De Gagel.

Zuilen-Oost

>>> 'Het is eigenlijk een zegen dat de minister Zuilen-Oost tot krachtwijk heeft gebombardeerd. Dankzij het geld van het Rijk, de gemeente en de corporaties kunnen we onze kinderen meer aanmoedigen en kansen geven.'

(Schooldirecteur)

Het afgelopen jaar is voortvarend gewerkt aan het uitvoeren van het wijkactieplan 'Kansen voor iedereen'. Passend bij de titel van het plan is er veel aandacht voor sociale stijging. Dit gebeurt vooral door de sociale basis van bewoners te versterken en bewoners te betrekken bij de wijkplannen en talentontwikkeling.

In de Geuzenwijk is - na de sloop met draagvlak bij bewoners van ruim 80 procent - de nieuwbouw door Mitros volop in uitvoering. Portaal voert met instemming van de bewoners in het Complex 8 een herstructureering uit met zowel sloop/nieuwbouw als renovatie. In de Zwanenvechtpleinbuurt is Mitros bezig met woningverbetering. Daarnaast is het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid een belangrijk thema. De eerste resultaten van de aanpak worden zichtbaar. Bewoners geven aan dat de openbare ruimte schoner is en dat jongerenoverlast is afgenomen. De jongeren in Zuilen-Oost vereisen blijvende aandacht.

Samenwerken aan talentontwikkeling

Voor de talentontwikkeling is de brede school in Zuilen-Oost belangrijk. De brede school stelt door een aantal gezamenlijke voorzieningen kinderen in staat hun eigen talent te ontdekken en te ontwikkelen. Sinds het najaar van 2009 werken De Carrousel, De Cirkel en de Prinses Margrietschool samen om het idee van de brede school handen en voeten te geven. Hoewel iedere school zijn eigen identiteit behoudt, leidt de samenwerking tussen de scholen tot saamhorigheid in de wijk. Leraren en ouders zijn enthousiast.

Op de brede school kunnen kinderen onder schooltijd meer doen doordat schoolroosters op elkaar afgestemd worden, maar ook omdat er veel naschoolse activiteiten zijn. In Zuilen-Oost zijn maar weinig kinderen lid van een vereniging. De hoop is dat dit door het aanbieden van naschoolse activiteiten verandert. De overstap is heel laagdrempelig gemaakt: kinderen volgen eerst een sportles op school, later op de vereniging. Bij de laatste les worden de ouders uitgenodigd. Ze kunnen hun kind inschrijven, waarbij kinderen met een kortingspas van de gemeente gratis lid kunnen worden. Dit eerste jaar van de brede school in Zuilen-Oost lag de nadruk op sport. Er wordt nu gezocht naar samenwerking op het gebied van muziek, dans en toneel.

Hulp bij opvoedingproblematiek

In Zuilen-Oost wordt veel geïnvesteerd in het ondersteunen van Marokkaanse ouders, waarvan de kinderen opgroeien binnen twee culturen. Via de oudercoach wordt met ouders gezocht naar een oplossing voor problemen. Bij complexe problemen worden de ouders doorverwezen naar passend hulpaanbod van andere instanties.

WIJKEN IN UITVOERING

JEUGD EN OUDERS

- > Zestig vaders volgden een cursus opvoedondersteuning en een grote groep eveneens een vervolgcursus.
- > De Marokkaanse oudercoach heeft naast reguliere begeleiding, nog eens negen intensieve begeleidingen opgepakt.
- > Acht multiprobleemgezinnen worden begeleid en Home Start zorgt voor de ondersteuning van tien gezinnen door vrijwilligers.
- > Via het maatjesproject worden tieners door jonge vrijwilligers begeleid bij hun deelname aan allerlei activiteiten.
- > De samenwerking binnen de brede school en de drie betrokken scholen is flink verbeterd en er zijn verschillende activiteiten van start gegaan.
- > De extra uren schoolmaatschappelijk werk voorzien in een behoefte.
- > Via Meedoen op Straat, de jongerenbus, The Mall en het jeugdopbouwwerk zijn er voor honderden kinderen en jongeren meerdere keren per week activiteiten georganiseerd. Een initiatiefgroep in Geuzenwijk heeft een doorstart gemaakt met de jongerenhuiskamer.

VERBETEREN LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID

- > Als reactie op incidenten met jongeren is ingezet op een repressieve en preventieve aanpak.
- > Repressieve maatregelen: onder andere meer politie op straat en bestuurlijke maatregelen als het samscholingsverbod, gebiedsontzegging en cameratoezicht. Er zijn straatcoaches begonnen.
- > Preventieve maatregelen: activiteiten voor jeugd en jongeren en opvoedingsondersteuning, zoals extra avondactiviteiten in het

buurthuis. Via het Veiligheidshuis en de groepsaanpak is voor het grootste deel van de 'top 40-jongeren' een plan van aanpak opgesteld en in uitvoering.

VERSTERKEN PARTICIPATIE EN COHESIE

- > Het activeringsteam, bedoeld om werkloze bewoners aan het werk te krijgen, is gestart in het voorjaar van 2010.
- > De buurtaanpakken Zwanenvechtpleinbuurt, Queekhovenpleinbuurt en Geuzenwijk zetten bewoners aan tot extra participatie en activiteit.
- > De jeugd kan netwerken via Ucee Station en Mix Station en kinderen van het Portiekcafé zijn 25 keer de wijk ingetrokken.
- > Via het project 'Thuis bij...' zijn er 89 huiskamerbijeenkomsten georganiseerd. Verschillende keren is een professional uitgenodigd om voorlichting te geven over gezondheid en opvoeding.
- > Met alle sportaanbieders zijn afspraken gemaakt over een Sportplan waardoor er meer samenhang en afstemming is ontstaan.
- > Buurtbemiddeling heeft acht bemiddelaars opgeleid en er is in zes gevallen bemiddeld.
- > Samen met een klankbordgroep van bewoners is een herinrichtingsplan voor het Bernhardplein opgesteld. Start van de realisatie staat gepland voor eind 2010.
- > Het Vorstelijk Complex, een theater met restaurant, is in september geopend.
- > De aanleg van een Cruiff court is vertraagd omdat daarvoor eerst een gymzaal bij de Piramideschool moet worden vervangen.

‘Nu ik zelf kinderen heb, wil ik dat ze opkijken tegen jongeren die een opleiding volgen of werken. Mijn kinderen moeten respect krijgen voor jongens die het goed doen in de maatschappij.’

(Bewoner)

Vaak worden met opvoedondersteuning vooral moeders bereikt en blijkt het lastig om met name allochtone vaders te bereiken en hun bewust te maken van hun rol in de opvoeding.

In Zuilen-Oost is de opvoedondersteuning voor vaders een succes. Hierbij wordt onder andere aandacht besteed aan de verschillende, soms botsende, culturen waarin hun kinderen opgroeien (in het gezin, op straat en op school) en de wijze waarop men hiermee om kan gaan. De inzet op netwerkvorming heeft geleid tot grote bekendheid van de cursus en de vaders weten de cursus intussen goed te vinden. Tot het najaar van 2009 hebben ongeveer 75 vaders de cursus afgerond en

sindsdien zijn er opnieuw 60 vaders gestart met de eerste fase van de cursus. Een groot deel van de vaders heeft ook de cursus over geld en opvoeden gevolgd.

Stevige aanpak van jongerenoverlast

Op veiligheidsgebied was het een roerig jaar in Zuilen: de jongerenoverlast laaide weer op. De wijk kwam negatief in het nieuws omdat enkele bewoners zijn weggepest. Vanwege deze incidenten is in het voorjaar van 2009 besloten tot een intensieve veiligheidsaanpak voor Zuilen-Oost. Er is ingezet op een mix van preventieve en repressieve maatregelen. Het ging daarbij onder meer om de inzet van extra politie, bestuursrechtelijke maatregelen (cameratoezicht, samenscholingsverbod enzovoort), opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak voor de “top 40-jongeren” (variërend van opvang na detentie tot werkervaringsprojecten), aanpak via het huurrecht, versnelde inzet straatcoaches en verzwaarde inzet vanuit het jongerenwerk. Bovendien zijn bewoners goed en vaak geïnformeerd en betrokken, onder andere door het organiseren van veiligheidsavonden met burgemeester Wolfsen.

In Zuilen-Oost werkten gemeente, politie en Openbaar Ministerie voor de start van de wijkenaanpak samen aan een gebiedsgerichte veiligheidsaanpak in Zuilen. Dankzij de goede samenwerking die reeds tussen alle betrokken partijen bestond, kon er het afgelopen jaar snel en adequaat gehandeld worden. Bovendien zijn de lijnen (ook met andere organisaties) korter geworden. Het is gelukt om de rust in de wijk terug te brengen. De overlast is afgenomen maar het herstel is broos en de problemen zijn nog niet opgelost. In 2010 ligt de focus van de samenwerkende partijen op het uitvoeren van de plannen voor de ‘top 40-jongeren’, het voorkomen van nieuwe aanwas en het vergroten van de aangiftebereidheid onder de bewoners.

Zaanstad

>>> 'Door de crisis heeft de stedenbouwkundige vernieuwing vertraging opgelopen, maar de wijkenaanpak is meer dan dat. De investering in mensen, veiligheid en sociale samenhang begint vruchten af te werpen.'

Het nieuwe college van Zaanstad gaat voor het overgrote deel door op de ingeslagen weg. Ook is het college van plan de vorig jaar opgeschreven toekomstvisie voor de stad te realiseren.

Vanwege de financiële crisis zullen de bouwwerkzaamheden hier en daar wel vertraging oplopen, maar het gaat niet ten koste van de kwaliteit. Zo investeert de gemeente nog eens 25 procent meer dan eerder afgesproken in de openbare ruimte. De stad wil dat de inwoners de openbare ruimte meer gaan waarderen; het zogeheten tevredenheidscijfer moet naar 75 procent. Er wordt door het nieuwe college veel belang gehecht aan de ontwikkeling van Nieuw Poelenburg. 'Deze wijk heeft alles in zich om met de voorgestelde aanpak een aantrekkelijke en levendige wijk te worden', zo valt in het college-akkoord te lezen. Het college constateert dat de bewoners en partners enthousiast en nauw betrokken zijn bij het proces en vertrouwt erop dat het Rijk de wijkenaanpak onverminderd voortzet.

Wijkgericht werken

Het feit dat de gemeente een aparte dienst heeft voor zijn wijken, geeft aan dat Zaanstad de wijkenaanpak centraal stelt. Deze dienst werkt in alle 19 wijken met gebiedsbeheerders, projectleiders en wijkbeheerders die de relatie met de bewoners en netwerkpartners onderhouden. Voor de uitvoering van het programma Nieuw Poelenburg, werkt de gemeente met de drie betrokken corporaties: Rochdale, Parteen en ZVH. Twee wethouders en drie corporatiedirecteuren sturen de organisatie aan. Een programmamanager heeft de dagelijkse leiding. Elk onderwerp kent ook een werkgroep met een manager. Zo zijn er groepen voor de sociale, economische, communicatieve en bouwthema's. Managers geven leiding aan gemengde teams van gemeente en corporaties. De woningbouwcorporaties zorgen voor de renovatie van oudbouw en de bouw van

nieuwe huizen. De managers zorgen onderling voor afstemming.

Samenwerking tussen gemeente en corporaties

Zaanstad ziet de corporaties als volwaardige partners in de wijk. Daarom verwacht de gemeente dat de aanpak in Poelenburg bestand is tegen financiële tegenvallers en ander onheil, zoals de brand in het winkelcentrum de Bloemkorf. Dat geeft Zaanstad vertrouwen.

Het afgelopen jaar werd de samenwerking tussen gemeente en corporaties nogal op de proef gesteld. De brand in het winkelcentrum en de juridische nasleep daarvan doorkruisten de onderhandelingen over het stedenbouwkundig plan voor Nieuw Poelenburg. Die onderhandelingen stonden bovendien in het teken van de financiële crisis en de verslechterde financiële positie van de corporaties. Na lang onderhandelen, waarin ook de toekomst van het volkstuintencomplex de emoties deed oplaaien, besloot de gemeenteraad half december unaniem het uitvoeringsplan voor Nieuw Poelenburg te steunen. Het akkoord met Brussel over de bijzondere projectsteun was daarbij een stimulerende factor.

Samenwerking tussen Rijk en gemeente

Er is goed contact tussen de gemeente en VROM/WWI. Zaanstad beschikt daardoor over het netwerk en de expertise van het Rijk. Met name op financieel gebied heeft WWI steun kunnen bieden in het moeizame proces om overeenstemming te bereiken met de corporaties over het stedenbouwkundig plan en het programma voor Nieuw Poelenburg.

Oud-wijkwethouder Ronald Ootjers en huidig wijkwethouder Corrie Noomen (eerder Volksgezondheid en Maatschappelijke Ondersteuning) op de fiets ter gelegenheid van het convenant Gezonde Wijk.
Foto: Jan Burgers

Nieuw Poelenburg

De slogan 'Nieuw Poelenburg, maak het mee' ligt in het verlengde van het collegeprogramma 'Zaankanters maken de streek'. De gemeente wil graag de inwoners betrekken bij het verbeteren van de wijk. Zaanstad maakt daarom dankbaar gebruik van het geld dat het Rijk beschikbaar stelt voor bewonersinitiatieven.

Wonen in een gezonde wijk

Er is het afgelopen jaar gewerkt aan het vernieuwen van het plan Nieuw Poelenburg; een samenwerkingsovereenkomst is in de maak. Er komt een nieuw winkelcentrum en een nieuw gebouw waarin een school, de voor- en naschoolse opvang, het centrum voor Jeugd en Gezin én een buurtcentrum worden gehuisvest. Ook krijgt de wijk een gezondheidscentrum, nieuwe huizen, wordt er geïnvesteerd in de verkeersveiligheid, komt er meer groen en water en worden bestaande huizen energiezuiniger gemaakt. Door deze ingrepen ontstaat een wijk die qua populariteit niet onder hoeft te doen voor andere wijken. Een grotere variatie aan woningen maakt een wooncarrière binnen de wijk mogelijk. De kansen op beter werk en betere scholing nemen toe. In het informatiecentrum kunnen mensen terecht voor vragen over de vernieuwingen en het aanbod aan projecten en cursussen in de wijk. De gezondheid van de bewoners van Poelenburg krijgt op korte termijn aandacht. De

voorbereidingen voor de plaatsing van geluidsschermen langs de A8 zijn inmiddels getroffen. Daarnaast wordt gewerkt aan een inrichtingsplan voor de openbare ruimte en het groen in de wijk. In de tweede helft van 2010 wordt met geld van het ministerie van LNV (subsidie 'groen in de wijk') extra kennis en capaciteit ingezet. Meer bomen, struiken en water in Poelenburg zal de leefbaarheid verbeteren en is goed voor de luchtkwaliteit. In het Darwinpark wordt een plek aangelegd waar bewoners onder begeleiding kunnen sporten. Huisartsen en wijkverpleegkundigen geven beweegadviezen. In het kader van het project 'bewegen op recept', geven huisartsen bewoners die zij vaak op hun spreekuur zien, een recept om met aanzienlijke korting te gaan sporten.

Veiligheid

Het aandeel van de bewoners dat zich wel eens onveilig voelt is gedaald van 46 procent in 2007 naar 35 procent in 2009. Dit is een flinke stap in de goede richting: in de meeste omliggende wijken van Poelenburg neemt het gevoel van onveiligheid namelijk juist toe. Deze gunstige ontwikkeling in Poelenburg is mede te danken aan een zichtbare verbetering van de openbare ruimte. Van de meldingen en klachten die in Zaanstad binnenkomen bij het klantcontactcentrum wordt gemiddeld 66 procent binnen twee dagen afgehandeld; in Poelenburg is dit 76 procent. Dit zegt iets over de effectiviteit van de bewoners als ogen en oren van de buurt.

WIJKEN IN UITVOERING

WONEN IN EEN GEZONDE WIJK

- > Het eerste sportfestival voor Poelenburg was een succes.
- > Twee huisartsen in Poelenburg doen mee met Bewegen op Recept, er komen nog vijf huisartsen bij.
- > Er zijn fitnessstoelentellen en jeu de boules banen aangelegd in het Darwinpark.
- > De gemeenteraad stelde in december de plannen vast voor nieuwe woningen, winkels en voorzieningen.

OVERLAST EN ONVEILIGHEID

- > Aandeel bewoners uit Poelenburg dat zich onveilig voelt is gedaald van 46 procent naar 35 procent in 2009;
- > Klachten worden voor 76 procent binnen twee dagen afgedaan.

JEUGD EN JONGEREN

- > Kinderpersbureau 'De Jonge Molenaar' is begonnen;
- > Poelenburg won de eerste prijs in de ideeënwedstrijd van De Fietsersbond met een plan om fietservaringen van kinderen in de wijk serieus op te pakken;
- > 80 procent van de vroegtijdig schoolverlaters is in beeld gebracht;
- > 200 jongeren zijn doorgestuurd naar passende opleidingen, stageplaatsen, vrijwilligerswerk of baan;
- > Jongerencentrum 'de Kanjer' is geopend.

PARTICIPATIE

- > 60 allochtone vrouwen deden mee aan de basiscursus wonen;
- > 17 vrouwen doen mee aan cursussen en activiteiten.

Overlast

Onveiligheidsgevoelens hebben (ook) in Poelenburg veel te maken met jongerenoverlast op straat. Die overlast is sinds november 2009 volgens betrokkenen verminderd dankzij een goede samenwerking tussen wijkinstellingen, politie en jongeren. De professionals hebben zich onder leiding van de wijkmanager verenigd in een jongeren-netwerk. Dit netwerk heeft als doel jongeren aan te zetten tot positief gedrag.

Activiteiten in De Kanjer, het in november geopende jongeren-centrum, gecombineerd met een strenge aanpak van overlastplegers, lijken effect te sorteren. Jongeren worden uitgedaagd hun talenten te ontwikkelen. Zo waren er het afgelopen jaar enkele interessante eigen initiatieven van jongeren te zien: leerlingen van het Pascal Zuid College maakten een film over Poelenburg als 'topwijk'. De aandacht hiervoor in de Zaanse media had een positief effect op de beeldvorming.

Leren en werken

In Poelenburg is veel aandacht voor de jeugd. Zo richt het Maizena project zich op talentontwikkeling van kinderen. Een groep

jeugdige Poelenburgers luisterde de wijk op met verschillende kunstwerken. Schooluitval en jeugdwerkloosheid krijgen eveneens hoge prioriteit. Er zijn al goede resultaten bereikt dankzij de samenwerking tussen scholen, wijkinstellingen, bedrijven en gemeentelijke diensten, met het jongerenloket als spil. Tachtig procent van de vroegtijdige schoolverlaters in Poelenburg is inmiddels in beeld gebracht. Door een persoonlijke benadering werden ongeveer 200 jongeren doorgestuurd naar passende opleidingen, stageplaatsen, werkplekken en vrijwilligerswerk. Eén van de succesfactoren is het goede contact met het bedrijfsleven in, voornamelijk, Poelenburg en het aangrenzende bedrijventerrein, de Achtersluispolder. Het effect van deze benadering lijkt, tegen de trend in, al zichtbaar in een lichte daling van de werkloosheidscijfers in Poelenburg.

Ondernemers

De gemeente geeft met de woningcorporaties hoge prioriteit aan het ondernemerschap in Poelenburg. De kredietcrisis en de brand in de Bloemkorf zijn des te meer reden te werken aan een positief investeringsklimaat. Het informatiecentrum voor ondernemers is weer

enkele uren per week geopend in de Poelenburcht. Startende ondernemers worden met stimuleringsregelingen, zoals Kleurrijk Ondernemen, aangemoedigd. De mogelijkheden voor een rendabel bedrijfsverzamelgebouw worden bekeken. Het MKB onderzoekt de wensen van de ondernemers zodat er beter ingespeeld kan worden op hun behoeften. Recentelijk is er ook een contactpersoon voor ondernemers in de wijk aangesteld.

Verkeersveiligheid

De Fietsersbond heeft Zaanstad tot winnaar uitgeroepen van het beste idee voor een fietsvriendelijke wijk. Dit plan stimuleert de betrokkenheid en participatie van de jeugd. Het Kinderreisbureau van Poelenburg zet het fietsen op de kaart en verzamelt fietservaringen en ideeën van kinderen. Deze vormen een belangrijke bron van informatie bij de herstructurering van Poelenburg. De verkeersveiligheid is onder meer bevorderd door bewonersinitiatieven. Een interessant initiatief is de 'verkeerssmiley'. De verkeerssmiley, officieel Snelheids Informatie Display, controleert de snelheid van langsrijdend verkeer. Rijdt men keurig de maximaal toegestane snelheid op dat stuk weg, dan

‘Een hoogtepunt was dat de drie corporaties, ondanks de verslechterde financiële situatie, unaniem kozen voor Poelenburg. De grillige markt gecombineerd met de onzekerheden over staatssteun maakt dat lange termijn inschattingen moeilijk te maken zijn.’

Gerda van der Straaten van Rochdale

wordt men beloond met een lachend gezicht. Rijdt men te hard, dan huilt de ‘smiley’. De smiley is goedkoper en lijkt ook doeltreffender dan flitspalen of politiecontroles. De herinrichting van het schoolplein van de Paus Johanneschool, als veilige plek voor kinderen en ouders, is een ander goed voorbeeld van een geslaagd bewonersinitiatief. Als een volgende stap wordt een veilige wandel- en fietsroute, een ‘kindlint’ langs speelplekken in de wijk voorbereid.

Participatie

Deze verkeerssmiley en andere bewonersinitiatieven worden gestimuleerd met behulp van vouchers; het gaat om een bonus bovenop het

in Zaanstad gebruikelijke leefbaarheidsbudget. Het mes snijdt hier aan twee kanten: snelle uitvoering van plannen en activiteiten en een groeiend netwerk van actieve bewoners.

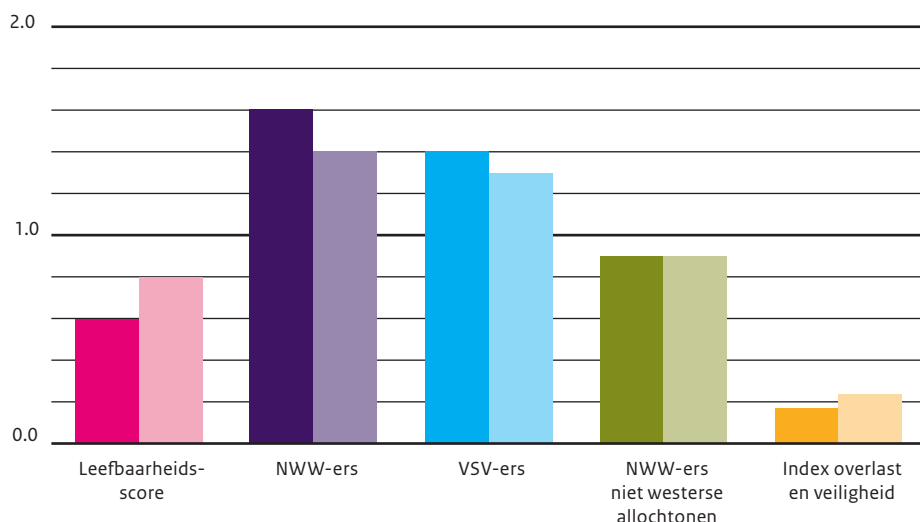
Een ander voorbeeld van een effectief bewonersinitiatief is het fotoboek dat gemaakt is over wat er in 2009 in Poelenburg is gebeurd. De totstandkoming van dit boek leidde tot enthousiaste reacties bij bewoners, professionals en bestuurders. De wijkbijeenkomsten over Nieuw Poelenburg werden het afgelopen jaar goed bezocht. Het vermoeden is dat dit niet alleen te maken heeft met de behoefte van bewoners aan zichtbare veranderingen in de wijk, maar ook met de behoefte mee te kunnen denken over de plannen. Bij ingewikkelde vragen zoals de tweede verkeersontsluiting van Poelenburg, heeft een bewonersgroep een eensluidend advies geleverd. Een andere groep dacht mee over de plaatsing van beeldende kunst in de wijk. De resultaten zijn komend jaar te zien. De website www.nieuwpoelenburg.nl is dit jaar ook uitgebreid. Bewoners hebben nu meer mogelijkheden om te reageren en zelf bijdrages te schrijven. Ook in de Nieuwpoelenburgkrant verschijnen geregeld berichten over de vernieuwingen in de wijk.

Sociale uitsluiting

In het kader van de bewonersparticipatie wordt in Poelenburg speciaal aandacht besteed aan de dreigende sociale uitsluiting van moeilijk bereikbare groepen, zoals migrantenvrouwen. Een doorbraak was de deelname van ongeveer zestig (allochtone) vrouwen aan een cursus leefbaarheid en wonen in 2009. Eén groep gaat door als een vrouwenbrigade, die een gesprekspartner kan zijn voor de woningcorporaties.

Langzaamaan worden steeds meer laaggeschoolde migrantenvrouwen bereikt die zich geen raad weten met hun administratie. Zij krijgen informatie over allerlei voorzieningen waarvan ze gebruik mogen maken. Saen Professionals, een wijkinitiatief van professionele vertrouwenspersonen, heeft de eerste 17 vrouwen over de drempel geholpen van taalcursussen en -activiteiten.

OUTCOME INDICATOR ZAA NSTAD POELENBURG

**Evenredigheidsscore stedelijk gemiddelde = 1
links = 0 meting / rechts = 1 meting**

De evenredigheidsscore geeft de mate van over- / ondervertegenwoordiging aan ten opzichte van het stedelijk gemiddelde. Hierbij heeft het stedelijk gemiddelde de waarde 1. De score van de wijk geeft de afstand tot het stedelijk gemiddelde aan. Een score tussen 0 en 1 geeft ondervertegenwoordiging aan, 1 is evenredigheid en meer dan 1 geeft oververtegenwoordiging aan. Het streven is dat wijken richting het stedelijk gemiddelde (dus richting score 1) gaan.

Veertig plus wijken

>>>Verbreding
wijkenaanpak

Almelo

Ossenkoppelerhoek

>>> 'De Ossenkoppelerhoek is van en voor iedereen.'

(Wijkbewoner)

De Ossenkoppelerhoek in Almelo is een levendige wijk die circa 7.000 bewoners telt. De wijk heeft bewoners met uiteenlopende leefstijlen. In sociaal en fysiek opzicht kent de wijk zwakke plekken: onaantrekkelijke speelplekken en groenvoorzieningen, lage sociale participatie, lage inkomens en, vooral onder migranten, een laag opleidingsniveau. Bij de herstructurering staan de bewoners centraal. Immers, als het met de mensen in de wijk beter gaat, gaat het met de wijk als geheel beter.

Corporaties Beter Wonen en St. Joseph, het wijkbestuur 'Wijkplatform Ossenkoppelerhoek' en de gemeente werken samen aan het verbeteren van de leefbaarheid van de wijk en de betrokkenheid van de bewoners. Dit proberen zij te bewerkstelligen door een combinatie van sociale, fysieke en economische maatregelen. Deze zijn onderverdeeld in vier doelstellingen: wonen in een veilige omgeving, persoonlijke groei en ontwikkeling, opvoeden en opgroeien én oud worden in de wijk.

Veilige en aantrekkelijke woonomgeving

De nadruk bij de doelstelling 'een veilige en aantrekkelijke woonomgeving' ligt vooral op ontmoetingsactiviteiten voor bewoners. Sport- en spelactiviteiten dragen bij aan een gezonde, leefbare wijk en het welbevinden van de bewoners, met name de jeugd. In de Ossenkoppelerhoek is de eerste City Jungle in gebruik genomen. Almelo is daarmee de eerste gemeente in Nederland die zo'n speeltoestel voor de jeugd heeft. De City Jungle moet de kinderen in de wijk aanzetten om vaker buiten te gaan spelen en meer te bewegen. Met buurtbemiddeling is begonnen in het kader van het project 'Een goede buurt maak je samen'. Medewerkers van de woningcorporatie en de welzijnsorganisatie spreken met buurtbewoners over de leefbaarheid in de straat. Bewoners kunnen meedenken over het verfraaien van bijvoorbeeld portiekflats of de straat. Ook helpen zij mee bij de uitvoering van hun eigen ideeën.

Persoonlijke groei en ontwikkeling

Het belangrijkste project binnen de doelstelling 'Persoonlijke groei en ontwikkeling' is het participatieteam. Dit team werkt volgens het principe 'één persoon, één trajectplan, één hoofdaannemer'. Daarnaast helpt het

buurtbeheerbedrijf 'MAC Actief in de Wijk' mensen op weg naar werk en scholing. Het bedrijf voert vooral kleine klussen uit in de buurt. Buurtbewoners die een klusje hebben kunnen zich daar melden. Werklozen uit de buurt voeren de klussen uit. Verder zijn werkgevers uit de buurt gevraagd om mensen bij hun bedrijf werkervaring te laten opdoen. Ook de gemeente (beheren openbare ruimte) en de woningcorporaties (bouw) helpen mensen aan werk.

Gezinscoaches proberen de vicieuze cirkel van armoede en problemen binnen het gezin te doorbreken. Daardoor krijgen met name de kinderen in die gezinnen een beter toekomstperspectief. De coaches maken het gezin 'krachtiger' en stimuleren het eigen initiatief, maar verlangen ook eigen inzet van de gezinsleden.

Opvoeden en opgroeien

Onder de noemer 'opvoeden en opgroeien' zijn vooral projecten voor de jeugd opgezet. Ossenkopjes is zo'n project. Kinderen kunnen door klusjes in de wijk te doen Ossenkopjes verdienen. Met de Ossenkopjes kunnen de kinderen artikelen kopen bij een uitgiftepunt in het winkelcentrum in de wijk. Dit punt wordt bemand door vroegtijdig schoolverlaters of langdurig werklozen uit de wijk. Kinderen kunnen bijvoorbeeld een Ossenkopje verdienen door deel te nemen aan verkeerslessen of lessen over zwerfvuil. De Ossenkopjes kunnen worden ingewisseld tegen bijvoorbeeld een tweedehands kinderfiets. Deze fietsen worden opgeknapt door vroegtijdig schoolverlaters of langdurig werklozen uit de wijk.

Oud worden in de wijk

De Ossenkoppelerhoek vergrijst. In delen van de wijk wonen relatief veel 65-plussers. In het

kader van de doelstelling 'Oud worden in de wijk' wordt gewerkt aan de bouw van een nieuw woonzorgcomplex met gezondheidscentrum, nieuwe seniorenwoningen in de wijk, een nieuwe ontmoetingsplek en het uitbreiden van ontmoetingsactiviteiten voor ouderen.

Amersfoort

Liendert

>>> ‘We zijn in Liendert begonnen met projecten behorend tot de sociale en de economische pijler. Het is interessant na te gaan of dit de wijk ook al in een opwaartse beweging brengt.’

Directeur Alliantie Eemvallei Koos Koolstra

De wijk Liendert maakt, net als Kruiskamp, onderdeel uit van het programma Amersfoort Vernieuwt. Liendert is een typische jaren-zestigwijk aan de oostkant van Amersfoort. De wijk heeft het karakter van een buitenstedelijke tuinstad. De problemen van de wijk concentreren zich in Liendert-Noord. Er is sprake van lage ruimtelijke kwaliteit, verloedering van de omgeving en tegelijkertijd grote sociale problemen, zoals een hoge werkloosheid en vroegtijdig schoolverlaten.

De natuur in de wijk

Voor een verhoging van de ruimtelijke kwaliteit van de wijk is een betere samenhang tussen het park Waterwingebied en de wijk noodzakelijk. Bijzonder is dat de natuur de wijk wordt ingebracht. Het park loopt dan letterlijk tussen de woningen door. Bewoners kunnen meer dan nu genieten van de natuur. Ze kunnen recreëren en de kinderen kunnen spelen. De garageboxen die nu een belemmering vormen tussen de wijk en het groen worden medio 2011 verwijderd. Op twee plekken is begonnen met het verbeteren van de zichtbaarheid van de toegangswegen. De aanpak van het Waterwingebied is in 2009 begonnen met een breed participatietraject. De grotendeels bijstandsgerechtigde bewoners zijn daarbij extra ondersteund en begeleid door een speciaal daarvoor aangestelde opbouwwerker. Via buurtvoorlichters zijn enquêtes gehouden en bewonersbijeenkomsten georganiseerd.

Minder schooluitval, meer meedoen

De ABC-school is de Amersfoortse variant van de brede school. Kinderopvang, basisonderwijs, welzijns- en zorginstellingen gaan samen onder één dak. In Liendert moet voor deze samenvoeging een nieuw gebouw worden neergezet, waarin onder andere ook het wijkcentrum komt. Zo worden de ontplooiingskansen voor de bewoners vergroot en vinden er meer participatieactiviteiten plaats. Er wordt geprobeerd om schooluitval te voorkomen. De ABC-school is naar verwachting in 2012 gereed. Om de sociale problemen tegen te gaan, wordt er gewerkt aan het terugdringen van schulden, aan minder werkloosheid en aan een beter toekomstperspectief voor de bewoners.

In Liendert zijn AV-teams (AV staat voor Aanspreken en Vooruihelpen) aan de slag

gegaan. Er zijn het afgelopen jaar al 250 huishoudens bezocht. Voor de huishoudens die hulp nodig hebben, komen er vervolgsprekken en uiteraard een overdracht aan een hulpverlenende instelling.

Een nieuwe ontwikkeling voor deze wijk is het thema wijk economie. Bewoners en ondernemers worden gestimuleerd en geholpen met hun ondernemerschap. Zo verbeteren zij hun toekomstperspectief. Intussen is een Amersfoort Vernieuwt-werkpunt in Liendert opgezet. Hier kunnen bewoners informatie vinden over het beginnen van een onderneming of het vinden van werk. Via het AV-werkpunt kunnen zij deelnemen aan maatschappelijke stages. Ook werken acht buurtvoorlichters aan het vergroten van de participatie binnen de wijk.

In Liendert zijn dit jaar acht garageboxen omgebouwd tot startersbedrijfsruimten. In 2011 volgen er nog meer. Beginnende ondernemers, in eerste instantie de omwonenden, kunnen deze ruimten huren voor de huidige huurprijs van de garageboxen voor maximaal twee jaar. Dit laatste om de doorstroming te bevorderen.

Breda

Haagse Beemden

>>> 'Haagse Beemden is ons nieuwe thuis, we hebben de kapel van Gagel-donk ontdekt en leuke ontmoetingen gehad bij de wandeling van Lopend Vuur. We willen hier niet meer weg.'

(Bewoners Thijs en Ella)

De Haagse Beemden is de grootste wijk van Breda waar 27.250 mensen wonen in een landelijk groene omgeving. Het ontbreken van een centraal hart maakt dat het contact tussen de buurten verwatert en groepen naast elkaar leven. Langdurige werkloosheid is in een aantal buurten hardnekkig en neemt toe. Het voorzieningenniveau voor jongeren is laag en dat speelt verveling in de kaart. Ook is er een toename van onveiligheidsgevoelens en anonimiteit.

De wijkraad, corporaties en gemeente werken in korte lijnen met elkaar samen in het wijkimpulsplan Haagse Beemden. Er is een grote betrokkenheid van verschillende bewonersgroepen en wijkorganisaties. Sinds de uitvoering van het plan is er een echt Haagse Beemden-gevoel ontstaan en iedereen is trots op het nieuwe logo.

Leren en opgroeien

Meer doen voor jongeren: dat was één van de ambities van het wijkimpulsplan. Daarom komt er een jongerenontmoetingsplaats en wordt een nieuw kunstgrasveld geopend. Om jongeren betrokken en actief te houden, is op advies van de jongeren zelf begin 2010 het DOE-geld gelanceerd. Jongeren kunnen via deze regeling zelf activiteiten bedenken, uitvoeren en zijn ook zelf de jury. Die bestaat uit 20 jongeren die een goede afspiegeling vormen van de inwoners van de wijk. Het project Veiligheidshuis werkt gebiedsgericht. Ook is er voor jongeren een traject van Zorg op maat. Veiligheidshuis is een samenwerkingsverband van onder meer politie, gemeente, justitie, bureau jeugdzorg, kinderscherming, Surplus Welzijn en bureau huiselijk geweld. Het kent een preventief overleg (jongeren die in beeld zijn maar nog niet zijn veroordeeld) en een scenario-overleg over de harde kern van veelplegers. Er wordt bekeken wat een passende strafmaat is en of er zorg moet worden aangeboden. Er zijn momenteel minder overlastgevende jongeren in de Haagse Beemden dan twee jaar geleden. De Brede School Vlierenbroek, met een wijkcentrum en wijkkeuken én het Centrum voor Jeugd en Gezin, is inmiddels geopend. Er zijn veel wijkactiviteiten, ook voor jongeren uit het basis- en voortgezet onderwijs.

Werken en meedoen

Een ondernemerscoach gaat de langdurige werkloosheid tegen. Samen met de sociaal makelaars is hij gehuisvest in het wijkkantoor en inmiddels heeft hij bijna twintig mensen geadviseerd en begeleid. In het kantoor is ook ruimte gemaakt voor de wijkagent, de wijkraad Bekom en de beide buurtmeesters van de corporaties Singelveste/AlleeWonen. Er is extra begeleiding voor mensen met een Wajong-uitkering en er is een preventiemedewerker aangesteld. Die helpt de specifieke Antilliaanse groep in de wijk op weg naar passend werk en zorg. Schulden vormen een grote belemmering bij het omhoog klimmen op de maatschappelijke ladder. Daarom is er extra aandacht voor budgetcoaching en voorlichting, hulp en advies via maatschappelijkwerk dat ook kantoor houdt in de wijk.

Om zoveel mogelijk inwoners uit de grote diversiteit aan mensen die de Haagse Beemden typeert te bereiken, is er het Lopend Vuur. Elke week hebben zo'n 60 bewoners een reis door hun buurt gemaakt. Zij kwamen terecht op nieuwe plekken en ontmoetten nieuwe mensen. Zo is er een groot netwerk ontstaan en pakken bewoners, gemeente, wijkraad, corporaties en organisaties allerlei activiteiten in de wijk op. Een aantal bewoners heeft onder meer een spiritueel centrum en een netwerk voor zelfstandigen zonder personeel opgericht.

Wonen en veiligheid

De sociaal makelaars en buurtcoaches dragen bij aan het verbeteren van het veiligheidsgevoel en aan inbraakpreventie. Ook is begonnen met buurtpreventie om inbraken te voorkomen. De kwaliteit van de openbare ruimte is verbeterd. Aanpassingen aan de

woonomgeving worden in samenwerking met de corporaties uitgevoerd, bijvoorbeeld de toegankelijkheid, veiligheid en verlichting van de achterpaden. Ook de verlichting en inrichting van de openbare ruimte wordt verbeterd, zoals bij het winkelcentrum De Donk.

Den Bosch Boschveld

>>> 'Eerst mensen, dan de stenen.'

Wethouder Rodney Weterings

In het westelijk deel van 's-Hertogenbosch ligt de wijk Boschveld. In de wijk wonen ruim 3200 mensen, verdeeld over meer dan 1500 huishoudens. Mede door de ligging bij het station heeft Boschveld veel last van drugsoverlast. De bewoners beoordelen de sociale cohesie in hun buurt beduidend lager dan gemiddeld in Den Bosch. Om de sociale cohesie te bevorderen, worden er activiteiten georganiseerd, zoals een buurtfeest, het samen opknappen van speelplekken en het samen aanleggen en beheren van tuinen.

Winkelcentrum Boschveld

Er ligt een haalbaarheidsonderzoek/schetsplan voor een winkelcentrum met als uitgangspunten: het toevoegen van een supermarkt, één ingang voor de woningen en het afsluiten van het Menno van Coehoornplein achter het winkelcentrum. De betrokken partijen (gemeente, ontwikkelaar 3W vastgoed en corporatie Brabantwoningen) zijn in onderhandeling over een uitvoeringsovereenkomst. Van zeven Verenigingen van Eigenaren wordt één vereniging gemaakt. De eigenaren/bewoners hebben inmiddels vertrouwen gekregen in het hele proces. Dat vertrouwen is vooral verkregen door een stringent veiligheidsbeleid, het vastleggen van plannen voor het winkelcentrum in een wijkplan en het tussentijds met overheidssubsidie opknappen van luifels en gevels. De steun in woord en daad van de projectwethouder, die voor de omgeving direct aanspreekbaar is, is een belangrijke bijdrage aan dat vertrouwen.

Buurtservicebedrijf

Het buurtservicebedrijf is een project dat de buurt (wijkraad Onafhankelijk Buurtplatform Boschveld) zelf naar voren heeft gebracht. Het bedrijf is bedoeld voor het verrichten van klussen voor en door wijkbewoners. Het buurtservicebedrijf voorziet in werkervaringsplaatsen bij bedrijven in de wijk. Er is een talentenbank opgericht. Buurtbewoners tonen een grote bereidheid om hieraan mee te doen. Bewoners die bij het wijkplein komen voor hulp, worden doorverwezen naar het buurtbedrijf om ook hun kwaliteiten in te zetten. Eén van de corporaties heeft snel een pand ter beschikking gesteld. Er is contact gezocht met

Breda, Tilburg en Waalwijk om te leren van ervaringen van de buurtbedrijven daar.

Uitvoering Wijkplein

In het Wijkplein (voorheen Pitstop) kunnen bewoners terecht met vragen over zaken als wonen, zorg en (welzijns)activiteiten. Hier kunnen zij ook hulp krijgen bij het invullen van formulieren. De balie wordt bemensd door vrijwilligers. Verder bestaat het Wijkplein uit een kernteam van medewerkers van corporaties, gemeente, zorg- en welzijnsorganisaties. Zij zijn achtereenvolgens voor de vrijwilligers en houden spreekuur. Ook leggen zij hun oor te luisteren in de wijk en stimuleren zij bewoners zelf of samen zaken in hun buurt aan te pakken.

Brede Bossche School

Er moet een Brede Bossche School komen die aantrekkelijk is voor een brede groep ouders en kinderen. Het is de bedoeling om 'witte' kinderen aan te trekken en de betrokkenheid van allochtone ouders bij de school te vergroten. In combinatie met een kindcentrum voor 0- tot 13-jarigen en stimuleringsmaatregelen moet dit leiden tot een meer gemengde school, waarin alle kinderen en bewoners van Boschveld zich thuis voelen.

Er is een team gevormd, met onder andere de school, de kinderopvangaanbieder en het welzijnswerk, dat het project vormgeeft. Er is dagopvang - zowel kinderdagopvang als buitenschoolse opvang - bij de school, de terugloop van het aantal leerlingen is gestopt en er is een project om de betrokkenheid van de ouders te vergroten. De integrale benadering (meerdere partners betrekken bij de

brede school) en de betrokkenheid van schoolteam, directie en bestuur zijn belangrijke voorwaarden gebleken voor het slagen van dit project.

Emmen

Emmermeer

>>> 'We gaan niet door de voordeur om de vraag op te halen maar - volgens de Drentse cultuur - door de achterdeur, om het aanbod op te halen van wat mensen zelf te bieden hebben.'

Beleidsadviseur Afien Valkenburg

Emmermeer is de oudste naoorlogse woonwijk van Emmen, gerealiseerd in de jaren '50 en sinds 1987 in herontwikkeling. Begin 2009 telde Emmermeer 3150 woningen en 6222 inwoners. Het noordelijk deel van Emmermeer kent een opeenstapeling van problemen, onder meer armoedeconcentraties, slechte leefgewoonten, matige gezondheid, sociaal-economische achterstanden en sociale uitsluiting. Er is een nijpend tekort aan ruimte voor kinderopvang, buitenschoolse opvang en voorzieningen voor jeugd en jongeren. Ook is er sprake van ernstige wateroverlast en een slechte staat van de openbare ruimte.

Wijkplan

Het wijkplan Emmermeer 2009-2014 is het resultaat van een gezamenlijke inzet van bewoners, professionals en betrokken organisaties uit de wijk. Het programma is onder regie van het samenwerkingsverband Emmen Revisited opgesteld. Dat is gebeurd volgens de methode voor wijk- en dorpsgericht werken die in de afgelopen jaren is ontwikkeld. Het hoofddoel van het wijkprogramma is het verbeteren van de sociale kwaliteit van de wijk in een periode van vijf jaar. Er is gekozen voor vier thema's: wonen, woonomgeving, het sociale klimaat en voorzieningen. Een deel van de wijk is al gesloopt en de bewoners hebben veel inspraak in de plannen en processen. Bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen wordt uitgegaan van gelijkwaardigheid van gemeente, maatschappelijke partners en bewoners. Bewoners doen mee van begin tot eind.

Grotere kwaliteit woonomgeving

De wijk bevindt zich op de locatie van een voormalig meer en vormt een kom, waardoor er ernstig wateroverlast ontstaat. Het terugdringen van de wateroverlast vraagt al jaren om extra aandacht en investeringen. Op verschillende plaatsen hebben al fysieke ingrepen plaatsgevonden. In samenhang daarmee worden achterstallig onderhoud van onder meer het wijkpark, andere groenvoorzieningen, straten en trottoirs aangepakt. Ongeveer een derde van de plannen is afgerond, de overige activiteiten vinden eind 2010 hun beslag.

Sociaal klimaat

Er zijn sociale interventies uitgevoerd, maar er is behoefte aan een zorgvuldig en meer afgewogen pakket. De inzet is nu een

gezamenlijke aanpak en het opstellen van het Programma Buurt Vitaal. Hierbij ligt de nadruk op het versterken van de eigen verantwoordelijkheid van bewoners en het wegnemen van problemen op het gebied van financiën en gezondheid.

Er was een toenemende behoefte om bewoners en wijkorganisaties op een andere wijze bij dit proces te betrekken. Het plan van aanpak Buurt Vitaal is in het najaar beschikbaar. In het proefproject Klimmen Op Eigen Kracht (KOEK) komen welzijnswerkers bij mensen thuis om samen uit te zoeken wat mogelijk is. Daarbij gaan ze uit van de eigen kracht van bewoners. KOEK heeft al veel positieve resultaten laten zien. Zo zijn vijftien bewoners van de wijk aan de slag gegaan met hun droom of wens en een groot deel van deze dromen is gerealiseerd. Bovendien helpen deze bewoners weer anderen om hun droom te realiseren.

Voorzieningen

Door een sterke toename van het aantal gezinnen is er een nijpend tekort aan ruimte voor kinderopvang, buitenschoolse opvang, sport en spelruimte en peuterspeelwerk. De eerste stappen in het proces om tot een verbetering te komen, zijn al gezet. Het belangrijkste leereffect van de wijkeraanpak Emmermeer ligt in de werkwijze van Emmen Revisited. In de afgelopen 10 jaren was Emmen Revisited (ER) als projectaanpak - en later als programma-aanpak - succesvol in drie gebieden. Om de ER-formule te kunnen uitbreiden naar meer gebieden in Emmen, moet de methode niet als afzonderlijke eenheid worden gezien, maar juist als een gemeenschappelijke methode.

Haarlem

Zomerzone

>>> ‘Vooral het project ‘De Sprong’ beschouw ik als een grote kans voor de buurtbewoners. En je merkt dat het geld voor bewonersinitiatieven een hoop losmaakt’.

Programmamanager gebiedsontwikkeling Aad van Ake

De Slachthuisbuurt en de Parkwijk vormen samen de Zomerzone. De Slachthuisbuurt is een vooroorlogse wijk die door de corporaties werd gehandhaafd als een buurt met voornamelijk huurwoningen. Parkwijk is een naoorlogse wijk. De inkomensontwikkeling en arbeidsparticipatie lopen achter op het Haarlems en landelijk gemiddelde. Veel kinderen hebben een onderwijsachterstand. Het is belangrijk dat bewoners en vooral de jeugd weer perspectief zien voor henzelf en voor de buurt.

Er is veel aandacht voor: meedoen aan een vertrouwde samenleving, investeren in leren en opgroeien en stimuleren van het vinden van werk. Het is het resultaat van een samenwerking met de corporaties, wijkraden, bewoners en sociaal-maatschappelijke organisaties.

De betrokken bewoners en de in de buurt actieve instanties zijn in de gelegenheid geweest plannen in te dienen. Inmiddels zijn 99 plannen ingediend. De stuurgroep Haarlem Oost, bestaande uit drie corporatiedirecteuren en twee wethouders, bepaalt welke plannen worden uitgevoerd, nadat ze eerst voor advies zijn voorgelegd aan de wijkraden Slachthuisbuurt en Parkwijk. De aanvragers die een positief bericht van de gemeente hebben ontvangen, staan te popelen om aan de slag te gaan.

Meedoen

De doelstellingen worden door de ingediende aanvragen onderbouwd. Met name in het kader van de doelstelling 'meedoen aan een vertrouwde samenleving' zijn veel aanvragen ingediend. Deze doelstelling wordt geconcretiseerd in het buurtcentrum De Hamelink in de Slachthuisbuurt. Dat is de afgelopen tijd een warm en sociaal centrum voor de buurt geworden, waarin drukbezochte activiteiten plaatsvinden. In Parkwijk worden vanuit de brede school Parkrijk veel activiteiten georganiseerd. Doenja is een moedercentrum in De Hamelink waar veel wordt georganiseerd door en voor vrouwen. In Parkwijk is Doenja gestart met een moedergroep.

Investeren

De uitvoering van 'investeren in leren en opvoeden' concentreert zich in de beide brede scholen in het gebied: de Talenten en Parkrijk. De brede school Parkrijk werkt hard aan een

beter niveau en een beter imago en werkt mee aan allerlei buurtactiviteiten. In een voormalig gebouw van een garagebedrijf komt een fitnessruimte in combinatie met huiswerkbegeleiding voor jongeren. De bibliotheek is gestart met huiswerkbegeleiding. Nu wordt de laatste hand gelegd aan De Trol, een ruimte van corporatie PréWonen waarin een sportschool actief aan de gang gaat voor jongelui en voor oudere buurtbewoners.

Stimuleren

Voor de doelstelling 'stimuleren werktoeleiding en economische activiteiten' wordt gewerkt aan het project de Sprong. In een voormalig schoolgebouw zijn organisaties gevestigd die mensen helpen werk te vinden of een eigen bedrijf te beginnen. De Sprong is een samenwerking van Paswerk, Kontext, Inholland, de Schalm en de gemeente. Er is een intensieve samenwerking met Paswerk en Jeugdzorg voor jongerenactiviteiten en begeleiding naar werk.

Begin 2010 is vanuit de brede school de werkgroep 'Kunst op Dreef' begonnen met een kunstproject in Parkwijk. Via allerlei activiteiten en cursussen krijgen de bewoners de kans om met kunst en cultuur bezig te zijn. Om de activiteiten van de werkgroep te ondersteunen, verlenen organisaties als stichting Dock, Paswerk en de brede school Parkrijk en de gemeente hun medewerking.

Heerlen

Passart

>>> ‘Als overlast en criminaliteit het dagelijkse leven in de buurt bepalen en er geen vertrouwen meer is in de overheid, is elke actie gericht op participatie en sociale cohesie water naar de zee dragen.’

Projectleider Passart Annemie Akkermans

De wijk Passart telt zo'n 2500 bewoners die hoofdzakelijk in huurwoningen wonen. Zij kampen met achterstanden op het gebied van veiligheid en op fysiek sociaal en economisch vlak. Gevolg: lage inkomens, laag opleidingsniveau, veel opgroei-problemen en een groot aantal probleemgezinnen. In die gezinnen is sprake van huiselijk geweld, schulden en verslavingen. De gemeente Heerlen, de politie Limburg-Zuid, wooncorporatie Woonpunt, welzijnsorganisatie Alcander, basisschool St. Paulus en de bewonersorganisatie Carisven werken daarom samen in het project 'Samen werken aan een beter Passart.'

Veiligheid

De doelstelling van het project was het versneld verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid(sbeleving). Met alle betrokken partijen is in hoog tempo gewerkt aan de zwaarste problemen op het gebied van overlast en criminaliteit. Er is gekozen voor de methode 'Hartslag', waarmee in Heerlen-Centrum al succesvolle resultaten waren bereikt. Deze methode houdt in dat onder strakke regie van de gemeente zowel op individueel als gebiedsniveau overlast en criminaliteit zijn aangepakt. Na deze eerste fase, waarin vooral de professionele partijen aan zet waren, is de methode Buurtgericht Werken in Heerlen ingezet. Daarbij zijn de bewoners uitdrukkelijk betrokken. Zo kunnen met behulp van het project "Buurtbemiddeling op maat" conflicten tussen burens en buurtgenoten worden opgelost. Verder is de jongerenoverlast effectief aangepakt en is het project Veiligheid in en rondom school uitgevoerd. Daarin speelt de school, als onderdeel van de sociale infrastructuur, een belangrijke rol. Alle (drugs) overlastpanden in Passart zijn aangepakt en de wijkagent heeft 80 procent van zijn tijd besteed aan het project. Uit het burgeronderzoek 2009 is gebleken dat de inwoners van Passart het gevoel hebben dat hun wijk veiliger is geworden.

Leren en opgroeien

Er is veel aandacht voor jongeren. Er is onder meer een taal- en opvoedproject uitgevoerd. Daarbij wordt via huisbezoeken contact met gezinnen van de jongeren gelegd, zodat ook andere problemen meteen in kaart konden worden gebracht. De basisschool in Passart presteert inmiddels goed en de veiligheid en speelgelegenheid voor kinderen is sterk verbeterd.

Woonomgeving

De jongeren hebben een ontmoetingsplek gekregen met een bijbehorend trapveldje. Ook heeft de basisschool een nieuwe speelplaats gekregen en is het buurtplein opgeknapt. De heringerichte plekken zijn nog altijd heel, bewoners en de jeugd zijn er trots op en onderhouden het deels zelf. Dat komt ten goede aan de sociale cohesie. Verder houdt een groep ex-verslaafden onder begeleiding de buurt schoon. De sloop van de flats door corporatie Woonpunt is bijna klaar. De 300 gezinnen die daardoor moesten verhuizen, hebben extra begeleiding gekregen. Daarnaast heeft de politie tijdens de sloopwerkzaamheden extra gesurveilleerd. Dat had een duidelijk positief effect op de veiligheid(sbeleving). Het welslagen van deze aanpak was sterk afhankelijk van de inzet van de projectleider en deelprojectleiders. Zij wisten de fysieke aspecten van de sloop te combineren met de veiligheidsaspecten en de sociale kant.

Buurtactieplan

Het Buurtactieplan Passart bestaat uit 26 deelprojecten die over een periode van vijf jaar worden uitgevoerd. De ervaringen die met de diverse deelprojecten zijn opgedaan, worden gedeeld met andere wijken en gemeenten via conferenties, themadagen, websites of anderszins.

Helmond

Helmond-West

>>> ‘Het wijkhuis moet een prettige plek zijn waar mensen elkaar ontmoeten en waar iedereen gebruik kan maken van diverse voorzieningen.’

(Wijkbewoner over de ontwikkeling van het wijkhuis)

Helmond-West is een zeer gedifferentieerde wijk met een rijke diversiteit aan mensen, woningen en voorzieningen. Deze wijk kenmerkt zich door hoge werkloosheid, complexe maatschappelijke problemen, een verouderde woningvoorraad, een eenzijdige samenstelling van de bevolking, weinig sociale samenhang, criminaliteit en veel gevoelens van onveiligheid. De jongeren vinden dat er te weinig voor hen in de wijk te doen is.

In december 2009 is het wijkontwikkelingsprogramma Helmond West, een vertaling van de wijkvisie uit 2008, in de gemeenteraad en het bestuur van woningcorporatie woCom vastgesteld. Dit programma is opgesteld samen met partners en bewoners. De partners in het wijkontwikkelingsprogramma zijn naast de gemeente en woCom onder andere SWH (Welzijn), LEV (Maatschappelijk Werk), waterschap, de provincie, de twee basisscholen, BJ Brabant, Spring kinderopvang, West Werkt (re-integratie).

Woonomgeving

Als onderdeel van het wijkontwikkelingsplan komen er meer woningen voor starters, meer differentiatie tussen koop en huur en meer ruimte voor goede parkeeroplossingen. De openbare ruimte krijgt ook aandacht: nieuwe pleinen, een nieuw buurtpark, de straat wordt heringericht, sommige gevels opgeknapt en er wordt gewerkt aan de verbetering van de uitstraling van het winkelcentrum. Hierover wordt intensief met de betrokken ondernemers en bewoners gesproken.

Veiligheid

Om de overlast te verminderen en de veiligheid te vergroten, is onder andere de zichtbaarheid van politie en stadswacht vergroot. De buurtbeheerders en het Jeugd Preventie Team blijven zich inzetten. Dit team bestaat uit Bijzonder Jeugdwerk Brabant, een functionaris van de gemeente, de buurtbrigadier van de politie en het jongerenwerk West van SWH. Er is sprake van een combinatie van actieve inzet (preventie) en directe aanpak (van overlastveroorzakers). Het project 'Kijk vooruit' richt zich met name op jongeren die ernstige overlast veroorzaken of dreigen af te glijden naar de criminaliteit.

Zij worden gemotiveerd om naar school te gaan of te gaan werken en gestimuleerd om hun problemen op te gaan lossen.

In samenwerking met de straathoekwerker worden projecten uitgevoerd, waarbij de overlast voor de wijkbewoners vermindert en de behoeften van jongeren centraal staan. Het team heeft wisselend succes. Daarom wordt hard gewerkt om de effectiviteit te verhogen. Ook wordt er gekeken naar een combinatie met de Achter de Voordeuraanpak.

Leren en opgroeien

Het Wijkhuis Brede School is één van de belangrijkste onderdelen van de integrale wijkontwikkeling in Helmond West. Het moet onderdeel gaan uitmaken van het te creëren sociaal-maatschappelijke hart van de wijk. Het is een vernieuwend concept op het vlak van duurzaamheid en multifunctionaliteit: zo heeft het Wijkhuis Brede School een sterke binding met de wijk en de nabijgelegen ecologische verbindingzone via multifunctionele sport-, spel- en educatieve voorzieningen. Voor het aspect duurzaamheid is een duurzaamheidscoach ingehuurd door de provincie.

Het doel van deze 'Wijkhuis Brede School+' is om maatregelen op diverse maatschappelijke terreinen, zoals leren en opvoeden, integreren en participeren en sociale cohesie, te verwezenlijken.

Er zijn sportprojecten opgezet, waaronder de schoolsportvereniging. Dit is een groot succes, ruim 130 leerlingen van de basisscholen zijn hierdoor gaan sporten.

Om de zelfredzaamheid en participatie van bewoners te vergroten is extra inzet nodig. Een voorbeeld hiervan is het project MOKI (opvoedingsondersteuning voor moeder en kind). Dit project heeft als doel de taalverwer-

ving te bevorderen, de ouderparticipatie te verhogen en de betrokkenheid van de ouders te stimuleren. Het zorgt er ook voor dat ouders zich bewuster worden van hun mogelijke bijdrage aan de ontwikkeling van hun kind. Inmiddels doen ruim 10 moeders mee en dat zullen er in de toekomst meer worden.

Het opbouw- en jongerenwerk zet onder andere stevig in op het bevorderen van de participatie. Zo is een participatiecoach aangetrokken om het jongerenwerk een nieuwe impuls te geven en zijn er actieve meedenkgroepen van wijkbewoners opgericht rondom de belangrijke thema's in de wijk. Er is voldoende betrokkenheid van de partners en wijkbewoners. Het nieuwe college van Helmond geeft Helmond-West, samen met Binnenstad-Oost, prioriteit in de wijkvernieuwing.

Hengelo

Berflo Es

>>> ‘In een aantal bijeenkomsten hebben we plannen uitgewerkt om het Kornoeljepad een andere uitstraling te geven. Dat bewoners het grootste deel zélf gaan doen, vind ik bijzonder.’

(Medewerker woningcorporatie Welbions Marjan Stroot)

De wijk Berflo Es, gelegen in het zuiden van Hengelo, doet denken aan een mozaïek, zowel qua uiterlijk als qua functies en bewoners. De wijk wordt gekenmerkt door verschillende tamelijk kleinschalige gebieden met elk een eigen karakteristiek. De voorzieningen staan onder druk, er is weinig binding, het percentage lage inkomens is hoog, evenals het percentage werkzoekenden. Veel jonge en oudere bewoners hebben overgewicht en leerachterstanden.

Volgens de inwoners kan de leefbaarheid en de sociale samenhang van de wijk sterk worden verbeterd. De gemeente Hengelo investeert samen met woningcorporatie Welbions en andere partners in een wijk waar het plezierig wonen is. Het programma 'Kansen scheppen, stappen maken' heeft als doel de wijk sociaal, fysiek en economisch te verbeteren.

Ondernemende wijk

Om de zelfontplooiing van bewoners te vergroten, is in 2010 een kansenfabriek geopend, het Ondernemerscentrum H164. Dit is een bedrijfsverzamelgebouw voor de sociale economie met een aantal ondersteunende faciliteiten. Het geeft wijkbewoners de kans om door kleinschalig ondernemerschap een eigen inkomen te verwerven en zich in sociaal opzicht verder te ontwikkelen. Er is ruimte voor drie sociale ondernemingen en ook voor beginnende bedrijven zoals een klussenbedrijf en een trappenbedrijf. Overigens kwam Hengelo in FNV Onderzoek onder gemeenten over sociaal beleid als beste uit de bus (1 van de 5 met maximale score). In de Wet Werk en Bijstand-vergelijking is de gemeente Hengelo samen met Tilburg als eerste geëindigd. In een gezamenlijke inspanning met vooral het ROC (werkervaringsplaats) en ook Buurtbeheer heeft het Buurtbedrijf tot nu toe meer dan 1200 bezoekers. Dit project richt zich op de inzet van (langdurig) werklozen in de buurt. Bewoners die een klusje hebben kunnen zich melden.

Lerende wijk

De brede school is tot op heden nog niet gerealiseerd, maar er wordt wel voorgesorteerd op de toekomstige realisatie in 2012. Hierin komen diverse scholen uit de wijk,

peuteropvang en ook een Centrum voor Jeugd en Gezin. Sport- en taalbeleid worden speerpunten in de brede School.

Sportieve en creatieve wijk

In het kader van Gezonde Wijk loopt een samenwerking tussen experts en bewoners. Dit bestaat uit de ontwikkeling van e-learning en een wijkcursus Gezonde Leefstijl. Er zijn veel nieuwe voorzieningen gerealiseerd, zodat de bewoners en de jongeren zich kunnen ontwikkelen. De eerste interactieve voetbalmuur van Nederland is in samenwerking met Scoren in de Wijk geplaatst. De muur zit vol elektronica, lichten en computers en is bedoeld om jongeren op een speelse manier in beweging te houden. Het doel op de muur is verdeeld in 16 panelen die afzonderlijk moeten worden geraakt.

Ook zijn er twee Kulturhuskes gerealiseerd met veel laagdrempelige culturele activiteiten van en voor bewoners. Welbions heeft hiervoor twee sloopwoningen ter beschikking gesteld die zijn ingericht door bewoners met behulp van interieurontwerpers. Deze Kulturhuskes vormen een broedplaats met huiskamerpodium en atelierruimte. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met wijkbewoners aan een theaterproductie. Alle activiteiten worden gefinancierd vanuit een budget voor bewonersinitiatieven.

Samenwerkende wijk

Een belangrijke succesfactor is dat vooraf betrokkenheid is getoond en goede afspraken zijn gemaakt. Er is vertrouwen in de uitvoering, veel enthousiasme en er is sprake van een goede samenwerking. Dit is te danken aan de gezamenlijke inzet van woningcorporatie Welbions, FC Twente Scoren in de Wijk en de Wijkraad. Het gaat er om gebruik te

maken van de krachten in de wijk, met name door mensen met ervaring uit Berflo Es, zowel inwoners als professionals.

Hengelo heeft contact gezocht met Deventer en werkt onder andere samen met de corporatie daar. Binnen de gemeente is er sprake van verspreiding, zoals naar de Hengelose Es. Bij alle lokale partijen is er de wil om ook andere wijken te bereiken. De gemeenteraad heeft gezegd dat elk project wordt afgesloten met een overdrachtsdocument voor de uitvoering van soortgelijke projecten in andere wijken.

Leiden

Slaaghwijk

>>> 'Veel Leidenaren hebben goede ideeën, maar die verdwijnen vaak in een bodemloze put. Ik wil organisaties en mensen met elkaar verbinden.'

Wethouder Roos van Gelderen (Zorg en Welzijn)

Slaaghwijk heeft door zijn begrenzing van wegen en spoorwegen een geïsoleerde ligging ten opzichte van de rest van Leiden. In de wijk wonen ruim 4500 mensen. De bevolking van Slaaghwijk is multicultureel, er wonen veel éénoudergezinnen en veel jongeren. Verhoudingsgewijs hebben de bewoners een lage sociaal-economische uitgangspositie. Dit komt tot uitdrukking in een hoge werkloosheid, veel armoede en schulden, een lage deelname aan het maatschappelijk leven en (jongeren) overlast. De gebouwen en openbare ruimte hebben een onveilige uitstraling.

Voor het verbeteren van de wijk zijn twee doelstellingen geformuleerd:

1. De wijk wordt voor de huidige bewoners aantrekkelijker om in te wonen en nieuwe bewoners kiezen vanuit een positief perspectief voor de wijk.
2. De deelname van bewoners (met name jeugd en jongeren) aan het maatschappelijk leven neemt toe en achterstanden op het gebied van leren en werken verminderen.

Een aantrekkelijker wijk

Met regelmatige schoonmaakacties en kleine ingrepen heeft de wijk een opgeruimder aanzien gekregen. De verhuizing van het jongerenwerk verbetert het verblijfsklimaat in de omgeving van het Valkenpadplein. Ook wordt het centrale plein opnieuw ingericht. Er zijn straatcoaches actief en er zijn afspraken gemaakt met het Veiligheidshuis over de aanpak van jongeren die overlast veroorzaken of die zich schuldig maken aan vandalisme. Jongeren zonder startkwalificatie of werk worden opgezocht om hen via intensieve begeleiding weer aan het leren of aan het werk te krijgen. Verder worden de nabijgelegen sportvoorzieningen beter toegankelijk gemaakt.

Deelnemen aan het maatschappelijk leven

De Brede School Slaaghwijk is begonnen met het aanbieden van naschoolse activiteiten. Die activiteiten zijn gericht op het vergroten van de toekomstkansen van de kinderen. De school werkt samen met onder meer het peuter-, kinder- en opbouwwerk, de woningcorporatie en het gymnasium. Gymnasiumleerlingen helpen bijvoorbeeld de basisschoolleerlingen met hun spreekbeurt. Het project 'School is cool' is erop gericht basisschoolleerlingen in de overgang naar

middelbaar onderwijs te ondersteunen via coaches. De coaches zijn volwassenen die zich willen inzetten om de kinderen een steuntje in de rug te geven. Zij proberen de ambities van de leerlingen te vergroten en hun studiehouding te verbeteren.

Een samenwerkingsproject van het welzijns- werk, het maatschappelijk werk en het jongerenwerk heeft de participatie van een groep van 20 kinderen tussen de 8 en 12 jaar vergroot en tegelijkertijd de betrokkenheid van ouders versterkt. Het betreft een combinatie van 'spelen op straat', met inzet van rolmodellen uit het jongerenwerk en waar nodig inzet van het maatschappelijk werk om gesignaleerde problemen achter de voordeur aan te pakken.

Tien jongeren die met ernstige problemen kampen, krijgen op dit moment intensieve begeleiding van een speciale jongerencoach. Het doel is hen toe te leiden naar een opleiding, werk en/of hulpverlening. Andere jongeren kunnen verder komen door middel van kortdurende interventies. Omdat er in Slaaghwijk veel gezinnen zijn met problemen waar ze zelf niet uit kunnen komen, begint binnenkort het Achter de Voordeurproject. De coördinatie tussen de diverse zorg- en welzijnsorganisaties vraagt veel aandacht. Er wordt aangesloten bij de bestaande structuur voor de aanpak van gezinnen met meerdere problemen, waaronder de systematiek 'één gezin, één plan'. De preventieve en gebiedsgerichte benadering is nieuw. Zo'n 200 huishoudens worden bezocht.

De betrokkenheid van de bewoners is vergroot via enkele bewonersbijeenkomsten. Daaruit zijn diverse initiatieven voortgekomen, zoals een tuinproject voor en door bewoners en kinderen. Ook de kidsclub organiseert elke vrijdag een sportactiviteit voor zo'n 50

kinderen uit de wijk. Vrijwilligers uit de buurt organiseren deze activiteiten. Zij kunnen vaak met een relatief kleine bijdrage veel tot stand brengen.

Lelystad

Boswijk Zuid

>>> ‘Broeiness is geen kantenklaar project. Eigenlijk geeft de naam het al aan: het is een soort kraamkamer waar van alles bedacht en ontwikkeld kan worden voor de wijk en haar inwoners’.

(Projectleider van het project Broeiness)

Boswijk-Zuid ligt vlakbij het centrum van Lelystad. Het centrum van de wijk ligt rondom de havenkom. In de wijk wonen veel laaggeschoolden en verhoudingsgewijs veel mensen met een bijstandsuitkering. Er zijn leefbaarheidproblemen, zoals overlast en verloedering en gebrek aan werkgelegenheid. Het buurthuis is te klein om aan de vraag te voldoen en er staan veel verouderde en lege panden. Een integrale aanpak is nodig om de buurt of wijk op een hoger niveau te brengen. Het belangrijkste daarbij is om het hart van de wijk, het buurtcentrum, een metamorfose te laten ondergaan.

Aanpak van overlast en verloedering

Om het buurtcentrum het kloppend hart in Boswijk-Zuid te laten worden, is een aantal fysieke aanpassingen nodig. Er staan nu winkels leeg en sommige daarvan staan op ongunstige plekken. Door de winkels te verplaatsen, knapt het aanzicht van het centrum op. Dat nodigt mensen uit om daar hun boodschappen te doen, wat leidt tot een hogere omzet voor de ondernemers en meer levendigheid in het gebied. Er is ook sprake van jongerenoverlast in de wijk. Met de welzijnsstichting in Lelystad zijn afspraken gemaakt over extra inzet van ambulante jongerenwerkers om overlastgevende jongerengroepen te begeleiden.

De havenkom zou het 'Unique Selling Point' van het gebied moeten zijn. Dat is nu nog niet het geval. Door de havenkom op te knappen, krijgt het gebied een enorme impuls. De levendigheid van het gebied en het aantal ontmoetingsplekken voor de bewoners en de jongeren neemt dan toe. Ook het gebouw van de roeivereniging dat aan de havenkom ligt, wordt opgeknapt. Met de roeivereniging worden afspraken gemaakt over de activiteiten die zij specifiek voor de buurtbewoners gaan organiseren. Hierdoor vergroot je de betrokkenheid tussen buurt en roeivereniging en je kunt de bewoners en hun kinderen kennis laten maken met de roeisport. Dit bevordert ook het eigenaarschap van het gebouw, wat vernielingen en dergelijke voorkomt.

Woonomgeving

De bewoners van de jongerenflat en de locatie van de flat zorgen voor overlast en gevoelens van onveiligheid. De flat wordt gesloopt en

vervangen door seniorenwoningen. Daarmee wordt een groot deel van de problemen opgelost. De toekomstige bewoners van de seniorenwoningen dragen bij aan het verhogen van de sociale controle in de buurt. Het project wordt gecombineerd met de omvorming van het aanwezige buurthuis tot een marktplaats voor de buurt.

Door de renovatie van het buurthuis en de school zullen meer bewoners de weg naar 'de marktplaats voor de buurt' weten te vinden. In deze marktplaats zal ook de gemeentelijke wijkpost worden ondergebracht en zullen professionals als politie, corporatie, welzijnswerk, en Centrum voor Jeugd en Gezin hun spreekuur houden. Daardoor krijgt het gebouw zélf al een positief effect op het gebied. De marktplaats is een belangrijke plek waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten, elkaar leren kennen en allerlei activiteiten kunnen ondernemen. Dat gaat hand in hand met verhogen van het welzijn en educatie.

Participatie via scholing en werk

Via het project Broeïnest krijgen de bewoners van de wijk die daarvoor in aanmerking komen, een uitnodiging voor een persoonlijk coachingstraject. Waar nodig worden cursussen aangeboden om bepaalde basisvaardigheden aan te leren. Er zijn leerprojecten opgezet en er is gezorgd voor werkgelegenheid en werkervaringplekken. Er zijn 43 deelnemers binnen dit project die een persoonlijk traject volgen en begeleid worden.

Om de bewoners te ondersteunen bij het realiseren van hun wensen en dromen, is het Ambachtshuis opgezet als onderdeel van Broeïnest. In dit 'Huis van de Ambachten' kun

je als deelnemer producten ontwikkelen en produceren. Als er een markt lijkt te bestaan voor je product, word je verder begeleid naar zelfstandig ondernemerschap met behulp van bijvoorbeeld een persoonlijke coach.

Sittard-Geleen Thienbunder, Achterbunder en Sanderbout (TAS)

>>> 'We maken van Sittard-Zuid een
buurt waar we trots op kunnen zijn.'

(Bewoner)

Eén wijk in Sittard-Geleen springt er in het bijzonder uit, de wijk Thienbunder, Achtbunder en Sanderbout (TAS). Deze wijk bestaat uit 1.162 huishoudens en ruim 2.500 inwoners. Het inkomens- en opleidingsniveau is lager dan het stedelijk gemiddelde. Ook scoort de leefsituatie voor kinderen slecht en is er sprake van overlast en verloedering.

De stedenbouwkundige opzet van de wijk en de kwaliteit van de woningen zijn slecht. Naast de leefbaarheidproblematiek is er sprake van een andere belangrijke complicerende factor, de krimpende bevolking in Zuid Limburg.

Sittard-Zuid in de lift

Op 16 juli 2009 ondertekenden de Provincie Limburg, Woningstichting ZO Wonen en de gemeente Sittard-Geleen met instemming van de Bewonersklankbordgroep hun intentieovereenkomst tot de herstructurering van TAS. De ambities werden vastgelegd in het document 'Sittard Zuid in de lift': De bewoners krijgen kansen: op een betere leefomgeving, op betere huisvesting en op werk en opleiding.

Het ambitiedocument kenmerkt zich door twee hoofdthema's: het fysieke en het sociale programma. Het fysieke programma, ofwel de nieuwe stedenbouwkundige invulling, omvat zes onderdelen in de context van de huidige regionale problematiek: verdunnen, vergroenen, differentiëren, verbinden, ontmoeten en verduurzamen. In het sociale programma wordt aandacht gegeven aan drie hoofdthema's: kracht van de eigen identiteit, basiskwaliteit leefomgeving en iedereen doet mee. Binnen deze thema's zijn er allerlei projecten en activiteiten opgenomen die bewoners moeten stimuleren om deel te nemen aan buurtactiviteiten, hun betrokkenheid moeten verhogen en de sociale cohesie in de wijk moeten verbeteren. Ook wordt sterk ingestoken op de problematiek achter de voordeur.

Omdat een deel van de bewoners, in de hoedanigheid van het wijkplatform Sanderbout, geen vertrouwen had in de voortgang en de samenwerking met provincie, gemeente en

corporatie is deze groep met ondersteuning van een bewonersdeskundige een eigen traject begonnen. De ontwikkelende partijen hebben hiervoor ruimte en zelfs geld geboden. Door deze groep is begin dit jaar een eigen bewonersplan opgesteld. Er is gewerkt aan het beschrijven van de biografie van de wijk, er zijn sociale activiteiten ingericht en is er een architectuurwedstrijd uitgeschreven. Op 30 juni is er een slotbijeenkomst georganiseerd door het wijkplatform waarbij alle ideeënmakers hun plan hebben toegelicht onder supervisie van de Belgische architect Lucien Krol. Bewoners hebben vervolgens een selectie gemaakt uit de plannen. De aandachtspunten uit het bewonersplan zijn vertaald in een actielijst. Als eindpresentatie stelde het wijkplatform een boekwerk op waarin alles is verwerkt.

Aansluitend zijn er twee bewonersbijeenkomsten geweest waarbij zowel provincie, gemeente en corporatie alsook het wijkplatform een toelichting gaven op hun plannen en op hoe deze beide trajecten tot één geheel gesmeed worden. Tijdens deze bijeenkomsten is er een actieve bijdrage aan bewoners gevraagd en tot stand gekomen.

Vertrouwen

Een positief resultaat is dat het vertrouwen bij de bewoners in de planvorming is hersteld. Zij hebben actie ondernomen en meegepraat. Ze willen resultaat zien van hun acties en medezeggenschap en ze willen dat de plannen zo concreet mogelijk worden uitgewerkt. Er wordt nagedacht over de eigen inzet bij het leefbaarder maken van de wijk. De komende maanden wordt er gewerkt aan een aangepast fysiek programma. Hiervoor worden bewoners één op één bezocht en wordt er een onderzoek uitgevoerd naar de technische staat van de woningen. Bewoners nemen actief deel

aan de verdere uitwerkingen. Het participatie- en communicatietraject wordt de komende periode geïntensiveerd. Eind dit jaar moet er een uitgewerkt plan, zowel fysiek als sociaal, op tafel liggen dat door alle partijen wordt gedragen. Dan kan er ook een samenwerkingsovereenkomst worden getekend.

Tilburg

Kruidenbuurt

>>> 'Het is goed om te werken. Het geeft je kansen en uitdagingen. Anders zit je ook maar gewoon thuis'.

(Bewoner, werkzaam bij Lips)

De Kruidenbuurt is in de jaren zestig en zeventig gebouwd als een nette arbeiderswijk met goedkope, redelijk ruime woningen en goede groenvoorzieningen. Vanaf de jaren tachtig is de samenstelling van de bevolking in de wijk en de woningvoorraad ingrijpend veranderd. Veel bewoners vinden dat er sprake is van onbalans in hun buurt. Het aandeel huishoudens met een minimuminkomen is groot. Ook kampen veel mensen met schulden of met een onderwijsachterstand en de (jeugd)werkloosheid is hoog.

Voor de Kruidenbuurt zijn drie doelen geformuleerd:

1. jongeren doen het goed op school en halen een diploma;
2. elk huishouden heeft een kostwinner en;
3. inwoners leven boven de armoedegrens.

Onderwijs

In de Kruidenbuurt gaan minder jongeren naar AVO/HAVO/VWO dan gemiddeld in Tilburg. Ook de schooluitval is relatief hoog. In oktober 2010 zal de Multifunctionele Accommodatie (MFA) worden opgeleverd. Hierin komen onder andere een basisschool, een peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang en thuiszorg. Samen met alle betrokkenen wordt bepaald hoe de MFA een impuls kan geven aan de inwoners van de wijk. Zo krijgen kinderen die niet goed kunnen meekomen, in een zo vroeg mogelijk stadium extra ondersteuning. Bij de MFA komt een speelleerlandschap. Daarin kunnen kinderen zelf hun fantasie gebruiken om te spelen en te leren. Het is de bedoeling dat het speelleerlandschap samen met werkloze wijkbewoners uit de Kruidenbuurt wordt aangelegd.

Extra inzet multiprobleemgezinnen

In de nieuwe organisatie van persoons- en gezinsgerichte ketenregie is vastgelegd wat de rol is van de gemeente bij de aanpak van gezinnen met meerdere problemen. Dit wordt uitgevoerd door het Zorg- en Veiligheidshuis. De persoons- en gezinsgerichte aanpak wordt beter op elkaar afgestemd. Er worden actief contacten gelegd met de doelgroep en verantwoordelijke partijen aangewezen. De inzet richt zich voornamelijk op de risicogroepen kinderen, jeugd en gezinnen.

Werken en meedoen

Samen met bewoners, leden van de klankbordgroep, de wijkraad en werkers in de wijk is een verkenningnotitie opgesteld. Het werkpunt moet straks voelen als een centrum van en voor bewoners, waar 'gewerkt' wordt in de breedste zin van het woord. Het moet er zogezeegd ruiken naar houtkrullen, lijm, olie en smeer. In het programma van eisen is opgenomen dat er ruimte moet komen voor een werkplaats in samenwerking met ondernemers, startersplekken en startersbegeleiding, de open buurtschool (ROC), jobcoaching, en de verbindende schakels van sociale zaken. Het bewaken van het bewonersbelang is een belangrijk aandachtspunt en een belangrijk selectiecriteria voor het verlenen van de opdracht voor de uitvoerende partij. Met het project 'Uit de wijk aan de slag' worden tien vrouwen en tien mannen met een uitkering opgeleid en begeleid naar werk. Werknemers van Lips Tilburg kunnen zich ontwikkelen door zich op te laten leiden tot maatje. Zo helpen ze één van de nieuwe medewerkers op weg in het bedrijf. Deelnemers worden intensief begeleid en voorbereid op een reguliere arbeidsplaats bij Lips textielservice. Dit stimuleert bedrijven uit de regio om aan de slag te gaan met maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Persoonlijk begeleid

Met de woningcorporaties is in 2009 een Tilburg Akkoord gesloten. Dit Tilburg Akkoord symboliseert de uitstekende samenwerking tussen corporaties en gemeente en houdt in dat partijen tien jaar lang investeren in de vijf impuls wijken. Ook de MOM (samenwerkingsverband tussen woningbouwcorporaties,

welzijnsorganisatie de Twern, Thebe en de Wever) heeft zijn programma daarop afgestemd. Daaruit is bijvoorbeeld het initiatief MOM@work ontstaan. Hierbij worden mensen intensief persoonlijk begeleid naar werk. Dit loopt voortvarend. In de impuls wijkenaanpak van Tilburg is gekozen voor extra inzet (bovenop stedelijk beleid) in de wijk. Dit levert automatisch extra projecten en initiatieven op. Tegelijkertijd moet worden voorkomen dat er een 'projectencarrousel' ontstaat.

Venlo Oost

>>> ‘We doen liever iets dan dat we een beleidsnota schrijven. Het project Sociale Stijging is daarvan een mooi voorbeeld.’

Wethouder Ramon Testroote

Venlo-Oost is een zeer gedifferentieerde wijk binnen de meer dan 100.000 inwoners tellende gemeente Venlo. Problemen concentreren zich binnen de buurten Leutherberg en de Vogelhut (4.500 inwoners). Er zijn te weinig voorzieningen op welzijns- en zorggebied, er is weinig sociale samenhang en zowel het aantal werkenden als het gemiddeld inkomen is laag.

Ingrijpen is dus nodig. Gemeente en Woningstichting Venlo-Blerick hebben daarom sinds 2004 allerlei maatregelen doorgevoerd, zowel op het sociale als fysieke vlak. Bij deze aanpak zijn onder andere het basisonderwijs, zorg- en welzijnsinstellingen en bewoners betrokken. Onder de aanpak vallen drie projecten, die met middelen uit het rijksbudget voor 40+ wijken worden gerealiseerd: Multifunctionele Accommodatie (MFA) Op de Berg, de uitbreiding van het Achter de Voordeurproject en de aanleg van een buurtspeelvoorziening in het Marianumpark.

Project Sociale Stijging

De meerwaarde van het Achter de Voordeurproject Sociale Stijging is dat wordt gekeken naar alle facetten die een rol spelen in een huishouden. Projectmedewerkers komen niet langs naar aanleiding van een incident, maar bellen gewoon aan, stellen zich voor. Er zijn voldoende diensten en producten om het maatwerk te kunnen bieden dat nodig is. Op basis van het ambitieniveau van bewoners wordt gekozen voor een individuele aanpak op het gebied van wonen en woonomgeving, werk en dagbesteding, inkomen, leren en opgroeien, gezondheid en zorg, samenleven en sociale contacten.

Het doel is dat de gezinnen een trapje hoger komen op de sociale ladder. Inmiddels zijn 200 van de 335 huishoudens bezocht. Een tweede doel is het bijdragen aan de versterking van de sociale cohesie in het gebied. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de inzet en activiteiten van onder andere de buurtcoördinator van de woningstichting, de wijkagent en de opbouwwerker. In korte tijd zijn er goede buurtinitiatieven in Vogelhut/

Leutherberg ontstaan, zoals aanleg van geveltuinen, vernieuwen van speelvoorzieningen en de uitleenservice voor huis- en tuingereedschap. Hierbij is gebruik gemaakt van het vouchersysteem van de bewonersbudgetten. Het uitbreidingsvoorstel van dit project naar een aangrenzend gebied (175 huishoudens), waarschijnlijk dit najaar, is klaar. Eind 2011 moet het hele project zijn afgerond met een eindevaluatie en een eindmanifestatie.

Buurtspeelvoorziening Marianumpark

De buurtspeelvoorziening in het Marianumpark is onlangs aangewezen als regionaal proefproject. Het gaat hier om een voorziening voor mensen met een beperking. Het ontwerp, dat oorspronkelijk deze zomer klaar zou zijn, wordt daarop aangepast en is in het najaar gereed. De aanleg is voorzien in 2011. De Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK) zorgt voor begeleiding en extra geld. De aanleg en het beheer worden de verantwoordelijkheid van een bewonersorganisatie. De speelvoorziening is vooral bedoeld voor kinderen uit de buurten Leutherberg en Vogelhut, maar ook kinderen met een beperking uit andere buurten kunnen er terecht.

MFA Op de Berg

In 2013-2014 moet er een Multifunctionele Accommodatie (MFA) zijn in Venlo-Oost. Ook moet de nabij gelegen supermarkt zijn uitgebreid en een straatwand worden herontwikkeld. De MFA vervangt het huidige, tijdelijke Huis van de Wijk. Dit Huis van de Wijk is vanaf eind 2010 dé plek in Venlo-Oost voor ontmoeting, advies en informatie en integrale dagvoorziening.

Effect

De hiervoor genoemde drie projecten dragen bij aan veilige en leefbare buurten in Venlo-Oost. De gebiedsontwikkeling is erop gericht de doorstroming in huurwoningen te bevorderen, buurtvoorzieningen te versterken en te werken aan sociale samenhang. Uit de stadspeiling 2009 blijkt dat de leefbaarheid en veiligheid in de buurten Leutherberg en Vogelhut duidelijk zijn toegenomen.

Zwolle

Diezerpoort

>>> 'Voor mij bestaat de wijk niet alleen uit de bewoners. Ook de organisaties die in de wijk actief zijn, zijn belangrijk.'

(Wijkmanager Zwolle, Heleen Gansekoele)

Diezerpoort is één van de grootste wijken van Zwolle. De wijk bestaat uit zeven woonbuurten met elk een duidelijk eigen karakter. De wijk telt ruim 9000 bewoners, het inkomensniveau in de wijk zit in de lage en midden inkomens. Acht procent heeft een hoog inkomen.

De zwakke sociaal-economische positie van bewoners en de gebrekkige sociale cohesie in de wijk vormen een voedingsbodem voor onder meer werkloosheid, schooluitval, isolement en overlast. Ook wordt het steeds lastiger een redelijk niveau van voorzieningen in de wijk te handhaven. Naast verbetering van de woningen, vooral op energiegebied, klinkt er de roep om sociale verbetering. De gemeente en de Zwolse corporaties hebben dat vertaald in vijf ambities:

- Sociaal krachtig
- Levensfase-proof
- Gezonde leefomgeving
- Stedelijke pionier welkom
- Authentieke wijk

De gemeente Zwolle werkt daarbij samen met de woningcorporaties SWZ, DeltaWonen en Openbaar Belang. Daarnaast zijn andere wijkpartners betrokken zoals het welzijnswerk, het maatschappelijk werk, de politie, onderwijs- en zorginstellingen, vrijwilligersorganisaties en sportverenigingen. Het Historisch Centrum Overijssel, dat in de wijk is gevestigd, ondersteunt waar mogelijk de inspanningen in Diezerpoort. In de Brede School het Wonderwoud worden belangrijke programmaonderdelen, zoals leren, begeleiding en kinderopvang, met elkaar verbonden. Een voorbeeld van succesvolle samenwerking is 'Ik werk in mijn wijk!'. Het doel van dit project is om studerende, alleenstaande moeders dichtbij huis een baan in combinatie met opvang voor de kinderen te bieden. De studenten bieden zorg en begeleiding aan ouderen die in de wijk Diezerpoort wonen. Het project is geslaagd als 50 procent van de studenten een reguliere baan van minimaal 16 uur per week in of nabij Diezerpoort vindt.

Bewoners

Bewonersparticipatie staat hoog in het vaandel in de wijk Diezerpoort. Met het project 'Wijkgebouw het Noorden moderniseren' wordt het wijkgebouw beter ingericht om zo meer voor ouderen en andere groepen in de wijk te kunnen betekenen. Ook komt er een dienstverleningscentrum waar bezoekers terecht kunnen voor bijvoorbeeld hulp bij kleine reparaties aan de fiets, programma-installatie en het invullen van formulieren. Daarnaast beschikt het centrum over een studieruimte. Op deze manier worden bewoners actief betrokken bij en gesteund door de wijk.

Met het project 'Een stukje historie, geschilderd in een modern jasje' wordt de buurt opgeknapt en ontstaat er een sfeervolle uitstraling. Dit project wordt uitgevoerd door bewoners samen met professionals. De Michaelkerk in Zwolle heeft een tijdelijke nieuwe functie als theater. Daar kunnen bewoners uit de wijk terecht voor culturele activiteiten. Ook heeft Jeugdtheater Overijssel een plek in de kerk.

Ondernemers

De ondernemers in het centrumgebied van de wijk hebben zich verenigd in een bedrijfsinvesteringzone. Er wordt onder andere een winkelstraatmanager ingezet. Het centrumgebied heeft een facelift gekregen en er worden gezamenlijke activiteiten georganiseerd. In leegstaande winkelpanden kunnen studenten van de nabijgelegen kunstacademie Artez exposeren. Tevens wordt een 'broedplaats' ingericht in een leegstaand schoolgebouw. Ondernemers buiten het centrumgebied zijn met de gemeente in gesprek om hun winkelpanden op te waarderen.

Aanpak

De vestiging van bekende winkelbedrijven en de verdere ontwikkeling geeft ondernemers vertrouwen. Er zijn ook belemmeringen in de uitvoering: de sociale en fysieke kant zijn nog te gescheiden werelden. Aan het wegnemen van deze belemmeringen wordt hard gewerkt.

Resultaten

De sociale cohesie in de wijk is inmiddels versterkt. Bij de programmering van kleine nieuwbouwprojecten en de verbouw van complexen door de corporaties is het streven om meer differentiatie aan te brengen, zodat de bewonerssamenstelling gevarieerder wordt. Door nauwe samenwerking met ondernemers en de cultuursector groeit de dynamiek in de wijk. In de stedenbouwkundige plannen wordt gewerkt aan een geleidelijke uitbreiding van groen in de wijk en de versterking van de authenticiteit van de verschillende woonbuurten.

Samenvatting wijken en toegekende aanvragen B40+ 2e tranche

Hoogezand-Sappemeer: Gorecht-West

In Gorecht-West, begrensd door twee belangrijke ontsluitingswegen, wonen 2.900 inwoners. Het is een gemengde wijk met een hoge werkloosheid die overgaat van generatie op generatie. Veel jongeren maken hun school niet af en zorgen, ook omdat er weinig activiteiten voor jongeren zijn, voor overlast en onveiligheid. In het plan wordt aandacht gegeven aan het bestrijden van werkloosheid, het vergroten van de sociale cohesie en het bieden van kansen voor wijkbewoners, met name jongeren. Ook de participatie van wijkbewoners in betaald werk, vrijwilligerswerk en wijkactiviteiten wordt gestimuleerd.

Veenendaal: JES

In het JES-gebied wonen 1.200 gezinnen van 43 verschillende nationaliteiten. De belangrijkste problemen van het gebied zijn werkloosheid, schooluitval, criminaliteit, het ontbreken van sociale cohesie en het gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel. Er is inmiddels een programma opgezet om deze problemen aan te pakken. Ook is er extra geld voor onder andere opbouwwerk, een sociaal projectleider en activiteiten in de Multifunctionele Accommodatie.

Almere: Steden-, Staatslieden-, Kruidenwijk & stadscentrum

In genoemde wijken wonen circa 4.400 mensen. Er is financiële bijdrage voor sociale en economische activiteiten op het terrein van ontwikkelen (gericht op de jongere wijkbewoners) en meedoen (voor alle wijkbewoners). Voor zowel 'ontwikkelen' als 'meedoen' geldt dat die in meerdere projecten worden uitgewerkt.

Leidschendam-Voorburg: De Prinsenhof

De wijk Prinsenhof telt circa 4.400 inwoners, waaronder relatief veel jongeren. Met behulp van financiële bijdrage wordt geprobeerd de werkloosheid en de onveiligheid in de openbare ruimte aan te pakken. Ook komt er een wijkcentrum en wordt het winkelcentrum opgeknapt, met daarbij veel aandacht voor ontmoeting en ruimte voor jeugd en jongeren.

Bergen op Zoom: Gageldonk-West

Ongeveer 4.500 inwoners wonen in de wijk Gageldonk-West. Veel bewoners voelen zich er niet veilig. Dit komt voornamelijk door vervuiling, verkeersoverlast, drugstoerisme, maar ook door hangjongeren. De financiële bijdrage wordt gebruikt om de problemen aan te pakken door te investeren in veiligheid, het samenleven en opgroeien en door de realisatie van een multifunctioneel centrum.

Culemborg: Terweijde

De wijk Terweijde kampt al jaren met problemen op het gebied van leefbaarheid. In de gemengde wijk wonen ruim 2.300 mensen. De problemen hebben te maken met een groot aantal jongeren dat intimiderend gedrag vertoont, het ontbreken van sociale samenhang, te grote concentratie bewoners met een lage sociaal-economische status, verveling bij kinderen die na school niet thuis terecht kunnen, jongeren die geen stage vinden en vroegtijdige schooluitval. Om deze problemen op te lossen, werkt de gemeente samen met partners aan vijf 'sporen': het bewonersspoor, het zorgspoor, het zoete spoor, het woonspoor en het zure spoor. Voor de eerste drie sporen is deze financiële bijdrage aangevraagd.

Delfzijl: Delfzijl Noord

De wijk Delfzijl Noord telt ruim 6.200 inwoners. De nadruk in de financiële bijdrageaanvraag ligt op sociale cohesie, veiligheid en de lage sociaal-economische status van de bewoners. De vier programma's zijn gericht op het versterken van de sociale samenhang, samen werken aan een gezonde leefstijl, veilig wonen en leven en samen werken aan werk. De accenten in de aanpak liggen op het zorgen voor voorzieningen en activiteiten en het vergroten van de kansen van met name jongeren.

Roosendaal: Kalsdonk

Kalsdonk is een wijk met veel gezichten. Het is een arbeiderswijk met bijna 4.000 inwoners, bestaande uit de oorspronkelijke arbeidersbevolking en nieuwkomers. Nu de grote fysieke ingrepen voor een belangrijk deel gerealiseerd zijn, wordt zichtbaar dat al veel is bereikt. Toch is er ook nog werk aan de winkel. Met de financiële bijdrage gaat de gemeente drie projecten beginnen: De Zegeningen van Pius X (buurthuis), Duurzaam werken in de Philipslaan (economisch wijkprogramma) en Over de grens (versterking samenwerking van alle betrokken partijen in de wijk).

Vlaardingen: Babberspolder-Oost

Met de woningvoorraad is ook de samenleving in de wijk veranderd. In deze wijk wonen bijna 3.500 mensen. De partijen willen de bijdrage inzetten op het verder versterken van de aanpak in Babberspolder-Oost. Dit gaat ze doen door middel van vier concrete projecten, het aanpakken van individuele problemen door middel van een Achter de Voordeuraanpak en deels door het uitlokken van ontmoeting.

Gouda: Gouda-Oost

Gouda Oost is een kinderrijke, jonge wijk met meer dan 5.600 bewoners. Voor de wijk is een structuurvisie ontwikkeld waarin zeven hoofddoelstellingen zijn geformuleerd om knelpunten aan te pakken. De financiële bijdrage zal met name worden gebruikt voor investeringen in fysieke herstructurering, het verbinden en de samenhang en het invullen van de bewonersagenda.

Leerdam: Leerdam West ten Noorden van de Tiendweg

In Leerdam West wonen 3600 bewoners. De problemen in de wijk zijn op hoofdlijnen: eenzijdige woningvoorraad, onaantrekkelijke openbare ruimte, veel uitkeringen en lage inkomens, weinig contact tussen de verschillende bevolkingsgroepen en een achterblijvend veiligheidsgevoel. De financiële bijdrage wordt aangevraagd voor het verbeteren van al deze aandachtspunten.

Zoetermeer: Palenstein

De wijk Palenstein telt bijna 6.000 inwoners. Om te voorkomen dat problemen uitbreiden naar andere delen, heeft het plan betrekking op de gehele wijk. De accenten van het plan liggen op de realisatie van een Brede School, het bevorderen van de participatie, het verbeteren van de veiligheid en het realiseren van voorzieningen ter bevordering van het ondernemerschap en de sociale cohesie. Dit wordt concreet gemaakt met projecten als Park Palenstein en Palenstein in Bedrijf.

Capelle aan den IJssel: De Hoeken en de Hoven/Wiekslag

In de buurten De Hoeken en de Hoven/Wiekslag wonen ongeveer 5.000 mensen. Problemen zijn er vooral op het terrein van de

woningvoorraad, lage inkomens, sociale samenhang en veiligheid. De oplossingen zijn geclusterd tot drie thema's: Wonen en Voorzieningen, Armoede en Participatie en Veilig opgroeien. Veel aandacht is er voor een participatieteam, een activeringscentrum en sportbuurtwerk.

Roermond: Donderberg

De wijk Donderberg telt ongeveer 7.200 inwoners, waarvan éénderde jonger is dan 25 jaar. Ook wonen er veel mensen met weinig kansen op de arbeidsmarkt. Het moet een wijk worden waar mensen rustig en prettig kunnen wonen en zich kunnen ontplooien, zowel op het gebied van werkgelegenheid als op sociaal-maatschappelijk gebied. De aanpak is er vooral op gericht dat voor elk huishouden de basis in orde is. De voorgestelde maatregelen zijn vooral gericht op de thema's wonen (duurzame verbindingen), leren en opgroeien (sluitende aanpak jeugd en jongeren) en veiligheid (verbetering objectieve en subjectieve veiligheid).

Delft: Buitenhof

Met zo'n 14.000 inwoners is er een hoge bevolkingsdichtheid in de wijk Buitenhof. Binnen het wijkplan zijn enkele sleutelprojecten benoemd, die een extra impuls kunnen gebruiken. Dit zijn: kansrijke bewoners aantrekken en behouden, een betere toekomst voor de jeugd, inzetten op sociale stijging en participatie, vergroten van het veiligheidsgevoel en de samenhang in ruimtelijke projecten. De financiële bijdrage is bedoeld voor de uitvoering van deze sleutelprojecten.

Venray: Brukske

Brukske is een wijk waar ruim 5.000 inwoners wonen. In de wijk komt veel bewonersoverlast, zwerfafval en woninginbraak voor. Er is al begonnen met de uitvoering van een wijkontwikkelingsplan. Dit plan bestaat uit een uitgebreid sociaal en activeringsprogramma en projecten als Wonen met Elkaar, School als Ontmoetingsplek en Oud worden in de Wijk. Daarnaast moet een multifunctioneel centrum de sociale en maatschappelijke voorzieningen in het centrumgebied verbeteren. Met de financiële bijdrage moeten al deze initiatieven een extra impuls krijgen.

IJsselstein: IJsselveld-Oost

In de wijk IJsselveld-Oost wonen 2770 mensen. De financiële bijdrage wordt aangevraagd voor sociale en economische activiteiten die zijn uitgewerkt per vinger van de wijkenaanpak. Er zijn twee hoofdactiepijlers benoemd, de ene heet Sociaal, Leefbaar en Veilig en de andere Fysiek. Binnen deze pijlers staat een groot aantal projecten op stapel waaronder een sluitende jeugdaanpak en veel projecten ter bevordering van de sociale stijging van bewoners.

Ede: Veldhuizen-A

In Veldhuizen-A is sprake van een eenzijdige en gedateerde –goedkope– woningvoorraad. In de wijk wonen 1.750 mensen. De integratieproblematiek verdient nadrukkelijke aandacht, evenals de veiligheid en veiligheidsbeleving. De financiële bijdrage wordt onder andere aangevraagd voor de inzet van gezinscoaches en opvoedondersteuning, het stimuleren van etnisch ondernemerschap en de uitbreiding van het wijkteam.

Enschede: Wesslerbrink-Noord

In Wesslerbrink-Noord is sprake van veel gezinnen met meerdere problemen. Veel van de problemen, bijvoorbeeld overlast en veiligheid, zijn terug te leiden tot een zwak sociaal-economisch niveau. Maatregelen richten zich op het bevorderen van participatie (meer mensen werken en doen mee), jongeren (meedoen, meer bewegen, een plek geven en ze trots laten zijn) en beter scoren in opvoeden en opgroeien (opvoedingsondersteuning en ouderbetrokkenheid).

Haarlem: Boerhaavewijk

De Boerhaavewijk gaat, hoewel er al sinds eind jaren '90 in dat deel van Haarlem vernieuwd wordt, achteruit. Bewoners hebben een top-10 van ambities aangedragen. Dat heeft samen met een probleemanalyse geleid tot zes sociale doelstellingen en negen projecten om deze doelstellingen te bereiken. De doelstellingen zijn gericht op werk (werk en stages voor jongeren, ruimte voor ondernemers en een ondernemersloket), op spel, sport en muziek, op een Achter de Voordeuraanpak, op het vergroten van het voorzieningenniveau en op meer jongerenteams die de wijk schoon en leefbaar houden.

Den Bosch: Hambaken

De Hambaken is gebouwd in de jaren '70 van de vorige eeuw. Er wonen veel gezinnen met meerdere problemen en er is sprake van een hoog aantal voortijdig schoolverlaters, overlast, criminaliteit en intimidatie. In de aanpak ligt de nadruk op projecten die nauw aansluiten bij deze problemen. Het gaat om het creëren van een ontmoetingsplek in het hart van de wijk, een preventieve aanpak van jongeren (voorzieningen, jeugdregisseur), en het aanpakken van de verloedering

(communicatie, interventieteam en monitoring).

Amsterdam: Holendrecht-West en Venserpolder

Holendrecht-West en Venserpolder liggen in Amsterdam Zuidoost en zijn kwetsbare buurten. De problematiek lijkt op die van de naastgelegen Bijlmer: het woningaanbod is eenzijdig en de sociaal-economische positie van de bewoners is gemiddeld zwak en duidelijk onder het gemiddelde. Beide buurten zijn de afgelopen jaren regelmatig negatief in het nieuws gekomen. Amsterdam heeft projecten aangedragen voor de thema's wonen en leven (schoon, heel, veilig, sport en spel, opknappen tuinen en leefregels), veiligheid (intensivering toezicht), participeren en integreren (huis-aan-huisaanpak en bewonersvouchers), leren en opgroeien (onder andere groepsaanpak jeugd en een mentorproject) en werken (gerichte investeringen in de winkelcentra met het oog op de leefbaarheid).

COLOFON

'Wijken! in uitvoering' is een bijlage bij de Voortgangsrapportage Wijkanaanpak van het Ministerie van VROM Wonen, Wijken en Integratie (WWI). 'Wijken! in uitvoering' is gemaakt in opdracht van de Programmadirectie Wijken.

Fotografie:

Kick Smeets (mits anders vermeld)

Downloaden:

Via de internetsite van VROM www.rijksoverheid.nl kunt u deze publicatie downloaden.